

**Articulorum Symboli Apostolici de filio Dei Domino nostro
Iesu Christo, homine nato, passo, mortuo, resuscitato,
ascendente in coelos, & sedente ad dextram Dei patris
omnipotentis. : Explicatio ex praelectionibus Davidis Chytraei
collecta, & edita a Ioanne Frederico.**

<https://hdl.handle.net/1874/424456>

2
Articulorum Symboli
Apostolici

DE

FILIO DEI

DOMINO NOSTRO

IESV CHRISTO, HO-

MINE NATO, PASSO, MOR-

tuo, resuscitato, ascendente in cœ-

los, & sedente ad dextram

DEI Patris omnipo-

tentis.

Explicatio ex prælectionibus

Dauidis Chytræi

Collecta, & edita

A

IOANNE FREDERO.

VVITEBERGÆ

Excusa per Heredes Ioan. Cratonii,

Anno Domini, 1584.

PHILIP DE B.

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

REVERENDIS-
SIMO DOMINO,
D. IOANNI NICOLAO

EPISCOPO Asloensi & Hamerensi,
in inelyto regno Norvvegiæ,
Domino colen-
do.

T I N C O E L O

non est aliud studium ma-
ius, quam veri DEI &
Seruatoris Domini nostri
Iesu Christi agnitio, & mirandi fœderis
divina, & humana in Christo natura
(quod multo magis omnes Angeli, quàm
ipsam rerum creationem admirantur:
quodq; Angeli præcones primi humano
generi annunciarunt) contemplatio: ita
in Ecclesijs & scholis, qua sunt imago
agminum cœlestium, eadem studia reli-
giosè coli debent: & eâdem voce cum
angelis, immensa Dei misericordia &
bonitas erga genus humanum celebra-
da est, præsertim cum ad nos homines,
magis quàm ad angelos, beneficium per-

tineat: & totius fidei ac religionis Christianae arx & caput: & omnis humanae salutis ac cum Deo reconciliationis origo & basis sit. Tradidit igitur in nostra schola, divina huius sapientiae de Persona & Incarnatione Filij Dei initia, pie & eruditè explicata, Reverendus socer & praeceptor meus D. David Chytraus. Quae, etiamsi tenuiora & minus elaborata ac munita, quàm in tanta iudiciorum iniquitate, & controuersiarum ac certaminum de hoc articulo varietate & mole requiratur: ideoq; non edenda, ille existimaverit: tamen aliorum piorum & eruditorum, quibus haec simplicitas & perspicuitas vera & moderata explanationis maiorem in modum probatur, iudicijs & cohortationibus adductus, cum pluribus hac communicanda, & Tua potissimum Dignitati Reuerenda inscribenda esse duxi. Cum sciam te Episcopum Ecclesiae Dei vigilantiss. hanc veram de Christo, fidei & salutis nostrae fundamento confessionem, fideliter & constan-

PRAEFATIO.

constanter in tuis Ecclesiis custodire ac propagare : & autorem huius singulari benevolentia & fide complecti. Meo etiam nomine gratiam Reuerenda Dignitati Tuae pro multis erga me officijs & beneficijs confiteor. Quare ut qualemcumq; hanc animi grati significationem non aspernere, reverenter oro. Bene & feliciter vale. Cal. Quintil.
Anno M. D. LXXVIII.

Ioannes Frederus, Academiae Rostochiensis hoc tempore Rector.

CAVSA ASSUMPTIO-

DE PERSONA ET INCARNATIONE
FILLI DEI DOMINI
NOSTRI IESV CHRISTI.

ARX ET CAPVT doctrinae ac religionis Christianae, & totius fidei ac salutis nostrae fundamentum, et opus DEI omnium maximum, maximeq; admirandum, quod multo magis omnes angeli, quam ipsam rerum creationem obstupescunt, & cuius consideratio praecipua erit & tamen inexhausta etiam coelestis ecclesiae sapientiae; est INCARNATIO FILII DEI DOMINI & redemptoris nostri IESV Christi, immenso & inenarrabili erga genus humanum charitate & amore copulantis sibi aeterno & indissolubili foedere humanam naturam ex virgine Maria ASSUMPTAM, ita vt sit vna persona IESVS CHRISTVS, EMANVEL, aeterno Deo Patri & nobis hominibus ὁμοῖος. ex duabus

duabus & in duabus naturis subsistens, noster Mediator, Redemptor, Iustificator & Salvator. Qui nostram naturam, à Deo, cui, in ea tanquam domicilio habitanti & iustitiæ suæ radios spargenti, unita & conformis condita erat; per peccatum auulsam & perditam; in unitatem personæ susceptam, & Diuinitati suæ, velut surculum arbori insertam, hoc mirando nexu, rursus cum Deo copulauit; ut nos fide sibi insertos & membra corporis sui factos, rursus ad vnum caput adglutinet, à quo spiritum, vitam, iusticiam & omnia ad salutem pertinentia, in nos derivata hauriremus, & *νοστωσαν* *Ἰησ* per peccatum amissam recuperantes, rursus cum Deo & in Deo uniremur.

Ideo enim Filius Dei, Hominis filius factus est; ut nos homines, naturâ Filij iræ, rursus in Dei filios adoptaremur. Formam serui assumpsit, ut nos seruos peccati & mortis, in amissam libertatem iusticiæ & vitæ æternæ vindicaret. maledictum pro nobis fuit, ut nos à lege maledicti, in ipso semine Abrahamæ benedicto, benediceremur; pauper pro nobis factus est, ut nos ipsius paupertate ditesceremus. Vulneratus est, ut vulnera nostra sanaret: acerbissi-

mos dolores & cruciatus perpeffus est, vt nos ab æternis cruciatibus & supplicijs liberaret: mortuus est, vt nobis mortalibus Immortalitatem restitueret: Sabbatum in sepulcro egit, vt nostra sepulcra sanctificaret, & nobis æterni sabbati honorem, in lapsu amissum, restitueret. Resurrexit tertia die, vt nos in sepulcris & dormitorijs nostris cubantes excitaret. Ascendit in cœlos, vt nobis per peccatum ex cœlesti patria exulantibus, postliminio reditum in cœlos patefaceret. deniq; totum hominem à se assumptum, ad dexteram Dei patris omnipotentis Glorificauit, vt totum hominem à peccato & morte seruatum, æterna vita & gloria ornaret.

Hæc immensa beneficia, **FILII DEI** Emanuelis & redemptoris nostri aduentu in carne humana, nobis allata, mentibus & pectoribus gratis agnoscamus & celebremus. ac, vt Angeli recens nato Christo, Gloriam in excelsis Deo pro hoc ingenti beneficio canunt, & Nostra causa lætantur; vt Patres & Prophetæ aduentum promissi Messiaë magno desiderio expectauerunt; vt Maria, Simeon, Anna, Christum recens natum osculis dulcissimis excipiebant: ita nos ipsos & auditores nostros,

nostros, in huius doctrinae tractatione, non ad rixas disputationum & argutiarum inextricabilium, sed ad Gratiarum actionem, Fidem, & lætitiã in DEO nobis propter Filium dilectum nobis natum & datum propicio acquiescentem, et veram invocationem, ac studium vicissim Grata DEO dicendi & faciendi exuscitemus.

Nullum enim Amoris & Misericordiae DEI erga nos miseros homines immensae certius & illustrius hoc mirando foedere testimonium est: quos non solum initio ad imaginem suam condidit, & divinae sapientiae ac iusticiae & vitae suae radijs ornauit, verum etiam amissis, inobedientia primorum parentum, diuinis hisce donis, nos lapsos in peccatum & mortem æternam, non plane perire, sed misso filio vnigenito, & nostrae salutis causa, homine & victima facto, redimere, & in pristinam iusticiae & vitae æternae gloriam restituere clementissime dignatus est.

Nam lata sententia iudicij diuini, Morte morieris, æterno exitio pereundum fuisset hominibus, per peccatum à DEO auulsis & perditis: nisi Filius DEI, suam

ἡμετέρας καὶ Φιλαθεωσίας (Tit. 3.)

erga naturam humanam declarans, ipse etiam suscepisset, ne prorsus periret, sed in massa per Filium DEI assumpta, & propter eam, reliquum genus humanum, velut de collo Filij pendens & in humeris illius gestatum seruaretur: & arctissimo nexu cum diuinitate in filio DEI copulatum, rursus cum DEO vniretur. ac vt in persona filij DEI, natura humana instaurata, & plenitudine Gratiae & donorum Iustitiae, salutis ac Vitae, ornata, velut canalus medius esset, per quem Iustitia & omnia bona diuina, in nos tanquam ex capite in membra cognata emanarent.

Cumq; IUSTITIA DEI immutabilis æquivalentem compensationem & λύτρον pro peccatis exigeret, ordo Iustitiae flagitauit, quia genus humanum peccauerat & morti adiudicatum erat, vt homo iram DEI & Pœnam sustineret, & pati ac mori cogeretur. Quare vt sustinere pœnam & pati ac mori Filius DEI posset: Hominem eum esse oportuit. Est enim erat in forma DEI, verè & natura DEVS; tamen semetipsum exinaniuit, non exerens semper in præsentis ministerio diuinam maiestatem & potentiam suam, sed formam serui gerens, & pla-

ne

ne similis cæteris hominibus factus, vt cæteras huius miseræ & fragilis naturæ humanæ infirmitates, appetitiones, affectus, dolores, lachrymas, famem, sitim, solo peccato excepto, ita etiam mortalitatem assumpsit, vt per mortem destrueret eum qui mortis habebat imperium. Ebr. 2. & 1. Cor. 15. Quoniam per hominem mors, per hominem etiam resurrectio mortuorum.

Ideo etiam Filius DEI ad communionem omnium operum redemptionis, & officiorum sacerdotij & regni sui, humanam naturam assumpsit, vt certi essemus ad nostram naturam & nos homines beneficium redemptionis certò pertinere, & in tentationibus nostris, aditum facilem ad Christum fratrem nostrum nobis patere, & nos à Christo Pontifice & Rege nostro, cum sit caro de carne nostra & os ex ossibus nostris, verè & ardenter amari, foueri, defendi & saluari certò statuamus. Ebr. 4. Habemus Pontificem tentatum per omnia ad similitudinem excepto peccato. Accedamus igitur cum fiducia ad thronum gratiæ.

Vt autem hic Pontifex mediator & redemptor noster, infinitæ bonitatis & æqui-

æquivalens *λυτῶν*, pro peccato, cuius infinita malicia est, persolvere, & molem iræ DEI ac pœnarum sustinere, & in tanta magnitudine dolorum DEO punienti laudem Iustitiæ verè tribuere, & mortem ac diabolum vincere, & Iustitiam & vitam æternam restituere posset, Item vt officia summi sacerdotis ac Regis propria obire, ingredi in sanctum sanctorum, introspicere pectus patris & corda inuocantium, vbiq; adesse Ecclesiæ, inuocantes exaudire, defendere, seruare, & sapientiam DEI, Iustitiam, vitam, spiritum sanctum & salutem æternam perentibus donare posset: non solum hominem, sed etiam verè & natura DEVM esse oportuit. Eiusdem enim erat reficere humanam naturam, qui illam in principio formaue- rat, cum non minoris sapientiæ & virtutis esset, recreare hominem, quàm initio creare, ait Athanasius.

Et quia per Filium DEI *λόγον*, qui est substantialis imago Patris, initio creati eramus, & vitam ac lucem, quæ fuit imago DEI, accepimus: (Iohan. 1.) maxime congruebat sapientiæ DEI, vt idem verbum seu *λόγος*, Filius æterni patris,

per

per quem condiderat homines λογικῆς, mediator & redemptor noster fieret: & Imago patris deformatam in nobis imaginem DEI instauraret; & ἀπόγασμα patris ac vita essentialis, vitam ac lucem æternam nobis restitueret.

Profecto enim, vt Leonis & Anselmi verbis vtamur: Nisi verbum caro fieri dignatum fuisset, nulla potuisset caro saluari. Ideoq; facta est duarum naturarum vnio, vt quod opus erat fieri ad hominum restitutionem, si humana non posset natura, faceret diuina: & si diuinæ minime contueneret, exhiberet humana, & non alius atq; alius, sed idem ipse esset, qui vtrumq; perfectè existens, per humanam solueret, quod illa debebat; & per diuinam posset, quod expediebat.

Cum igitur Norma Iusticiæ diuinæ æterna & immutabilis esset, vt omnes creaturæ rationales DEO creatori suo, vel obedientiam integram sine vilo peccato & næuo præstarent, & Legi DEI, quæ est regula Iusticiæ immota, perfectè conformes essent, vel pœnam inobedientiæ sufficientem persoluerent: misero generi humano in peccatum & mortem lapsa

p̄sō æternæ p̄cænæ fuissent sustinendæ, nisi
 Filius DEI immensa bonitate & amore
 nostri misertus, Mediator inter DEVM
 & hominem constitutus, pro nobis apud
 æternum patrem suum deprecatus fuisset,
 ac vt Iustitiæ DEI immutabili, non re-
 mittenti peccatum sine compensatione
 sufficiente satisfieret, & generi humano
 cœlestis vita & gloria amissa restituere-
 tur; semetipsum obtulit ad p̄cenam &
 placationem iustissimæ iræ DEI. atq; ita
 mirando misericordiæ & iustitiæ diuinæ
 temperamento, factum est in arcano con-
 filio diuinitatis hoc decretum, vt secun-
 da persona diuinitatis, Filius DEI, *ἀνθρώπου*
 æternus, perpetuo & indissolubili sc̄edere
 naturam humanam in vnitatem personæ
 suæ assumeret, & cum ea, ac per eam, om-
 nia quæ ad expiationem peccatorum &
 restitutionem Iustitiæ & vitæ æternæ no-
 bis reddendæ pertinent, perageret.

Has causas mirandæ copulationis
 duarum in Filio DEI naturarum, & im-
 mensam DEI erga nos bonitatem & mi-
 sericordiam, qui filium dedit, vt seruos
 redimeret; & præ desiderio & amore ho-
 minis, non solum sua, verum etiam se-
 ipsum impendit, vt hominem recupera-
 ret;

ret; reuerenter & attentè considerare, & beneficia Filij DEI Emanuelis & redemptoris nostri, grato corde agnoscere, & fide amplecti; & in doloribus & ærumnis omnibus cogitatione huius mirandi & arctissimi fœderis, quod cum natura nostra Filius DEI fecit, se erigere & consolari; multò ad veram agnitionem Christi DEI & hominis, & ad pietatem veram in animis accendendam, vtilius est, quam fuitiles & inexplicabiles in hac vita quæstiones, & prophanas inanum pietatis disputationum vanitates curiosè agitare, quas intra scholarum parietes olim versari solitas, nostra ætate renouatas ad vulgus publicis scriptis magna animorum acerbitate & rabie à quibusdam iactari videmus.

Ah Domine DEVS, exclamat Lutherus; de hoc salutari & consolationis pleno articulo, sine vlla dubitatione, & sine rixis, vera fide semper lætari, exultare, laudare DEVM, & gratias agere DEO æterno Patri deberemus, pro inenarrabili hoc misericordiæ ipsius beneficio, quod Filium suum dilectum nobis similem Hominem & Fratrem nostrum fieri voluit. Nunc per superba & ambitiosa ingenia,

ingenia, Satan tales turbas in hoc articulo excitat, vt salutare hoc & iucundum gaudium, tristissimis dissidijs & certaminibus planè turbetur & perdatur. quod veris gemitibus deploramus & DEO conquerimur.

Hortor itaq; & oro pios, ac imprimis collegas meos & omnes in templis & scholis docentes, vt in præcipui & summi huius fidei nostræ ac religionis Christianæ articuli explicatione, doctrinam vtilem & necessariam ad veræ pietatis, timoris DEI, fidei, inuocationis, gratæ obedientiæ erga DEVM, & consolationis ac lætitiæ in DEO acquiescentis ædificationem & confirmationem, auditoribus suis proponant; & à curiosarum disputationum caullationibus, quæ perniciosas dubitationes & prophanitatem in mentibus potius quàm veram fidem & dilectionem in CHRISTO IESU pariunt; ad vsum & applicationem in conuersione ad DEVM & quotidianis pietatis & crucis ac consolationum exercitijs, & lætam gratiarum actionem totius vitæ obedientia DEO præstandam traducant & accendant. & subinde in quotidiana cogitatione de DEO & inuocatione, has præca-

tiones

tionem Philippi verbis conceptas repetant.

*Nil sum: nulla miser noui solatia: massam
Humanam nisi quod tu quoz, Christe geris.
Tu me sustenta fragilem, tu Christe gubernas.
Fac ut sim massa surculus ipse tuus.
Hoc mirum factus semper mens cogitet, vna
Hoc est ne dubita credere parta salus.*

Cum autem totius religionis ac fidei Christianæ basis, & æternæ salutis nostræ origo & fundamentum sit, vera agnitio personæ & beneficiorum Filij DEI Emanuelis & seruatoris nostri Iesu Christi nobis dati & nati: reuerenter & attentè ea, quæ in verbo DEI & veteris ecclesiæ symbolis, de miranda hac duarum in persona Christi naturarum vnione, nobis tradita sunt, repetemus.

Nec in cœtu piorum verè credente Euangelio, & statuente ecclesiam DEI veras de DEO sententias profiteri, καὶ τὸ ἀπλῶν τῆς πίστεως ἰαχυρώτερον τῶν λογικῶν ἀποδείξεων εἶναι: quærere aut dubitare fas est, AN SIT facta hæc miranda FILII DEI cum natura humana in vnam personam copulatio: cum tot illustribus testimonijs, resurrectione mortuorum & alijs miraculis, DEVS veram &

certam esse doctrinam ecclesiæ à Christo traditam ostenderit. cuius Testimonia & dicta præcipua, quæ hunc articulum fidei nostræ confirmant, & **FONTE** **S** **F** **U** **N** **D** **A** **M** **E** **N** **T** **A** sunt, ex quibus tota sequens explicatio extruenda erit, paulo post, velut in tabella breui, diligenter & attentè consideranda & ediscenda proponemus.

Prius enim vocabula in Symbolo Christianæ Fidei nostræ, **C** **R** **E** **D** **O** **I** **N** **I** **E** **S** **V** **M** **C** **H** **R** **I** **S** **T** **V** **M**, **F** **I** **L** **I** **V** **M** **E** **I** **V** **S** **V** **N** **I** **C** **V** **M**, **D** **O** **M** **I** **N** **V** **M** **N** **O** **S** **T** **R** **V** **M**, **Q** **V** **I** **C** **O** **N** **C** **E** **P** **T** **U** **S** **E** **S** **T** **D** **E** **S** **P** **I** **R** **I** **T** **U** **S** **A** **N** **C** **T** **O** &c. Definitionibus perspicuis declarabimus.

Cum enim æterna Beatitudo & salus nostra in vera agnitione personæ & officij ac beneficiorum Filij **D** **E** **I** **D** **O** **M** **I** **N** **I** **n** **o** **s** **t** **r** **i** **I** **e** **s** **u** **C** **h** **r** **i** **s** **t** **i** **p** **o** **s** **i** **t** : & tota hæc de Christo **D** **E** **O** & Homine pro nobis nato, crucifixo, mortuo & resuscitato **D** **o** **c** **t** **r** **i** **n** **a** necessaria, & ad veram pietatem in animis alendam & consolationem utilis; in Symbolo, quod Apostolicum nominamus, bono & graui veteris ecclesiæ consilio breuib; articulis comprehensa extet : **Q** **u** **o** **r** **u** **m** **r** **e** **p** **e** **r** **i** **t** **i** **o** & **r** **e** **c** **i** **t** **a** **t** **i** **o** **q** **u** **o** **t** **i** **d** **i** **a** **n** **a**,

na, ad excitandam in animis cogitationem de vero DEO, & præcipuis DEI operibus, ac beneficijs Christi; & hæc, voce CREDO, nobis applicanda; & alijs gratissimis de causis, assidue in Inuocatione ab omnibus pijs attentè suscipienda est: prodest declarationes singulorum articulorum breues, ex testimonijs Doctrinæ Apostolicæ extructas, sæpe iunioribus inculcari.

Credimus igitur & omnem Iustitiæ & salutis nostræ præsentis & æternæ fiduciam collocamus in Dominum & seruatorem nostrum IESVM CHRISTVM, qui est Persona, in qua duæ naturæ, Diuina Fili; DEI λόγος, ὁμοῦσι & αὐαί-δι & DEO Patri æterno; & Humana, ex Maria virgine, semine David & Abraham orta, nobis hominibus ὁμοῦσι, æterno & indissolubili foedere in vnam Hypostasin vnitæ sunt: immediatè vocata à DEO patre, & vncta plenitudine Spiritus sancti, vt sit SUMMVS SACERDOS ET

REX ECCLESIAE suæ, EMANVEL, notest Mediator, Redemptor, Iustificator & Saluator. Qui arcanam voluntatem DEI de redemptione & salute hominum per Euangelium patefacit: & deprecatur, ac

Haftenus definitio integra, quæ sequuntur summi Sacerdotis & Regis officia euoluunt.

Victima fit pro genere humano; ex quo æternam DEO per ministerium Euangelij Ecclesiam colligit, cui sua intercessionem merito & efficacia remissionem peccatorum Iustitiam & salutem æternam impetrat & adplicat, eamq; in hac vita verbo & Spiritu sancto regit, & pressam crucem mirabiliter aduersus diabolos & Tyrannos defendit, & Inuocantem exaudit, & tandem ex morte resuscitatam ornabit vita & gloria æterna.

Hæc qualiscunque Personæ IESV CHRISTI descriptio, partim à forma substantiali, partim ab Effectibus seu officijs sumpta est, quorum appellationes primum breuissimè declarabo. ac eruditioribus oro, vt hanc puerilem operam, rudioribus nauatam, boni consulant.

IESVS proprium huius Personæ nomen quod Ebræi, יֵשׁוּעַ Iosua, Græci & latini, addita terminatione S, suæ lingue conueniente, IESVS scribunt; Latine Seruatorem, opem & salutem populis ferentem, seu liberatorem significat. sicut etymologiam Angelus Matth. 1. exponit. Etsi enim Iosua seu Iesus filius Naue, & Iesus filius Iosedech, & Syracides, & alij, idem nomen usurparunt:

parunt: tamen κατ' ἐξοχῶν soli Christo congruit, qui solus populum à summis & æternis malis saluat, à quibus nulla alia creatura liberare homines potuit. Esa. 33. DOMINVS Rex noster, Ipse saluabit nos, ac nomini Iesu ἰσοδυναμεῖται & cognatæ voces, Σωτῆρ (vt Theocritus, αἰθρώπων σωτῆρα Πιζυρῆ ἡδὴ ἐόντων, celebrat) ἀλεξάνδρⓄ, ἀλεξίκανⓄ, Ludolphus Leuthylff / HEILAND q. d. Sandes heil / vel ab heilen / à sanandis vulneribus nostris lethalibus, ἰατρὸς, Ἱεραπόδης, vt Epiphanius contra Nazaræos interpretatur, respondent.

ΧΡΙΣΤΟΣ, vt Ebræis **חֵשֶׁבֶן** proprie officij nomen est, quod vnctum significat, vt non soli Iesu Christo, sed omnibus regibus & sacerdotibus, vt Sauli 1. Reg. 24. Cyro Esaia 45. & alijs tribuitur, quia oleis certis, quorum Exod. 30. 1. Reg. 1. mentio fit, vngi reges & sacerdotes in populo Iudaico solebant. Qua vnctione, donatio & Gubernatio spiritus diuini significabatur, Actor. 4. 10. Ef. 61. 1. Ioh. 2. Vnctionem habetis à sancto. Cum autem Filius DEI dominus & seruator

uator noster IESVS CHRISTVS, sit
 summus monarcha seu Rex & Pontifex
 ecclesie suae; vnctus plenitudine Spiritus
 sancti & totius diuinitatis: κατ' ἐξοχὴν
 ipsi, vt nomen IESV, ita etiam CHRISTI
 & Messiae, accommodatur. Et quam
 quam Vigilus ait, Christum, non Verbi,
 sed carnis proprium esse nomen: tamen
 vtranque naturam, Diuinam vngen-
 tem, & carnem vnctam, simul signi-
 ficari; nec soli verbo, neque etiam nudo
 Homini assumpto (vt Nestorius, Mari-
 am *θεοτόκον*, non *θεοτόκον* nominari
 volebat) sed Verbo incarnato, seu perso-
 nae secundum vtranque naturam, tribui
 constat. vt in veteri testamento etiam pa-
 triarchae & prophetae, IESV CHRISTI,
 seu saluatoris & Messiae nominibus vsi
 fuerunt, vt Iacob inquit: ישועתך קנייתי
 יהוה IESVM seu saluatorem tuum ex-
 pecto DOMINE. Et David Psal. 14. Quis
 dabit ex Sion, ישועת IESVM seu Sal-
 uatorem Israel. Es. 52. Parauit DOMINVS
 brachium sanctum tuum in oculis omni-
 um gentium & videbunt omnes fines
 terrae, ישועת salutare DEI nostri. A-
 bac. 3. Exultabo in DEO IESV meo.

MESSIA seu Christi nomen Psal. 45.
 Es. 61. Dan. 9. & alibi vsurpatur. & qui-
 dem ex Psalmo 45. sumptum esse consen-
 taneum est: Vnxit te, O DEVS, DEVS
 tuus, oleo lætitiæ propter consortes tuos.
 O vnctæ æterni læto spiramine patris gna-
 te DEI socios vngito Christe tuos. Nazi-
 anzenus argute & venuste, vt omnia, no-
 minis rationem his verbis explicat.

*Χριστός λέγεται τὸ θεόητος. Χριστός γὰρ αὐτῆς
 τῆς ἀνθρώπινης, ὡς ἐνεργεία καὶ τοῦ
 ἁλλῶς χριστός ἀγιάζουσα, παρεσία δὲ ὅλα
 ἔχουσι, ἢς ἔργον, ἀνθρώπων ἀκῶσαι
 τὸ χρίον, καὶ ποιῶσαι θεὸν τὸ χριστόν.*

Christus dicitur propter Diuinitatem,
 quæ vngit humanam naturam, non effi-
 cacia tantum, vt alios Christos sanctificat,
 sed præsentia totius vngentis (personali)
 cuius effectum est, vt Vngens (DEVS)
 Homo nominetur, & vnctum (Homi-
 nem) DEVM faciat. Vncti igitur Sacer-
 dotis & Regis appellatio, Christus est.
 Sunt autem Sacerdotis officia patefacere
 & docere Euangelion. Matth. 11. Ioh. 1. 6.
 Orare pro Ecclesia. Ebr. 7. 9. Ioh. 17. Ro-
 man. 8. Sacrificio suo iram DEI placare.
 Ebr. 9. 10. 7. Et Benedicere seu meritum

ac beneficia sua credentibus applicare
Ebr. 7. Ioh. 17.

REGIS officia sunt, 1. Colligere ex
toto genere humano æternam Ecclesiam,
ipsi Regi subiectam & seruientem. Psal. 2.
72. Matth. 28. Mart. 16. 2. Spiritualia &
æterna bona subditis impertire, Ioh. 17.
Dedisti ei potestatem omnis carnis, vt o-
mne quod dedisti ei, det eis vitam æter-
nam. Iohan. 3. 6. 3. Regere Ecclesiam
verbo & spiritu sancto Matth. 28. Euntes
docete Act. 11. loquetur tibi verba per quæ
saluaberis. Rom. 8. Qui Spiritu DEI re-
guntur. 4. Defendere Ecclesiam pres-
sam cruce Ioh. 10. Oues meas nemo rapi-
et ex manu mea. Matth. 16. Portæ infero-
rum non præualebunt aduersus eum.
Rom. 8. Cohæredes Christi siquidem si-
mul patimur, simul etiam glorificabi-
mur. 5. Resuscitare ex morte. Ioh. 6.
11. 1. Cor. 15. 6. Ornare vita & gloria
æterna. Dan. 12. Ioh. 3. 6.

Nomen E M A N V E L מַנּוּעַל
NOBIS CVM DEVS, tribuitur Chri-
sto, primùm propter assumptionem No-
stræ naturæ, quia *יְהוֹשֻׁעַ בְּרַחֲמָיו*, DEVS
HOMO & frater noster, & caro de car-
ne nostra, os ex ossibus nostris factus
est.

est. Iohan. 1. Ebr. 2. Deinde ratione Intercessionis, quia PRO NOBIS aeternum patrem Deprecatur Ro. 8. Ebr. 7. Ioh. 17. Tertiò propter Redemptionem, quia PRO NOSTRIS peccatis se in mortem tradidit (Galat. 2.) & λύτρον persoluit (1. Timoth. 2. Matth. 20.) seu pro Nobis peccatum & victima factus est. 2. Cor. 5. Quarto, propter sanctificationem, Quia IN NOBIS fide cum agnoscentibus habitat & corda regit ac sanctificat. Gal. 2. Eph. 3. Quinto propter Defensionem. Quia APUD NOS in omnibus periculis doloribus & morte ipsa præfens est Emanuel noster vbique protegens & salvans nos Psal. 91. Matth. 28. Plal. 46. Dominus Zebaoth. Nobiscum protector noster DEVS Jacob. Sic euolutum & explicatum verè Magnum esse intelligitur NOMEN DOMINI EMANUEL, quod Mariæ virgini per angelum Gabriel Luc. 1. & Matth. 1. annunciatum est.

Cæteræ appellationes, interdum angustius, interdum latius pro omnibus officij Christi partibus, vsurpantur, ac MEDIATORIS nomine, totius sacerdotij & redemptionis officium plerumque complectimur. Propriè autem MEDIATOR,

respectu Intercessionis & Deprecationis pro ecclesia perpetuæ dicitur.

R. EDEMPTOR, respectu satisfactionis seu persolutionis λόγος & poenarum pro peccatis generis humani. **IUSTIFICATOR**, respectu applicationis suorum beneficiorum, & Efficaciæ in reconciliatis. **SALVATOR**, respectu Finalis liberationis & Glorificationis in vita æterna, & gubernationis ac defensionis ecclesiæ in hac vita, tametsi, cum seorsim ponitur, omnia Beneficia Christi simul complectitur. Hæc de officij appellationibus breuiter iuniorum causa monui. Nunc ad **PERSONÆ CHRISTI** descriptionem redeo, cuius

PARTES docendi causa nominari possunt, **DVÆ** Naturæ, Diuina Filij **DEI** λόγος, & Humana ex Maria virgine assumpta: ἐξ ὧν, ἐν αἰς, καὶ ἀπὸς ἐστὶν, ex quibus constat Christus, & in quibus subsistit, & est vtrunq; , non quod ex duabus, vna composita natura (neutri earum, ex quibus componitur, consubstantialis) sed vna composita Hypostasis ex diuinitate & humanitate facta sit: sicut plus quàm decies Damascenus lib. 3. cap.

3. 4. 5. 7. 16. lib. 4. cap. 5. 19. compositam Hypostasin nominat. & τὴν ἐς ἄλλα μερῶν περιχώρησιν. Augustinus personam Christi ex DEO & Homine constare ait. Nazianzenus eam, quæ prius ἀνώτερον fuerit, Filij DEI λόγος hypostasin, nunc ἀνώτερον esse, adfirmat.

Cum autem de rebus ipsis constet: nolim de partium aut compositionis vocabulo, cum quoquam litigare. Sed diuinæ in Christo naturæ, quam Filij vnici Domini nostri appellatione Symbolon exprimit; descriptionem ex primo capite Iohannis adiungemus.

FILIUS DEI λόγος seu VERBUM, ΛΟΓΟΣ
 est secunda persona Diuinitatis, ab æterno Ioh. 1.
 genita de essentia æterni patris, & substantialis ac integra Imago patris. Qui Filius λόγος, cum sit verè & natura DEVS, co-æternus et ὁμοῦσι æterno Patri, Dicendo omnes res alias ex nihilo creauit, & promissionem Euangelij, qua lucem veræ agnitionis DEI, iusticiam & vitam æternam in cordibus accendit, primus ex arcano sinu Patris protulit, & constitutus mediator, caro factus est, hoc est, humanam

nam naturam ex substantia Virginis Mariae sumtam, æterno & indissolubili fœdere sibi copulavit, & pro nobis factus est sacerdos & victima tollens peccata mundi, & donans ijs, qui in ipsum credunt & per euangelion & spiritum sanctum ex DEO renascuntur, gratiam seu gratuitam remissionem peccatorum, & veram noticiam DEI, veram Iusticiam, ad optionem in filios DEI, spiritum sanctum & salutem æternam. Hæc ferè summa est doctrinæ de Filio DEI, in primo capite Iohannis propositæ, ad quam singula membra narrationis in Iohanne studiosi aptè referent.

Nominatur autem FILIVS, quia eiusdem cum Patre naturæ, & de essentia DEI Patris ab æterno natus est, DEVS de DEO, lumen de lumine, DEVS verus de DEO vero, genitus, non factus, consubstantialis patri. His enim verbis Synodus Nicena, appellationem Filij in Symbolo Apostolorum declaravit, quæ in veteri etiam testamento, Psal. 2. 72. Protu. 30. Dan. 3. extat.

VNICVS seu Vnigenitus (Ioh. 1. 3. & 1. Ioh. 4) quia in Deitate fratrem non habet: ac vt discernatur à sanctis, qui sunt Filij

lij adoptione seu Gratiâ, non naturâ. Roman. 8. Gal. 4. Eph. 1. Elegit nos in adoptionem Filiorum Dei per Iesum Christum. Vnicuique enim naturâ Filius DEI, propter nos misericordiâ factus est Filius hominis, ut nos naturâ Filij iræ, Filij DEI per ipsum Gratiâ efficeremur, inquit Augustinus.

Ut autem Vnigenitus, quod post eum nullus genitus sit, sic PRIMOGENITVS, quod ante eum nihil extiterit, appellatur Ebr. 1. Syrac. 24. Coloss. 1. Primogenitus omniis creaturæ, id est, ab æterno ante omnes creaturas ex substantia DEI patris genitus.

*Lib. 21. de
Civitate Dei
cap. 35.*

Est etiam inter fratres Primogenitus (Rom. 8.) nam et Vnigenitus ex matre existit, & natura filius DEI frater noster assumpta humana natura factus, dignitate omnibus fratribus antecellit, (Ioh. 20.) Ascendo ad patrem meum (naturâ) et patrem Vestrum (gratiâ.) et omnia primogenitorum privilegia, Imperium et sacerdotium in tota DEI familia, et hæreditatem ampliorem obtinet, et alioquin primas inter omnes fratres, tum in cruce abiectissimus omnium hominum factus, tum in Gloria, nomen super omne nomen adeptus, tenet.

Hunc

Hunc Filium Dei Vnicum, DOMINVM nostrum vocamus, primum ratione Essentiæ, quod sit I E H O V A, verè et natura DEVS, conditor omnium rerum et conseruator. cuius proprium nomen, quo ab omnibus alijs commenticijs numinibus discernitur, I E H O V A, latine DOMINVS reddiderunt. Exod. 20. Ego sum DOMINVS Deus tuus. Esa. 42. EGO DOMINVS, hoc est nomen meum & Gloriam meam alteri non dabo. Jerem. 23. Hoc est nomen, quo vocabunt Germen Dauidis, I E H O V A, Iustitia nostra.

Deinde respectu nostri seu ratione Dominij et Imperij, quo sibi nos, iure creationis, Redemptionis, protectionis, et perpetuæ erga nos bonitatis & infinitorum beneficiorum, tanquam vasallos et seruos, ad subiectionem & obedientiam fidelem obligatos & deuinctos habet.

Inprimis verò emphasis Pronominis NOSTRVM expendatur, quod applicationem, seu usum & praxin totius doctrinæ de DEO & omnium Christi beneficiorum & cultuum ipsi vicissim exhibendorum, & fontem omnium consolationum, morbis, morti &c. opponendorum, continet. Dominum NOSTRVM qui nos

nos condidit, & Nos in peccatum & mortem lapsos & Satanæ mancipia factos, redemit. Ergo vicissim Nos totos, vt ipsius proprium peculium ipsi dedere et subijcere ac obedire debemus. Tanto nos amore complectitur hic **DOMINVS**, vt seipsum pro nobis in mortem dederit, & quotidie Nos alit, iuuet, defendat, gubernet, & ab omnibus malis liberet & saluet. Ergo amantem et beneficientem Dominum vicissim toto corde diligamus & grati celebremus. Iudicat & punit Nos delinquentes Job. 9. Verebar omnia opera mea, sciens quod non parcis delinquenti. Quare vero corde eum Timeamus. Promittit Nobis ad se conuersis remissionem peccatorum, & pollicetur se omnibus inuocantibus eum ad futurum esse. Firma igitur fide in ipso nobis propitio adquiescamus, & in omnibus periculis eum inuocemus. **DEVS** Noster, Deus ad saluandum, & Dominus **DEVS** educens ex morte, & vita ac gloria æterna credentes ornans. Etiam si igitur ambulauero in valle umbræ mortis, non timebo mala, quia tu (Domine vita & salus mea) mecum es. Sic rotum Psalterium, & tota ferè Biblia, pronomini huius, in Symbolo, & in primo

mo præcepto, Ego sum Dominus DEVS
TVVS, declarationem, praxim & appli-
cationem continet. de qua, audientes, ad
aram, Sacerdotis nos alloquentis salutaris
opem, DOMINVS VOBISCVM, quoti-
die cogitemus.

Declaravi utcumq; vocabula in se-
cundo articulo symboli vsurpata. qui-
bus cæteras etiam Filij Dei appellationes
præcipuas, quæ partim essentiam ipsius,
partim officium & beneficia describunt,
adiungam.

ΛΟΓΟΝ seu VERBUM, nominat
Iohannes duplici respectu, Patris, & no-
stri. ὅτι ἔτις ἔχθ' πρὸς τὸν πατέρα, ὡς
πρὸς νῦν λόγος, ἔ' μόνον ἀπὸ τὸ ἀπὸ
Ἰῆς τῆς ἁγνήσεως, ἀλλὰ καὶ τὸ συνοφῆς,
καὶ τὸ ἐξαγγελτικόν. quia se habet ad pa-
trem, sicut Verbum ad mentem, non so-
lùm quia sine passione genitum, sed et-
iam quia perpetuò coniunctum est patri,
& quia voluntatem Dei arcanam nobis
annunciat, inquit Nazianzenus. Maxi-
mè autem illustris & dulcis est hæc poste-
rior appellationis ratio, quod Filius est
orator & Internuncius æterni patris ad
genus humanum, Qui admirandum
consilium

consilium creationis & Redemptionis
 Dicendo patefecit, & promissionem gra-
 tiæ ab initio ecclesiæ aſſignauit & elocu-
 tus est, & per verbum Euangelij efficax,
 lucem veræ agnitionis Dei, & veram
 consolationem ac vitam in cordibus Di-
 cendo accendit. Ideoq; Verbum Viræ *I.*
Ioh. 1. dicitur, quod nos per Verbum vi-
 uificet. *Psal. 119.* Hæc est consolatio mea
 in afflictione mea. Verbum tuum viuifi-
 cat me.

Deinde et altera ratio sublimior & ob-
 scurior in dicto Nazianzeni consideretur,
 Quod λόγος est Imago mentis pater-
 næ. Vt enim verbum mentis seu cogita-
 tio, imago est rei cogitatæ, & verbum o-
 ris, seu ore prolatus sermo, effigies est co-
 gitationum mentis: ita Filius DEI totius
 sapientiæ & essentiæ paternæ expressa
 Imago & effigies est. sicut *Ebr. 1.* χαρα-
 κτήρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, expressa IMA-IMAGO
 GO substantiæ seu personæ patris voca-patris.
 tur, quia non tantum vt homo, DEI Ima-
 go est, similitudinem aliquam Diuinæ lu-
 cis, sapientiæ discernentis recta & praua,
 liberæ voluntatis, iusticiæ, *Φιλοσοφίας*
 & cæterarum virtutum habens, sed essen-
 tia

tis paternae identitatem totus totius exprimit, & patri non solum ὁμοιότης, verum etiam ὁμοιωσις est, ita ut παύτως potius cum archetypo, quam ἀφομοιωσις hæc Imago existimari debeat.

Deinde totus Filius Deus & Homo est Imago Dei inuisibilis. Colof. 1. ratione partefactionis Dei erga nos, cuius non solum omnipotentia, maiestas, sapientia, iustitia, verum etiam bonitas & amor ac misericordia erga genus humanum immensa, quæ nullius angeli aut hominis acie alioquin cerni & agnosci potest, in VERBO incarnato seu filio natura humana induto fulget ac splendet, & in hoc Verbo tanquam in speculo nobis videnda & palpanda exhibetur. ac verè Talis est Deus, qualem λέγει in verbo ostendit & annunciat. Ioh. 14. Qui videt me, videt patrem.

Tertio. Quia hæc Imago Dei substantialis, deformatam & amissam in nobis Imaginem Dei per verbum instaurat. 2. Cor. 3. Nos resecta facie Gloriam Dei (Filiium Dei λόγον) lucentem in nobis, & verbo suo nobis iustitiam & misericordiam Dei ostendentem) intuentes (fide) in eandem

eandem imaginem (verbi in nobis lu-
centis) transformamur à gloria (agni-
tione filij) in gloriam (ad agnitionem æ-
terni patris , seu crescente in nobis luce
agnitionis D E I) tanquam à Domini
Spiritu (simul mutante corda & novas
flammas in cordibus accendente.)

Ibidem ἀπαύγασμα τῆς δόξης, Splen- ἀπαύγασμα
dor Gloriæ, seu lucis paternæ, seu vt Sym-
bolum Nicenum reddidit, Lumen de lu-
mine, nominatur, quæ descriptio non so-
lum coæternitatem Patris & Filij (nam
splendor ab alia luce propagatus, tempo-
re simul est cum luce, à qua spargitur) &
ὁμοουσιότητι luminis cum lumine seu Deo
patre, qui L. v x purissima est (1. Ioh. 1.)
& pater luminum Iacob. 1. declarat: ve-
rum etiam totam plenitudinem Lucis, sa-
pientiæ, iusticiæ & bonitatis Diuinæ, in
humana Christi natura fulgere admonet,
& per eam in nos diffundi illius radios, &
Filium esse fulgorem seu λόγον ostenden-
tem nobis sapientiam, iustitiam & mise-
ricordiam patris erga credentes.

Quod si eadem appellatio est cum
לְשֵׁמָהּ (Ezech. 1. 8.) quod lucidissimum
C 2 fulga-

fulgorem, qualis est AERIS candentis seu orichalci in fornace ardentis (Apoc. 1.) significat: consentaneum est, hinc sumptam esse similitudinem ferri igniti, quam tota vetustas, admirandæ vnionis Diuinæ & humanæ naturæ declarationem adhibuit.

Eadem ferè ratione, SOL Iustitiæ, & LVX mundi, & lux vera illuminans homines vocatur (Malach. 3. Ioh. 1. 8.) non solum ratione essentia diuinæ, omni luce purioris, & sole ipso splendidioris: sed quia, vt SOL lucem toti mundo, & calorem ac vim viuificam omnibus rebus nascentibus, impertit: ita Christus, tenebras ignorationis Dei, peccati, et mortis, ex cordibus hominum dispellit, & lucem veræ notitiæ Dei, veræ iustitiæ, & vitæ æternæ in eis per verbum euangelij accendit, fouet, alit, & conseruat: non tantum vt Apostoli & cæteri docentes, ministerio & propagatione doctrinæ, sed vt λόγος, fons doctrinæ, & meritum iustitiæ & salutis æternæ, & propria potentia per ministerium efficax ad salutem omni credenti.

SAPIENTIA nominatur apud Salomonem. Prouerb. 8. & Syracidem & Paulum

lum 1. Cor. 1. vbi Christum DEI sapien-
tiam & DEI virtutem nominat, quod sit
persona, per quam æternus pater arcanam
sapienciam euangelij de redemptione &
salute hominibus per Christum crucifi-
xum donanda patefecit, & nos sapientes
seu recte DEVM agnoscentes & colentes
efficit, & potentia diuina colligit & sal-
uat Ecclesiam. non quod pater insipiens
tantum Filij sapientia sapiens sit, sed fili-
us est sapientia genita seu λογος (dictus)
qui inde ab initio in ecclesia concionatur,
& legem ac euangelion patefacit ac illu-
strat.

Ideo ibidem à Paulo Christus nobis à IUSTITIA
Deo factus esse sapientia dicitur & Iustitia
& Sanctificatio, non tantum quod ipse
essentialiter IUSTUS & Sanctus, omnis-
que peccati & labis expers sit, sed quia nos
sua Iustitia & obedientia perfectissima,
nobis imputata & donata, sine Gratis Iu-
stificat, non imputans nobis peccata, sed
iustos ac sanctos reputans, perinde ac si i-
psi obedientiam legi debitam præstitisse-
mus. Deinde Spiritu sancto suo, nouam
iustitiam seu conformitatem cum lege
Dei in reconciliatis efficit, quæ proprie
sanctificatio nominatur, & in vita æter-
na,

na, cum similes ei erimus, consummabitur. Redemptio, non solum quia liberat nos à Morte & omnibus malis, sed etiam quia hæc persona Christus DEVS & homo, precium seu ἀντίλυτρον, pro liberatione nostri ex seruitute peccati & mortis, persoluit.

Via.

VIA, VERITAS & VITA nominatur Iohan. 14. quia est monstrator & dux viæ, per quam in cœlum venimus, seu ipse ducit & gestat nos ad æternum pa-

Veritas.

terem; & est VERAX fons & conseruator veræ doctrinæ, & nos veraces, id est, verè agnoscetes & inuocantes DEVM efficit. Sic VITA est primum eadem

Vita.

ratione, qua Iehoua, essentia æterna & immutabilis, à qua omnes res cæteræ essentiam & vitam animalem & spiritualem κτ' ἔδωκεν ἑμφορήματ' ἑωραμα, accipiunt. Filius enim in quo vita erat (Ioh. 1.) in prima creatione indidit hominibus lucem & vitam, quæ fuit vera agnitio DEI, & vita seu agitatio & motus voluntatis & cordis perfectè obediens legi diuinæ, & lætans in DEO. Hanc vitam per peccatum amissam, Filius DEI, qui est lux & vita essentialis, per euangelion & spiritum sanctum in nobis restituit, & nos à mor-

à morte animæ & corporis liberatos resuscitat, & vitam ac gloriam æternam imperit.

Harum appellationum Filij Dei, quæ partim essentiam ipsius & naturam, partim officium & beneficia describunt, declaratio, ad veram agnitionem Filij Dei Domini nostri Iesu Christi utilis est, & multis verbi diuini concionibus lucem adfert.

Quòd autem FILIVS Dei Dominus noster Iesus Christus sit verè & natura Deus, Deo patri ὁμοούσιος, nec tunc primum esse & subsistere cœperit, cum ex Maria virgine conceptus & natus est, sed ante mundi principium ab omni æternitate Deo patri æterno οὐρανίου fuerit: perspicua & immota Verbi Diuini testimonia & argumenta inde extracta confirmant, quæ in loco de Deo & de tribus personis diuinitatis ὁμοούσιος, mediocri diligentia collecta huc assumantur. Roman. 9. Christus est super omnia Deus benedictus in secula. 1. Ioh. 5. Sumus in vero, in Filio eius Iesu Christo, Hic est VERVS Deus. Ierem. 23. 33. Hoc est nomen, quo vocabunt eum Iehova Istitia

stitia nostra. Psal. 45. Sedes tua, ó DEVS,
 in seculum seculi, & paulo post, Vixit te,
 ó DEVS, DEVS tuus, Et concupiscet
 Rex decorem tuum, quoniam ipse est Ie-
 houa DEVS tuus, & adorabunt eum. Ioh-
 han. 1. In principio (illo, de quo Moyses
 loquitur, In principio creauit DEVS cœ-
 lum & terram) ΕΡΑΤ ΛÓΓΟΣ (hæc
 persona Filius DEI, quæ postea caro facta
 est seu humanam naturam assumpsit) &
 λόγος erat apud DEVM (persona distin-
 cta à DEO patre) καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος,
 & λόγος erat DEVS. Nam articulus
 ostendit λόγον loco subiecti, & DEVM
 velut vocabulum communius, loco præ-
 dicati, collocandum esse. Adfirmat igitur
 λόγον, qui postea homo factus est, ve-
 re et natura DEVM, essentiam æternam,
 omnipotentem, bonam, veracem, iustam,
 omnium rerum conditricem & conser-
 uatricem esse, sicut ipse, quid nomet
 Deum, declarat, scilicet creatorem cœli et
 terræ: cum statim addit, Omnia per i-
 psum facta esse. Non igitur locus est hic
 cavillationi de ambiguitate nominis
 DEVS, quod aliàs gerentem officium
 diuinum, vel gubernatorem diuinis do-
 nis

nis ornatum: sed proprijsimè DEVM creatorem cum patre, ὁμοῦστος patri, non metaphoricè aut nuncupatione tantùm, sed verè et naturà Deum significat.

Hic FILIVS DEI VNIGENITVS, DOMINVS noster, DEO patri æterno ὁμοῦστος καὶ συναῖδις, DEVS de DEO, lumen de lumine, Deus verus de DEO vero, consubstantialis Patri, per quem omnia facta sunt; expleto tempore Divinitus constituto iuxta promissiones patribus & prophetis datas (Esa. 7. Ecce virgo concipiet Emanuelem, Gen. 49. veniet SILOH seu foetus virginis. Gen. 3. Semen mulieris,) propter nos Homines & propter nostram salutem Descendit de cælo, & Incarnatus seu CONCEPTVS EST DE SPIRITV SANCTO EX MARIA VIRGINE, ET HOMO FACTVS EST.

Anno mundi 3561. Anno à Vaticano Iacob de SILOH, 1706. à prophetia Esaiæ de Emanuele 750.

Est autem CONCEPTIO seu INCARNATIO FILII DEI, miranda & ineffabilis copulatio & vnio duarum naturarum, Diuinæ Filij Dei, de substantia æterni Patris ab æterno genitæ, & HUMANÆ ex substantia Mariæ virginis (Spiritu sancto operante) in vnitatem personæ

Filij Dei assumptæ, facta mirando confilio diuinitatis IN CHRISTO mediatore, vt sit EMANVEL, ac nexus nostræ cum Deo reconciliationis, & vnionis per peccatum ruptæ, dentò instaurandæ; nobis quidem vt Homo, DEO autem Patri vt Deus, natura vnitus, vt hoc mirando fœdere immensam erga nos bonitatem & *Φιλανθρωπίαν* suam declaret, & sine intercessione ac *λύτρω* sufficienti, placatâ Iustissimâ Ira DEI aduersus peccata generis humani, Gratiam Dei, iustitiam, vitam ac Gloriam æternam hominibus restituat.

Vt autem in articulis Fidei necesse est, initiò FONTES ET FUNDAMENTA Doctrinæ de Incarnatione Filij Dei, & TESTIMONIA de Duabus in Redemptore nostro Iesu Christo naturis, personaliter vnitis, præcipua, verbo Dei reuelata, in conspectu sint, quibus Fidem nostram confirmemus. Ordinem itaque à Iohannis dicto, qui Euangelium suum ab hoc articulo exorsus est, vt in illustri loco Testimonium de diuina persona & Incarnatione Filij DEI extaret. Sententijs igitur de Diuinitate Filij DEI, paulò ante
ex

ex Iohanne recitatis, hæc brevis & sublimis concio addatur, & collatione sequentium dictorum Apostolicorum, quæ velut digitum in eam intendunt, eamque perspicue declarant, illustretur.

Ioh. 1. VERBUM CARO FACTUM EST, & HABITAVIT in nobis, & vidimus Gloriam eius, quasi unigeniti à Patre, hoc est, VERBUM seu Filius Dei unigenitus, (qui est secunda persona divinitatis *ὁμοῦσι καὶ συναίδι* æterno patri, *λόγῳ ἐσιώδης, ἔρητος*, per quem omnia creata sunt) CARO seu HOMO infirmus & mortalis FACTVS EST: non quod mutata aut conuersa sit natura Divina *ἔ λόγῳ* in carnem, sed ita ut manens quod erat Filius Dei unigenitus, *ἀτρέπτως καὶ ἀσυγχύτως* HABITET in carne seu Humana natura à NOBIS assumpta, non tantum ut in cœteris rebus creatis et hominibus sanctis, effectiue, seu præsentia & inhabitatione separabilij, multo minus assistentia tantum, vel societate dignitatis, vel auxilio, sed *σωματικῶς*, sicut anima in corpore humano habitat, ita ut hæc caro, verbi seu Filij DEI propria caro sit, in qua tanquam in proprio

*Habitavit
in Nobis.*

prio templo habitat, & cum qua in unam
 indiuiduam personam ἀδιουρέτως καὶ ἀ-
 χωρίτως coalescit, per quam omnia, quæ
 ad salutem nostram pertinent operatur,
 & illustribus testimonijs miraculorum se
 verè & natura Deum & vnigenitum à pa-
 tre filium certò demonstrat.

HABITAT enim in homine Christo
 tota plenitudo Deitatis Filij DEI CON-
 PORALITER, hoc est, non tantum vt in
 cæteris rebus creatis, sua essentia, potentia
 & efficacia vel particularibus donis, ve-
 rum ita vt Filius Dei (qui est) plenus &
 perfectus Deus, huic proprio corpori suo,
 seu carni assumptæ, personaliter vnitus
 sit, cui non aliqua tantum dona, vt Petro
 aut Paulo, sed totam plenitudinem Diuini-
 tæ maiestatis, sapientiæ, bonitatis, potentie,
 iustitiæ, Gratiæ, Veritatis & Vitæ suæ,
 per gratiam vnionis communicat, vt ex
 hac plenitudine in naturam Christi hu-
 manam, nobis cognatam effusa; & plen-
 tissimo meritorum Christi thesauro, Nos
 omnes, Gratiam & veritatem, veram agni-
 tionem DEI, veram Iusticiam, vitam, & cæ-
 tera ad salutem nostram pertinentia ac-
 cipiamus. Hæc qualiscunque insignis hu-
 ius sententiæ paraphrasis sit, quæ multo
 illustrior

illustrior futura est, cum verba singula ordine euoluentur, & collatione aliorum scripturæ dictorum illustrabuntur.

Tota igitur præcedens concio Iohan. 1. In principio erat verbum, & verbum erat apud DEVM, & DEVS erat Verbum, Omnia per ipsum facta sunt &c. quæ *ἡ ζωολογία* seu descriptio personæ Filij DEI, *λόγος*, seu diuinæ in Christo naturæ est, vnâ cum explicatione singularum illius partium in euangelio Iohannis tradita, ad illustrationem primæ uocis in hac propositione **VERBUM CARO** factum est, adhiberi à studiosis potest.

Altera vox **CARO**, totum hominem corpore & anima rationali constantem, & communi hominum infirmitati & mortalitati subiectum denotat. Es. 40. Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quasi flos agri. Ephes. 6. Non est nobis lucta aduersus carnem, id est, aduersus hominem imbecillum, Gal. 1. Contuli non cum carne & sanguine, id est, cum nullo homine contuli.

Nec solum corpus, sine anima intelligi, vt Apollinaris interpretatus est: demonstrant dicta, in quibus Homo, & Fi-

lius

lius Hominis, & quidem expressa mentione Animæ & corporis, & proprietatum illius naturalium nominatur. Ioh. 10. Ego pono animam meam, & rursus assumo eam. Matth. 20. Venit Filius hominis dare Animam SVAM ἀπέλασεν pro multis, Matth. 26. Non mea voluntas fiat, sed quod tu vis. Cumq; totus homo anima et corpore peccauerit, totum hominem redimi & liberari à peccato & morte oportuit. Nec, nisi verbum caro fieri dignatum esset, vlla potuisset caro saluari. Totum igitur hominem anima & corpore constantem assumi à verbo oportuit, τὸ γὰρ ἀπέσληπτον, ἀπελάσθη ὁ δὲ ἥνωται τῷ Θεῷ, τὸ καὶ σώζεται, inquit Gregorius & Damascenus lib. 3. cap. 6. Totum totus assumpsit me, & totus toti vnitus est, vt toti salutem largiretur.

Tertia vox, FACTVM EST, ἐγένετο, usurpatur & declaratur à Paulo Rom. 1. de Filio suo, ἡνωμένος, qui natus est ex semine David secundum carnem. nam γένεσις Græcis vsitate significat natum esse, vnde & nomen est, γένεσις Natiuitas.

Gal. 4. Misit Deus filium suum ἡνωμένον

ἄνθρωπον natum ex muliere. Philipp. 2. Formam serui assumpsit, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων ἡρώδου, plane similis, (non tantum anima & lineamentis corporis, sed etiam communibus hominum proprietatibus, infirmitatibus, tentationibus & mortalitate cæteris hominibus factus est.

Maximè autem illustris declaratio est concio epistolæ ad Ebræos 2. Nam & qui sanctificat (Christus mundans à peccato, factus nobis à Deo sapientia, iustitia, sanctificatio & redemptio) & qui sanctificantur (homines) ex vno (patre Adamo) sunt omnes (caro enim Christi par est nostræ, genere, non vicio Adæ) Quam ob causam non erubescit fratres ipsos vocare (uelut ex vno patre Adamo procreatos) dicens (Psal. 22) Annunciabo nomen tuum fratribus meis. Et rursus (Esa. 8.) Ecce ego & pueri, quos dedit mihi DEVS. Quoniam igitur pueri communicant (κεκοινωνήκε, communionem & consortium habent) cum carne & sanguine (ita vt ad unitatem personæ ipsorum caro & sanguis pertineat) Ipse quoque similiter particeps factus est eorundem, (ita vt ad illius personam seu substantiam

stantiam caro & sanguis pertineat & ve-
 ,, rus Emanuel sit) vt per mortem aboleret
 ,, eum, qui mortis habebat imperium (ideo
 ,, enim verbum caro factum est, vt pari &
 ,, mori pro genere humano posset, & sua
 ,, morte nos ex potestate Diaboli & mortis
 ,, liberaret) Non enim Angelos (Angeli-
 ,, cam naturam) assumpsit, sed semen Ab-
 ,, rahæ (humanam naturam ex Abrahamo
 ,, ortam, iuxta promissionem Abrahamæ fa-
 ,, ctam) Assumpsit. Vnde oportuit eum
 ,, per omnia fratribus similem esse, vt fidelis
 ,, Pontifex ad expiandum peccata populi
 ,, esset. Ex hoc dicto, phrasis, qua, vltimatè
 ,, de mysterio Incarnationis, Filium Dei
 ,, ASSUMPSIT SIVE Humanam naturam di-
 ,, cimus, sumpta est. qua

Philipp. 2.

Paulus etiam Philip. 2. vtitur CHRIS-
 ,, TUS Iesus, cum esset in forma Dei (ima-
 ,, go Dei ὁμοῖος, verè & natura Deus,
 ,, seu talis, qualis est Deus, videlicet omni-
 ,, potens) non rapinam arbitratus est esse

*August. de
 Fide ad Pe-
 trum ca. 2.*

æqualem Deo (non rapuit, vt Satan &
 Adam tentarunt, sed natura habuit, æ-
 ,, qualitatem Dei. nec arbitratus est se alie-
 ,, num aliquid vlturpare, aut iniuriam cui-
 ,, quam facere, si gloria & maiestate, velut
 Deo patri æqualem se gereret, sed spontè
 iurè

iure suo cessit, nec gloriam diuinam in hac missione contra DEI voluntatem usurpauit, vel simpliciter, non rapuit contra vocationem suam vsū omnipotentiae in sui defensionem) sed semetipsum exinanauit (non est vsus sua potentia, non exeruit diuinam potentiam & maiestatem contra vocationem, sed in carne & infirmitate assumpta, velut occultauit & quiescere fecit) Formam serui assumens (non habentis defensionem, infirmī & abiecti hominis, pœnas peccatorum nostrorum in se deriuantis, & ministerio passionis ac mortis, qua genus humanum redimeret, destinati. Matth. 20. Filius hominis non venit vt ministraretur sibi, sed vt ipse seruiret alijs, & animam suam *ἀντιλυτρον* pro multis daret. Esa. 53.) & in similitudine Hominum (planè similis cœteris hominibus non solum anima & corpore, sed etiam passibilis & mortalitate sine peccato) factus, & figura (*ἡματι* externa specie, gestu, conuersatione & animi adfectibus, gaudio, tristitia, misericordia, lacrymis, fame, siti &c.) repertus vt (alius) Homo (vulgaris) Humiliauit (sumisit & infra omnes angelos & homines deiecit) seipsum, Factus obediens (DEO D patri

patri non tanquã æquali, sed tanquã Domino (seruus) vsq; ad mortem (non finiens obedientiam in morte, sed hoc modo eam declarans, vt sustineret) mortem crucis (ignominiosissimam, acerbissimam & maximè abominabilem.)

Quòd verò Paulus Philipp. 2. Ebr. 2. Assumere semen Abrahæ : & Iohannes carnem fieri; id 1. Ioh. 4. **I N C A R N E M** V E N I R E nominat, & 1. Tim. 4. manifestari in carne. Magnum est pietatis mysterium (arcanum, quod non hominum modo, sed etiam angelorum captum longe superat. 1. Cor. 2.) **D E V S M A N I F E S T A T V S E S T I N C A R N E**, id est, **D E V S** Filius, æterno patri ὁμοῦσιος, visibilis & conspicuus factus est in carne seu natura humana, in unitatem personæ assumpta. Iustificatus est in spiritu, iustus & perfectus (vt verè ac natura **D E V S**) declaratus & agnitus est, **S P I R I T V** seu Divina natura se per carnem ita exerente miraculis, vt verum **D E V M** esse palam appareret, vel per Spiritum sanctum declaratus est, quod sit iustus & iustificans. Conspectus est angelis (qui summa cum admiratione, voluptate & gaudio Christum in carne manifestatum viderunt & celebrarunt, Luc.

1. Ioh. an. 4.
 Omnis spiritus qui confitetur in carnem venisse, &c.
 doctrina de Christo Deo & homine
 Ec. à Deo est.
 Potest enim doctrina à Deo esse, est iam si persona docens sit à diabolo.

Luc. 2. 1. Pet. 1.) prædicatus est gentibus, fides illi habita est in mundo, **ABSVMPTVS** est in gloria (de qua Ioh. 17. Glorifica me Gloria, quam habui apud te, antequam hic mundus esset, & quæ in dicto Phil. 2. & Ephes. 1. 2. & alibi describitur.)

Sed non minus **ILLVSTRIA DE DVABVS IN CHRISTO NATVRIS, PERSONALITER VAITIS, TESTIMONIA**, vclut digitum in hanc Iohannis propositiorem, verbum caro factum est, intendentia, camq; declarantia, sunt

Rom. 9. Ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia **DEVS** benedictus in secula.

Rom. 1. De filio suo **genuit**, qui natus est ex semine David secundum carnem (humanam naturam, non coelitus allatam, sed ex posteritate Davidis, Maria Virgine à spiritu sancto formatam) qui certo cognitus (declaratus) est filius **DEI**, omnipotens, secundum Spiritum sanctificationis (diuinam naturam, sanctificantem non modo carnem assumptam, sed etiam nos, fide corporis ipsius membra factos) ex resurrectione mortuorum (eo quod resurrexit à mortuis, & alios mortuos resuscitauit.

„ Rom. 8. Misit DEVS filium suum in
 „ similitudine carnis peccati, (naturâ hu-
 manâ prorsus simili nostrâ, quæ in nobis
 peccato polluta, sed in filio *αιμαρτητος*,
 & tamen propter nostra peccata, omni-
 bus naturæ nostræ peccatricis infirmitati-
 bus & morti subiecta fuit, vt per omnia
 fratribus similis fieret excepto peccato.
 Ebr. 2 & 4.)

„ Gal. 4. Postquam expletum est tem-
 pus (à Deo constitutum, Vel à Daniele
 „ prædictum) misit DEVS filium suum
 natum ex muliere, (iuxta primâ promi-
 sionem, Semen mulieris conteret caput
 Serpentis: et Vaticinium Esaïæ: Ecce
 virgo cõcipiet & pariet Emanuelê. Vetus
 interpres, participium *ἡνωσθησιν*, vertit,
 Factum ex muliere, quam interpretatio-
 nem ideò magis probandam aliqui cen-
 sent: quòd & Ebionitas refutet, qui ex
 viri coniunctione Christum conceptum
 esse contenderunt: & Valentinianos ac
 nostri temporis Anabaptistas, qui coelitis
 illatum in Mariam virginem Christi cor-
 pus per eam velut canalem transiisse fen-
 serunt: & Manicheos, qui simulatam
 hominis speciem fuisse blasphemè docue-
 runt: sed verum hominem ex substantia
 mulieris

mulieris Mariæ factum esse demonstrat. sicut eadem præpositione Angelus vitur
 Luc. 1. Quod ex te (non per te, tanquam
 per canalem transiens, sed ex substantia
 corporis & sanguinis tui conceptum)
 nascetur, sanctum (pulum, ab omni pec-
 cato mundum, & Deitatis, in eo, tanquam
 in proprio corpore habitantis, templum)
 filius DEI vocabitur (non tum primum
 incipiet esse filius, sed quia reuera filius
 DEI est ab æterno vnigenitus; Ideo iam
 hominis filius in tempore factus, DEI fi-
 lius manifestabitur & prædicabitur.

Matth. 16. Filius ille hominis est Chri-
 stus filius DEI viventis.

Sic in veteri testamento, non solum ex
 promissionibus de semine, contrituro ca-
 put serpentis, & benedicente omnes gen-
 tes, firmissima ratiocinatione, duas in
 Messia naturas fore, colligimus: Verum
 etiam expressè & nominatim amba con-
 iunguntur.

Ierem. 23. & 33. Ecce dies veniet, di-
 cit Dominus, & suscitabo David germen
 iustum, & regnabit rex, &c. & hoc est no-
 men, quo vocabunt seu inuocabunt eum,
 Ichoua iustitia nostra.

1. Paral. 17. Et aspicias me in forma ho-
minis, qui in excelsis es Iehoua DEVS.

וְרָאִיתָנִי בְּתַר הָאָדָם
הַמְעֵלָה יְהוָה אֱלֹהִים

Prius membrum etiam LXX. reddiderunt, καὶ ἐώραξέμεν με ὡς ὄρατος αὐτοῦ ἄνθρωπος, Aspexisti me vt species seu forma hominis. Adfirmat enim Messiam, quem alloquitur, aspiciere, curare, exaudire & saluare nos in forma hominis infirmi & mortalis: & tamen verè esse DEVM Iehoua in excelsis, sicut Paulus etiam Philipp. 2. appellationem formæ imitatus est. Cum esset in forma DEI, formam serui assumpsit, & postea, vt omnis lingua confiteatur, quod Dominus Iehoua sit Iesus Christus.

Hæc scripturæ testimonia, non solum ad quæstionem AN SIT respondent, & verè factam esse duarum in Christo naturarum copulationem perspicue docent: verum etiam fundamenta & fontes sunt, ex quibus sequens doctrina de vnione personali extruenda erit. Quod pijs mentibus gratum & iucundum est, fundamenta & confirmationes articulorum
Doctrinæ

Doctrinæ in ecclesia Christi sonantis, ex ipsis verbi à Deo traditi fontibus, non ex humanorum commentariorum riuulis aut lacunis haurire.

A DEO. n. descendum est, quid de Deo sentiendum & dicendum sit, qui non nisi se autore cognoscitur, & verbis Dei de Deo vtendum est. Quod tamen non superstitiosè, de nudis vocib. aut verborum sonis in sacra scriptura vsurpatis, (alioquin, nullis alijs verbis quàm Ebræis, Syriacis aut Græcis loqui de Deo possemus) sed de articulis fidei seu dogmatib. & rebus ipsis, in ecclesia credendis & docendis intelligatur. Quas vt comòdius & maiori perspicuitate, in singulis linguis explicare, & in certaminibus propugnare queamus: liberum est alijs etiam vocabulis perspicuè & disertè veram sententiam exprimentibus vti, modo res ipsæ, verbis illis significatæ, firma & perspicua in verbo Dei testimonia & fundamenta habeant.

Cum igitur ecclesia ad explicationem doctrinæ de vnico mediatore Dei & hominum vno Domino nostro Iesu Christo Deo & homine, vocabulis Incarnationis, Naturæ, personæ, Abstracti, concreti, Vnionis personalis, communicationis

Idiomatum, & alijs vtatur: nec sine harum vocum definitione & differentia, intelligi & evolvi aut refutari dogmata Nestorij, Eurychis & Monotheletarum commodè existimentur: de vocabulis illis, antequam vterius progrediamur, breuiter dicendum est.

*Plus quam
vno sc. fa-
cta ad car-
nemo.*

Significat autem I N C A R N A T I O, qua voce tota antiquitas Græca & latina, inde ab Irenæi ætate, ex insigni illo dicto Ioh. 1. Verbum caro factum est, & similibus, frequentissimè vtitur: non mutationem naturæ Filij Dei in carnem humanam, nec physicam confusionem naturarum, sed assumptionem carnis: seu non simpliciter vnionē, sed vnionem factā ad carnem. Vel vt Iohannes & Paulus ipsi declarāt Inhabitationē Filij Dei in assumpta carne, qualis est animæ in proprio corpore, vt vnum cum ipsa ὑφιστάμενον constituat. sicut Ignatius ad Smyrneneses inquit: verbū in carne habitavit, sapientia .n. ædificauit sibi domū. & ad Antiochenos & Philippenses, ἐνανθρώπησιν καὶ ἐσωμάτωσιν, inhumanationem & corporationem seu Assumptionem carnis nominat, Verbum enim caro & homo factum est, & in

*ἐσωμά-
τωσιν.*

& in Christo habitat *σωματικῶς*, corporatum, sicut anima in proprio corpore.

Ignatius ad Ephesios & Græci Theologi ferè omnes, *οικονομίαν* seu dispensationem, nominant totam incarnationem & administrationem officij, Christi in carne assumpta, in qua, velut Oeconomus in magna domo *Δεῖ*, quæ est ecclesia, omnia ad salutem & redemptionem nostram pertinentia efficit & procurat.

CARO in his dictis, Humanam naturam integram, corpore & anima rationali constantem, & omnes vires & appetitiones naturæ proprias sine peccato habentem, & communi hominum infirmitati & mortalitati subiectam declarat.

NATVRA latinis, vt Græcis *Φύσις*, à nascendo dicitur (Gal. 2. Nos natura Iudæi, h. e., nati Iudæi. Ephes. 2. Eratis natura filij iræ. Vt autem Essentiæ vox, ita Naturæ, aliàs generalissimè, siue in omnibus prædicamentorum generibus, cuiuslibet rei, etiam accidentium esse seu Formam specificam, & vires nativas denotat, & cum vocabulo Rei vel entis ferè cõuertitur: aliàs substantiam propriè designat, seu Ens, quod habet proprium esse, nec

est in alio, vt habens esse à subiecto. Gal. 4.
 Seruiebatis ijs, qui naturâ h. e., essentia non
 sunt Dij. 2. Pet. 1. Vt per hæc fieritis Diuina
 participes Naturæ; non modo immu-
 mortalitatis & æternæ vitæ Deo naturæ
 sed ipsius etiam essentiæ Diuinæ in vobis
 tanquam in templo suo habitantis & effu-
 cacis.

In Physicis & mixtis corporibus, sub-
 stantiam rei ex materia & forma constan-
 tem, & natas cum substantia qualitates, &
 vires seu inclinationes & efficaciam, mo-
 tus certos cientem significat. Sic noster
 ætate, vt id obiter indicem, aliqui pecca-
 tum originis definiunt Naturam homi-
 nis corruptam, quod si de nascentibus no-
 biscum vitiosis inclinationibus & affecti-
 bus, & peruersitate ac contumacia natu-
 ræ aduersus Legem DEI intelligatur, re-
 ctè vsurpari & tolerari potest, sed non de
 ipsa substantia corporis & animæ, quæ
 non peccatum seu *avopcia* in Abstracto,
 sed peccato polluta & viciosa in Concre-
 to, propriè nominatur.

Etsi autem subtiliter quidam uocabu-
 la Substantiæ, Essentiæ, Naturæ et Formæ,
 discernunt: et Substantiam dici, quod re
 ipsa subsistit & substernitur accidentibus,
 quibus

quib. omnino destituta subsistere in rerū natura non potest (atq; etiam pro persona interdū usurpari, vt latini quidam vocē Hypostasis, verterunt substantiam & subsistentiam) Essentiam seu *ἁπλοῦς*, *ἁπλῶς* id quod reuera est & subsistit, quodque citra vlla etiam accidentia & est à Deo & cogitari potest: seu in genere cuiuslibet rei simplicem & omnibus accidentibus nudatam constitutionem: Naturā, cuiuslibet rei essentiam suis proprietatibus natiuis vestitam & coniunctam definiunt: FORMAM verò quæ dat esse rei: tamen in hoc de duabus in Christo naturis articulo, ecclesia cum duas in Christo naturas, seu essentias, seu Formas, ex Philipp. 2. seu substantias vt in hymno: Geminae Gigas substantiæ profitetur: has voces, ferè pro eadem re usurpat, videlicet pro essentia, seu quidditate speciei, vt in scholis loquuntur, qua res est id quod est, & ab omnibus alijs diuersæ speciei rebus segregatur, quam Boëtius definit cuiuslibet substantiæ specificatam proprietatem, quæ omnibus eiusdem speciei indiuiduis communis est.

Nec de discrimine Indiuidui, quod de naturis singularibus seu re vna numero,

SE NATURA ET PERSONÆ DI-
ro, in omnibus prædicamentis: Suppositi,
quod ὑποκείμενον & ὑφιστάμενον ac
ὑπόστασιν Græci, propriè de substantijs
singularibus: Personæ seu προσωπα,
quod de individuo naturæ rationalis
peculiariter usurpatur; quidquam hoc
loco, differam prolixius. Tantum hanc
commonestationem de discrimine natu-
ræ & personæ, seu speciei & individui ad-
iungam, quod in rebus ex materia & for-
ma constantibus, magis quàm in spiritua-
libus essentijs, illustre est. In illis enim,
multa Individuis seu subsistentibus in
qualibet specie sunt adiuncta, quæ ad rati-
onem speciei seu naturæ communis non
pertinent, quas proprietates personales non
individuales appellant, vt materia indi-
vidualis, exempli causa hæc carnes, hæc
ossa, in Petro aut Elia, & accidentia indi-
viduantia materiam, quod forma, tem-
peramento, robore, ingenio, & alijs animi
& corporis donis, præterea loco & tem-
pore, Petrus & Elias distincti sunt, & non
in se inuicem, nec in alio, sed per se seorsim
subsistunt.

Ideo ὑπόστασιν seu personam Græci
ἔσιν μὲν τῶν ἰδιωμάτων δευτέρω τῶν
ἰσοειδῶν ἀφερέσται, substantiam suis

quibusdam proprietatibus, ab ijs, quæ sunt eiusdem speciei, numero differentem, definiunt.

Ingens igitur & reale discrimen est, inter naturam communem seu speciem, (quæ ratione tantum & cogitatione consideratur) & individuum in ea natura existens.

Sed in essentijs spiritualibus, quæ nihil præter rationem speciei, seu naturæ & formæ substantialis habent; individua, nõ per materiam individualem, hoc est, non per hanc materiam, his accidentibus uestitam, constituuntur: sed Formæ ipsæ (suis quibusdam proprietatibus characteristicis distinctæ) sunt individua seu supposita subsistentia.

Quare in D^{no}, cū nihil sit nisi sua essentia & natura, seu forma substantialis; non differunt essentia seu suppositum, seu natura & persona, realiter, sed tantum ratione. Vna enim, nõ specie tantum, sed etiam numero, est Essentia & Natura diuina, in patre, filio & spiritu sancto pariter æqualiterq; subsistens. eaq; de causa, vnum tantum Deum, non plures (vt duos aut tres homines materia & accidentibus indiuiduantibus distinctos) dicimus.

Personæ

Personæ autem diuinæ non essentia seu natura, neq; etiam nomine tenus aut ratione sola, sed characteristicis idiomatis, seu proprietatibus, & Notionibus, Paternitate, Filiatione, Processione, quas relationes originis scholastici; Damascenus *ἁπόθεν ὑπαρξέως* nominat; verè & realiter distinctæ sunt.

Accuratius autem, in loco de tribus personis diuinitatis, de PERSONÆ vocabulo dixi: quod latinis, officium, & in scena, larvam & habitum alios ab alijs distinguentem; apud Græcos *ὑπόστασις* naturam subsistentem (item subsidentem) substantiam, quatenus sustinet accidentia, & fiduciam ac constantiam animi fortiter sustinentem aduersa: *ὑπόστασις* propriè faciem hominis, & in sacris literis etiam condiciones seu adiuncta & qualitates hominum, à causa, quæ in iudicium venit, alienas, significat. tamen tria exempla in Paulo extant, in quibus vocabula *ὑπόστασις* & personæ, eodè modo, vt in ecclesia vsurpari videntur. Ebræi. Character *ὑπόστασις* personæ patris. 2. Cor. 1. et 2. Cor. 4. In persona Iesu Christi. *ὁ ὑπόστασις Ἰησοῦ Χριστοῦ*, vbi tamen ad Moÿsis

Moyſis faciem Paulum alludere, & in facie Ieſu Chriſti, rectius quam in perſona, uerti: ex proximè præcedenti 2. Cor. 3. & initio quarti capituli apparet.

Designat autem, uſitato eccleſiæ loquendi more PERSONA, prorsus idem, quod Dialecticj uocant Individuum naturæ rationalis, quod PER SE VNVM & ab alijs omnibus eiusdem ſpeciej indiuiduis diſtinctum ὑφ' ἑαυτῶν, non pluribus numero commune eſt, ac in noſtris ſcholis, Richardi definitio (Perſona eſt intellectualis naturæ incommunicabilis ſubſiſtencia) his uerbis retinetur. PERSONA EST SUBSTANTIA, INDIVIDUA, INTELLIGENS, INCOMMUNICABILIS (nam eſſentia diuina, eſt eſt una numero ſubſtancia, indiuidua, intelligens, tamen tribus perſonis tota comunicatur) ET NON SVSTENTATA IN ALIO, ut pars in Toto Corpus humanum ab anima ſuſtētur. Anima eſt pars hominis, et nata eſt in hæere corpori, atq; etiam ſeparata depēdet ad Corpus reſuſcitandū. Præcipuè aut propter unitā τῷ λόγῳ humanam in Chriſto naturam, hæc particula additur, quæ etiamſi eſt ſubſtancia

tia indiuidua intelligens incommunicabilis: tamen non per se teorim a λόγῳ, sed in persona Filij DEI subsistit & uolentatur.

Hac uocabulorum personæ & naturæ qualicunque declaratione considerata, multæ in hac doctrina disputationes intelligi & iudicari rectius possunt. Effecnim natura seu essentia diuina communis est tribus personis: nec tota Trinitas, sed solus filius seu persona ἡ λόγῳ naturam humanam assumpsit. Gal. 4. Luc. 1. loh. 1. 3. Matth. 16. rectè tamen & per cum Paulo dicimus, totam plenitudinem Deitatis in Christo personaliter habitare, quia qualibet Trinitatis persona est plenus & perfectus Deus, seu totam plenitudinem Deitatis in se possidet: Item Diuinam naturam ἡ λόγῳ incarnatam esse, ut veteres dixerunt, τὴ φύσιν ἡ λόγῳ σαρκοῦ ὄντα, & Augustinus. Illa natura quæ semper genita manet ex patre, naturam nostram sine peccato suscepit. Et ex discipulo Pauli Dionysio Areopagita citat Damascenus: θεότης ὁλοκῶς ἡμῶν ἐν μιᾷ τῶν ἐαυτῆς ἐκεινώθησε ὑποστάσεων. Tota & perfecta Deitas in una eius hypo-

Damasc.

Lib. 3, Cap. 8.

Lib. 3. cap.

6. § 14

stalon

staseon incarnata nobis communicauit.

Consideratur enim Essentia seu Natura diuina alias Relatiue vt in vna aliqua persona hypostaticis proprietatibus velut limitata & determinata est alias absolute, vt toti Trinitati communis est. Ideo in canone Synodi Toletanæ. *s.* dicitur Solus Filius accepisse hominem in singularitate personæ, non in vnitatem diuinæ naturæ, quod est proprium Filij, non quod commune est Trinitati, hoc est in hypostasi filij, non in tribus communiter personis Diuinam naturam Filij, humanam sibi vniuisse. Assumpsit enim carnem humanam non ad idem esse naturæ (vt fit vna natura) sed ad idem esse singularis suæ personæ.

Peperit Virgo Maria non nudum hominem, sed hypostasim seu personam ex duabus & in duabus subsistentem naturis: diuinitate quidem ab æterno ex patre *αὐθεντικῶς* genitam: *ἐκ πατρὸς θεοῦ* ex Maria virgine secundum carnem natam. sicut ipsum Filium Dei vnigenitum ex Maria virgine natum esse, in Symbolo profiteremur.

Ambrosius carnis humanæ naturam in sanctæ Trinitatis consortium per Dominum

minum Christum ingredi meruisse scribit: & Augustinus, Qui suscipit, & quod suscipit, vna est in Trinitate persona. Pertinet igitur humana Christi natura ad S. Trinitatis consortium; personaliter, quia in persona filij DEI subsistit; non essentialiter, quod in Diuinam naturam conuersa aut illi *ὁμοῖος* sit.

Sic caro Christi adoratur, non secundum sui naturam, si per se aut in se, secundum proprietatem suam naturalem, vt creatura, consideretur; sed ratione Personæ, quia DEO verbo personaliter vnita est, vna & eadem adoratione cum eo inuocatur. Alioquin verum est, quod Cyrillus ad Theodosium, naturas in Christo distinguens inquit: Diuinitatem in Christo adorabilem: Humanitatem vero adorantem esse, scilicet proprietate sua naturæ.

Athanasius Dialogo 5. cap. 28. contra Apollinarium: Θεὸς ἐνανθρωπήσας πρὸς κωνῆται, ὁ αὐτὸς ἐνώσθη τῇ πρὸς ἡμᾶς, ὡς ἀνθρώπων; φύσιν δὲ καὶ εἶσα ὡς Θεός. DEVS Homo factus adoratur, idem vnione cum nostra natura vt Homo, naturā verò & essentia DEVS existens.

Quæ-

Quærit etiam an persona Christi sit creata vel increata? Necesse est autem, ut personæ unitas, & naturarum differentia conseruetur, responderi: Vnam Filij **DEI** incarnati personam, increatam esse secundum Diuinitatem, et creatam secundum carnem.

Sic multæ huius doctrinæ partes, considerato naturæ & personæ discrimine, dexterius iudicari possunt.

De Abstracto & Concreto postea, cum de Communicatione Idiomatum agatur, dicemus.

VNIONIS vocabulum, in hoc articulo, ex dictis scripturæ *1. Cor. 8. Ephes. 1. Tim. 2. 2. Cor. 5. Rom. 5. etc.* sumptum est, quæ, non duos, sed **VNUM** esse **DOMINUM**, **VNUM** Mediatorem **DEI** & hominum, **VNUM** pro omnibus mortuum, **VNUM** autorem Gratia & vitæ æternæ **IESUM** Christum adfirmant; Sunt autem **VNIONIS**, qua ex duobus vel pluribus **VNUM** fit, varij & diuersi modj, ac mirando consilio **DEVS** singulas res, in tota natura existentes, etsi ex magna partium varietate constent, vni formæ substantialij inclusas, in **VNUM** redegit. Ut in corpore humano infinita ferè machinarum

narum diuersitas in vnum corpus coagmentata & vnita est. & omnia rerum naturæ corpora, in vnum mundum inclusa sunt, & ab vno DEO opifice, à quo condita sunt & conseruantur, dependent sicut in moralibus, plures homines, vnã familiam: plures familiæ vnã ciuitatem; Vnum Regnum aut Imperium constituunt, & tandem ad vnum Deum agglutinata sunt. Sic homo conditus est DEO vnitus & conformis. Qua vnione per lapsum dissoluta & perdita: Filius DEI immenso nostri amore naturam humanam sibi uniuic, Vt rursus eam cum DEO & in DEO uniret, vt Cyrillus inquit: Nexum vnionis nostræ cum DEO patre Christum esse, nobis quidem vt hominem, DEO autem patri vt DEVM naturaliter vnitum &c.

Recitat autem Damascenus lib. 3. Cap. 3. multos vnionis modos. aliter enim *ἑνόνεια.* σώματα μὲν δύο, ψυχὴ δὲ μία, & multitudinis credentium cor & anima vna dicitur Act. 4. i.e. summa concordia & consensus doctrinæ & voluntatum. Ioh. 17. Sint Vnum doceant vnum, fateantur & vnum: aliter in Musicis multi soni, interuallis disiuñcti, vnã Harmoniam: aliter

*ἁρμονία
συνωθε-
σμός.*

aliter 10000 homines, vnū exercitum: aliter *συνήθεις*
 multa lingua, certo ordine & figura coag- *seu πρᾶ-*
 mentata, vnam domū, vel virgæ colligatæ *θεσις.*
 vnū fascem constituunt: aliter aqua vino
 mixta vnitur: aliter ex aqua ex farina mix- *μίξις με-*
 tis & subactis, vna massa: vel in Tetraphar- *ταβολή.*
 maco Galeni, ex cera, pice, resina, adipe, le- *σύνχυσις*
 uiter alteratis, vnū vnguentū fit: aliter ex *σιωαλο-*
 quatuor elementis vnū corpus mixtum *φή.*
 oritur, quam mixtibilium alteratorū vni-
 onem in Physicis nominant, qua sic iun-
 guntur Elementa, & alia corpora mixti-
 lia, vt non solum leuiter partes alterentur,
 sed penitus transmutentur, vt corruptis &
 pereuntibus formis prioribus, materia
 mixtilium continuata, nouam inde speci-
 em seu formam substantialem adipisca-
 tur, vt ex pane, vino, carnibus, pomis, o-
 leribus, &c. calore ventriculi transmuta-
 tis, fit vnus Chylus, & postea sanguis.

In his modis, vnitum, nulli eorum, ex
 quibus componitur aut vnitur, consub-
 stantiale est, nec appellationem eorum re-
 tinet. Quare cum Seruator noster, *Δεο*
 patri & nobis fratribus *ὁμοῦσι* perpetuo
 maneat, & *Δεο* ac homo sit, & verē
 dicatur: manifestū est, non talem mixtio-
 nem physicam, quæ sit naturarum con-
 fusio,

fusio, vel abolitio, in persona Christi factam esse, sicut Eutyches & cæteri Monophysitæ vnâ tantum verbi incarnati naturam profitentes, iam verum Hominem & nobis ὁμοῖον esse Christum negarunt.

Alia vnionis ratione, Cicero & Hortensius vnus ordinis & dignitatis Senatoriæ: Cæsar & Pompeius aliquandiu vnus potentia & autoritatis in Repub. Romana fuerunt. sicut κατ' ἀξίαν, ἰσὺς, δυνάμιν, ὁμωνυμίαν, Christum Hominem Deo Verbo æqualem & adunatum, Nestorius sensisse, à Cyrillo scribitur: aliter maritus & vxor sunt vna Caro, indissolubili fœdere, & indiuidua vitæ consuetudine iuncti: aliter in coniugio spiritali, qui adglutinatur Domino, vnus spiritus est 1. Cor. 6. Quos modos in genere πρῶτον vnionem, Damascenus nominare videtur, cum vna persona alteri personæ per se ac separatim subsistenti, certo vinculo iungitur & vnitur. aliter Tres personæ Diuinitatis sunt vnus Deus secundum essentiam simplicissimam, quæ vna & eadem est.

Sed peculiari & ab his omnibus diuersa ratione, λόγῳ & natura Humana assumpta,

sumpta, sunt vnus Christus $\kappa\tau\iota$ $\iota\pi\acute{o}\sigma\tau\alpha\sigma\tau\upsilon$. tametsi hanc quoq; duarum naturarū in Christo vnionem Damascenus $\delta\iota\omega\acute{o}\delta\eta$ essentialē, & Cyrillus $\kappa\tau\iota$ $\Phi\acute{\upsilon}\sigma\iota\varsigma$, Bernhardus naturalem nominat, hoc est, veram ipsarum naturarum & realem, non imaginariam, non fictam, non accidentalem coniunctionem verē vnitarum in vnā filij DEI Hypostasin,

Hanc VNIONEM HYPOSTATICAM ET PERSONALEM nominant, quæ, secunda persona Diuinitatis, Filius DEI æternus, animam & corpus humanum, in vnitatem suæ personæ assumit, ita vt duæ nature, diuina & humana, integræ ac perfectæ, sine vlla sui mutatione aut confusione, indissolubili nexu, ad constituendum vnum ex illis in Christo Incarnato $\iota\psi\iota\sigma\acute{\alpha}\rho\kappa\iota\sigma\iota\varsigma$, in quo caro assumpta subsistat & sustentetur, perpetuò copuletur, propter quam arctissimam copulationem, proprietates etiam omnes, & actiones & passiones, quæ alteri tantum nature originaliter congruunt, toti personæ in concreto verè & re ipsa cōmunicantur.

Vt autem qualis sit hæc miranda Filij DEI cum carne assumpta Vnio, quam Hyposta-

postaticam seu personalem ecclesia vocat, considerare aliquantò propius possimus: à cæteris præsentia, & coniunctionis ac v-nionis Filij DEI modis, eam seiungamus.

Primum enim vnitur Filius DEI æ-terno patri, (Iohan. 10. Ego & pater v-num sumus) & est in patre, & pater in ipso, non ὑποστατικῶς, sed ὁμοουσιῶδως; ita vt sit vna & eadē simplicissima & indi-
 ,, uisa essentia diuina, non vna persona. Na-
 ,, turæ autē assumptæ, non ὁμοουσιῶδως sed ὑποστατικῶς vnitur, ita vt duæ sint & ma-
 neant distinctæ essentia, seu naturæ, & ta-
 men vna tantum fit persona.

Deinde adest filius DEI VB IQ; cum æ-terno Patre & spiritu S. omnibus creaturis præsens, nō ὁμοουσιῶδως, sed ὑσιῶδως essen-
 tia diuinitatis suæ cœlum et terrā implens,
 & cuncta videns ac gubernans, & poten-
 tia ac virtute sua omnes res conditas, An-
 gelos & homines, bonos & malos, su-
 stentans, & eorum substantias conser-
 uans, Non enim scientia solum & poten-
 tia ac efficacia, sed etiam essentia vbique
 adest DEVS (Ierem. 23. Psalm. 139. Esa.
 66.) ὄλQ ὄλικῶς, totus totaliter, in to-
 to & omnibus ac singulis totus, non
 cir-

circumscriptus loco, sed ipse omnia continens; & super omnia existens, non elatus; subter omnia, non prostratus; intra omnia, non inclusus; extra omnia, non exclusus ut veteres locuti sunt. Hanc generalem præsentiam Filij DEI, non *ὑποστατικῶς*, sed separabilem esse, in destructione rerum, cum diutius non conseruantur apparet.

Longè autem alio modo adest Filius DEI & coniungitur naturæ assumptæ, non tantum diuinitatis suæ essentia eam implens & sustentans, sed singulari & arctissimo ac inseparabili nexu ita eam sibi coniungens & vniens, ut vnã cum illa *ὑπόστασιν* seu personam constituat, & Filius DEI, Homo factus esse: & hic Homo, filius DEI viuētis esse verè affirmetur.

Adfuit etiam Filius DEI ab initio generi humano, & patribus se patefaciens ad uisibilem aliquam speciem & Symbolon, Diuinitatis suæ præsentiam ad tempus alligauit, ut Iacob ait se uidisse Dominum (Messiam promissum) facie ad faciem (illa ipsa specie naturæ humanæ, quam postea assumpturus erat) & ad arcam fœderis DEVS se præsentem fore, & inuocantes exauditurum esse Israelitis o-

stenderat. Adest ministerio verbi & sacra-
 mentorum præsens ex pacto, & per illud
 ad salutem efficax est.

Peculiaris etiam præsentia & vnio-
 nis Filij Dei modus est, quo in beatis
 Angelis & Hominibus sanctis, *ἐν τῇ
 ἐνεργείᾳ καὶ τῷ* habitat, & se illis con-
 iungit & vnit, non solum essentia sua
 cum æterno Patre & spiritu sancto in eis
 habitans, verum etiam lucem, sapientiam,
 Iustitiam, Vitam, & lætitiā suā com-
 municans, & sibi conformes efficiens: in
 æterna vita, immediatè, visibiliter & per-
 petuo; in hac vita per ministerium Euan-
 gelij, inuisibiliter, ac, quod tristissimi la-
 psum Saulis & aliorum, qui à Deo dese-
 runt, ostendunt, separabiliter.

De hac speciali præsentia Filij Dei in
 sanctis, quam Gratiā Inhabitationis no-
 minant, Iohan. 17. Ego in eis, & tu in me.
 Gal. 2. Vivit in me Christus. Eph. 3. Per
 fidem Christus habitat in cordibus no-
 stris. Ioh. 14. Mansionem apud eum faci-
 emus, 2. Cor. 6. Ego inhabitabo in eis di-
 cit Dominus, & passim alibi, testimonia
 extant.

Vt igitur discernatur Christus ab alijs
 sanctis, quibus societate, auxilio, efficacia
 & do-

& donorum dissimilium effusione separabiliter adest & vnitur. & non tantum gradibus aut numero donorum, secundum magis & minus, sed toto genere ab illis differre intelligatur: nominat ecclesia hanc *ἐξαιρετον καὶ μονότροπον* singularem & eximiam & à cæteris modis exemptam vnionem *ὑποστατικὴν*, qua, sola hæc persona Filius DEI *λόγος*, certam massam ex genere humano sibi arctissime vnit, non solum *ἀχωρίτως καὶ ἀδιαρέτως*, sed etiam tali ratione, vt Filius DEI & natura humana assumpta sint vna persona, & tota plenitudo Deitatis Filij DEI in Christo *ἁβιτητ*, non tantum essentia & efficacia, vt in omnibus creaturis, nec tantum *ἐνεργεία χάριτος* Gratia & Donis particularibus, numero pluribus & gradu maioribus, quam in aliis sanctis; sed *σωματικῶς*, corporaliter, sicut anima in proprio corpore habitans, vnam cum illo personam efficit: ita vt Filius DEI, in assumpto Corpore tanquam in templo habitans vnam cum illo Hypostasim seu personam constituat: & DEVS Homo factus sit, & sic Homo ex Maria virgine natus, verus & perfectus
Deus

DEVS sit; & patiente Christo, DEVS pro nobis passus esse rectè dicatur, quia hæc persona, quæ patitur, est verus DEVS. Rom. 9. Christus est super omnia DEVS. Psal. 45. Ipse est DEVS tuus. Quod de nullo sanctorum Angelorum, aut Hominum beatorum alio dicere possumus.

Etsi autem exemplum huius mirandæ vnionis nullum in creaturis ostendi potest, quod prorsus congruat: *ἐλαττωταὶ καὶ γὰρ πᾶσαι εἰκῶν ἢ ἄπειν παρὰ τὸν ματὴς ἀληθείας*: Omnis enim imago & omne exemplum minus & inferius est veritate; tamen vetustas vt aliquo modo admirandâ hanc & arctissimam coniunctionem declararet, similitudines qualescunq; adhibuit. eamq; alij insitione surculi in arborem: alij vnione subiecti & accidentis; alij materiæ & formæ; alij humoris cristallini & spiritus visui in oculo; alij lucis & aëris; alij flammæ & fumidum quidam ferri igniti; vsitatissime verò, Animæ & Corporis humani vnione, ad umbrare conati sunt. Quam eò etiam consilio diuinitus in natura factam esse consentaneum est, vt aliquantò propius miranda copulatio diuinæ & humanæ in

nã in Christo naturã à nobis aspici, & intelligi aliquo modo, sicut Athanasius, Cyrillus, Iustinus, Augustinus et tota antiquitas, hoc velut exemplar ad declarationem arcani huius mysterij adhibuerunt, ac omnibus adultis & pueris notissima sint Symboli Athanasij verba. Fides recta est, ut credamus & confiteamur. Quia Dominus noster Iesus Christus, Dei filius, Deus & homo est. Deus est ex substantia patris ante secula genitus, & homo ex substantia matris in seculo natus. Perfectus Deus, perfectus homo, ex anima rationali & humana carne subsistens: Aequalis patri secundum diuinitatem minor patre secundum humanitatem. Qui licet Deus sit & homo, non duo tamen, sed vnus est Christus. Vnus autem non conuersione diuinitatis in carnem sed assumptione humanitatis in DEVM. Vnus omnino non confusione substantiæ sed vnitæ personæ. Nam sicut anima rationalis & caro vnus est homo, ita Deus & homo vnus est Christus.

Ut enim Persona Hominis, ex duabus naturis dissimilimis Anima spirituali, incorporea, inuisibili; & corpore ex elementis concreto, quod cerni & contrari

Etari potest, arctissimo nexu inter se unitis constat: ita vt duæ illæ dissimiles naturæ, non duas sed vnam tantum hominis personam constituent: nec Anima quæ est Spiritus, in carnē vertatur, nec caro in spiritū, seu animā mutetur aut confundatur, sed sint & maneant distinctæ & vtraq; suā propriā substantiā & proprietates substantiales retineat: et tamen Anima totū corpus permeet; & suas vires & facultates cum organis vniti Corporis incommunicet, vt per organa Corporis suas vires & actiones videndi, audiendi, intelligendi, ratiocinandi, &c donec in corpore versatur, administret: ita vt vterque oculus videre, aurem audire, cor intelligere, linguam loqui, vi animæ corporis vnitæ, dicamus:

Sic Domini & Seruatoris nostri Iesu Christi persona, ex duabus & in duabus diuersissimis naturis, diuina omnipotente, æterna, increata & infinita, & humana creata & finita, in vnum *ἰψὸς αὐτῶν* coëuntibus subsistit, ita vt duæ illæ diuersissimæ naturæ non duas personas, sed vnam tantum personam seu vnum individuum Christum constituent: idque *ἀρετῆως καὶ ἀσυχύτως* sine vlla

la, suæ naturæ & idiomatum essentiali-
 um transmutatione aut confusione, &
 tamen sicut lux Primigenia corpus so-
 lis, sicut Ignis Ferrum Ignitum perme-
 at & penetrat. & vndiq; ei ἀναλλοιώτως
 καὶ ἀσυγχύτως miscetur, & vim vren-
 di & lucendi ferro impertit: sic λόγος
 assumptam carnem permeat, & in ea tota
 lucet, & vitam, lucem, Iustitiam & vim
 exercendi actiones salutares, ipsi impertit,
 & in ea ac per eam omnia, quæ ad expia-
 tionem peccatorum, & æternam salutem
 nostram pertinent, seruata tamen vtriusq;
 naturæ & modi agendi proprietate, ope-
 ratur & peragit.

Gregotius Nyssenus in complemento
 Hexæmeri, Vnionem animæ et corporis,
 similitudine lucis solaris aëri vnitæ illu-
 strat. Sicut sol irradiatione sua aërem lu-
 cidum reddit, & vnitur aëri lux sine con-
 fusione, simulq; diffusim: eodem modo
 Anima corpori vnita omninò inconfusi-
 lis manet: in hoc solum differens, quòd
 sol, corpus existens, & loco circumscri-
 ptus, non est in omni loco, vbi lumē eius,
 sicut neq; ignis, Hic enim in lignis quoq;
 siue lucerna ligatus manet, vt in loco. A-
 nima autem, cū sit incorporea & loco
 non

Lux &
 Aër

non circumscripta, tota per totum in
 & lumen et corpus et non est pars illumina
 nata ab ea, in qua non tota adsit, non e
 nim à corpore tenetur, sed ipsa tenet cor
 pus. neque est in corpore vt in vase ve
 vtre, sed potius in ipsa est corpus. Nam
 minime à corporibus intelligibilia impe
 diuntur. Verum omne corpus permeantia,
 à corporeo loco detineri nequeunt. Ha
 ctenus Nyssenus.

Eadem similitudine Augustinus Epi
 stola 3. vtitur. Quidam reddi sibi ratio
 nem flagitant, quomodo Deus homini
 permistus sit, vt vna fieret persona quæ
 rationem ipsi reddant de re, quæ quoti
 die fit, quomodo misceatur anima cor
 pori, vt vna persona fiat hominis? Nam
 sicut in vnitæte personæ, anima vnitur
 corpori, vt homo sit: na in vnitæte perso
 næ Deus vnitur homini, vt Christus sit.
 In illa ergo persona mistura est animæ &
 corporis, in hac persona mistura, est Dei
 & hominis, si tamen recedat auditor à
 consuetudine corporum, qua solent duo
 liquores ita commisceri, vt neuter seruet
 integritatē suam. quanquam in ipsis cor
 poribus aëri lux incorrupta misceatur.
 Ergo persona hominis mistura est animæ
 & cor-

& corporis. Persona autem Christi mixtura est DEI & hominis. Cum enim verbum DEI permixtum est animæ habenti corpus, simul & animam suscipit & corpus. Illud quotidie fit ad procreandos homines, hoc semel factum est ad liberandos homines.

Hæ collationes ex natura sumptæ Formam & modum vnionis duarum in Christo naturarum aliqua ex parte illustrant, quod videlicet, vt lux æri, & Anima corpori, sine confusione seu alterutrius naturæ abolitione vel corruptione, vel vnus in alteram conuersione, aut vtriusq; exæquatione miscetur: sic salua maneat vtriusq; in Christo naturæ integritate & differentia & Idiomatis essentialibus, coniunctio & vnio earum in vnâ personâ facta sit. ὁ γὰρ ἦν, ἔμεινε: ὁ ᾧ ἔχ' ἦν, παρέλαβε, Filius DEI, id, quod erat, permansit: & quod non erat, assumpsit, & tamen intima & presentissima vnione, ἀδιασέτως καὶ ἀδιασάτως, vt anima corpus, ignis ferrum penetrat, & vndiq; ei sine confusione, seu alterutrius naturæ abolitione miscetur: sic λόγος assumens humanam naturam lucet in ea tota, & humana natura velut accensa lumine,

καὶ χάραξ, μεταδίδωσιν αὐτῷ γὰρ οἰκείας δυ-
 ράμεως, ὅπως ἔτε ἐλάττωται τῇ μεταδόσει,
 καὶ ὅλον πληροῖ ἑαυτὸ τὸ μετέχον.

Πῶς ἐν Φησι τῆς σωματικῆς ἀσθενεί-
 ας ὁ θεὸς λόγῳ ὡς ἀνεπλήροη. Φα-
 ρμῶν, ὡς ἔδεπὸ πῦρ τῶν ἔσθης ἰδιωμα-
 τῶν μεταλαμβάνει. μέλας ὁ σίδηρος καὶ
 ψυχρὸς. ἀλλ' ὁμως πυρακτωθεὶς, τὴν ἔ-
 πικρὸς μορφῶν ἰσχυροῦται, αὐτὸς λαμπρο-
 νόμος, ἔχει μελαίνων τὸ πῦρ, καὶ αὐτὸς
 ἐκφλογέμενος, ὡς ἀποψύχων τὴν
 φλόγα. ἔτω δὴ καὶ ἡ ἀνθρώπινη ἔκφυσις
 αἰσθῆ, αὐτὴ μετέχει τῆς θεότητος, ἔτη θε-
 ὅτι μετέδωκε τῆς οἰκείας ἀσθενείας.

Quomodo in carne est Deitas ? sicut I-
 gnis in ferro ; non transitiue, sed commu-
 nicatiue. Non enim excurrit Ignis ad fer-
 rum, sed manens in suo loco communi-
 cat ei propriam facultatem, nec minuitur
 sui communicatione, & totum sui parti-
 ceps ferrum implet. Et paulo post. Quo-
 modo corporis infirmitatibus D E V *
 verbum non affectum est ? Respondeo.
 Sicut nec Ignis Ferri proprietates assumit.
 Nigrum est ferrum & frigidum, sed ta-
 men Ignitum Ignis formam induit can-

dens ac fulgens, non nigrum reddens Ignem. Et ipsum inflammatum non refrigerat Ignem. Sic humana Domini caro ipsa Deitatis particeps facta est; non propriam infirmitatem carni communicauit.

Origenes lib. 2. *περὶ δέχσεων* ante Basilium eadem Ferri igniti similitudine usus est. Si massa aliqua ferri semper in igne posita sit; omnibus suis poris omnibusq; venis ignem recipiens; & tota ignis effecta: Si neq; ignis ab ea cesset aliquando, neq; ipsa ab igne separetur, totam ignem effectam dicimus. Hoc ergo modo etiam illa anima, quæ quasi ferrum in igne: sic semper in verbo: semper in sapientia: semper in Deo posita est: Omne quod agit: quod sentit: quod intelligit: Deus est: & ideo nec conuertibilis nec mutabilis dici potest: quæ inconuertibilitatem ex verbi DEI unitate indefinenter ignita possedit. Ad omnes deniq; sanctos calor aliquis VERBI DEI putandus est peruenisse: in hac autem anima ipse ignis diuinus substantialiter requieuisse credendus est: ex quo ad cæteros calor aliquis manarit.

Damasceus hunc modum vnionis

περὶ δέχσεων

περιχώρησιν nominat, quod immeationem, & immanentiam, & ingressionem, & circumincessionem verterunt, sicut ignis ferrum ignitum permeat & penetrat, & vim lucendi ac vrendi suam per illud exerit; vel sicut anima totum corpus permeat, & arctissime complectitur, & tota in toto & qualibet parte præsens, vitam, sensum, & motum corpori impertit.

Et si autem aliqui *περιχώρησιν* in hoc de duabus in Christo naturis articulo, nihil aliud, quam *ἀντίδοσιν*, seu *ἐναλλαγὴν*, καὶ *ἰστίξιν τῶν ὀνομάτων* communicationem Idiomatum, Damasceno significare contendunt; tamen hi perspicue ipsius Damasceni testimonij sæpe lib. 3. & iteratis refutantur. ex quibus vnum præcipue ex cap. 19. lib. 4. studiosi minerint. Propter vnionem secundum hypostasim & caro deificari dicitur & Deus fieri; & simul Deus cum verbo, & Deus Verbum incarnari, & caro fieri, & creatura dicitur, & nouissimus vocatur. Non vt duabus naturis mutatis in vnam naturam compositam. Nam impossibile est in vna natura, simul aduersantia naturalia consistere. Sed cum duabus naturis

secundum hypostasim vnitis, & in se intrinsecam immanfionem habentibus inconfusam & immutabilem. At immanentia nõ ex carne, sed ex Deitate facta est. Nam impossibile est carnem permeare Diuinitatem. Sed diuinã natura semel immeant per carnem, dedit carni ad ipsam ineffabilem immeantiam & IMMANFIONEM; QVAM profectò VNIONEM DICIMVS, η̄ θ̄ια φύσις, ἀπαξ̄ χωρῶσα ἀλλ̄ τῆς σαρκὸς, ἔδωκε καὶ τῇ σαρκὶ τὴν πᾶσι αὐτῶν ἀρρήτων χωρῶσιν, ἣν δὴ ἔωσιν λέγουμεν. & passim alibi fundamentum & causam communicationis Idiomatum seu ἀντιδόσεως, mutuae & reciprocae attributionis proprietatum, esse duarum naturarum χωρῶσιν & ἔωσιν adfirmat lib. 3. cap. 3. Quae humana sunt, verbunt sibi attribuit & propria facit, & tradit carni sua, καὶ τὸν τῆς ἀντιδόσεως πρόπον, ἀλλ̄ τὴν ἐς ἀλλήλα τῶν φύσεων χωρῶσιν, καὶ τὴν καθ' ἑκάστην ἔωσιν. capit. 5. Ut tres personae Trinitatis se mutuo immeant & vniuntur inconfuse, & discernuntur indistanter & indiuisibiliter: sic duae in Christo naturae, tametsi vniuntur & se inuicem commeant, immanentque; tamen

tamen non confunduntur nec transmuntur, Similia cap. 7. 17. 15. & alibi testimonia extant.

Antiquitas propior Apostolorum temporibus, vsq; ad annum Christi 400. & deinceps etiam, ΜΙΧΤΙΟΝΕΜ seu σύγκρασιν appellavit, qua, non corruptivam commixtionem vtriusq; in tertiam, nec confusionem naturarum physicam, quæ sit alterutrius abolitio, sed unitionem, qualis est Ignis cum ferro candente intelligit. vt Nazianzenus in aurea illa concione εἰς τὰ ἑθελια exclamat, ὡ τῆς κραινῆς μίξεως, ὡ τῆς παραδόξε κείσεως, & contra Apollinarium τῆρε τὸν ἀνθρώπου ὄλον, ἔ μίξον τὴν θεότηα. Epiphanius in Ancorato. τὰ δύο κείσεως εἰς ἓν. Cyprianus DEVM misceri cum homine. Irenæus : Filium hominis commixtum esse Filio DEI, vt homo adoptionem percipiens filius DEI fiat: & commixtionem & communio- nem DEI & hominis factam esse ait, Augustini etiam testimonium paulò ante recitavi, & Nicephorus, Verbum massæ & fermento humano mixtum ac temperatum.

Lib. 3. ca. 214

Lib. 4. ca. 370

Sed post Eurychis certamen, qui physicam

ficam mixtionem, seu confusionem interpretabatur, qua naturarum conuersio & transmutatio in vnā verbi incarnati naturam facta esset, sic, vt non amplius nobis hominibus *ὁμοῶς* Filius Dei Emanuel maneret: vocabulum mixtionis, vt incommodius, à plerisque relictum est cum tamen constet, nihil aliud primos illos patres, voce mixtionis, quam vnionem, qualis est animæ cum corpore, flammæ cum fumo, ignis cum ferro, intellexisse: sicut Cassianus etiam lib. 1. de incarnatione declarat.

Non tamen quia incarnatus dicitur, & immixtus, diminutio eius accipienda est substantiæ, nouit enim Deus sine sui corruptione misceri, & tamen in Veritate misceri: nouit in se ita suscipere, vt nihil ei crescat augmenti, sicut seipsum nouit infundere, vt nihil accidat detrimenti. Non ergo ad intelligentiam imbecillitatis nostræ secundum experimentorum visibilia documenta facientes coniecturam de æqualibus se in inuicem ingredientibus creaturis, putemus Deum hominemq; commixtum, & tali confusione carnis & verbi, quasi aliquod corpus effectum, Absit ita credere, vt conflabili quodam-

verò ipfius templum puriffimus oculis
 eft, totius lucis (Solis Iuftitiæ) splendor
 rem capiens.

Hæ qualescunq; imagines modum
 admirandæ huius vnionis diuinæ & hu-
 manæ in Chrifto naturæ, quam Hypof-
 ticam feu personale[m] vocant : aliqua ex
 parte declarant. Quem cum in hac cali-
 gine mentium nostrarum penitus peripi-
 cere nequeamus : firma & fimplici Fide
 indefinitionibus fymbolorum, quas ex
 illuftribus verbi diuini testimonijs, verus
 ecclefia extruxit, adquiefcamus : & cum
 concilio Chalcedonenfi, Vnum & em-
 dem confiteamur Filium, Dominum
 noftrum Iefum Chriftum, & vna voce
 omnes doceamus, perfectum eundem in
 diuinitate, & perfectum eundem in hu-
 manitate. Deum verum, & hominem
 verum, eundem, ex rationali anima &
 corpore : confubftantialem patri fecun-
 dum diuinitatem, confubftantialem no-
 bis eundem fecundum humanitatem,
 per omnia nobis æqualem absq; peccato,
 ante fecula quidem ex patre fecundum
 diuinitatem, in extremis autem diebus
 eundem propter nos, & propter no-
 ftram salutem, ex Maria virgine & Dei
 genitrice

*Symbolum
 Chalcedo-
 nenfe*

genitrice secundum humanitatem genitum.

Vnum & eundem Iesum Christum, filium & Dominum vnigenitum, in duabus naturis, inconfuse, immutabiliter, indiuisibile, in segregabiliter cognitum atq; depraedicatum: haudquaquam; naturarum differentiam vnione tollente, sed proprietatem potius vtriusque naturae conseruante, quae in personam vniam, & in subsistentiam vniam concurret: non veluti in duas personas dispersitum aut diuisum, sed vnum & eundem filium vnigenitum, **DEVM VERBUM DOMINUM nostrum IESVM CHRISTVM**, quemadmodum antiquitus Prophetae, & ipse de se ipso nos docuit **CHRISTVS**, & Symbolum patrum nobis tradidit.

Haec tenens definitionem incarnationis Filij Dei, & causam formalem vnionis hypostaticae, utcumque; declarare conati sumus, Nunc igitur caeteras causas ad-

**QVI CONCEPTVS
EST DE SPIRITV
SANTO.**

Causa

CAusa efficiens incarnationis Filij Dei est SPIRITVS Sanctus, non quidem ex sua substantia gignens, sed ex Mariæ Virginis substantia creans, & sanctificans massam, ex qua corpus nascentis Mariani format, quod, vna cum anima rationali, λόγος Filius DEI assumendo vniuersi & vniendo assumpsit. Luc. 1. Spiritus sanctus veniet super te, propterea etiam quod nascetur ex te, SANGCTVM, Filius DEI vocabitur. Cum enim ex commixtione seminum viri & mulieris concipiatur natura immunda & polluta peccato. Psal. 11. In peccato concepit me mater mea: Christum autem mediatorem oporteret *αὐτὸν καὶ ἀσκήθον εἶναι.* Ebraë. 7. Ideo non ex virili semine, sed mystico spiramine, Verbum DEI factum est caro; Fructusque ventris floruit, vt Hymni verbis vtar, ex Nazianzeno fortassè expressis, *ὡς δὲ κελῶν Παρθενικῶν βλάστησεν θεὸς βεβηλὸς, ὃν συνέπηξεν Πνεῦμα θεῶν μεγάλων, ναυγῶν ἀγνῶν ἐγείρον. Μητὲρ γὰρ χειρὸς τοῦ θεοῦ: χειρὸς δὲ λόγου.*

Vt autem cæ. era Trinitatis opera eterna, pleraq; sunt indiuisa: sic, etfi solus Filij Dei persona, Homo facta est: tamen caro

caro assumpta, & illius cum Filio DNI Vnio, commune totius Trinitatis opus est, sicut in dicto Lucae, Spiritus Sanctus veniet super te, & virtus altissimi obumbrabit tibi: tres personas distincte exprimi & coniungi videmus: & Altissimi nomen, Deo patri tribui; Virtutem altissimi esse Filium, qui 1. Cor. 1. etiam DNI sapientia & DNI Virtus nuncupatur. Hic obumbrat Mariam Virginem, & totam ecclesiam, intercedens pro nobis apud æternum patrem, & regens nos velut umbraculum aduersus incendium iræ Diuinæ, maledictionis legis, tyrannidis Diaboli, mortis & damnationis æternæ. peculiari autem ratione Virginem Mariam obumbrat & complectitur, dum ex illa naturam humanam assumit.

Spiritus sanctus verò, vt in prima creatione res nascentes viuificans vitali calore fouit: ita Mariæ Virgini ἐπιλυσε, velut incubauit, patris generantis vicem supplet, & carnem ex virgine Maria creatam fouens & viuificans, quam eodem momento Filius DNI in vnitatem suæ personæ assumpsit, atq; ita de spiritus sancti non essentia sed potentia: nec generatione sed iussione & benedictione conceptus est.

Nec personæ aut Individui per se subsistentis rationem habuit natura humana antequam à Filio DEI assumeretur (alioquin duæ essent personæ, nec Maria *ἡ μήτηρ τοῦ Θεοῦ* esset) sed Filius DEI assumendo Animam & corpus vniuit & vniendo assumpsit: atq; ita suæ carnis acceptione in Maria virgine, conceptus, & homo seu caro assumpta, verbi incarnatione conce-

Damasc.

lib. 3. cap. 2.

Athanas.

diab. 4. de

Trin.

pta est. *ἀμα ὃ σὰρξ*, inquit Athanasius. *ἀμα Ἰησοῦ λόγος σὰρξ: ἀμα σὰρξ ἐμπελάσθη ἐν τῷ λόγῳ: ἐν αὐτῇ ὑποστάσει ἐγένετο ἡ σὰρξ ἐν τῇ λόγῳ ὑποστάσει.* Statim cum caro illa cœpit esse, propria DEI verbo facta atque ita in ipso conceptionis ortu, Dei verbi *ὑποστάσει* personaliter unita est: vt ab ipso velut primordio & radice, humanam naturam in Christo primum reparari, & nostram pollutam conceptionem & natiuitatem per Christum Sanctificatam; & beneficia Christi ac æternam salutem, ad fœtus etiam in ipsa conceptione, gestatione & natiuitate pertinere, sciremus.

Causæ impulsivæ & Finales conceptionis & incarnationis Filij Dei, supra præ-

proëmio aliquantum euolutæ & explicatæ sunt. Quarum consideratione agnitionem Iustitiæ & immensæ erga nos misericordiæ & amoris DNI, propter Filium nobis natum & datum à peccato & morte nos liberantis, et iustitiam ac vitam æternam restituentis accendamus, & ardentem gratiarum actione pectora nostra inflammemus.

NATVS EX MARIA VIRGINE.

Materia ex qua Filius DNI naturam humanam assumpsit, est **VIRGO MARIA** nata ex posteritate Abrahamæ et **DAVIDIS**: ad quorum stirpem promissio de Semine Benedicto, cuius agnitione & Fide omnes sancti patres, Prophetæ, & alij pij, etiam in veteri testamento saluati sunt, alligata erat. Gen. 22. 2. Reg. 7. 23. Paral. 17. Psal. 89. 72. 132. Ierem. 23. 33. Matth. 22. 15. Act: 2. Rom 1.

Voluit enim **DEVS** sciri in ecclesia, Vnde & ex qua familia promissus Saluator expectandus esset? Ideò expressa mentio Mariæ matris Christi, (quam ex stirpe David

David ortam fuisse, ex Genealogia Iosephi ab Euangelistis contexta (fœminas enim ex eadem tribu duci oportuisse, constat) in Symbolo facta est. Nec per Mariam Virginem, velut per canale tantum, Natura Christi humana coelitus in uterum Virginis illata, transfusse existimetur, ut Anabaptistæ nostro tempore, & Valentiniani olim senserunt; sed ex substantia Virginis Mariæ, Spiritus sancti cooperatione, factam & sanctificatam, & à Filio DEI in personæ unitatem assumptam esse sciamus. Ideo fructus ventris Mariæ Luc. 1. & semen mulieris in prima promissione nominatur, ad quam Paulus respiciens, eamq; interpretans. Gal. 4. ait, DEVM misisse Filium suum *ἠνωθεν* natum seu factum Ex muliere. Qua præpositione, Angelus etiam, Mariæ Virgini conceptionem Filij annuncians, vitur: Quod Ex TE nascetur Sanctum, Filius DEI vocabitur. Circumspecte enim inquit Athanasius, & cum bona cautione Gabriel euangelizauit, non simpliciter dicens, Id quod natum fuerit IN TE, ne fornicatus introductum in eam corpus existimarem, sed quod Ex TE inquit nascetur, quo ex eius natura eum primo-genitum

genitum esse crederemus. Et prolixam
Valentinianorum in hoc articulo refuta-
tionem instituit Irenæus lib. 3. præcipue
cap. 26. 27. 28. 31. & sequentibus : & re-
cens Urbanus Regius, quæ secundo Lu-
theri Tomo VVitt: inserta est.

Virginem verò fuisse Mariam matrem
Christi, ante, in, & post partum perpetuo
mansisse, prolixa disputatione defendit
Ieronymus contra Heluidium, tametsi
Basilius *μερὲς τῆς οἰκονομίας ἀναγκάων
τῶ παρθενίας : τὸ δ' ἐφ' ἐξῆς ἀπολυ-
πταγμῶν τῶ λόγῳ ἔμυσθεις* existi-
mat.

Nos testimonia de Virginitate Mariæ
in tota conceptionis & Natiuitatis Chri-
sti historia Luc. 1. & 2. tradita, simpliciter
retineamus, & congruentia veteris Testa-
menti oracula & Typos adiungamus. E-
sa. 7. Ecce virgo concipiet, & pariet Fili-
um. Gen. 3. Semen mulieris, (non viri)
conteret caput serpentis. Galat. 4. Misit
Devs filium suum natum ex muliere,
sic enim sexus ratione Maria nominatur.
Ierem. 31. Ecce novum faciet Dominus
in terra, Fœmina circumdabit virum. E-
zech. 44. Porta hæc clausa erit, & non a-
perietur, & vir non transiet per eam, quo-
niam

niam Dominus DEVS Israel ingressus est
 per eam; eritq; clausa. Gen. 49. Donec ve-
 niat S I L O H. Significat autem לֵוֶן , חֹסֶן
 עֹר ; seu pellem inuoluentem foetum,
 quam secundinam medici appellant, &
 Synecdochice, foetum ipsum. $\text{הַ$ affixum
 foemini generis esse volunt, הַלֵוֶן , se-
 cundinarius, seu foetus EIVS / i.e. foeminae,
 feti Filii Virginis, vt Esaias interpretatur.
 Hæc explicatio nominis S I L O H in pre-
 catione, dulcissimis Philippi versiculis;
 quos studiosis ediscendos recito, exposita
 est,

Gnate Dei effigies aeterni viua parentis

Aeterna verbum mente satumq; patris
 Indutus nostra qui carne in virginis aluo

Humanum accedis, maxime Chriffe genua
 Te pius Isacides compellat nomine S I L O H,

Quod tenere es foetus virginis ipse tener.
 Ac velut inuolvens foetum membrana recentem

Dum rude sub matris pectore turget onus
 Mollis & ad motus non est durabilis villos

Pendet & in cōtulis squalida tota nouis:
 Sic infirma fuit caro tunc tua, maxime Chriffe

In cruce pro nobis cum lacerata fuit.
 Indueras etenim mirando foedere carniem;

Huic nostræ similem, supplicijq; ream. Sed

Sed prorsus fragilis nos ipsi & sordida pellis,
 Materna Chorion labe reumq; sumus
 Attamen hoc viuet Chorion quando induis ipse
 Voce tua sanans atq; cruore lauans.
 Sic autem nobis diuina haec munera dantur
 Cum discunt vocem pectora nostra D E I.
 At cætus ideo discentum Christe tueris,
 Vt Chorion verè sit schola casta tuum
 Ah tua tuta precor seruetur fascia S I L O H
 Ne queat hanc vllus dilacerare furor.

Recitant autem in scholis quatuor causas,
 cur ex virgine nasci Christus debuerit,
 cum enim verus & naturalis Dei filius
 esset, non conuenisse aiunt, vt alium pa-
 trem quam Deum haberet. ac vt λόγος
 seu Verbum mentis, absq; omni corrup-
 tione mentis concipitur, ita carnem Ver-
 bi D E I, sine matris corruptione concep-
 tam esse. cumq; ideo natus fit Christus,
 vt nos natura filij iræ, in filios Dei regene-
 remur: Christum suo partu ex Virgine
 ostendisse, membra sua de Virgine eccle-
 sia secundum spiritum nascitura esse. sed
 probabilior & grauior cæteris est postre-
 ma ratio, Quia ex commixtione semi-
 num Viri & mulieris nascitur natura im-
 munda & polluta peccato. Leuit. 12.

Christum agnum Dei Verè *ἀγνόν* purum ac impollutum, tollentem peccatum mundi, sine viri coniunctione & concupiscentia carnali ex virgine edi oportuisse.

Ex Virgine desponsata Viro nasci Filium Dei voluisse scribunt, vt vtrunq; genus Vitæ, Virginitatem & coniugium pariter sibi probari ostenderet. & à principe mundi huius, Maria futura mater Christi non agnosceretur, & ipsa Virgo mater, domesticum pudoris sui Virginalis testem (ne lapidibus iuxta Legem Deut. 22. obrueretur) & in fuga & exilio Aegypto custodem potius quam maritum Iosephum haberet, deniq; vt per Genealogiam Iosephi, cui Maria cognata erat, Mariæ etiam origo, (Fœminarum enim Genealogias texere non solebant) demonstraretur.

Plura verò de Mariæ Virginis Genealogia, parentibus, educatione, desponsatione, conceptu & partu filij primogeniti, apud Damascenum. lib. 4. cap. 15. 7. 8. & lib. 3. cap. 12. & in proteuangelio Iacobi quod ad narrationes Lucæ. 1. 2. & Matth. 1. 2. non inconcinne accommodatum est studiosi inuenient.

Renouatur etiam in tristissimis horum

rum temporum de persona Christi certaminibus, curiosa & friuola de partu Mariæ quæstio. An Christus, vilitato naturæ ordine, apertis virginalibus claustris, genitus sit? an verò, vt præter rerum seriem conceptus; ita etiam præter naturæ leges, clauso manente Virginis utero, maximus infans.

Intemerata sui conseruans viscera templi

Illesum vacuarit iter? pro Virgine testis

Partus adest, clausa ingrediens & clausa relinquens, vt Sedulius Poëta vetus & Christianus cecinit, alludens haud dubie ad Ezechielis portam clausam cap: 44.

Satis est autem simpliciter retinere articulum fidei, vt verba sonant, Filium Dei vnicum, Dominum nostrum, ex virgine Maria natum esse. nec de modo partus, quem scriptura non definiuit, curiose arcana Dei vel mulierum scrutari necesse est. tamen ex clauso Virginis utero in lucem prodijisse, non recentes solum multos, sed veteres etiam scriptores Ecclesiasticos, & in his Augustinum, sensisse constat Epist. 3. Demus Deum aliquid posse, quod nos fatemur inuestigare non posse. Ipsa virtus, per inuiolata matris virginea viscera, membra infantis eduxit,

quæ postea per clausa ostia, Iuuenis membra introduxit. Gregorius Homilia de octaua paschæ. Illud Corpus Domini intravit ad discipulos ianuis clausis, quod ad humanos oculos per natiuitatem suam clauso exijt Virginis utero.

Damasc. lib. 4. Cap. 20. sine dolore peperit, quia voluptas conceptus non præcessit. Solum transiuit per eam & clausam seruauit ipsam, per auditum quidem Conceptio, sed natiuitas per consuetum parientium egressum, tamen nulli fabulantur, per latus diuinæ matris ipsum editum fuisse, Non enim impossibile illi erat per clausam portam intrare, et illius non lædere signaculum. Doloris partus quos effugit pariens, illos tempore passionis sustinuit.

Augustinus tract. 121. In Iohannem. Moli corporis, vbi diuinitas erat, ostia clausa non obstiterunt. Ille quippe non eis apertis intrare potuit, quo nascente virginitas matris inuiolata permansit. Serm. 158. de tempore. Ex incorruptis matris visceribus salua virginitate processit. Apparuit discipulis ianuis non apertis. Inde clausus exiuit, Huc exclusus intrauit. Serm. 159. Ille veniens per clausas Ianuas intrauit,

intrauit, qui nascens integritatem matris non violauit. Beda in Lucam. Potuit clauso exire sepulchro, qui clauso exitit vtero, Bernhardus, in Vigilia natalis Domini. O Partus sine dolore, non referans sed consecrans virginalis vteri templum. Ambrosius. Quid naturæ ordinem quæris in Christi corpore, cum supra naturam sit partus ex virgine, sed hæc curiosius agitare nihil opus est.

DE COMMUNICATIONE IDIOMATVM.

MAgis necessaria & grauior quæstio est, à Cyrillo & Nestorio magnis contentionib. olim agitata, & in Ephesina Synodo decisa. Cum Filium Dei vnicum, ex Maria Virgine natum esse, in Symbolo profiteamur, An verè & propriè, Maria **DEVM** genuisse, & **Γενόν** seu **DEI GENITRIX** dici possit? vt in prima noui testamenti synodo, Maria & Elisabeth, mater Vate **DEI** foeta, puella Deo, conuenientes, Messiam patribus promissum iam conceptum, & **MARIAM MATREM DOMINI** esse decernunt, sicut Angelus Gabriel prædixerat. **QUOD EX**

TE nascetur sanctum FILIVS DEI vocabitur.

Ad hanc quæstione & similes plurimas, An DEVS Filius, cum sua natura sit impassibilis & immortalis, verè pro nobis passus & mortuus sit? An Dominus gloriæ pro nobis crucifixus? An DEVS ecclesiæ suo sanguine redemisse, verè dicatur? An hic Homo Iesus Mariæ filius sit verè & natura DEVS, creator cœli & terræ, &c. ad has inquam & similes quæstiones, dexterius explicandas, & personalem duarum in Christo naturarum vnionem seu personæ Identitatem in Christo testificandam, vetus ecclesia, Canonem certum adhibuit, quem, Synodus Ephesina, & sequentes postea repetiuerunt ac illustrarunt, videlicet, Ea, quæ in sacris literis de Christo dicuntur, non de alterutra natura Diuina aut Humana, sola, & seorsim considerata, sed de tota Christi persona dici & prædicari: & proprietates naturarum, & actiones ac passiones omnes, etsi alteri tantum naturæ originaliter congruant tamen exemplo scripturæ, toti personæ, ex duabus & in duabus naturis subsistenti, tribuendas esse. Quam Regulam, Theodoretus, post explicatam similitudinem

litudinem vnionis Animæ & corporis in
 Homine, de quo animæ & corporis de-
 finata Idiomata, vere enunciantur, his
 verbis recitat: Οὕτω γὰρ ἐν ἡμῶν ὡς
 ἔχεις ποιῆσαι πνευματικὰ λόγια, ἢ ὡς
 μὲν τῶν φύσεων διὰ λεγομένων, ὁπονε-
 μιν ἑκατέρωθεν τὰ πνεύματα, καὶ εἰδέναι
 πάντα μὲν τῆς θεότητος, τῆς ἀνθρωπι-
 τητος ἴδια. ὅταν δὲ γὰρ ὡς ἔχεις πνευ-
 μάτωσιν ποιῶμεθα λόγια, καὶ ἔχεις ποιῶν
 τὰ τῶν φύσεων ἴδια; καὶ ταῦτα, καὶ εἰδέναι
 τὰ σωτηρίας, πνευματικῆν Χριστῶ καὶ τὸν
 αὐτὸν καλεῖν, καὶ θεὸν, καὶ ἀνθρώπου.
 καὶ ἡν θεῶν, καὶ ἡν ἀνθρώπων, καὶ ἡν
 Δαβίδ. ἢ κύριον Δαβίδ, καὶ πνεύμα ἁγ-
 ραμ καὶ ποιητῶν ἁγίων, καὶ ἢ ἄλλα
 πάντα ὡσαύτως. Sic igitur & nos de Chri-
 sto loqui oportet. Quando de naturis in
 Christo loquimur, oportet cuique naturæ
 tribuere, quæ eius propria sunt, Et scire,
 quod quædam propria sunt Diuinitatis,
 quædam humanitatis, Quando vero de
 persona loquimur, oportet ea quæ natu-
 rarum propria sunt, personæ communia
 facere & hæc & illa tribuere saluatori
 Christo, & eundem appellare DEVM &
 homi-

hominem, filium Dei & filium hominis,
 filium Davidis, & Dominum Davidis,
 Semen Abrahamæ & conditorem Abrahamæ,
 & cætera omnia similiter.

Hanc prædicationem proprietatum
 vnius naturæ in Christo, de persona Chri-
 sti in concreto, postea in scholis, COMMUN-
 ICATIONEM Idiomatum vocarunt.
 quæ vnionem personalem velut effectus
 causam consequiatur.

Ideo enim vtriusq; naturæ proprietates,
 personæ in concreto verè & realitè
 communicantur, quia duæ naturæ person-
 aliter vnitæ sunt, seu quia tantum vna
 est persona Filius Dei natus ex Maria Vir-
 gine, passus, crucifixus, mortuus, &c.
 Rursum ideo discernuntur proprietates
 naturarum, & adhibita particula distin-
 ctiva, secundum carnem natus ex semine
 David, secundum carnem passus, cruci-
 fixus, & mortuus esse Filius Dei dicitur,
 quia naturæ manent inconfusæ & tamen
 insepregabiles. Non .n. tollit vnio natura-
 rum differentiam, sed vtraq; natura suam
 proprietatem essentialem, & distinctam
 suam operationem retinet.

Etsi igitur actiones & passionēs sunt
 personæ: tamen quælibet natura, quod
 propri-

proprium est, verum non sine alterius
 communione, operatur: ita vt agens sit
 persona: Actiuum sit natura: & omnes
 actiones sint totius personæ: sed tamen,
 quod ad originem actionis attinet secun-
 dum aliud & aliud. Idiomata verò, & in
 his, actiones & passiones vnius naturæ
 non tribuuntur alteri naturæ in abstracto
 seu per se considerata, sed personæ com-
 municantur in concreto. *Τὰ δὲ φύσεως*
ἴδια, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν γένησιν. Propria
 enim naturarum, communia personæ
 facta sunt. Vfus vero harum Regularum
 est, vt personæ Christi Vnitas, & duarum
 naturarū distinctio, in loquendo conser-
 uetur: nec duæ personæ existimētur, Filius
 natus ex Maria Virgine pro nobis passus
 & mortuus; Et Filius Dei vnigenitus im-
 passibilis & immortalis (vt Nestorius
 sensit) nec naturæ ipsæ & essentielles ca-
 rum proprietates, inter se confundantur,
 aut mutatae vel conuersæ vel abolitæ pu-
 tentur (vt Eutyches vnam verbi incarna-
 ti naturam pro nobis passam esse conten-
 dit) sed vt in personæ vnitate, naturarum
 differentia, & Idiomatum distinctio reti-
 neatur; & aliquo modo discrimen inter
 Hypostaticam vnionem, & societatem
 seu

seu inhabitationem & efficaciam Dei in alijs sanctis conspiciatur.

Hæc etsi fere summa est doctrinæ de communicatione Idiomatum proprie dicta; tamen cum nostra ætate adeo atroces de his effectibus seu consequentibus unionem duarum in Christo naturarum communicationibus & formis loquendi contentiones exarserint: Plura adiungam. ac ut magis perspicua sit explicatio: primum, vocabula Naturæ, personæ, partem ante declarata; item Abstracti, Concreti, Idiomatum, *χωριστάς*, veræ significationes in conspectu sint.

Late autem in omnibus fere doctrinis vsus distinctionis vocum ABSTRACTI ET CONCRETI patet. Singulis enim rebus (in natura existentibus) Forma certa & Species seu differentia specifica inest; qua res est id quod est, & ab omnibus alijs diversæ speciei rebus discernitur.

Hæ Formæ rerum, tum Substantiales, tum accidentales, extra res singulas seu subiecta quibus insunt aut in hærent (quæ in naturis rationalibus personas nominamus certis proprietatibus seu principijs individuantes a cæteris in eadem specie subsistentibus distinctas) per se non subsistunt,

subsistunt, nec cerni re ipsa oculis, ut res singulæ seu individua accidentibus uestita possunt. Et tamen has formas, seu species, pluribus indiuiduis communes, ab indiuiduis seu subiectis & personis quibus insunt, mente & cogitatione discerni sæpe oportet.

Ideo distinctæ appellationes Concreti & Abstracti inventæ sunt, ex quibus Abstracta, nudas species seu formas rerum, cogitatione à subiectis, seu personis, in quibus insunt aut inhaerent, abstractas, & per se consideratus significant, ut Humanitas seu Forma specifica hominis, forma stellæ, equi, sapientia, iusticia, patientia.

Concretum vero, subiectum habens formam vel Substantialem vel accidentalem: (seu eandem formam in rebus singulis subsistentem vel inhaerentem) declarat, ut: Homo quidam Iob in terra Hus; stella Arcturus aut Syrius; sapiens Salomon, Iustus Ioseph, patiens Iobus &c.

Sic in præsentî de duabus in Christo naturis articulo, ABSTRACTA nominamus, NATVRARVM per se considerata rum appellationes, quales sunt, *θεός* Deitas, Diuina essentia, Diuina natura, Diuini-

Diuinitas, Spiritus &c. *αἰθρωπότης*, Humanitas, Humana natura, Caro, Sanguis.

Dixi autem de NATURÆ DIVINÆ seu Deitatis vocabulo supra, id alias absolute, pro essentia totius Trinitatis communi, alias relate, in vna aliqua Trinitatis persona, considerari. Quare cum Christi Deitatem seu Naturam diuinam nominamus, plerumq; non natura tantum in abstracto, sed ipsa persona *ὁ λόγος* simul indicatur.

Rursum hæc voces, DEVS & HOMO IN CHRISTO sæpè naturas potius (concreto vocabulo enunciatas) quam personas significant. Est enim Christus DEVS & HOMO, non quod duæ in eo personæ diuina & humana, sed duæ naturæ in vna tantum persona existant, quarum illa rationem personalitatis ab æterno habuit, hæc in illa sustentatur & subsistit. Itaque cum in sermonibus de Christo subiungitur, duo simul habere significata dicuntur, vnum formale, quo natura: alterum materiale, quo persona notetur. vt manifestum est nomen DEVS, aliàs essentialiter pro Deitatis natura, aliàs personaliter pro

certa persona, usurpari, DEVS erat in Christo. Misit DEVS filium suum natum ex muliere. DEVS DEVM genuit &c.

Vsitatè autem, PERSONÆ CHRISTI, ex duabus & in duabus naturis subsistentis Nomina, CONCRETA appellantur, siue à diuina, siue humana, aut utraq; natura, denominatio fiat, ut Filius DEI, DEVS λόγος, Dominus, vnigenitus, Dominus gloriæ (secunda persona diuinitatis) HOMO Christus, Homo, Filius hominis, semen mulieris, Germen & Filius Davidis, Filius Mariæ, IESVS CHRISTVS. Emanuel, Θεωσπαστωρ, Theóspas-tor, Mediator, Redemptor, Saluator.

His Concreti appellationibus vtentes, non vnã tantum in Christo naturam, diuinam aut humanam, distinctim aut separatim consideratam; sed personam Christi, ex duabus & in duabus naturis subsistentem notamus, siue ab vtraq; siue est alterutra tantum natura concretum vocabulum denominetur, ut Filius DEI pro nobis mortuus est, Iesus Mariæ filius est omnipotens creator cœli & terræ. Christus liberat à morte & donat vitam æternam;

æternam : est adorandus cum patre & filio &c. Id appellant scholastici, in Concreto, seu per vocabula concreta loqui.

Rursus in abstracto dici, seu per vocabula abstracta loqui, nominant, cum appellationes, quæ ipsas naturas in Christi persona distinctas significant, usurpamus. Divina natura Christi est creatrix cœli & terræ : Humana natura est lacerata & mortua. Caro Christi est vivifica : est adoranda. Sanguis Filij **D E I** emundat nos ab omni peccato. Humanæ naturæ Christi data est omnis potestas in cœlo & in terra. De his postremis propositionibus, an in concreto tantum? an verò etiam in abstracto? seu per vocabula abstracta, rectè & verè enuncientur? magna hoc tempore controuersia est. Sed verbis **D E I** de **D E O** loqui, & scripturæ phrasés religiose imitari, haud dubiè rectum est, ut suo loco monebimus.

Quod autem Lutherus enarrans quinquagesimum tertium caput Esaiæ, dicit, in loco de persona Christi, prorsus de abstracto tacendum esse, Quia Fides doceat, nullam hic esse abstractionem, sed concretionem, communicationem, & copulationem vtriusq; naturæ &c. paulò aliter,

seu proprietates naturarum, Personæ in Concreto v̄sitate tribuuntur.

Sunt autem IDIOMATA seu PROPRIETATES Naturarum, quibus certis characteribus & notis peculiaribus Naturæ inter se differunt ac discernuntur; & quæ vni tantum in Christo naturæ Diuinæ aut Humanæ sic conueniunt et insunt, vt alteri eodem modo non insint. Græci

*Lamberti
Dami Damasceni
interpretantis
serba. fol. 37.
καὶ χειρ.*

*Damasc.
Cap. 3. 2. 2. 2.*

sic definiunt: Εκείνο πρῶγμα, ἐστὶν ἡ Δι-
 αθεὶς ἰσότης, καὶ εἶδος εἶδος, καὶ
 ἰσότης ἰσότητος, λέγεται Διθεὶς
 καὶ ποιότης, καὶ ἰδιωμα. vt DIVINÆ
 NATVRÆ Idiomata sunt, esse ab æterno,
 esse increatum, infinitum, immensum, om-
 n̄ipotentem, vbiq; essentialiter præsen-
 tem, nullo loco circumscriptum, omnia
 scire, hominum cogitationes videre, &
 corda introspicere, essentialiter & immu-
 tabiliter BONVM, sapientem, iustum, mi-
 sericordem esse. Matth. 19. Nemo bonus,
 nisi solus DEVS, 1. Tim. 6. Soli sapienti
 DEO. Nam hæc idiomata in DEO, non
 vt accidens in subiecto mutabiliter hæ-
 rent, nec ab essentiæ DEI realitate diffe-
 runt, nec vnquam subiectum suum egre-
 diuntur vt deserant, nec vlli creaturæ is-
 commu-

communicantur, vt essentielles illius proprietates fiant.

Christo autem Homini, vt ipsa diuina natura, sic Idiomatica etiam seu proprietates, per Gratiā vnionis communicantur, ita vt solius diuinæ naturæ proprietates sint & maneant, & tamen in assumpta natura personaliter vnita totā luceant, & vim ac operationes suas liberrima voluntate exercent.

Magna autem de Idiomaticis seu Attributis *DIVINÆ* Naturæ in scholis quaestio est, an & quomodo ab essentia *DEI* & inter se ipsa differant & distinguantur? videlicet, non realitatis essentiae aut subiecti diuersitate, sed ratione & cogitatione, seu definitione & forma. alia. n. essentiae *DEI*, alia Iusticiae, alia sapientiae, alia Misericordiae *DEI*, respectu nostri definitio est. sicut vnus & idem essentia *Hominis* *NŌS*, in *θεωρητικὸν* & *πρακτικὸν* distinguitur.

HUMANÆ NATURÆ Idiomatica seu proprietates, quibus à Diuina differt & discernitur, sunt; creatum & finitum esse, habere Animam & corpus, Animam esse essentiam spiritualem, intelligentem, immortalem, corpus ex elementis concre-

tum, habere carnem, ossa &c. esse in loco circumscriptum, videri & palpari, esurire ac sitire, comedere, dormire, dolere, pati, mori &c.

In his, essentielles proprietates, *καὶ σαλικὴ τῆς φύσεως*, perpetuò in omni æternitate mansuræ, discernendæ sunt ab Accidentibus naturæ humanæ, & temporarijs ac pereuntibus Idiomaticis, & ab infirmitatibus peccatum secutis, quas, vt victima pro nobis fieret, volens absq; peccato assumpsit, quales sunt, pati, vulnerari, mori, sentire dolores ac cruciatus, & similes, Quas infirmitates, & appetitiones etiam naturales à DEO in natura conditas, non solum hominibus proprias, verum etiam cum cœteris animantibus communes, vt Christus ipse, sic omnes sancti, post resurrectionem deponent, cum corpora non amplius *ψυχικὰ*, sed *πνευμαλικὰ* futura sunt. 1. Cor. 15.

COMMUNICATIO, ΚΟΙΝΩΝΙΑ
Græcis, vt cœteræ voces Relatiuæ, alias actiuè significat respectu communicantis, exhibitionem seu largitionem, qua quid alteri tribuitur vel multis commune fit, seu inter plures distribuitur, vt Coena Domini

mini à paulo *κοινωνία* corporis Christi nominatur: alias passiuè, respectu accipientis, participationè seu receptionè; vt Perus 2. Pet. 1. nos per agnitioè Dei & fidè *Θείας κοινωνίας* *Φυσιως* Diuinæ participes naturæ fieri ait: alias formale seu communicationem & COMMVNIONEM ipsam declarat. Interdum etiam pro effectis seu dono & re communicata, vt Paulus de cleemosynis in commune collatis vsurpat.

Est autem in præsentī doctrīna de persona Christi naturarum, et Idiomatum Communicatio seu Communio, non Conuersio & transmutatio, vel, confusio naturarum physica, qualis ciborum in ventriculo vnitorum mixtio & transmutatio fit: nec essentialis communicatio & exæquatio, sicut æternus pater filio essentiali, & omnia idiomata diuina, quæ non differunt ab essentia realiter, gignendodedit, & per omnia sibi exæquauit: nec PHYSICA effusio; qua, proprietates vnus naturæ, (vt calor ab igne in aquam, vel oleum ex pyxide effusum) eâ velut desertâ et ab ea separatâ ac disiunctâ in alteram, immigrent: nec phrasis tantum figurata & impropria seu appellationis

H ; solum-

solummodo & honoris verbalis communicatio, vt quidam loquuntur: multo minus planè imaginaria & ficticia: sed vera & realis Communio, Vniõnis Hypostaticæ, consentanea & respondens in qua, proprietates & actiones vni naturæ conuenientes, toti personæ Christi ex duabus & in duabus naturis subsistenti, verè & realiter communicantur: & Nomina officij, & opera ac Beneficia mediatoris, Sacerdotij & regni omnia, toti personæ Christi secundum vtramq; naturam (manente tamen propria singulorum naturarum operatione) verè & re ipsa tribuuntur, & Eminentia, Honor, Dignitas, Excellentia, Maiestas & Gloria diuina, Humanæ Christi naturæ, præter & ultra communem & naturalem illius conditionem, supra omne nomen quod nominatur, à Filio DEI, non titulo tenus seu appellationis honore tantum, sed verè & re ipsa confertur & communicatur.

Non enim vna & simplex communicationis ex vniõne duarum in Christo naturarum emanantis forma est, nec eadem ratione omnia de Christo in sacris literis enunciata, ipsi tribuuntur. Horum varios

varios & multiplices modos, circiter vigintiquatuor Damascenus alicubi collegit.

Qui tamen omnes commodè referri ad tria hæc distincta Genera queunt, iam recitata & definita, quæ sunt:

Communicatio Idiomatum, personæ secundum alterutram tantum naturam propriè conuenientium.

Communicatio officij seu operum & beneficiorum Mediætoris, non vni tantum naturæ, sed Personæ secundum vtramq; naturam, competentium.

Communicatio Gloriæ & Maiestatis in assumptam naturam à Filio Domini reipsa collatæ.

Fundamentum autem & fons seu causa omnis communicationis, idiomatum, actionum, operum & maiestatis, in persona Christi, est Hypostatica vnio & Communio naturarum. Talis enim est communicatio Idiomatum, qualis est vnio & communio naturarum.

Cum igitur duæ in Christo naturæ, *καθολικῆς καὶ ἀρετῆως καὶ ἀσυγχύτως* vnitæ sint, ita vt non vnã Naturam ex duabus confusam, sed vnã tantum

H personam

personam constituent; sequitur etiã naturarum communio seu *κοινωνία* in concreto, vt verissimæ sint propositiones.

Filius Dei factus est Homo.

Deus est Homo.

Verbum caro factum est.

Filius hominis est filius Dei viui.

Matth. 16.

Quod ex Maria nascetur sanctum, est

Luc. 1.

Filius altissimi.

Rom. 9.

Christus Homo est verè & natura

Deus.

Jerem. 23.

Christus Filius Dauid est Iehoua in excelsis.

1. Paral. 17.

Cum enim humana Christi natura, non in se, sed filio Dei, personaliter subsistat: & Filius Dei *λόγος* iam non tantum diuinæ, sed etiam adsumptæ humanæ naturæ *ὑπόστασις* sit: ideo Filius Dei Homo, & hic Homo Mariæ filius, viuentis Dei filius in concreto dicitur, quia vna tantum est persona. Non autem in abstracto Naturæ de se mutuo prædicantur: Diuinitas Filij Dei est Humanitas, nec humana natura Christi est diuina. cum salua naturarum proprietate & differentia Vnio *ἀπρέπῶς καὶ ἀσυγχύτως* facta sit,

ta sit, non ad vnā naturam compositam, sed ad vnā Hypostasim seu personam.

Ex hac naturarum in Christo personali communiōe, Idiomatum etiam & actionum ac passionum alteri tantum naturæ verè ac propriè convenientium communicatio & prædicatio de tota persona Christi in Concreto nascitur et emanat, vt verissimæ sint & certissimæ propositiones.

Filius DEI est natus ex muliere.

Gal. 4.

DEVS suo sanguine ecclesiam redemit.

Ath. 20.

Reconciliati sumus DEO per mortem Filij eius.

Rom. 5.

Dominum gloriæ crucifixerunt.

1. Cor. 2.

Maria est *ἡ ἁγία*.

Luc. 1.

FILIVS DEI est natus ex Maria virgine.

Gal. 4.

PASSVS sub Pontio Pilato.

Luc. 1.

CRUCIFIXVS,

Ebr. 5.

MORTVVS ET SEPVLTVS.

1. Cor. 2.

Rom. 5.

Quia hæc persona, in qua vnione hypostatica naturæ humanæ vnita est Diuina, nascitur & crucifigitur: seu, quia hæc persona, nata ex Virgine, passa, crucifixa &c est DEVS. Nam patiente Petro (quem sub Nerone crucifixum esse scribunt) et si

H 5

Deus

Deus ipsi sua Gratia vnitus est, & in eo habitat: tamen improprie dico, D E V M passum & crucifixum esse. Quia persona Petri quæ crucifigitur, non est D E V S: seu, quia in Petri persona non est hypostaticôs humanæ naturæ diuina vnita.

Sed Christo patiente, verè & proprie dicitur pati persona, quæ D E V S est: non quod Diuinitas ipsa, sed corpus personaliter Diuinitati vnitum, laceretur & moriatur. sicut rectè & verè dico, Salomonem esse sapientem, etiamsi non corpore, sed mente sapiat. Petrum crucifigi & mori, etiamsi non anima Petri, quæ est & manet immortalis, sed corpus tantùm ab anima desertum extinguitur. quia corpus & anima Petri sunt vna persona.

Particula distinctiua, Itaq;, vt in vnitate personæ, distinctio naturarũ & proprietatũ etiam conseruetur: Scriptura particulam distinctiuã his prædicationib. adiungit, qua declarat, secundum quæ naturam originaliter personæ cõueniat, quod in concreto de ea prædicatur, seu cuius naturæ idioma sit, quod de tota persona dicitur. Ro. 1. filius Dei natus est ex semine David secundum carnem. Rom. 9. Qui est ex patribus secundum carnem. Act. 21. Ex fructu lumborum eius

eius secundum carnem. 1. Pet. 3. Christus
 semel pro peccatis nostris passus est, iustus
 pro iniustus, mortificatus carne. 1. Pet. 4.
 Cum Christus passus sit pro nobis carne,
 & vos eadem cogitatione armemini,
 quod Christus patiens pro nobis carne,
 cessare fecit peccatum, etc. 2. Cor. 13. Crucif-
 fixus ex infirmitate (secundum huma-
 nam naturam infirmam & mortalem, seu
 quod ad formam serui imbecillam atinet)
 Vivit autem ex virtute Dei potentissi-
 ma Diuinitate resuscitatus ex morte.

Sic ad imitationem scripturæ Patres,
 ut naturarum in vna Christi persona dif-
 ferentiam, sine confusione distinctam ser-
 uarent; varijs particulis distinctivis, secun-
 dum, in, ex, quia, quâ, quatenus, per, prout,
 in quantum, in forma, natura, & οἰκονομία,
 humanitûs, diuinitûs &c. vsi sunt.

Athanasius in epistola ad Epictetum;
 Quæ humanum patiebatur corpus, hæc
 eadem Verbum, quod corpori coniun-
 ctum erat, ad se referebat: ut nos liceret
 Deitatis Verbi participes fieri. Atq; illud
 ipsum perquam mirum fuit; eundem fu-
 isse & patientem, & non patientem: Pati-
 entem quidem, quatenus ipsius proprium
 corpus, in quo erat, patiebatur; non pa-
 tientem

tientem verò, quatenus ex natura Deus
 impatibilis erat, ipseque incorporeus, in cor-
 pore patibili existeret, corpusque vicissim
 Filium Dei impatibilem retinebat, abin-
 ventem corporeas inimitates. Græca
 verba sunt: ἃ τὸ αἰθρώπινον ἔπαχε & λό-
 γος, ταῦτα στωμολόγως εἰς ἑαυτὸν αἰέφε-
 ρεν, ἵνα ἡμεῖς τῆς & λόγος θεότητος μὴ
 ἔσθαι διωθηθῶμεν, καὶ ἦν παρεδόξον, ὅτι αὐ-
 τὸς ἦν ὁ πάχων ἢ μὴ πάχων. πάχων μὲν,
 ὅτι τὸ ἴδιον αὐτὸ ἔπαχε σῶμα, καὶ ἐν αὐτῷ
 τῷ πάχοντι ἦν. μὴ πάχων δὲ, ὅτι τῆ φύσεως
 θεός ὢν ὁ λόγος, ἀπαθής ἐστ. καὶ αὐτὸς
 μὲν ὁ ἀσώματος ἦν ἐν τῷ παθητῷ σώμα-
 τι: τὸ δὲ σῶμα εἶχεν ἐν ἑαυτῷ τὸν ἀπαθῆ
 λόγον, ἀφανίζοντα τὰς ἀδενείας αὐτῷ &
 σώματι.

Hanc sententiam totidem fere verbis
 Cyrillus in epistola ad Nestorium repetit:
 Sic illum dicimus passum esse & resurre-
 xisse, non quod Deus Verbum in sua
 natura passus sit plagas aut clavorum
 transfixiones aut alia vulnera (θεός γὰρ ἀ-
 σώματος καὶ ἀπαθής ἐστ.) Sed quia cor-
 pus illud, quod ipsius proprium factum
 est, passum est, ideo hæc omnia pro nobis
 ipse

ipse dicitur passus. Inerat enim in eo corpore, quod patiebatur, DEVS qui pati non poterat.

Simili modo & mortem ipsius intelligamus. Non quod ipse Deus Verbum, mortem esset expertus quantum, id ipsius naturam pertinet (insania est enim hoc vel sentire vel dicere (sed quod vera caro ipsius mortem gustavit.

In primis autem crebro in ecclesiarum nostrarum scholis Irenæi sententia ex lib. 3. cap. 21. non tantum naturas perspicue discernens, verum etiam proprias & distinctas singularum actiones in mirando redemptionis nostræ opere perficiendo describens citatur. *Ὁσαπερ γὰρ ἦν ἀνθρώπων ἵνα πασθεσθῆ, ἔτω καὶ λόγος ἵνα δοξασθῆ. ἡσυχάζοντες μὲν ἔ λόγους ἐπιπέσειν, καὶ σωθῆσθαι, καὶ ἀπεθνήσκειν; συνηγορούμεν δὲ τῶν ἀνθρώπων ἐν τῶν νικᾶν καὶ ὑπομένειν, καὶ χεῖν καὶ ἀνίστασθαι, καὶ ἀλάλαμβάνεσθαι.* Quem admodum enim Homo erat, ut tentaretur (ut tentari, pati & mori posset) ita & Verbum, ut glorificaretur : *REQUIESCENS* quidem *VERBO*, dum tentatur, crucifigitur & moritur (ut crucifigi & mori

mori posset) Præsente verò homini (& adiuvante ac cooperante) vt vincere & sustinere, & alijs prodesse & resurgere, & in coelum assumi posset.

Esti autem Diuina filij **DEI** natura, non est lacerata & mortua, sed **Quienit** non exerens suam potentiam in repellenda passione & morte, non propullans ab assumpta carne iniurias, cruciatus & mortem; tamen non profus ociosa fuisse in passione, & nullas profus actiones habuisse putetur. Adfuit enim naturæ patienti personaliter vnita, & voluit eam obedientiam æterno patri, in pœna, debita peccatis nostris, quæ in se deriuauerat sustinenda, præstari, & proprium corpus suum seu humanam naturam à se assumptam immolari & victimam fieri: adiuit eam, & vires ac robur addidit, ne in agone succumberet, sed sustinere & perfere immensam molem peccati, & **IRÆ DEI** aduersus totius generis humani peccata in hanc victimam effusæ, & simul tribuere **DEO** laudem Iusticiæ posset: vincit peccatum & mortem, & cruciatibus ac supplicio propriæ carnis suæ, hanc vitam & dignitatem ac præcium addit, vt sufficiens **λύτρον** sit pro peccatis, per quod **Deo**

Deo reconciliemur, & vitam ac salutem æternam omnes ad eum fide confugientes assequamur.

Ideo huius Vnius personæ Filij DEI Vnigeniti pro nobis hominis facti passio & mors, non Abelis, non Baptistæ, non tot martyrum supplicia & neces acerbæ, placare iram DEI, & peccatum expiare, & mereri hominibus remissionem peccatorum, iusticiam ac vitam æternam poterunt. Cyrillus ad Reginas, Si Emanuelis communis homo fuisset, quomodo vtilis fuisset hominis mors? Saluauit autem mors Christi. MORIENS enim NATVRA DEVS est, & proprium eius corpus fuit, quod oblatum est.

QUALIS PRÆDICATIO SEV
*communicatio est, verbalis ne, an realis? in
 his articulis symboli; Filius Dei est pas-
 sus, crucifixus & mor-
 tuus?*

Vera & realis prædicatio est, quæ cum re ipsa congruit, non vana, non falsa, non fictitia; cum non nudis verbis, aut titulo tenus tantum aliquid alicui tribuitur, sed quod reuera ipsi adest. Cum igitur persona Filij DEI Domini & redemptoris nostri

nostri Iesu Christi pro nobis passi & resuscitati, non ex vna tantum natura diuina vel humana, sed ex ambabus & in ambabus naturis, non verbotim aut titulo personis, sed verè & re ipsa coniunctis & vniuersimodè subsistat: perspicuum est, vnius naturæ in Christo propria, toti composito personæ, ex vtraq; natura conistanti, verè etiam & realiter tribui & communicari.

Si enim Communicatio Idiomatum (vt in nostrarum ecclesiarum scholis veritate definitur) est prædicatio, in qua proprietates vni naturæ conueniens tribuitur personæ in concreto, quia hæc duæ naturæ λόγος & natura assumpta sunt vniuersimodè ὑφιστάμενον: tum Realem esse prædicationem seu communicationem, non dubium est: nam persona in concreto, non alteram solum naturam, diuinam aut humanam seorsim, sed vtramq; simul arcuissimo nexu seu ἁποσαπικῶς vnitam complectitur. Ideo quæcunq; de vna natura verè & propriè dicuntur, eadem de persona etiam, in qua realiter natura illa subsistit, verè & propriè prædicari, manifestè constat.

Et quia generaliter hæc definitio, personæ in concreto, Idiomata vni naturæ conuenit

conuenientia tribui in communicatione
 idiomatum ostendit, non addita distin-
 ctione, an ab eadem, cuius est Idioma, vel
 ab altera natura, vel vtraq; simul, persona
 in concreto denominetur: perspicuum
 est, omnes prædicationes, in quibus idio-
 mata naturarum personæ Christi, (alteru-
 tris siue vtriusq; naturæ vocabulo Con-
 creto significatæ) tribuuntur: vt, Deus rede-
 mit ecclesiam: Filius D E I λόγος in
 mundo erat & mundus per ipsum fa-
 ctus est: Filius hominis crucifigitur, mori-
 tur: Filius D E I vnigenitus in mortem
 pro nobis datus est &c. rectè & verè *ιδι-
 ωμάτων κοινωνίαν* iuxta receptam in scho-
 lis nostris definitionem appellari posse.

Si verò definitur Communicatio
 Idiomatum, qua vnus naturæ proprium,
 tribuitur in concreto Personæ, ab altera
 tantum natura, cuius non est proprium,
 denominatæ; fatendum est, hanc defini-
 tionem, propositionibus iam recitatis, (in
 quibus Idioma vnus naturæ enunciatur
 de persona in concreto eiusdem vel vtri-
 usq; naturæ vocabulo significata) omnia
 per λόγον facta sunt, Filius hominis cruci-
 figitur, Christus redemit ecclesiam &c.

non continere. & propriè eam tantum
ἰδιωματικῶν κεινότητων esse, in qua vnus na-
 turæ proprietates, de persona, ab altera na-
 tura, cuius non est proprium, denomina-
 ta prædicatur. quam *ἀντιδόσιν* & *ἀλλοδό-
 σιν*, mutuam attributionem, & alternati-
 onem ac reciprocationem Damascenus
 nominat. cum uidelicet ex vna natura-
 rum Christus, Deus & Dei filius appella-
 tus, suscipit sustentatæ naturæ hoc est
 carnis propria, DEVS passus est & dominus
 gloriæ crucifixus, non secundum quod
 DEVS, sed secundum quod homo idem
 est. Et cum dicitur, Homo & filius homi-
 nis, suscipit diuinæ substantiæ propria,
 puerulus ante secula & Homo sine prin-
 cipio, non secundum quod puer & ho-
 mo, sed secundum quod DEVS (qui est
 ante secula) iactus est in nouissimis puer
 paruulus. *Οὐτὲν ἐστὶ ὁ πρόσωπον τῆς ἀντιδό-
 σεως, ἐκατέρως φύσεως ἀντιδοχῆς τῆ ἐπι-
 ρατῆ ἰδία, ἀλλὰ τὴν ὑποστάσεως τῶν πατε-
 ρῶν, καὶ τὴν εἰς ἀλλήλα αὐτῶν ἀλλοδόσιν.*
 Hic est modus alternationis, alterna-
 tiōis; attributionis vtriusque naturæ, alterna-
 tiōis propria vicissim reddentis propter per-
 sonæ Identitatem & ipsarum interueni-
 entium

immanentiam & infelsionem. & capite
 procedenti. Οἰκειᾶται ἡ Ἐκκλησία αἰθρώπινα ὁ
 λόγος αὐτὸ γὰρ ἐστὶ τῆς ἀγίας αὐτὸ σὺρ-
 κῶν ὄντα, καὶ μετὰ δίδωσι τῇ σαρκὶ τῶν
 ἰδίων, καὶ τὸν τῆς ἀνιδόσεως τρέπον, διὰ
 τῶν εἰς ἀλληλα τῶν μερῶν πειχωρήσιν,
 καὶ τῶν καθ' ἑαυτὰς ἐνωσιν. καὶ ὅτι εἰς
 ἡν καὶ ὁ αὐτὸς ὁ καὶ τὰ θεῖα καὶ τὰ αἰθρώ-
 πινα ἐνεργῶν ἐν ἐκατέρῃ μορφῇ καὶ τῆς
 σατέρις κρινωσίας. *Attribuit sibi VERNI
 EN M ea, quæ humana sunt. Ipsius .n. sunt
 ea, quæ sanctæ ipsius carnis sunt. Et vicif-
 sim tribuit carni, sua propria, secundū mo-
 dum alternæ tributionis, videlicet propter
 naturarum in se inuicem accessionem si-
 ue immanentiam & propter vnionem
 personalem, & quod vnus est & idem, qui
 & diuina & humana operatur in vtraque
 forma cum communionē vtriusque.*

Theodoretus Dial. 3. Vbi hanc pro-
 positionem, *Δυνεὶ λόγος* est passus car-
 ne, multis paginis, velut Eutychianam,
 refutare conatur: *κρινότητι ὀνομάτων*,
 communionem Nomium, & alibi,
ἐναλλαγῶν ὀνομάτων alternam seu vice
 versa

versa factam nominum permutationem,
 appellat. & Regulam saepe in horum tem-
 porum disputationibus funestis citatam
 recitat, ἡ ἔνωσις, καὶ πρὸς τὰ ὀνομαζόμενα
 Vnio communia facit nomina: Id vero de
 nuda & sola nominis seu appellationis
 tantum & honoris communicatione ver-
 bali, cui res ipsa his nominibus significata
 non subsit: nullo modo accipi aut proba-
 ri potest. Vt enim vnio duarum natura-
 rum in Christo non titulotenus & nomi-
 ne tantum, sed verè & realiter facta est:
 ita vtriusq; naturæ Idiomata, toti vnito
 seu personæ, non nominetenus tantum &
 nudo titulo, sed verè & realiter commu-
 nicatur. vt eodē in loco Theodoretus in-
 quit, καὶ τὸ πρὸς ἅτας γέγονε, τὰ τῶν
 φύσεων ἴδια, quod non de nominum
 modo sed etiam rerum, nominibus si-
 gnificatarum, communicatione, personæ
 facta, intelligatur. Ideoq; veram & certifi-
 simam, imo vniuersæ redemptionis &
 salutis nostræ fundamentum immortum
 esse hanc propositionem constat: Filius
 Dei vnigenitus pro nobis passus & mor-
 tuus est, seu DEVS λόγος pro nobis pas-
 sus est carne. DEVS ecclesiam suo sangui-
 ne

re redemit, vt Cyrilli dictum supra recitauit, Saluauit Mors Christi, quia moriens naturâ DEVS est, & proprium eius corpus est, quod oblatum est.

Et si autem veretur Theodoretus, si DEVM Verbum pro nobis passum carne concedat, ne diuina natura, quæ simplicissima, æterna & immortalis est, stultè & impie à nobis lacerata & mortua esse putetur: Ideoq; regulam addit, ἡ σύγχυσιν εἰρηόσταιο τῶν φύσεων ἢ κοινότης τῶν ὀνομάτων, Communitas nominum non efficit confusionem naturarum: quæ verissima est: utraq; enim natura suas proprietates essentielles in ipsa vnione retinet: tamen aliud est propria vnus naturæ tribuere personæ ex duabus & in duabus naturis subsistenti, (cui verè & realiter omnia alterutrius naturæ propria, secundum illam naturam, cuius sunt propria, communicantur) & aliud, easdem vnus naturæ proprietates tribuere alteri naturæ, in abstracto seu secundum se & in se, in ipsa etiam vnione personali considerata: cui non verè & realiter, sed planè improperia & inuitata orationis forma illæ tribuuntur, sicut scriptura ipsa in hoc primo communicationis genere, per cōcreta vocabula

bula loquitur, cuius præscriptum tutissime
me sequimur.

Dixi autem supra, vocem DEVS $\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$, interdum essentialiter, pro Deitatis
Filij Dei natura; vsitate vero personaliter,
pro tota Filij Dei Emanuelis persona,
vsurpari: priorem vocis notationem reci-
nens Theodoretus, Deum $\lambda\omicron\gamma\omicron\varsigma$ passum
esse, negat: quia Deitas seu natura diuina
ipsa sit $\alpha\pi\alpha\theta\eta\varsigma$ $\kappa\alpha\iota$ $\alpha\iota\delta\iota\upsilon\alpha\tau\omicron\varsigma$. Posterior
significatio, personæ in concreto, nunc in
tota ecclesia sine vlllo Eutychniani
periculo recepta est.

Ideo non solum veram, sed propriam
quoque prædicationem esse, quæ per verba
concreta, personam significantia, effertur,
Veteres aliqui Græci & Latini scripserunt,
vt Damascenus qui Græcorum patrum
sententias studiosè collegit lib. 3. Cap. 14.
Mariam propriè & verè DEI genitricem
vocari proponit, & ante hunc, Iohannes
ecclesiæ Romanæ episcopus, Imp. Iusti-
niani edictum de sancta Trinitate & fide
catholica confirmans, eum, vnam veram
catholicam fidem Domini & DEI nostri
Saluatoris Iesu Christi magisterio institu-
tam, & prophetis apostolicisque prædica-
tionibus vbiq; diffusam & sanctorum per
totum

totum orbem confessionibus roboratam, patrum atq; doctorum sententijs adunatam, & nostræ doctrinæ consentaneam inconculle atq; inuolabiliter deuota Deo & pia mente seruare ait. confitentem dominum nostrum Iesum Christum pro nobis crucifixum, vnum esse sanctæ & consubstantialis Trinitatis. Et quoniam Vnigenitus filius & Verbum Dei ante secula & sine tempore de patre natus, idem ipse in vltimis diebus descendens de caelis, incarnatus ex Spiritu sancto, & sancta atq; gloriosa semper virgine & Dei genitrice Maria, homo factus Dominus noster Iesus Christus **PROPRIE ET VERE DEVS** est: ideo & sanctam atq; gloriosam virginem Mariam **PROPRIE ET VERE DEI Matrem** esse &c.

Patendum est autem, Veteres quoq; ecclesiæ scriptores, interdum dissimiliter locutos esse, & minus accuratè discrimen inter Abstracta & concreta vocabula obseruasse: vt Cyrillus, post vnionem, adem-
Epist. 2, ad Successum,
 pra iam in duo diuisione, vnam Verbi Incarnati naturam esse asserit. Quod Eutyches arripiens, non duas, sed vnam tantum in Christo post vnionem Naturam dici debere, contendit. Epiphanius, ad

Psalmi dictum; DEVS meus, quare me dereliquisti, ab Arianis obiectum, respondet; non ex persona Deitatis hæc dici, sed ex persona humanitatis, sicut Amphilo-chius Iconij episcopus antea in sermone de dicto Christi: Pater maior me est, scripserat, *ὅτι τὸ σαρκὸς εἶπεν, ὅτι ἐν πνεύματι τοῦ θεοῦ ἔγεννηται*. Hinc duas in Christo personas Nestorius postea extruxit, quem refutans Cyrillus, verè & propriè inquit: *λόγῳ* factus est Homo, non assumpsit Hominem, vt Nestorius sensit. Atqui tota antiquitas superior sic locuta erat. Filius Dei assumpsit Hominem, vnitit Hominem Deo; Voces humiles tribues homini, sublimes *λόγῳ* &c.

Athanas.
Tom. 1. in
Expof. Fi-
dei.

Hæ *ἀκυθολογίαι*, vt in patribus, quos rectè credidisse scimus, pietati eorum & meritis erga ecclesiam à nobis iustè condonantur, & interpretatione commoda leniuntur: ita in nostræ etiam ætatis scriptorum lectione, quos rectè & piè sensisse constat, candorem in iudicando, & improprijs quibusdam ac minus circumspèctè dictis commode explicandis, adhibeamus, & *λογμαχίας*, ex quibus *φθόνου, ἔριδος, βλασφημίας, ὑπονοίας* πανηγυρῶν

εἰς, καὶ παραδιὰ τῆς βίας, inuidiam, lites, maledicta, suspensiones malas & inanes ac inutiles disputationum conflictationes existere Paulus præmonuit, studiosè vitemus.

Rursus alij timentes ne Apollinaris & Eutychetis dogma incurrât, nolunt dicere Deum passum & mortuum, cum vnâ eun-
 demq; & Deum fateantur & hominem. Si ergo vnus est, sicuti et est, cur eū formidas dicere passum, quē non formidas credere vnum? nec audes dicere alterum, secundum Nestorij impitum sensum? ecce sunt timores inanissimi, & sollicitudines vanæ, quæ fecerunt orthodoxos hæreticorum sibi nomina impingere, dum voce depromi palpatur, quod expressius corde clamatur. Qui enim nolunt duas ore fateri naturas, quas fidei expositione defendunt, Eutychianistæ reputantur, cum non sint. Item, qui duas vnus Christi naturas publicè profitentur, Nestoriani putantur esse, cum non sint. Et videas eos luctuosis quibusdam, & omni lamentatione dignis insultationibus, hæreticorum nomine se inuicem accusare. Tu, inquit, Eutychianus es, & tu Nestorianus

nus es, Apostolicæ sententiæ in totum obliui, dicentis: Videte, ne cum inuicem accusatis, ab inuicem consumamini. Rogo uos, cum sensu incolumes sitis, cur uocibus insanitis? cur peruerso uocis timore erratis, qui in recta fidei stabilitate mentis professione consentitis?

Alterum genus *κοινωνίας*, ex hypostatica duarum in Christo naturarum unione emergentis, est communio officij, meriti, omniumq; operum, & beneficiorum Christi Mediatoris, quæ toti personæ Christi, non secundum alterutram tantum naturam, ut in priore genere idiomatica seu proprietates naturarum, sed secundum utramq; naturam competunt & conueniunt: ideoq; personæ Christi iuxta utramq; naturam uerè & realiter tribuuntur & communicantur ut in sequentibus sententijs, Tit. 2. Saluator noster Iesus Christus tradidit semetipsum pro nobis, ut redimeret nos ab omni peccato. Gal. 3. Christus redemit nos. Ebr. 1. Christus mediator noui testamenti. Ebr. 9. Ingressus est semel in sancta, æternam redemptionem inueniens. Psal. 110. Tu es sacerdos in æternum. Ioh. 10. Ego sum pastor bonus, qui animam meam ponam

pro ouibus & do eis vitam æternam,
 Matth. 10. Filius hominis dedit animam
 suam precium redemptionis pro tota
 multitudine generis humani.

Hæc officia & beneficia Christi re-
 demptoris, mediatoris, sacerdotis, Regis,
 doctoris, capituli, custodis ac defensoris
 ecclesiæ, resuscitatoris mortuorum, iudi-
 cis, & vitæ ac salutis æternæ datoris, toti
 personæ Christi, non secundum vnâ
 tantum eius naturam, siue diuinam siue
 humanam, sed secundum vtramq; verè
 & realiter tribuuntur & communican-
 tur.

Ideo enim Filius Dⁿⁱ propter nos
 homines & propter nostram salutem de-
 scendit de cœlis, & incarnatus ac homo
 factus est, vt homines in peccatum &
 mortem lapsos redimeret ac saluaret.
 Cum enim ordo iustitiæ diuinæ im-
 mutabilis esset, vt homo, qui peccauerat,
 pœnam lege Dei æterna sancitam subiret,
 & iuxta latam in paradiso iudicij diuini
 sententiã, morte moreretur, nec verò susti-
 neri moles iræ Dei & pœnarum ac mortis
 æternæ; nec æquiualens λύτρα pro pec-
 catis iustitiæ Dⁿⁱ debitum; nec meritum
 nouæ iustitiæ et vitæ sufficiens persolui à
 natura

natura humana, multò minus abolita
 morte restitui iustitia & vita æterna pos-
 set: mirando misericordiæ & iustitiæ di-
 uinæ temperamento arcanum hoc con-
 filium Trinitas decreuit, vt Filius DEi
 HOMO et victima fieret, vt quod opus
 erat ad hominum restitutionem, si hu-
 mana non posset natura; faceret diuina;
 & si diuinæ minimè conueniret, exhibe-
 ret humana; & non alius atq; alius, sed
 idem ipse esset, qui vtrumq; perfecte ex-
 istens, per humanam solueret (mortem)
 quod illa debebat; & per diuinam posset
 (vincere mortem & reddere vitam) quod
 expediebat, (Vt Anselmi verbis vtamur)
 atq; ita per & cum assumpta humanâ na-
 turâ, omnia, quæ ad expiationem pecca-
 torum, & restitutionem iustitiæ ac vitæ
 æternæ pertinent, conficeret & perageret,
 vt placata per mortem filij DEi iustissima
 ira DEi aduersus peccatum, homines ab
 æterno interitu vindicatos & à peccato
 & morte liberatos, Deo reconciliaret, &
 noua iustitia, vita, & salute æterna dona-
 ret. Ioan. 3. Misit DEVS filium suum
 vnigenitum in mundum, vt saluaret
 mundus per eum. Galat. 4. 3. Misit Deus
 filium suum natum ex muliere, vt eos qui
 sub

sub lege erant, redimeret: ut nos à maledictione legis liberaret. Rom. 5. Cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo PER MORTEM FILII DEI. Non poterat autem diuina Filij DEI natura, cum sit immortalis, mortem pro nobis tubire. ideo hominem fieri oportuit, ut in natura humana personaliter suæ diuinitati vnita; crucifigi & mori, & per mortem destruere eum, qui mortis habebat Imperium, & morti suæ hoc precium & dignitatem addere posset, ut non solum sufficiens *ἀντὶ* pro peccatis debitum, sed etiam nouæ iusticiæ & vitæ æternæ credentibus applicandæ meritum sufficiens & plenitudo esset.

Ita in his officijs & operibus ac beneficijs Christi, ad nostram redemptionem & salutem, non tantum promerendam, verum etiam efficaciter nobis applicandam & conseruandam pertinentibus, vtraq; natura in Christo, quod cuiusq; proprium est, cum alterius communiōne operatur: & vtriusq; naturæ actiones differentes, ad vnum commune *ἕνεκα* redemptionis; iustificationis & salutis nostræ vniuersæ efficiendum, conueniunt & concurrunt.

Sic

Sic in miraculis edendis, Christus r
 triusq; naturæ actiones, ad vnum com
 mune effectum seu opus resuscitationis
 filiæ viduæ vel Lazari, vel mundationis
 leprosi producendum coniungit. Hum
 næ enim naturæ actiones sunt contactus
 feretri adolescentis Naimici & pronun
 ciatio vocis, Adolescens tibi dico surge
 Lazare veni foras. Diuinæ verò naturæ
 propria *εργα* est vitam restituere mor
 tuis, visum cæcis, hydrope, lepra, alio
 morbo humana ope incurabili agris
 nitatem. & tamen ad vnus communis
 operis seu miraculi effectiorem ambæ
 eunt & coniunguntur. Etsi enim Deitas
 sola sine humanæ naturæ ministerio
 coöperatione nos à peccato & morte
 liberare, & vitam reddere mortuis posset
 certo tamen & mirando consilio, huma
 nam naturam sociam & consortem esse
 voluit omnium laborum & operum
 randorum, quæ nostræ redemptionis
 salutis causa in his terris peregit, & natus
 ad dexteram patris exaltatus in sacerdo
 tio & regno suo, in perpetua ecclesiæ col
 lectione ac defensione, & beneficiorum
 suorum applicatione exercet. sicut in
 mine, Anima mentis & rationis compo
 & cor

& corporis organa, vt manus ac digiti in scribendo; pulmones, guttur, lingua, palatum, dentes, labia in loquendo, singula quod suum est cum alterius communione agunt, & ad vnum commune effectum seu opus scripturæ aut orationis perficiendum diriguntur & concurrunt. Id opus seu effectum commune; *δοπιτέλεσμα* & *ἐνέργημα* Damascenus nominat, & erudite distinguit vocabula: *ἀλλο ἐστὶ ἐνέργεια, καὶ ἀλλο ἐνέργητικόν, καὶ ἀλλο ἐνέργημα, καὶ ἀλλο ὁ ἐνεργῶν, ἐνέργεια μὲν ἐν ἐστίν, ἡ δραστικὴ καὶ ποιῶν τὴ φύσιν κίνησις. ἐνέργητικόν δὲ, ἡ φύσις ἐξ ἧς ἐνέργεια παύεται. ἐνέργημα δὲ, τὸ τῆς ἐνεργείας ἀποτελεσμα. ἐνεργῶν ὁ κεχρημένον τῇ ἐνεργείᾳ, ἢ τοῖς ἡ ὑπόστασις.*

Actio seu operatio est efficax & substantialis naturæ motus. Actiuum est natura, ex qua actio (prodit) emanat. Actus seu effectio est actionis absolutio seu effectum. Agens est Persona, quorum autem substantia seu natura vna, horum & actio vna est: & quorum diuersa substantia, differentes etiam sunt actiones.

Cum igitur in Christo (agente) duæ distinctæ naturæ sint: perspicuum est, du-

duas etiam distinctas & differentes natura-
 rum proprias efficacias & actiones esse
 etiam si *διηρημένως ἀλλ' ἠνωμένως*, non
 diuise sed vnitè agunt : & ratione vnius
 personæ agentis, & vnitus communis *ὑποκρίματος*
 seu effecti, quod spectant &
 producant ; & societatis ac *κοινωνίας* moti-
 tux, arctissimè connexæ & vnitæ sunt.
 Nam vt Synodus Chalcedonenfis ex episto-
 la Leonis Papæ definiuit, vtraq; forma
 seu Natura in Christo agit cum communi-
 one alterius , quod cuiusq; proprium
 est, verbo operante quod verbi est : & car-
 ne exequente quod carnis est. Quam Re-
 gula in scholis ita explicat Thomas Re-
 tertia Summæ, Q. 19. Vbicunq; mouens
 seu virtutes operatiuas, ibi oportet quod
 sit alia operatio mouentis & alia operatio
 propria moti, licet motum participet
 operationem mouentis, & mouens tra-
 ditur operatione moti : & sic vtrumque
 agit cum communionem alterius.
 igitur in Christo humana natura ha-
 bet propriam formam & virtutem, per
 quam operatur & similiter diuina. Vnde
 & humana natura habet propriam opera-
 tionem

rationem, distinctam ab operatione diuina, & e conuerso & tamen diuina natura vtitur operatione naturæ humanæ, sicut operatione sui instrumenti: & similiter humana natura participat operationem diuinæ naturæ: sicut instrumentum participat operationem principalis agentis. Et hoc est quod dicit Leo Papa in epistola ad Flavianum, Agit vtraq; forma, scilicet tam natura diuina quam humana in Christo, cum alterius communione, quod proprium est: verbo scilicet operante quod verbi est: & carne exequente quod carnis est.

Cyrillus totum hoc genus communicationis, *κοινωνίαν* & *κοινωνίαν* appellat. Dionysius, DEIVIRILEM actionem, *θεοειδέως ενεργειαν*, nominat, in fine epist. 4. ad Caium, quod Ambrosius interpres, inusitatam ex diuinitate & humanitate permixtam operationem, satis incommodè vertit. Cum eò potissimum *θεοειδέως* dicatur, quod vnius personæ, videlicet Dei viri seu hominis facti, actiones sint diuinæ & humanæ. ac vt in Gladio ignito duæ diuersæ actiones cernuntur, incidere & urere: quarum illa gladij, hæc ignis propria est; tamen si arētis-

Damasc.
cap. 3. li. 12.

simo nexu inter se copulatae & vnitate co-
 harent, & vnum commune *διποτέλεσμα*,
 vrendo pariter & incidendo produciunt:
 Sic in persona Christi Redemptoris diui-
 nae actiones per humanam naturam vel
 ut organum exereentur: Humanae vero
 seu carnis propriae actiones diuinitatis
 virtutem participant, vt sint salutares; &
 ambae ad vnum opus nostrae redemptio-
 nis & salutis conficiendum & tuendum
 diriguntur. Verba Dionysij *Τερατολο-
 γιστῆ* sunt: *ὁ Ἰησοῦς ἀληθῶς ἀνθρώπος
 γεγενῆσ, καὶ τὸ λογικὸν ἔχει τὸν θεὸν
 δράσας, ἔτα ἀνθρώπινα κατ' ἀνθρώπων,
 ἀλλ' ἀνδρωθέντ' ἑξ ἡμετέρων ἰνὰ τὸ
 θεοδουρικῶν ἐνεργῆσαι ἡμῶν πεπολιτευμένος.*
 Iesus verè homo factus est, & deinceps
 nec diuina secundum **DEVM** seu diuinitate
 (tantummodo, quia non nudus **DEVS**,
 sed **DEVS** simul & homo est in natura
 humana & per eam diuina agens) opera-
 tur: neq; humana secundum hominem
 seu humane (quia non nudus homo est)
 operatur. sed **DEI VIRI** seu **HOMINIS**
ACTIONEM (inter nos exercuit) nobis
 administrauit.

Sed relictis appellationibus, principalem huius generis questionem, olim à scholasticis & in nostræ ætatis infelicibus controuersijs, vno asserente Christum secundum diuinam tantum naturam esse iusticiam nostram, seu sola essentiali DEI iusticia nos iustificari; & altero contra contendente, Christum secundum humanam solummodo naturam Mediatorem nostrum esse, & iusticiam ac salutem nobis præbere, agitatum, breuiter exponemus.

Fundamentum autem totius disputationis est DEFINITIO MEDIATORIS, qui est persona inter Deum irascentem peccato, & Genus humanum reum peccati & iræ DEI constituta, vt pro hominibus lapsis intercedat, & sua deprecatione, obedientia, Sacrificio ac morte iustitiæ DEI satis faciat, & Deum nobis placatum & propitium reddat, & expiato peccato & victa morte, nouam iustitiam ac vitam nobis promereatur, applicet & seruet, & inuocantium gemitus & preces exaudiat: & resuscitatis ex morte vitam & gloriam æternam donet.

Mediator à medio, vt n. duo extrema in medio coniunguntur, sic officium mediatoris est, & trique extremo coniunctum, partes distantes componere & reconciliare.

Hæc officia mediatoris propria cum nec humanæ tantum naturæ, cuius inter-

cessio & mors sola, iram DEI placare & diabolum ac mortem vincere, & iustitiam & vitam restituere non poterat: nec nudæ Deitati, quæ planè *à patris regni à se-
uēt* est, conueniant: perspicuum est. ideo vnionem duarum in Christo naturarum mirando consilio factam, & Filium DEI Mediatorem constitutum, & ad homines missum esse, vt in redimendis & liberandis à peccato & morte Homi- nibus, & restituenda illis iustitia & Vita æterna, vtriusq; naturæ diuinæ & humanæ actiones coniungeretur. Quod si per humanam tantum naturam hæc propria mediatoris opera expediri & confici potuissent, frustra filius DEI propter nos homines & propter nostram salutem de cœlis descendisset & homo factus esset.

Mirandum decretum de redemptione generis humani hoc modo faciendâ, vt filius mediator & victima fieret; in arcano diuinitatis consilio sancitum, & statim post lapsum, Filius Dei ad instaurandam ecclesiam & immediate patefaciendam Euangelij promissionem de Semine mulieris contrituro Caput serpentis (non tantum merito in passione sed etiam efficacia potenter vincente regnum diaboli ac mor-

ac mortis, & restituyente iustitiam & vitam æternam) & in colloquijs cum patribus subinde repetendam & illustrandam, missus est. Ioh. 1. Filius qui est in sinu patris, ipse enarrauit nobis. Ioh. 3. Sum λόγος. Verbum, quod ab initio loquor vobiscum; quod à principio mundi Euangelion ex arcano sinu patris prolatum patefecit. Sic enim Nonnus pericopen illam, *τὴν δὲ χλὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῶν* interpretatur. *Τὶς σὺ πέλεις καὶ χριστὸς ἀνίστασθαι, ὅτι πρὸς ὑμῶν ἐξ ἀρχῆς ὁ ἀείρων ἔχων νῆμα δικάζειν, καὶ λαλέειν, ἀλλ' ἐστὶ ἐτήτυμος, ὅς με γνέθλη ἄνθρωπος πρὸς ἡμᾶς &c.*

Deinde vt in arcano Trinitatis confilio, filius DEI supplex pro genere humano in peccatum & mortem lapsus apud æternum patrem deprecatus est: ita non tantum assumptâ humanâ naturâ, sed inde ab initio semper intercedit, pro ecclesia, eamq; propter suam deprecationem & λύτρον, post assumptionem humanæ naturæ obedientia & morte sua persoluumdum, colligi, recipi, seruari & defendi orat. Psalm. 2. Filius meus es tu, postula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam

am. Ebr. 7. Christus æternum habens sacerdotium perfecte saluare potest, qui per ipsum accedunt ad DEVM, semper viuens, vt interpellat pro eis. Lex enim homines constituit sacerdotes; Verbum autem irrisiurandi, FILIVM in æternum perfectum.

Quod igitur ante agonem Ioan. 17. Christus precatur, ego pro eis oro, & sanctifico meipsum, vt & ipsi sint sanctificati in veritate: Idem omnibus temporibus, nondum etiam induta carne Filius Dei vero & proprio mediatoris & sacerdotis officio apud æternum patrem fungens, precatus est. cumque disertè dicat, non hominem nudum, vt in lege, sed Filium æternum sacerdotem constitutum esse; perspicuum est, Christum non modò secundum humanam sed diuinam quoq; Filij DEI naturam, mediatoris officium ab initio ecclesiæ administrasse.

Etsi autem supplicium & lacerationes corporis, & angores ac cruciatus animi, deniq; mortem ipsam, qua iustitiæ DEI satisfactum, peccatum expiatum, mors victa & DEVS placatus nobis ac propitius redditus est; in sola humana natura

natura Christus sustinuit, & sacrificium corporis sui, quo in perpetuum consummati sumus, in ara crucis obtulit: tamen non prorsus nullæ, sed præcipuæ in eo sacrificio etiam diuinæ naturæ actiones fuerunt, quæ personaliter animæ & corpori Christi patientis vnita adfuit, & voluit hanc obedientiam, & proprium corpus suum in mortem & sacrificium DEO patri æterno obtulit; eiq; hanc vim & dignitatem ac precium tribuit, vt sufficiens λύτρον pro peccatis, & meritum nouæ iusticiæ esset: vicit etiam mortem in suo corpore, & applicat nobis hæc sua merita & restituit iustitiam & vitam æternam. Hæc à diuina natura principaliter, in sacrificio summi sacerdotis & mediatoris proficisci, manifestum est. Id Epiphanius libro 3. Tom 2. κτ' Διμοιρίτων docens. Iusticiam & salutem æternam per vtriusq; in Christo naturæ diuinæ & humane cooperationem nobis partam & confectam esse, his verbis explicat. παθῆ-
 σης δὲ τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ μερλοδείσης τῆς θεότητος. ἀπὸ τῆς ἐν σαρκὶ παρρησίας ἐν τῷ πάθῃ. σωτῆρ ἂν καὶ ἡ θεότης καὶ ἡ ἐνανθρωπήσις, ὅτι ἴπὶ τῷ σωτῆρ ἔπαχε μὲν χριστὸς σαρκί.

σαρκί, ἀπαθῆς δε ἔμεινε θεότητι, ἵνα τῶν
 δικαίωσιν μηκέτι ἐν σαρκί μόνον ἔχωμεν,
 ἀλλ' ἐν τῇ θεότητι, ἕ ἵνα ἐν τῇ θεότητι καὶ ἐν
 τῇ σαρκί κατ' ἀμφοῖν ἡμῖν σωτηρία γένηται.
 Ἐ γὰρ ψιλὸς ἡμῖν ἄνθρωπος ὁ χριστὸς, ἀλλὰ
 λόγος ἐνυπόστατος ἐν σαρκί, καὶ θεὸς
 ἄνθρωπος γεγωνὸς ἐν ἀληθείᾳ, ἡμῶν μὴ
 ἐχόντων τῶν ἐλπίδα ἐπ' ἄνθρωπον, ἀλλ'
 ἐν τῇ θεότητι, καὶ ἡμῶν μὴ ἐχόντων θεὸν
 πάσχοντα, ἀλλ' ἀπαθῆ, ἕκτος δε πάθους τῶν
 σωτηρίαν ἡμῶν μὴ πεποιθηκότα.

Patiente autem carne, non diuisa vel sepa-
 rata erat diuinitas ab vnione personali in
 passione, sed vna erant diuinitas, & hu-
 manitas, cum in cruce passus est Christus
 carne. Deitas verò impassibilis manebat,
 vt Iustificationem **NON IN CARNE**
 solum haberemus, sed in **Diuinitate**
 & **CARNE** secundum vtramq; naturam
SALVS Nobis contingeret. Non enim
 ponimus fiduciam nostram in homi-
 nem, sed in Deitatem; nec habemus De-
 um (in sua natura) patientem, sed impas-
 sibilem, qui tamen extra passionem, salu-
 tem nostram non confecit.

Præcipuum autem & maximè propri-
 um, post redemptionem, Mediatoris
 officium,

officium, in ORANDO seu intercedendo & Deprecando pro alijs consistit, quod inuocantium gemitus & vota exaudit; corda singulorum introspicit; hypocri- sin à vera inuocatione discernit; & preces nostras in arcanum consilium æterni patris perfert: Hæc propria naturæ diuinæ & omnipotentis esse manifestum est. Sicut tota scriptura Prophetica Messiam inuocare iubet. Psal. 45. 72. Jerem. 23. Esa. 11. & ipse nos ad se inuitat, Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & EGO reficiam vos, non modò intercedam pro vobis apud patrem, sed ipse etiam merito & efficacia propria vobis opem feram, & consolationem, læticiam, & salutem vobis impertiam.

Quod autem Pauli dictum obijciunt, Vnus Mediator DEI & hominum, Homo Christus Iesus, qui dedit semetipsum precium redemptionis pro omnibus; perspicuum est non diuinam naturam, sed alios homines, qui non sunt redemptores & propiciatores excludi. Antecellit enim CHRISTVS Mediator Moyfi, Jeremiæ, & cæteris qui apud Deum pro suo populo & alijs intercedunt & deprecantur, quatuor modis, primum, quia

*Deut. 5.
Jerem. 18.*

Vnus hic Homo Iesus Christus natura
 medius inter Deum & homines, utpote
 D E V S & homo, atq; ita naturâ partici-
 pans de utroq; extremo, perfectissimus
 mediator est. de quo insignem Cyrilli sen-
 tentiam studiosi meminerint: Nexus re-
 conciliationis & Vnionis nostræ cum
 D E O patre Christus est, nobis quidem ut
 Homo; D E O autem patri, ut D E V S,
 naturaliter vnitus. Non enim erat possibili,
 mortalem & corruptibilem hominis
 naturam, ad Immortalitatem conscende-
 re, nisi natura immortalis et incorruptibi-
 lis ad eâ descendisset, ac comunionem parti-
 cipationeq; sui à mortalitatis nostræ ter-
 minis ad suum bonum reformatos eleua-
 ret, consummati igitur sumus, reductiq;
 ad Vnionem D E I patris mediatione Sal-
 uatoris, hoc est Christi.

Talis & tantus homo, qui etiam vere
 & naturâ Deus sit, nullus mediator præ-
 ter hunc vnum & solum vllus extitit.

Deinde solus hic mediator sufficiens
 λύτρον pro nostris peccatis Deo persoluit,
 & absolutam remissionem peccatorum,
 & reconciliationem cum Deo, homini-
 bus promeruit, & ex Diaboli tyrannide
 & morte æterna redemptis ac liberatis,
 iusticiam

iustitiam & vitam æternam restituit & donat. Tertio, Solus, non vlllo alterius hominis adminiculo, propria potentia & efficacia, officium mediatoris ac redemptoris suum executus est. Esa. 63. Torcular calcavi solus, & non est vir mecum, circumspexi, & non erat auxiliator. Postremo hic mediator pro omnibus, præteritis, præsentibus & futuris vnquam hominibus intercessit & precium redemptionis persoluit. propter has potissimum causas, Homo Christus, Mediator DEI & hominum vnicus, à Paulo nominatur.

Negant etiam scholastici, Christum secundum diuinam naturam pro Nobis orasse & deprecatum esse. Quia nemo sit deprecator apud se ipsum, Nemo Mediator sui ipsius. Atqui perspicuis testimonijs docuimus, filium DEI inde vsq; ab initio ecclesiæ, pro ea deprecari, & propter hanc intercessionem ecclesiam receptam esse & seruari ac viuificari. Ideo Sacerdos in æternum nominatur semper viuens, vt interpellat pro eis. Etsi igitur vbi vnica est persona, nemo sui ipsius deprecator esse potest: tamen inter diuinitatem mittentem, & personam filij missam ad officium mediatoris discerni oportet.

Thomas 5.

q. 26, Art. 2.

Magister

Sentent. lib. 4.

3. dist. 19.

oportet, hæc missa persona obedit patri in officio mediatoris, ad quod missa est, orat pro ecclesia, & offert suum ipsius corpus sacrificium in odorem Suauitatis Dei.

Aliqui verò, nostra ætate, vt Inuocationem & cultum sanctorum speciosius tuerentur, disputarunt Christum nunc post passionem, non vt Mediatorem & Intercessorem, sed tantum vt Deum datorem bonorum inuocari debere. Quia vt passio, sic intercessio tantum ad tempus humilitatis & obedientiæ pertinet.

IOAN. 16.

& Christus ipse dicat: Non dico vobis, quod Ego rogaturus sim patrem pro vobis. Sed testimonia Rom. 8. & Ebr. 7. manifesta sunt, quod Christus nunc etiam sedens ad dexteram patris intercedat pro nobis. & antea docuimus Intercedenti officium etiam ante assumptam humanam naturam semper à filio Dei administratum esse, neq; nunc illud desisse. Nec apud

Ioannem negat Christus se rogare patrem, sicut paulò ante Ioan. 14. dixit, Ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis. sed affirmat, se non solum oraturum, sed ipsis quoq; ius orandi & accedendi ad Deum datum esse: Vos vnà mecum, me præcunte, & patrem placante rogabit. Terri-

Tertium genus *κεινωίας*, ex Hypostatica duarum in Christo naturarum vnione emanantis, est COMMUNICATIO GLORIAE & MAIESTATIS DIVINAE in assumptam à filio DEI humanam naturam, præter & supra communes & naturales illius conditiones, non titulotenus seu appellationis honore tantum, sed vere & re ipsa collata & effusa. Differt autem hoc genus à proximo, quod communia esse vtriusque naturæ officia & *δοσιτελέσματα* seu opera & beneficia Christi mediatoris demonstrat: & à primo, in quo vnus naturæ propria, non alteri naturæ in abstracto, sed PÆRSONÆ in concreto realiter communicantur. estq; in primo genere, reciproca & mutua communicatio seu *ἀντίδοσις*, qua tam Deo quæ sunt hominis, quam homini quæ DEI sunt, tribuuntur. Quemadmodum enim DEVS passus, ac crucifixus, Filius DEI mortuus: sic Homo ille omnipotens, creator cœli & terræ, immortalis: Filius Mariæ, filius DEI viventis vere prædicatur. At in hoc tertio genere non personæ solum, sed Naturæ Christi Humanæ, à diuina, cui vnita est, realiter comunicata,

municata, explicantur. nec mutua & reciproca est communicatio. Diuinæ enim Christi naturæ immutabili & perfectæ, quæ in meliorem statum reduci non potest, nihil ex vnione dignitatis accessit & decessit. Humana vero natura præter ultra naturales suas proprietates & conditiones, per Hypostaticam cum Filii DEI vnionem & euectionem ad dexteram patris, diuina maiestate & gloria donata & supra omne nomen quod nominatur, exaltata est. Damasc lib. 3. Cap.

7. Diuina natura propriam Gloriam & Maiestatem carni $\mu\epsilon\tau\epsilon\delta\iota\delta\omega\sigma\iota$, tradit: ipsa uero manet $\alpha\mu\epsilon\tau\omega\chi\epsilon$, immunis & exempta a passioibus carnis. Nam si Sol lucet & coënum, & quodcunq; attingit, illuminat, nec tamen ab illis vicissim feedatur, quanto magis Solis factor & Dominus.

Augustinus contra Felician. cap. 10. In iuria sui corporis affectam non fatetur Deitatem, sicut MAIESTATE DEITATIS glorificatam nouimus carnem.

Eusebius lib 4. demonstr. Euangelicæ cap. 13. $\Lambda\acute{o}\gamma\omega$ Verbum, ex se ipso communicabat Homini: non autem vicissim ea, quæ carnis sunt, in se recipiebat. Cap. 14. Verbum Hominem ornauit uita illa

illa æterna, quam intra se ipsum habet,
 adsumens illum ad communionem in
 diuinitate & beatitudine. Basilius. Sicut
 ignis ferri proprietates non transfumit &c.
 humana domini caro ipsa facta est par-
 ticeps Deitatis, non suam propriam tradi-
 dit Deitati imbecillitatem.

Hæ & similes sententiæ perspicuū disci-
 men communicationis inter diuinā & hu-
 manam in Christo naturā, & differentiam
 inter primi & tertij generis *invarian* de-
 monstrant. Estq; ferè eadem in hoc gene-
 re vis & significatio verborum, commu-
 nicare, tribuere, dare, conferre, donare, lar-
 giri &c. quibus indifferentè ferè scriptu-
 ra & patres ecclesiastici vtuntur. Matth.
 28. Data est mihi omnis potestas in cælo
 & terra. Daniel. 7. Antiquus dierum dedit
 Filio hominis potestatem & honorem, &
 regnum: Philip. 2. Donauit ei nomen, su-
 per omne nomen, vt in nomine Iesu om-
 ne genu flectatur. Matth. 11. Omnia mihi
 tradita sunt à patre meo. Eph. 1. colloca-
 uit Christum ad dexteram suam in cœle-
 stibus super omne nomen, quod nomina-
 tur &c. & Dedit eum caput super omnia
 ecclesiæ. Apocal. 5. Dignus est Agnus, qui
 occisus est, Accipere potentiam & diuitias
 hono-

honorem, gloriam &c. Io. 5. Sicut pater habet vitam in semetipso, sic dedit & filio vitam habere in semetipso, & potestatem dedit ei, iudicium facere, quia Filius Hominis est. Ioan. 3. Non ad mensuram dat Deus Spiritum. Pater diligit Filium, & omnia dedit in manus eius. 1. Cor. 15. Psalm. 113. Ebr. 2. Eph. 1. Omnia subiecit sub pedibus eius. Ioan. 17. Glorifica me pater, quia gloria, quam habui apud te, antequam mundus fieret. Ebr. 1. 8. Comedit ad dexteram MAIESTATIS in excelsis.

Sunt autem GLORIA & MAIESTAS, quæ à magnitudine nomen habent, vocabula Relatiua, Quorum Fundamentum est Magna & excellens Dignitas & præstantia Personæ, officij, potentie, regni, sacerdotij, capitis, deniq; virtutum omnium & honorum ac Donorum diuinorum, quibus Humana Christi natura, à diuina, cui vnita est, super omnes Angelos & homines ornata, & ad dexteram Dei patris omnipotentis exaltata est. Terminus est Agnitio & celebratio totius ecclesiæ, tribuens Christo summam hanc eminentiam & Maiestatem, quæ in tribus potissimum gradibus, Gratia vnionis, Gloria officij, & Donorum habi-

habitualium immensitate, consistit, ut postea in enarratione articuli de Sessione ad Dexteram Dei patris omnipotentis copiosius euoluemus.

Nunc ad articulum Symboli, **PASSVS** sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus & sepultus reuertor, in quo, ad verum timorem **DEI**, fidem, & gratiarum actionem, in pectoribus accendendam, multo vtilius & rectius est, fines & fructus Passionis filij Dei, & causas mirandi consilij Redemptionis initio recitatas considerare, quam de modo communionis duarum naturarum & Idiomatum in persona & operibus, & passione ac morte Christi, quem penitus in hac vita perspicere nequimus, curiosè contendere.

Tota enim hæc consideratio consilij diuini de Redemptione generis humani, hoc modo perficienda, ut Filium **DEI** Dominum nostrum Iesum Christum pro nobis victimam fieri, pati, crucifigi, & mori oporteret, ut admiranda hæc Filij Dei obedientia & subiectione, æquiualens precium Iustitiæ diuinæ pro peccatis totius generis humani persolueretur, & pater placatus hoc sacrificio reciperet confugi-
entes ad ipsum, fiducia huius mediatoris

& victimæ, & liberatis à peccato & morte æterna Gratis propter Filij meritum & intercessionem, donaret Iustitiam & vitam æternâ, tota inquam hæc consideratio ad hunc finem referenda est, vt admirandi huius consilij & beneficij consideratione, & horrendam iram Dei aduersus nostra peccata, & immensam amplitudinem Misericordiæ erga nos per Filium redemptos agnoscamus & verum timorem Dei, fidem & Gratiarum actionem in nostris pectoribus exuscitemus.

Tantus autem pectorum nostrorum stupor, durities, ἀναλγησία & malicia est, vt totam rerum naturam in passione Christi vnâ gemere & commoueri, Solem tenebris obduci, Terram tremore quassari, scopulos dehiscere, velum templi scindi, sepulchra patefieri cerneutes, tamen corda nostra glacie frigidiora & illis ipsis scopulis duriora, passionis & mortis filij Dei consideratione leuiter & frigide, nec ita serio, vt debebant, afficiantur. Tu igitur, o Iesu Christe, filij Dei viui, pro nobis crucifixe & resuscitate, accende mentes nostras, vt serio ad Deum conuertamur, nec contemnamus iram eius & tuam mortem, sed vere ad
agn-

agnitionem tuorum beneficiorum, & mirandi consilij de tua morte flectamur. Longè superat hoc consilium vniuersam sapientiam omnium creaturarum. Ideo tu nos fili DEI Iesu Christe erudias, qui dixisti: Nemo nouit patrem nisi filius, & cui filius reuelauerit.

Cum autem Filius DEI Λόγος per verbi à se patefacti, & nobis præscripti lectionem & meditationem efficax sit, et spirituales motus veræ poenitentiae, fidei, consolationis, & Gratiarum actionis accendat: primum Historiam passionis Christi ab Euangelistis descriptam, diligenter & attentè legamus: eamq; cum Prophetarum vaticinijs. Esa. 53. 63. Psal. 22. Dan. 9. Gen. 3. Num. 21. conferamus. Quam meditationem passionis Christi Pædagogicam vsitatè nominamus.

Deinde causas mirandi consilij diuinis impulsivas & finales supra in proœmio mediocriter euolutas; magnitudinem peccati, & iræ DEI aduersus peccata generis humani: immensum amorem & Misericordiam Dei erga genus humanum, temperatam Iustitiæ Dei seueræ; Humilitatem & obedientiam Filij; & Beneficia redemptionis Filij Dei immen-

sa: piè & attentè cogitemus. Et tantarum rerum consideratione, Timorem Dei, & Fidem ac Gratitude[m], totius vitæ obedientia præstandam, in nostris pectoribus inflammemus. Hæc spiritualis, et vera ac salutaris passionis Christi Meditatio, præcipuè & studiosissimè à pijs expetenda & suscipienda est.

Postremo Exemplum Patientiæ & Humilitatis ac Mansuetudinis Christi in passione imitemur, & conformes imaginis Filij Dei in cruce siamus, vt cum eo Glorificemur. 1. Pet. 2. Ebr. 12. Philipp. 2. Rom. 8.

Lactantius, Christum ideò missum fuisse scribit, vt esset Doctor, non verbis tantum, sed exemplo etiam Iustitiæ, humilitatis, mansuetudinis, & cæterarum virtutum perfectò, nos ad virtutem invitans. Ideò passum esse, vt patientiæ exemplum nobis præberet. Hunc non esse principalem missionis & Passionis Filij Dei finem sciamus, vt sit Doctor & exemplum, sed multò magis, vt sit Redemptor & Saluator generis humani, pro quo semetipsum victimam & λύτρον æterno patri in ara CRUCIS obtulit. Tit. 2. Magnus Deus & saluator noster Iesus Christi

Christus, tradidit semetipsum pro nobis, ut redimeret nos ab omni peccato. 1. Pet. 1. Non auro vel argento redempti estis, sed precioso sanguine Agni immaculati Christi. Ioh. 3. Sic Deus dilexit mundum &c.

Hic tota doctrina de Passione Christi Quid sit? Quæ illius partes? Quæ causæ impulsivæ & Finales? Qui effectus, & ex singulis Historiæ passionis actibus præcipui Doctrinæ loci, & imagines pingentes statum ecclesiæ, quam Deus vult fieri conformem Imaginis filij sui: mediocri diligentia in 26. capite Matthæi à nobis explicatæ repetantur.

CRUCIFIXVS.

PRæcipuus autem actus & maximè conspicuus & salutaris velut nucleus Passionis, & totius redemptionis ac salutis nostræ basis & fundamentum est **CRUX CHRISTI**, seu **CHRISTVS CRUCIFIXVS**, semetipsum æterno patri victimam & *λύτρον* redemptionis pro genere humano in ara crucis offerens, & intercedens ac orans pro tota ecclesia, & suo sacrificio & intercessione remissionem peccatorum, reconciliationem cum

D E O, iusticiam & salutem æternam eccle-
 siæ promerens. Ioh. 3. Sicut Moses exal-
 tavit serpentem in deserto : ita exaltari in
 cruce oportuit Filium hominis, ut omnis
 qui credit in eum, non pereat, sed habeat
 vitam æternam. 1. Cor. 3. Fundamentum
 (ecclesiæ & salutis nostræ) aliud nemo
 ponere potest, præter id quod positum est,
 quod est IESVS CHRISTVS. (pro nobis cru-
 cifixus. 1. Cor. 1. Nū Paulus pro vobis cru-
 cifixus est &c. Sermo crucis (Euangelion
 de Christo crucifixo) ijs qui pereunt stul-
 titia est, ijs autem qui saluantur, potentia
 D E I est. Placuit enim D E O per stultam
 prædicationem (de Christo crucifixo)
 saluos facere credentes : postquam & Iu-
 dæi signum (miracula) petunt, & Græci
 sapientiam quærunt. Nos autem prædi-
 camus Christum crucifixum, Iudæis qui-
 dem scandalum, Græcis autem stultiti-
 am. Ipsis autem vocatis Iudæis & Græ-
 cis, Christum D E I potentiam & D E I sa-
 pientiam. Non igitur iudicavi me quidq;
 scire in vobis, nisi Iesum Christum &
 hunc crucifixum. Per nullum enim aliud
 destructa est, primi parentis peccatum so-
 lutum, infernus spoliatus, resurrectio do-
 nata,

nata, virtus nobis contemnendi præsentia, mortemque ipsam elargita, ad antiquam beatitudinem regressio reparata, quam paradisi patefactæ, natura nostra in portæ paradisi patet factæ, natura nostra in dextris Dei sedens, filij Dei & hæredes facti, nisi per crucem Domini nostri Iesu Christi Per ipsam enim hæc omnia miracè sunt impleta. Ipsa est scutum, & arma & trophæum aduersus diabolum. Ipsa signaculum, vt non tangat nos exterminator. Ipsa iacentium erectio, stantium firmamentum, baculus debiliū, pastorum virga, conuertentium manu ductio, proficientium perfectio, animæ salus & corporis, omnium malorum auersio, omnium bonorum causa, peccati destructio, arbor resurrectionis, lignum vitæ æternæ. Hanc preciosam crucem præfigurauit vitæ lignum, quod in paradiso plantatum est a Deo. Nam posteaquam per lignum mors, oportebat per lignum donari vitam & resurrectionem.

Itaq; vt in Hymno Fortunatus canit,
Agnus in crucis leuatur Immolandus
flupite,

CruX fidelis inter omnes Arbor vna
nobilis,

Nulla sylua talem profert Fronde, flore,
germine,

L

Dul-

Dulce lignum, dulces clauos, Dulce
pondus sustinet.

Sola digna tu fuisti Ferre seculi præmi-
um,

Atq; portum præparare Nauta mun-
do naufrago

Quem fateri cruor perunxit Fufus a-
gni corpore.

Et Sibyllæ versum recitat Nicephorus:
Ὁ ξύλον μακάρισον, ἐν ᾧ Θεὸς ἐξέταυόθη.
O lignum felix, in quo DEVS ipse pependit.

Multa autem in veteribus, Crucis
Christi, ab omnibus pijs religiose vene-
randæ & adorandæ encomia mirifica &
singularia extant, quæ non de ligno aut
furca ipsa, cui clauis affixus fuit Domi-
nus, multò minus de Effigie, aut signo
Crucis aliundè expresso, sed de ipso Cru-
cifixo pro nobis Seruatore nostro Iesu
Christo, piè & candidè accipienda sunt,
ne in horrendam Idololatriam & cultum
imaginum Crucis, in ecclesia multis secu-
lis postea receptum, & Thomæ Aquina-
tis etiam, qui in Tertia Summæ, Q. 25
Effigiem crucis Christi adoratione latriæ
colendam esse scribit, autoritate confir-
matum incidamus.

Tertullianus, Figuram crucis Christi literæ T comparat, quam in frontibus piorum signari Ezechiel cap. 9 iubet. Vnde fortassis consuetudo signandi frontem cruce primùm in ecclesiam Christi manavit. Alibi similitudine mali & antennæ crucem pingit, qua Cyprianus etiam utitur: Vno de stipite surgit,

Et mox in geminos extendit brachia ramos,

Sicut plena graues antennæ carbasa tendunt,

Vel cum disjunctis iuga stant ad aratra iuuenis.

Varias autem & dissimiles crucis & furcarum seu patibulorum figuras, apud veteres fuisse, Seneca etiam ostendit. Video isthic cruces, non vnius quidem generis, sed aliter ab alijs fabricatas. Sunt qui capite in terram conuerso suspendant. alij per obscœna stipitem agunt, quod *σκολοπίζαδα* Græci nominant, vt Lucianus Christum, *τὸν ἐν Παλαίστῃν ἑσκολοπίσμων σοφιστὴν* nominat: alij brachia patibulo explicuerunt &c. Hic crucifigendimos Ethnicis vsitatus fuit, vt latrones & alios nocentes, clavis cruci aut patibulo viuos affigerent, atq; ita lento & immani

*Vt in finib.
Croatis &
Bosna fer-
reo vnco
sub costis
impacto su-
spendunt
in arbore.*

supplicio necarent, vt verè Augustinus nominat Immane supplicium crucis, quo clavis ad lignum manibus pedibusq; confixi producta morte necabantur. Non enim crucifigi hoc erat occidi, sed diu vivebatur in cruce, non quia longior vita eligebatur sed quia mors ipsa protendebatur, ne dolor citò finiretur. Huius supplicij, quo Christus Seruator noster ab Ethnico iudice Pilato necatus est, crudelitatem Constantinus magnus postea sustulit.

Iudæi vero non viuos, verum lapidibus antea obrutos, vel alia ratione interfectos, blasphemos præcipuè & Idolatras, non clavis sed laqueis aut catenis ex cruce suspendebant. & ante vesperam cadauera cruce alligata deponere & sepelire certa lege, Deut. 21. iubebantur. cui hæc ratio additur, Quia maledictus à DEO est, qui pendet in ligno.

Tantopere enim Deus blasphemias, homicidia & cætera peccata, æternæ & immotæ iustitiæ suæ aduersantia abominatur, vt non solum interfici eos, verum etiam cadauera illorum, velut abominabilia blasphemiarum, homicidij & similium scelerum spectra ex conspectu & oculis

lis remoueri & tolli in politia Iudaica uoluerit, ne contagione illorum aër ipse pollueretur, ac ut cæteri hoc ritu à similibus sceleribus maiori diligentia & cura vitandis deterrerentur.

Tale maledictum cum pro nobis Christum, omnia totius generis humani peccata in se deriuantem fieri oporteret, (Gal. 3. Christus nos redemit à maledictione legis factus pro nobis maledictum, ut scriptum est: Maledictus omnis qui pendet in ligno. & 2. Cor. 5. Eum qui non nouit peccatum, pro nobis fecit peccatum, ut nos fieremus Iustitia DNI in ipso) hoc potissimum abominabili genere supplicij DVS interfici filium suum uoluit, ut in crucem tolleretur, in qua exaltatus à terra & manibus expansis moriens, altera Iudæos, altera gentes ad se inuitans, attrahens & complectens in seipso ambos coniungeret, & sanguine ex uulneribus suis emanante redemptos & à peccatis purgatos, iustitia & uita æterna donaret.

Præcipuè uerò in Crucifixionis Christi historia consideratione digna & plenissima consolationis est Vulnerum Christi Recordatio assidua, de quibus DNS Augustini uerba ex Manuali ipsius descripta, in qui-

in quibus vsum & fructum totius doctrinae de vulneribus & morte Christi transferenda ad veram & salutarem in omni genere tentationum & dolorum consolationem, grauisime explicat, & Nobis applicat, recitabo.

Tuta & firma requies est infirmis & peccatoribus in vulneribus Saluatoris. Securus illic habito, patent mihi viscera per vulnera: quicquid ex me mihi deest, vsurpo mihi ex visceribus domini mei, quoniam misericordia affluunt, nec desunt foramina per quae affluant. Per foramina corporis patent mihi arcana cordis, patet magnum pietatis sacramentum, patent viscera misericordiae Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto. In omnibus aduersitatibus non inueni tam efficax remedium, quam vulnera Christi: in illis dormio securus, & requiesco in trepidus: Christus mortuus est pro nobis. Nihil tam ad mortem amarum, quod morte Christi non sanetur. Tota spes mea est in morte domini mei. Mors eius meritum meum, refugium meum, salus, vita & resurrectio mea: meritum meum miseratio Domini, Non sum meriti inops, quam diu ille miserationum dominus

nus non defuerit. Et si misericordiæ do-
 mini multæ, multus ego sum in meritis.
 Quanto ille potentior est ad saluandum,
 tanto ego sum securior. Murmuret iam
 quantum voluerit insipiens cogitatio
 mea, dicens, Quis enim es tu, & quanta
 est gloria illa, quibus ve meritis illam ob-
 tinere speras? & ego fiducialiter respon-
 debo, scio ctti credidi, quia in charitate
 nimia adoptauit me in filium, quia verax
 est in promissione, potens in exhibitione.
 Clauis & lancea clamant mihi, quod verè
 reconciliatus sum Christo, si eum amaue-
 ro. Longinus aperuit mihi latus Christi
 lancea, & ego intraui, & ibi requiesco
 securus.

Addemus etiam Septem DIGTA
 CHRISTI IN CRUCE, quæ salutaris
 Doctrinæ & consolationis plenissima ab
 omnibus Christi nomen profitentibus
 reuerenter & attente audiri & expendi, &
 intimis mentium penetralibus inscribi
 debent.

Prima Vox, propria summi Sacerdo-
 tis Precatio est, PATER REMITTE HIS, *Luc. 23.*
 quia nesciunt, quid faciant. Offerens enim
 semetipsum Christus pontifex Victimam
 eterno patri in ara crucis, stillans cruo-
 rem

*Psal. 2.**Rom. 8.*

rem ex toto corpore, per proprium sanguinē ingreditur in sanctum sanctorum & apprensus in conspectu DEI pro nobis precatur non solum pro discipulis & auditoribus infirmis ut confirmentur, sed etiam pro hostibus & interfectores suis, & pro toto genere humano, ac nominatim pro omnibus & singulis in eum credituris. Hanc precationem non solum ante agonem Ioh. 17. recitavit, & in cruce repetiuit, sed ab initio recepti generis humani pronunciauit, & stans ad dexteram æterni patris ac semper interpellans pro nobis, nunc etiam sonat. In has preces nos quoque includamus, ac ut æternus pater placatus propter Christi sacrificium nobis quoque omnia peccata remittat, oremus.

*Demas &
Gesmas
medio diuina
maie-
stat.*

*August. in
Psal. 38.*

Altera vox, quam Christus Redemptor & saluator noster in cruce sonat, est Absolutio conuersi latronis, *HOMI-
MECUM ERIS IN PARADISO.* que dulcissimam & maximè efficacem & salutarem consolationem & applicationem omnium beneficiorum passionis & mortis Christi continet. Quis enim desperet, si in cruce latro saluatus est? Singuli igitur huius conuersi latronis poenitentiam.

Fi. Anoy

Fidem, inuocationem & confessionem ex alto suggeltu de beneficijs Melsiæ, tacentibus discipulis concionantem, & blasphemias impiorum refutantem inuenitur, & filium Dei sedentem in regno suo ad dexteram patris oremus, vt misericordiae suæ erga nos etiam memor sit, & regnum Iustitiæ & salutis æternæ in nostris cordibus inchoet, & in omnibus ærumnis ac tentationibus & agone mortalitatis præcipuè nos certa fide & spe immortalitatis & beatitudinis in paradiso vitæ æternæ nobis propositæ, sustentet & confirmet.

Tertiò dulcissima *Φιλοσοφία* matrem moestam & anxiam cruci astantem affatur, & Apostolo Iohanni deinceps fouendam & tuendam commendat. Precemur autem nos quoq; ardentibus votis filium DEI, vt nos etiam in cruce & calamitatibus nostris & totam ecclesiam ærumnosam sua suavi voce alloquatur & consoletur, & Matrem Ecclesiam Doctoribus præcipuè commendatam, vero amore & studio concordiae & omnibus officijs foueamus & tueamur.

Quartum dictum, DEVS DEVS *Matthæ 27°*
 MEVS QVARE ME DERELIQVISTI?
 tristissimi

tristissimam, & mirabiliter patheticam, & omnium creaturarum captum superantem Querelam Christi luctantis cum tentatione de abiectioe continet. Et si enim

DEVS Filius δ η ν ω σ ν ς ω ν α ϕ η ν ϵ , naturam Christi humanam, quam semel assumpsit, nunquam deseruit: tamen hoc tempore destinato admirandae humilitationi & obedientiae Christi in Passione Diuina natura paulisper velut Quiescens & cohibens se, vt victima fieri posset, non exeruit suam potentiam, nec ita fulsit diuina laetitia & beatitudo in Christo, quae

Psalm. 8.

DEO ipso paulisper velut desertus obruitur ingenti mole & Oceano IRAS Datur aduersus omnia totius generis humani peccata, in suos humeros imposta. Hoc ingens & immensum onus horrendae laetitiae diuinae in se velut victimam effusa, quae non sentiunt alij sancti in supplicijs, exprimit Christo has voces, Tristis est anima mea vsq; ad mortem, & Deus Deus meus, quare me dereliquisti. Tanta enim magnitudo dolorum est, vt incidant aliqua momenta, quibus non sentit consolationem. Hanc luctam cum tentatione de abiectioe pro nobis sustinuit Christus, vt nos eam fiducia Christi pro nobis tentati

tentati per omnia, vincere possemus. sicut David Psal. 37. similem tentationem, quam plurimi sancti omnibus temporibus experiuntur, describit: Ego dixi in anxietate mea: proiectus sum a facie oculorum tuorum. Tu tamen exaudisti vocem orationis meae, dum clamarem ad te. Diligite Dominum omnes sancti eius: credentes custodit Dominus.

Psal. 13. Usquequo Domine obliuisceris mei in perpetuum, usquequo abscondis faciam tuam a me?

Quinta Vox, SITIÖ, non solum recreationem languidæ naturæ dolorum magnitudine exhaustæ & arescentis instar testæ, ut psalmus loquitur, sed etiam totius Generis humani redemptionem & salutem ardenti desiderio expeti a Christo ostendit. Qui cum fons sit aquæ vitæ æternæ, extinguentis omnem sitim: ardentibus votis Christum precemur, ut in æstu tentationum & sensu dolorum iræ DNI, quos psalmus 33. 31. 69 & similes describunt, non accendat totam iram suam, sed dulci rigatione spiritus & Verbi sui nos sustentet & recreet, ne succumbamus.

Sexta, CONSUMMATVM EST,

M

πετέλεσται

πεπέλεται, Sacrificium Christi propiciato-
 ritum pro salute generis humani iam in
 ara crucis peractum, & peccatorum Expi-
 ationem perfectam, & Prophetarum præ-
 dictiones de passione & morte Christi
 omnes iam impletas, & finem dolorum
 Christi esse, testatur. Epistola ad Ebræos
 velut digitum in hoc dictum intendens
 cap. 10. de usu & fructu sacrificij Christi
 concidnans, eodem planè verbo vti-
 tur. *μία προσφορά πεπλήρωκεν εἰς τὸ δεικ-
 νῆν ὅτι ἀγαθάργος*, Christus vnica
 oblatione (vnico sacrificio semel in ara
 crucis oblato) Consummavit in perpe-
 tuum sanctificatos, hoc est, perfecte expi-
 auit seu consummatam & perfectam re-
 missionem peccatorum, iusticiã & salu-
 tem æternam promeruit, & impetrauit
 omnibus qui quocunq; tempore sanctifi-
 cantur, hoc est, à peccatis mundantur &
 iustificantur. & paulò antè: Sacrificia le-
 gis nunquam possunt accedere *πεπλήρω-
 σαι*, consummare, seu perfectè à peccato
 expiare. Plura autem de hoc verbo, & de
πεπλήρωσι in genere intuenient studiosi in
 lib. 4. de ciuitate DEI, Cap. 31. Annota-
 tionum Viuis.

Ultima vox Christi in cruce expirantis ex Psalmo 31. sumpta: PATER IN MANVS TVAS COMMENDO SPIRITVM MEVM. Huic æterno & beneficó Patri, placato nobis propter Filium pro nobis mortuum & resuscitatum, nostram quoq; Animam ex corpore emigrantem firma fide & spe læta, velut Deposítum suo tempore corpori certó reddendum; in fideles manus commendemus. Non accidat nobis, quod dicitur, *Vitaq; cum gemitu fugit indignata sub umbras*; nec vt Epicurei ludamus, Animula vagula, blandula, pallidula, rigidula, nudula, quæ nunc abis in loca? Sed in locum certum nobis à Christo paratum, in propitiám DEI patris cœlestis MANVM, Animas nostras ex hoc ergastulo discedentes excipi, & in pace, lætitia & luce diuina, donec corporibus resuscitatis extremo die iterum iungantur, custodiri non dubitemus.

MORTVVS est enim filius DEI Dominus noster Iesus Christus iustus & innocens, pro Nobis peccatoribus & iniustis, victimam se & sacrificium, omnibus Agnorum in sacrificijs occisorum mactationibus significatum, DEO Patri

M 2 æterno

æterno *ἀντίλυτρον* pro nobis offerens &
 perfoluens, vt sua innocenti & indebita
 morte, noſtram mortem abſorberet, &
 Nos horrendæ iræ DEI, maledictioni le-
 gis, tyrannidi Diaboli, & præſenti ac
 æternæ morti propter peccatum destina-
 tos, ab his tantis malis liberaret, & im-
 mortali ac æterna vita & iuſtitia & Glo-
 ria donaret. Hunc Dominum & fon-
 tem Vitæ, Seruatorem noſtrum Ieſum
 Chriſtum pro nobis crucifixum, mortu-
 um & reſuſcitatum, in noſtræ Mortis
 agone, vt Iſraëlitæ ſerpentem æneum,
 ſanguineo colore rubentem in pertica
 ſuſpenſum, Fidei noſtræ oculis aspicia-
 mus, & Mortem non in noſtro corpore,
 ſed in Chriſto pro nobis mortuo & reſu-
 ſcitato victore mortis, & datore vitæ
 æternæ: peccatum non in noſtra confeſ-
 ſionibus, ſed in Chriſto Agno DEI tollente
 peccata mundi; legem non in noſtris cor-
 dibus ſcriptam, ſed deletam & affixam
 cruci. Coloff. 2. Dolores inferni non in
 damnatis, ſed in Chriſto luſtante cum
 doloribus inferorum & pro nobis tenta-
 tionem de abiectiōe & alias vincentem,
 intueamur. Hic Dominus Vitæ, pro no-
 bis mortuus, M O R T E M, quæ inſtar dii
 &

& sæui latronis aculeo seu hasta peccati, per legem accusati & damnati omnes homines confossos interficiebat, vicissim interfecit & absorpsit, & exitium ac pestem Morti & inferno attulit, & omnibus fide ad ipsum confugientibus de manu mortis & inferni liberatis, æternam iustitiam & vitam impertit. Vt enim Draco Elephanti sanguinem sitiens & totum ebibens statim extinguitur; ita Mors illicitentem corporis CHRISTI escam deglutiens, Diuinitatis personaliter corpori unitæ hamo transfixa, sibijpsi exitium deuorato hamo attulit, ita vt omnes etiã quos antè deglutierat, reddere cogatur.

Ose. 13. De manu mortis liberabo eos, Ero mors tua, ô mors, Mors mortis morti mortem mors morte redemit.
 1. Cor. 15. Absorpta est Mors in victoriam. Ebr. 2. Per mortem (suam) destruxit eum, qui mortis habebat imperium, hoc est, Diabolum, & liberauit eos qui metu mortis in omni vita obnoxij erant seruituti. Rom. 5. Cum essemus inimici, reconciliati sumus Deo per mortem Filij eius. Nudi enim & solius hominis mors, nec precium redemptionis sufficiens esset, nec vincere peccatum & mortem, nec re-

stituere iustitiam & vitam posset. Ideo Fi-
 lium DNI verè & naturà DIVM & Ho-
 minem nobis *ὁμοῦσιον* pati pro nobis &
 crucifigi ac mori propria carne sua oportuit.
 Et si enim Diuinitas per se impassibilis et immortalis est, et clavis non perforatur,
 tamen hæc persona, quæ est DVS et Homo,
 secundum humanam suam naturam, crucifixa & mortua est, & Christo
 patienti ac morienti verè & personaliter vnita est
 Diuinitas, & vult hanc sui proprii corporis
 passionem, nec prohibet, sed corroborat & sustentat,
 vt molem iræ Dei ac pœnarum omnibus alioquin creaturis
 intolerabilem sustinere possit; ac Passionem & Mortem
 illam DNO gratam, & Generi humano salutarem efficit. Hinc
 tanta passionis & mortis Christi præ cæteris
 sanctorum martyrijs efficacia & præstantia est,
 quia hic homo verè & natura DVS est, in cuius
 natura humana patiente & moriente tota plenitudo
 DNI tatis habitat corporaliter. Nam in morte etiam
 personalis Vnio non dissoluta, nec diuina natura
 Filij ab anima vel corpore Christi separata est,
 nam & tunc anima & corpus in Verbi seu Filij
 DNI hypostasi existentiam, sicut à principio incarnationis,

ais, non per se aut separatim, habebant, ita
vt vna semper Christi hypostasis māsērit.

Sed his perplexioribus disputationi-
bus præcisus articulum de Morte Christi
hæc Bernardi preceatione concludamus.

Morti tuæ tam amaræ

Grates ago Iesu chare.

Qui es clemens pie DEVS,

Fac quod petit tuus reus;

Vt absq; te non finiat.

Dum me mori est necesse,

Noli mihi tum deesse.

In tremenda mortis hora

Veni Iesu absq; mora;

Tuere me & libera.

Cum me iubes emigrare

Iesu chare, tunc appare.

O amator amplectende,

Temetipsum tunc ostende,

In cruce salutifera.

ET SEPVLTVS.

Totum septimum diem, Sepulchro
illatum corpus Christi, quicuit, non
solum vt verè mortuum fuissē constaret,
& vna secum peccata nostra, quæ corpo-
ri ipsius velut victimæ imposta fuerunt,

M ↗ sepeli-

sepeliret: & nostra sepulchra, ex foedis
 & spurcis serpentum cauernis sancta &
 dulcia cubilia redderet, ex quibus nos in
 morte quiescentes peracta huius mundi
 periodo, resuscitaret: Verum etiam, vt
 æterni sabbati honorem nobis lapsu pri-
 mi parentis amissum, hoc Sabbato Re-
 demptionis seu Quiete septimi diei in
 sepulchro, restitueret. Fuit enim homo
 conditus, vt Augustum & sanctum tem-
 plum esset, in quo perpetuum festum
 Sabbati celebraretur, & in quo tota Diui-
 nitas, tanquam in domicilio & sacrario
 suo, Quiescens & Habitans, suæ lucis, sa-
 pientiæ & iustitiæ radios spargeret, & hoc
 domicilio & imagine sua lætaretur. Cum
 igitur hanc quietem & læticiam turbasset
 Diabolus, qui hoc templum & Sabbatum
 prophanauit: Filius DEI denuò hoc Sab-
 batum sanguine suo sanciuit, & die Sab-
 bati magni in sepulchro Quieuit, vt æter-
 nū Sabbatum veræ agnitionis ac celebra-
 tionis DEI & perpetuæ vitæ ac lætitiæ in
 DEO adquiescentis, ad ipsum confugien-
 tibus redderet. Vt autem ipse Filius DEI
 ante Gloriam æterni Sabbati crucifixus
 & mortuus in sepulchro Quieuit: ita om-
 nes pij conformes imaginis Filij DEI in
 cruce

cruce facti post mortem primùm Sabba-
to æternæ vitæ ornabuntur.

Vt enim Christi Sepulchrum Glorio-
sum fuit Esa. II. quia ex morte ad vitam
& Gloriam æternam revixit (Alexandri
magni Sepultura etsi multò fuit splendi-
dior & sumptuosior: tamen ipse in mor-
te mansit) Sic Nostra etiam Sepulchra,
quæ alioquin sœda & spurca cadaverum
& Serpentum antra esse videntur, conta-
ctu sanctissimi corporis Christi consecrat
& gloriosa facit, procul inde omnem im-
mundiciem Serpentis Diaboli fugans, &
sanctos Angelos suos, qui ad Christi mo-
numentum excubabant, vigiles Nobis
adiungens, qui & animas pias in manus
patris coelestis in Paradisum deducunt,
& beatos etiam cineres & exuvias obser-
vant, quæ Spiritus sancti domicilia fue-
runt, & iterum, Christo ad iudicium re-
deunte futura sunt. Huc tota de corpo-
rum nostrorum Sepultura & ceremonijs
ac ritibus Funerum doctrina referri po-
test.

DESCENDIT AD INFERNAM.

M 5

Symboli

Symboli articulum simpliciter vt ver-
 ba sonant retineamus, ac Filium Dei,
 qui pro nobis peccatoribus peccatum &
 victima factus est, vt sua iusticia & sacrifi-
 cio nos a peccato & morte redimeret; ver-
 re etiam ad infernum descendisse statu-
 mus, vt nos ab inferno, ad quem propter
 peccatum in Adam condemnati eramus,
 & a potestate & tyrannide Diaboli, qua
 captiui tenebamus, liberaret, vt Ose. 13.
 inquit, De manu Inferni liberabo eos, de
 morte redimam eos, Ero mors tua, o
 mors. Ero morsus tuus, o inferne. Psal. 30.
 Domine eduxisti animam meam ab In-
 ferno, viuificasti me a descenditibus in
 lacum. de quo effectu & fructu descensus
 Christi, hæc quoq; patrum dicta loquun-
 tur. Ieron. in Galat. 3. Injuria Domini,
 nostra gloria est. Ille mortuus est, vt nos
 viveremus, **DESCENDIT AD INFER-**
ROS, VT NOS ASCENDEREMUS IN
COELVM: Factus est stulticia, vt nos sa-
 pientia fieremus. Ille se de plenitudine &
 de Forma DEI euacuauit, Formam serui
 accipiens, vt in nobis habitaret plenitudo
 Diuinitatis, & Domini fieremus e seruis.
 Ille pependit in ligno, vt peccatum quod
 commiseramus in ligno scientiæ boni &
 mali

mali, ligno deleret appensus. Et in Psal. 93.
 Deserta fuisset anima mea apud Inferos,
 si non tua anima de inferis resurrexisset.

Fulgentius lib. 3. ad Thrasimundum.
 Homo à Deo susceptus descendit, quo
 homo separatus à Deo, peccati merito
 ceciderat, id est, ad infernum, vbi solebat
 peccatoris anima torqueri, & ad sepul-
 chrum, vbi consueuerat peccatoris caro
 corrumpi, sic tamen, vt nec Christi caro
 in sepulchro corrumperetur, nec Inferni
 doloribus anima torqueretur, descendit
 autem vt mors occideretur, & dolores
 Inferni soluerentur, quia Diuinitas adfuit.
 Hilarius. Virgo, partus, & corpus, postq̃;
 crux, mors, inferi nostra salus. Augusti-
 nus, propter te mortuus ad inferna de-
 scendi, vt te ad Paradisum reducerem:
 Tarrara adij, vt tu in cœlo regnares, A-
 gnosce ergo Impietas, quæ pro te pertuli.

Hunc fructum & nucleum descensus
 Christi ad inferna retinentes, non curiosè
 de modo descensus, & cæteris circum-
 stantijs in verbo non patefactis, quæra-
 mus: *αὐτῆς ὃ ἐλεγχῆ τῆς ἀπιστίας,*
ὃ πῶς ἐπὶ θεῷ λέγαν: tamen si certo mo-
 do, Filium DEI, victoriam suam, & suæ
 præsentia, maiestatis, & perfectæ iam re-
 demptionis

demptionis humanæ testimonia, Diabolis & impijs, qui in venturum Christum credere noluerunt, ostendisse; & verè sensisse Diabolos, fractam esse ab hoc victore potentiam suam, & verè caput serpentis in Semine mulieris contritum esse, non dubium est.

Quod autem per descensum Christi ad inferos, animas sanctorum patrum & aliorum, qui ante Christi passionem, in fide promissi seminis decesserunt, ex inferno, in cuius Limbo eò vsq; detentæ manserint, primùm eductas esse; Pontificij & patres aliqui scripserunt: totum illud Limbi commentum, ex ijs, quæ de purgatorio, explicantes postremum Symboli articulum de morte & vitæ æterna diximus, facile iudicari potest.

Cum enim duas tantùm classes & condiciones animarum ex hac vita discedentium scriptura constituat: Qui credit in filium, habet vitam æternam, Qui verò non credit, non videbit vitam, sed ita Dei manet super eum. Et Patres veteris testamenti, eadem fide, qua nos per gratiam Domini nostri Iesu Christi saluati sint: non dubium est, eos in vera agnitione & fide venturi seminis, ex hac vita discedentes,

cedentes, rectà in vitam cœlestem & beatam migrasse.

Quod vero in Limbum patrum (quē idem esse cum sinu Abrahæ, Pontificij sentiunt) solummodo ad liberandos patres, & non in damnatorum infernum Christi animam descendisse affirmant: de eo Augustinus multis seculis ante, sententiam suam exposuit. In his tanti magistri verbis, ubi ait dixisse Abraham, inter vos & nos Chaos magnum firmatum est: factis ut opinor apparet, non esse quandam partem & quasi membrum inferorum Abrahæ sinum. Chaos enim quid est, nisi quidam hiatus, multum ea separans, inter quæ non solum est, verum etiam firmatus est: Quapropter si in illum Abrahæ sinum, Christum mortuum venisse sancta scriptura dixisset, non nominato inferno, eiusq; doloribus, miror si quisquam ad inferos eum descendisse asserere auderet. Sed quia eidentia testimonia, & infernum commemorant & dolores, multa causa occurrit, cur illò credatur venisse Saluator, nisi ut ab eis doloribus saluos faceret.

Parte 3^a
Summa
Quæst. 52°

Epist. 99. ad
Eusebium.

Verè igitur, τὴν ἑξ ἁριστῶν θεότητα οὐκ
τῆ ψυχῆ ἀναταχέτως ἐν αἰδί τὸ μυστήριον

*In Aco-
r. 10. fol.
484.*

ον πεπελειωκεναι, vt Epiphanius loquitur
statuamus. etiam si quomodo, & quid
ibi egerit, aut passus sit, integrè explicare
non possumus, nisi quantum *Ole. 13. &*
1. Cor. 15. patefactum est, De manu infer-
ni liberabo eos, de morte redimam
eos. Vbi tuus, o Mors, aculeus? vbi tua
o inferne, victoria? Deo autem gratia, qui
dedit nobis victoriam per dominum nos-
trum Iesum Christum. Et *1. Pet. 3.* dicitur,
Christus semel pro peccatis passus est,
iustus pro iniustis, vt nos adduceret Deo,
mortificatus quidem carne, viuificatus
autè Spiritu. In quo & Spiritibus in carce-
re abiens prædicauit, qui inobedientes
olim fuerunt, cum semel expectabat Dei
patientia, in diebus Nohe, cum arca præ-
pararetur, in qua paucæ, hoc est, octo ani-
mæ saluatæ sunt per aquam &c.

Et si autem huius dicti obscuritas inex-
plicabilis videtur, tamen fidei analogæ
enarrationes præcipuæ tres sunt, & verba
ipsa, vt sonant, hanc simplicissimam sen-
tentiam gignunt. Christus Spiritu seu
anima, cum secundum carnem mortuus
esset, abiens in carcerem seu Infernum de-
mnatorum, spiritibus qui olim temporib.
Nohe

Nohæ inobedientes seu increduli fuerunt (non sanctis patribus in limbo, sed inobedientium, & incredulorū animabus) prædicavit, non liberans eos ex carcere, cum ex inferno nulla sit redemptio; nec pœnitentiæ agendæ facultatē tribuens, cui tantum in hac vita locus est, cum statim à morte sequatur iudicium, Ebr. 9. verūnī se Messiam patribus promissum, quem tones venturū illi audierant, & superbe spreuerant, certō iam venisse, & caput serpentis seu regnum & potentiam Diaboli, credentibus, in Semen mulieris, contriuisse, eosq; ab inferni & Satanæ potestate liberasse ostenderet.

Nam quod in sequenti capite, 1. Pet. 4. dicitur: Ideo enim mortuis quoq; prædicatum est Euangelion, vt iudicarentur quidem secundum homines carne; vivent autem secundum Deum spiritu: eius dicti sententiam, verba quæ immediate præcedunt, perspicuē declarant: Qui reddituri sunt rationem ei, qui paratus est ad iudicandum vivos & mortuos. Ideo enim mortuis quoq; prædicatum est Euangelion, illis videlicet mortuis, qui in extremo iudicio rationem reddent Christo iudici, qui tūm quidem, cum eis prædicatur.

- retur, viui erant, sicut in extremo iudicio cum iudicabuntur, rursus viui erunt seu suscitabuntur. Hæc sententia simplicior est, quam allegoricè de mortuis peccato, seu spiritualiter mortuis interpretari. Se-
- ” quitur autem, vt iudicarentur seu damna-
 - ” rentur secundum homines carne, vt in eor-
 - ” rum carne damnaretur, aboleretur &
 - ” mortificaretur peccatum, cuius fons & o-
 - ” rigo, in ipsa hominum natura hæret. idè
 - ” addidit, secundum homines. Viuerent
 - ” autem secundum DEVM spiritus, vt nou-
 - ” & sancta vita, conformis voluntati DEI, à
 - ” Spiritu DEI sancto, in eis inchoaretur.

Altera explicatio est, Christus viuificatus spiritu, id est, diuinitate sua, seu potentia Diuina, qua ex morte resuscitatus est, iam olim etiam in diebus Nohæ de cælo adueniens (vt semper generi humano adfuit) prædicauit Spiritibus illis, qui nunc in carcere inferni meritis dant sue impietatis pœnas, vtpote qui prædicanti Nohæ, & arcem suam construenti, olim immorigeri parere recusarint, in qua etiam octo duntaxat Animæ, quæ crediderant Christo per Noham prædicanti, seruatae sunt.

Tertia vsitatissima. Christus ab initio mundi

mundi prædicauit spiritibus seu Anima-
bus hominum, in peccati carcere & igno-
rantiae tenebris constrictis, & in captiui-
tate Saranæ constitutis. Esa. 42. Dedi te
in fœdus gentium, vt aperias oculos cœ-
corum, & educas de carcere vincitum, de
domo carceris sedentes in tenebris. Esa. 61.
prædicare captiuis liberationem & clau-
sis in carcere apertionem. Hæc Augustini
in epistola ad Euodium enarratio est,
quam qui volent adscribant.

Postremo iterum repeto, quod initio
dixi, vt in cæteris fidei nostræ articulis,
de Filij Dei conceptione, natiuitate ex vir-
gine, passione, morte, resurrectione mor-
tuum &c, verba simpliciter & propriè
vt sonant intelligenda & firmissima fide
amplectenda sunt, etiamsi modum, quo
illa fiant, aut fieri possint, & circumstan-
tias ac causas omnes non penitus perspi-
cimur; Ita articulum descensus Christi
ad inferna, ideo facti vt nos ab inferno &
potestate Diaboli liberaret; simplici fide
retinendū esse, etiamsi omnibus curiosorū
ingeniorū quæstionib. curiosis responde-
re ac satisfacere nequeamus. quod n. de
Angelorum apparitionibus, sermonibus,
conuiujs cū patribus, alicubi Augustinus
N inquit:

inquit: idem in his etiam disputationibus, recte usurpamus. Cum ista quaeruntur, & ista sic, ut potest, quisque coniectat, non inutiliter exercentur ingenia, si adhibeatur disceptatio moderata, & absit error opinantium se scire quod nesciunt. Quid enim opus est, ut haec atque eiusmodi affirmantur, vel negentur, vel definiantur cum discrimine, quando sine crimine & ut multa alia, sine salutis labe, nesciuntur. *Mysterium Fidei est: credi salubriter potest, investigari utiliter non potest.*

TERTIA DIE RESURREXIT A MOR-

T V I S.

Lacrimosa catastrophe passionis & mortis Filij Dei & fundamentum & causa resurrectionis nostrorum corporum, & restitutionis iustitiae ac vitae aeternae, est gloriosa resurrectio Filij Dei, Domini & liberatoris nostri Iesu Christi, qui victor peccati passione sua expiati, & mortis morte sua interfectae, & inferni ac totius regni Diaboli, in quo captivi antea tenebamur, triumphavit & nos ad se conversos, a peccatis, quod animae mors est, resuscitatos, Spiritu suo vivificat & iustitiam ac salutem omnibus fide ad ipsum resuscitavit.

suscitatum confugientibus, tribuit, & re-
 suscitatis ex morte, immortalem vitam
 lætitiã & gloriam æternam impertit.
 Coll. 2. In Christo resurrexistis per fidem
 efficientis Dei, qui excitauit eum ex mortuis,
 & nos mortuos peccatis, conuiuificauit
 cum eo, condonans omnia peccata, de-
 lens chirographum, quod contra nos erat
 in decretis, & illud sustulit ex medio affi-
 gens cruci, & exutos principatus & pote-
 states ostentauit, liberè triumphans de eis
 in semetipso. Vt enim Romani duces, par-
 tis illustribus victorijs triumphabant, &
 hostes captiuos populo ostendebant, &
 militibus suis præmia distribuabant: Sic
 Christus toto regno Diaboli & neruis
 potentiæ illius, peccato, morte & chiro-
 grapho conscientie nostræ accusantis nos
 per legis decreta, non gladijs & hastis, sed
 cruce & morte sua superatis & deuictis,
 affixos cruci hostes velut in triumpho
 ducit ac ostentat, vt omnibus ad huius
 Regis victoris vexillum confugientibus,
 nihil amplius nocere hostes exarmatos &
 captos posse, toti ecclesie appareat. Hi ef-
 fectus & fructus seu beneficia resurrectio-
 nis Christi, gloriosa liberatio à tyrannide
 Diaboli, peccato, morte, inferno, conuert-

fio ad DEVM seu viuificatio animæ pec-
 catis mortuæ, Donatio nouæ iustitiæ, ve-
 ra & firma consolatio in morte & omni-
 bus ærumnis, Resuscitatio nostrorum
 corporum ex morte, & vita ac gloria cum
 Christo æterna, præcipuè in hoc articulo
 considerentur, & ad hunc finem & sco-
 pum præcipuum, historia resurrectionis
 Christi ab Euangelistis descripta referatur,
 quæ, vt Paulus. 1. Cor. 15. testatur, totius
 nostræ fidei, salutis, resurrectionis nostro-
 rum corporum & vitæ æternæ causa &
 fundamentum est. Ideo tot verbis initio
 Christum verò suo corpore verè ex mor-
 tuis resurrexisse confirmat testimonij
 scripturæ & multorum testium, qui Chri-
 stum resuscitatum suis oculis viderunt.
 Ostendit enim Christus se viuum cum
 vero suo Corpore ex morte resuscitato
 eadem die, qua resurrexit, distinctis inter-
 uallis, sexies. primùm Mariæ Magdalene
 soli. deinde cæteris mulieribus. tum
 duobus euntibus in agrum. Mar. 16. Post-
 ea Cephæ seu Petro. Quinto Cleopha
 & Nathanaëli in expatiatione Emmaus
 na, Postremo ad omnes Apostolos simul
 congregatos clausa ianua penetrans, se
 non solum oculis eorum videndum, sed
 etiam

etiam manibus contrectandum præbuit. Nec Christus solus vagatus est post resurrectionem, vt Spectrum subito euanes-
cens; Verum vt se cum vero suo Corpo-
te verè resurrexisset demonstraret, & ini-
tia futuræ ac æternæ vitæ, in quâ, noua
luce, sapientia & iustitia diuina illustrati,
sine peccato & morte viuemus; Aposto-
lis & reliquo cœtui coniuncto palam ob-
oculos poneret: **TOIOS QUADRA-**
GINTA DIEB visibiliter cum Aposto-
lis & magna Ecclesia eius temporis (vt
Paulus narrat, eum plus quàm quingen-
tis fratribus simul conspectum esse) cum
patribus & Prophetis vnâ resuscitatis
conuersatus est. Disertè enim testatur
Matthæus, multa corpora sanctorum,
qui obdormierant, suscitata post resur-
rectionem Christi egressa ex monumen-
tis venisse in sanctam ciuitatem & appa-
ruisse multis. Ac Epiphanius ex antiquis
monumentis docet, in hoc numero san-
ctorum fuisse primum hominem Ada-
mum, & cœteros patres, quibus promif-
sio de Semine contrituro Caput Serpen-
tis, peccatum & mortem, & instauraturo
iustitiam & vitam æternam, primo tradi-
ta erat. Consentaneum est igitur Chri-
stum,

sum, Adamum, Abelum, Seth, Noë,
 Abraham, Isaac, Iacob, Euam, Saram,
 Rebeccam &c. totos dies apud Mariam,
 Apostolos & ceteros pios confedisse, &
 de DEO, de diuinis patefactionibus inde
 vsq; ab initio editis, de promissione semine
 nis, de Ecclesiæ collectione, gubernatio
 ne & defensione, de beneficijs redemptio
 nis Christi, de iustitia & vita æterna &
 alijs mirandis operibus DEI in Ecclesia
 editis, suauissimè collocutos esse, sicut de
 fertè inquit Lucas, Christum per 40 dies
 ἐπι πολλοῖς ἡμέραις se Apostolis videri
 dum stitisse, & DE REGNO DEI cum
 eis COLLOCVTVM esse. Ac extant ar
 gumenta & summæ earum scholarum
 seu colloquiorum his 40 diebus habito
 rum, Luc: 24. vbi tota de CHRISTO
 doctrina, in Mose, Psalmis, & Prophetis
 tradita, atq; adeo vniuersa Scriptura de
 scipulis enarrata esse à Christo, et Ministe
 rium prædicandi poenitentiam & remissio
 nem peccatorum in nomine Christi in
 stitutum esse scribitur Ioh. 20. Summa
 doctrinæ de tribus personis diuinitatis, de
 Spiritu sancto, de remissione peccatorum,
 de ministerio Euangelij, de persona &
 beneficijs Christi, de FIDÈ, de vita æter
 na,

na, de officijs ministrorum, quæ sunt diligere Christum & pascere oues Christi &c. traditur. Matt: 28. Mar: 16. iidem testimonia de præcipuis doctrinæ Christianæ articulis, de vero DEO, & tribus personis diuinitatis, de beneficijs Filij DEI, & de FIDE saluante, de ministerio Euangelij, de Baptismo, de veris cultibus DEI, de discrimine Ecclesiæ & gentium de salute & vita piorum æterna, & pœnis impiorum æternis repetuntur.

De his tantis rebus, & miranda instauratione humanæ naturæ, & donata per filium gloria Ecclesiæ æterna, & cuius inijs ipsi cum fris corporibus reuiscitati tunc fruebantur: inter summa illa lumina generis humani, sermones familiares fuerunt. Ibi Eua, Sara, assidentem Mariam filiam amantissime complexæ sunt. Adam, Abraham, Isaac, Ioseph, suos nepotes, Petrum, Iohannem & alios duxerunt in ipsa vestigia veterum historiarum, memorantes, quo loco Isaac oblatum fuerit, quo loco scalam viderit Iacob. Ad hanc scholam 40 dierum nos quoq; aggregemus, & nullius ætatis omnibus temporibus mundi res gestas cum horum 40. dierum historia conferendas esse

N. sciamus.

sciamus, & frequentes ac attentè de ea his ipsis 40. diebus cogitantes, capita doctrinæ à Christo in ea Schola post resurrectionem repetita euoluamus: & ut ad hanc cogitationem & gratiarum actionem animi sint idonei, modestius viuamus.

Id ad veram pietatem in animis alendam & confirmandam multo erit vtilius, quàm curiosas disputationes de triduo, de conciliatione historiarum resurrectionis à quatuor Evangelistis descriptæ, quomodo Christi corpus lapidem sepulchri & ianuas clausas penetrauerit? an duo corpora possint simul in eodem loco esse? an corpora glorificata cibo & potu vtantur, sicut Christus piscem assum & fauam mellis comedit? an cicatrices & macule corporum post resurrectionem maneat? & similes agitare.

Et si enim vnum tantum diem Sabbati integrum, & proximè præcedentis diei veneris, & sequentis diei solis partem in sepulchro, corpus Christi quieuit: tamen verè tertia die resurrexit: depositum à cruce & sepultum die sexta hebdomadæ seu pridie Sabbati, ante occasum solis, post horam nonam *nona hora*, quæ nobis est

est pomeridiana tertia, & totum diem sequentem septimum seu sabbatum in sepulchro manens, tertia die, quæ fuit prima hebdomadæ seu prima post Sabbatum, inchoata ab occatu solis proxime præcedente mane aurora illucente resurrexit. Scio autem acerbas de triduo cauillationes agitari, quibus omissis in hac simplici computatione acquiescamus, quæ Synecdochicè triduum de singulorum dierum parte aliqua intelligit, vt Hieronymus quoq; in Iona interpretatur.

Virulentissimè etiam Porphyrius narrationem de resurrectione Christi Matth. 28. Marci 16. Lucæ 24. Ioh. 20. dissimilium, & profus inter se, vt prophanis & imperitis apparet, dissidentium, repugnantiam insectatur. Sed dextrè & concinnè singulas narrationum partes inter se conferenti & coagmentati elucet, diligenter et optima fide integram resurrectionis historiam Ecclesiæ traditam esse. Quam, vt magis perspicua esset Evangelistarum conciliatio, in certa capita seu numeros distributam, in chronologia Evangelistarum et alibi recitavi, vnde huc assumi possunt.

Ad interrogationem, quomodo Christi corpus resurgens lapidem sepulchri, &

ianuas clausas penetrare potuerit, cum id
 naturæ veri & physici corporis, quod lon-
 gum, latum & profundum, semper æqua-
 lem sibi locum occupat & replet, profusus
 repugnare, & penetratio dimensionum
 planè impossibilis videatur. cum Iustino
 respondemus: *σαφῆς ἐλέγχος ἀπιστίας
 τὸ πᾶς ὡς εἰς θεῶν λέγειν. Τὰς δὲ ἐν ἡμῶν
 ἐπιπορήσεις, πῆσις Ἰηλυέτω μόνη.* Evi-
 dens indicium incredulitatis est de Deo
 aut rebus diuinis quærere *Quomodo*
 aliquid sita ut fiat. Omnes enim in
 nobis dubitationes dissoluere sola fi-
 des debet. Non igitur adeò audaces
 sumus, quia nos intelligere non pot-
 sumus, quomodo salua manente na-
 turæ humanæ veritate, Corpus Christi,
 alia corpora solida, loco suo non caden-
 tia penetraverit, vt propterea factum esse
 negemus, Sicut palàm aliqui nostro tem-
 pore scripserunt, Christum non per ianu-
 as clausas, Sed eo tempore, quo vesperi
 seruari clausæ solent, ianuis apertis ad
 discipulos ingressum, & lapidem sepul-
 chri ante ipsius resurrectionem ab Ange-
 lo remotum fuisse. Quod cum historia
 ipsa, & totius Antiquitatis, quam semper
 alioquin in ore habent, & omnium ortho-
 doxorum

dōxorum patrum vnanimi consensu, quorum alibi testimonia collegimus, dissentit. Vnicam nunc Augustini sententiam recitabo Epistola 3. Virtus diuina per inuiolatae matris viscera, membra infantis eduxit, quæ postea per clausa ostia iuuenis membra introduxit. Demus Deum aliquid posse, quod nos fateamur intelligere non posse. In talibus rebus tota ratio facti est potentia facientis. Disputantur hæc latius. Sed intellectui fides aditum aperit, infidelitas claudit. Item serm. 159. Ille veniens per ianuas clausas intrauit, qui nascens integritatem matris non violauit. Item de Christiano Cap: 24. Non propterea negemus illud fuisse corpus humanum, quia contra naturam huius corporis videmus illud per clausa ostia intrare. Omnia enim possibile sunt Deo.

Ex quibus & plurimis alijs similibus patrum testimonijs perspicuum est, eos sensisse, verè Christi corpus contra naturæ ordinem monimenti lapidem & ianuas clausas peruasisse, atq; ita cum alio corpore solido in eodem loco fuisse, & tamen naturæ humanæ veritatem non amisisse.

Quod

Quod vero ad conditionem & statum corporum Spiritualium & glorificationum post resurrectionem attinet, in loco de vita æterna diximus, quantum veracundè dici in tanta nostra caligine potest. Et corpora glorificata Angelis similia sine cibo, potu, generatione & alijs functionibus potentiarum animæ nutritiæ victura esse, Spiritu diuino ea accendente & sustentante, & ad omnes motus & actiones Spiritus obeundas idonea & habilia reddente, ex illustribus scripturæ testimonijs Matth: 22. 1. Cor. 15. Apoc. 7. constat.

Quod verò Lucæ 24. Christus post resurrectionem comedisse piscem assam & fatum mellis scribitur: non quod corpus immortalitate indutum cibo & potu indigeret, sed confirmandæ fidei Discipulorum causa fecit, ne spectrum aut aliam inanem speciem esse existimarent. Ica cicatrices quinque vulnerum suorum Christus resurgens retinuit, vt fidem Apostolorum de vera resurrectione sui corporis firmitus stabiliret. Ideo enim cicatrices seruauit in suo corpore, vt vulnus dubitationis sanaret in discipulorum corde, & perpetuum victoriæ suæ monumentum
in

in corpore circumferret, & patri pro nobis supplicans, quale genus mortis pro nobis pertulerit, semper ostenderet, & iua morte redemptis, quali *λύτρωσις* sint liberati, declararet: Et in extremo iudicio impijs, quam iuste damnentur, demonstraret: vbi conspectus cicatricū subijciet impijs sententiam his Augustini verbis expositam, Ecce hominem, quem crucifixistis: Videtis vulnera, quæ infixistis: agnoscitis latus, quod pupugistis: quod per vos & propter vos apertum est, nec intrare voluistis.

Sed, vt antè dixi, his & similibus curiosis quæstionibus omissis, rectius & vtilius est Scholas quadraginta dierum de regno Christi Luc. 24, Iohan: 20. habitas, & doctrinam de efficacia & fructu & beneficijs resurrectionis Christi, de quibus in proximè sequentibus etiam articulis de Ascensione ad coelos & sessione ad Dexteram Dei articulis dicetur, pie & attente cogitare.

ASCENDIT AD COELOS.

Post hanc quadraginta dierum Scholam, Christus eductis in Bethaniam & mon-

montem oliueti discipulis valedixit, & spectantibus illis, gloriosissimo triumpho, comitatus innumerabili multitudine Angelorum & agmine illo sanctorum, qui vnà resurrexerant; ASCENDIT IN CÆLUM, non euanesceus vt spectrum, sed vero suo corpore, visibili & circumscripto, verè à terris fursum in cœlos euectus, & depositis omnibus huius vitæ terrene & mortalis infirmitatibus, in æternam & coelestem vitam translatus est, ita vt ante extremum iudicium, non amplius familiariter & visibiliter nobiscum in his terris versetur: Sed in diuina maiestate & gloria sedens ad DEXTERAM DEI, Dominus omnium creaturarum, & caput Ecclesiæ suæ, pari maiestate & potentia cum DEO patre æterno regnet: Et Ecclesiam sibi æternam per ministerium Evangelij colligens, seruans, pro ea intercedens, applicans ei sua beneficia, donans eam Spiritu sancto, aduersus diabolum & omnes hostes eam defendens, in omnibus ærumnis & media morte consolans, & tandem resuscitatam ex morte ad se in cœlum recipiens, & vita, lætitia ac gloria æterna ornans.

Primum autem historia Ascensionis &

de triumpho Christi, quæ totius fidei & consolationis in morte & ærumnis omnibus & æternæ salutis nostræ fundamentum est, ab Euangelistis, Actor: 1. Lucæ 24. Marci 16. & Psal: 68. currus Domini cum milibus millibus lætantium, Dominus in eis in Sinai Sancto, Ascendit in altum, captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus, Deus noster Deus ad saluandum, & Dominus est Dominus educens ex morte. Psal: 46. Ascendit Deus in Iubilo, Dominus in voce tubæ, & Apostolo Paulo, Eph. 4. & 1. Colos: 2. descripta, diligenter & attentè legatur & consideretur.

Deinde causas visibilis huius discessus & migrationis Christi à suis discipulis, quibus præmonitis & spectantibus & testibus suæ ascensionis, abire in cælum voluit, cogitemus, videlicet, vt fident discipulorum de vera corporis sui resurrectione confirmaret: nec vt spectrum se euanescere: sed verè cum vero suo & visibili corpore discessisse: Ideoq; nos deinceps non amplius visibili ipsius consuetudine & conuersatione corporali fruitorios: Et regnum ipsius posthac non mandatum in his terris & politicum, vt Apo-

stoli

stoli somniabant, sed Spirituale & cœleste futurum esse demonstraret: Quare deposito & abiecto rerum terrenarum, potentia, opum, voluptatum, studio sollicito, pios id vnum agere & totos in eam curam incumbere debere, vt in cœlestem regni cœlorum patriam peruenire possint. Col. 4. Quæ supra sunt, quarite, vbi Christus est in dextera Dei sedens.

FRUCTVS autem & beneficia Ascensionis & triumphis Christi, à Paulo Eph. 4. Ascendit in altum, captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus. Item Ebr. 9. Colos. 2. descripti sunt: Nam **CHRISTVS** Rex, Victor & Triumphator Eripit & Liberat Ecclesiam, & omnes nos in ipsum credentes, ex **CAPTIVITATE** seu carcere & potestate Diaboli, mortis, peccati, maledictionis legis, æternæ damnationis & totius regni inferorum, in quo omnes homines captiui tenebantur, Hanc victoriam & liberationem à se confectam esse. Christus demonstrat, cum rebus in terris feliciter gestis, & hostibus debellatis, ad patrem suum cœlestem in cœlum ascendit & captiuam duxit captiuitatem seu Hostes, à quibus homines capti & auulsi à **Deo** in castra & carceres

carceres diaboli peruenerant. Ac hos quidem uinctos ad æternum supplicium & exitium trahit. Homines uero a diabolis captos, ex uinculis & potestate hostium, uictoria sua ereptos, ad libertatem & amissæ patriæ ac bonorum omnium restitutionem traducit. *Osee 13.* De manu mortis liberabo eos. *Pla. 13.* Auertet Dominus captiuitatem plebis suæ. *Zach. 9.* Eduxisti uinctos e lacu.

Nec uero tantum eripit & vindicat nos ex potestate & carcere tenebrarum, seu diaboli & mortis æternæ: uerum etiam DONA sua in Homines liberatos largissime effundit: primum, amissa lapsu & defectione a DEO & transfugio in castra diaboli nostro, Bona restituens, condonans nobis omnia delicta, & gratuita bonitate ac misericordia nobis Ius hæreditatis filiorum DEI, vitam & iustitiam reddens, deinde Spiritum sanctum in Apostolos & omnes credentes Euangelio mittit, & varijs donis ad propagationem Euangelij & ecclesiæ æternæ collectionem necessarijs, ecclesiam suam ornat, da. Apostolos, euangelistas, Pastores, Doctores ad ædificationem corporis Christi, donec perueniamus omnes in vnâ fidem, quæ est

O agni-

1. Ioan. 2.

agnitio Filij Dei &c. Ephes. 4. Sic proprio Mediatoris & summi sacerdotis officio in COELIS tanquam in vero suo templo, fungens Advocatus noster & patronus pro nobis apud æternum Patrem intercedit, & beneficia omnia suo sacrificio & intercessione nobis confecta per ministerium Euangelij propria potentia & efficacia, applicat, & confugientes ad se, recipit, exaudit & æterna salute donat. Ebr. 9. Christus in ipsum cœlum ingressus est, ut appareat in conspectu Dei pro nobis. Rom. 8. Christus resuscitatus sedet ad dexteram Patris, ut interpellet pro nobis. Ebr. 4. Habentes Pontificem magnum, qui penetravit cœlos Iesum Filium Dei &c. Accedamus cum fiducia ad thronum Gratiae, ut accipiamus misericordiam, & gratiam inueniamus ad importunum auxilium.

Nec in cœlis tantum a nobis absens hic summus sacerdos & Rex ecclesiae, opitulatur: Sed in his terris etiam promittit se nobiscum usque ad consummationem seculi futurum, & nos aduersus omnes hostes nostros, adhuc grassantes aduersus nos propter reliquias peccati in nobis hærentes, necdum in æternas pœnas abiectos, deiciendum esse. Ioh. 16. Non relinquam vos orphanos, veniam ad vos. Math. 18.

Vbiq; duo aut tres congregati sunt in nomine meo, in medio eorum sum.

Certo etiam, illa ipsa visibili specie, qua cum Apostolis olim conuersatus est, & qua ascendit, paulo post in terras reuersus est, vt nos resuscitados, ad societatem regni coelestis & aeternorum bonorum, in verbo promissam & spe expectatam, re ipsa traducat. Ideo enim Christus cum vero suo corpore & carne humana in caelum ascendit, vbi diuina natura semper fuit, vt **NOBIS ADITVM IN COELVM PATEFACERET**, & propter hanc massam carnis humanae a Christo in caelum ductae, & collocatae ac regnantis ad dexteram **DEI** Patris omnipotentis, nostra etiam corpora lutea & mortalia expulsiere terrae ad immortalem vitam suscitata ad aeternam **DEI** & Domini nostri Iesu Christi societatem in caelum traducerentur. Sedet enim Iesus ad dexteram patris, homo, etsi Deus; Adam nouissimus, etsi sermo primarius; caro & sanguis, etsi nostris puriora: idem tamen & substantia & forma, qua ascendit, talis etiam descensus, vt Angeli adfirmant. Hic Christus, sequester **DEI** & hominum appellatus, ex vtriusq; partis deposito

commisso sibi, carnis quoq; depositū ser-
uat in semetipso, arrabonem summx totius.
Quemadmodum enim nobis arrabonē
Spiritus reliquit; ita & a nobis arrabonem
carnis accepit, & vexit in cœlum, pignus
totius summæ illuc quandoq; redigenda.
Securi estote caro & sanguis, vsurpatis &
cœlum, & regnum Dei in Christo. &c.

Aliter autem Christus, aliter cæteri
sancti & beati homines, visibili conspectu
Dei & diuina luce, sapientia & lætitia Dei
fruentes, in cœlo esse existimandi sunt. Vt
enim in precatione dominica, Deum Pa-
trem nostrum, qui est in cœlis, compell-
lantes, omnipotentem eum vbiq; adesse,
omnia aspicere, omnium hominum
vota & cordium gemitus audire, & om-
nia facere posse quæ petunt secundum
voluntatem eius, profiteremur: Ita Chri-
stum non modo vt Eliam aut Mosem in
cœlum ascendisse, vt tantum conspectu
Dei beatus fruatur, statuamus: sed ita, vt
SEDEAT ad dexteram Dei Patris omni-
potentis, hoc est, vt Regnet pari potentia
& maiestate cum æterno Patre, vt omnia
impleat, vbiq; locorum Ecclesiæ suæ
custos & defensor adsit, omnium homi-
num corda & gemitus videat, vota &
preces

preces exaudiat, & omnia quæ petuntur, secundum ipsius voluntatem præstare possit.

Hoc discrimen inter Christi & sanctorum hominum & Angelorum *πλίτευμα* cœlestis, sequens membrum, SEDET AD DEXTERAM DEI PATRIS OMNIPOTENTIS indicat, per quod articulum de Ascensione Christi, Petrus & Paulus declarant. Act. 2. Non David ascendit ad cœlos, Dicit autem ipse: Dixit Dominus Domino meo, sede à dexteris meis. Eph. 1. Christum collocavit Deus ad dexteram suam in cœlestibus (cœlis). Eph. 4. Quod ascendit, quid est, nisi quod & descendit primum in inferiores partes terræ (incarnatus est in utero virginis, passus & sepultus est). Qui descendit, idem est (propter hypostaticam unionem) qui & ascendit longe supra omnes cœlos, UT OMNIA IMPLERET: non modo Prophetarum vaticinia; nec tantum beneficijs ac donis suis, cumulatè in Ecclesiam effusis, (quæ est complementum eius, qui omnia in omnibus adimplet. Eph. 1.) sed etiam potentia & personæ suæ præsentia in tota Ecclesia & regno suo. sicut Græci interpretantur, *ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα, καὶ*

ὅ καὶ γομῆ τῆ θεότητι πύλας τὰ πάντα
 ἐπλήρης, καὶ σαρκαθῆς ἵνα τὰ πάντα μὲν
 σαρκὸς πληρώσῃ, κατέβη καὶ ἀπέβη.

1. Pet. 3. Christus est in dextera DEI, pro-
 fectus in coelum, subiectis ei Angelis &
 potestatibus & virtutibus. Hæc testimo-
 niâ declarant phrasin, Ascendit in altum,
 non tantum loci mutationem, verum Ex-

ASCEN. ALTATIONEM ad summum Gloriæ,
dit. dignitatis & potentiae gradum significa-
 re, quæ Gloria & Maiestas Christi, & Re-
 gnum ac Sessio ad dexteram DEI, alias
 in scriptura nominatur, sicut Christus Ioh-
 han. 20. dicens: Ascendo ad patrem me-
 um & patrem vestrum, ad DEVM me-
 um & DEVM vestrum, non longa loco-
 rum intervalla sibi ascensu illo ad Patrem,
 ubiq; præsentem, emetienda esse: sed fini-
 ta conversatione cum discipulis familiari,
 in qua coram, manibus tangi, & oculis
 cerni poterat, se in coelestem vitam, ad di-
 vinam gloriam & Regnum, ad dexteram
 DEI patris omnipotentis ascensurum &
 exaltatum iri ostendit. Nunc igitur verba
 & sententiam articuli.

SEDET AD DEX-
 TERAM DEI PATRIS
 OMNIPOTENTIS EX-
 PLICEMVS.

SEDERE enim, non corporis situm aut
 collocationē in throno locali denotat,
 sed idem est quod **REGNARE** & poten-
 tiam ac officium Regis ac sacerdotis
 summi administrare, sicut Paulus, Psalms
 dictum: Dixit Dominus Domino meo,
SEDE a dexteris meis, donec ponā inimi-
 cos tuos &c. interpretatur 1. Cor. 15. Opor-
 tet eum **REGNARE**, donec ponat omnes
 inimicos sub pedes suos. Esaie 6. Super
 solium Dauid **SEDERIT**. & de Sacerdo-
 tio Ebr. 5. Talem habemus pontificem,
 qui confedit ad dexteram throni maiesta-
 tis in cœlis, sanctorum administrator &
 veri tabernaculi, quod Deus non homo
 fixit. Rom. 8. Est in dextera Dei & inter-
 pellat pro nobis. Significat autem,

DEXTERA DEI, non partem aut
 membrum Dei, nec tantum felicitatem
 & beatitudinem æternam, multo minus
 certum ac definitum locum: sed omni-
 potentiam, virtutem & Maiestatem diui-
 nam, qua præsens ubiq; omnia operatur,
 O regit,

regit, sustentat, seruat, hostes suos potenter reprimat, Ecclesiam defendit, liberat, exaudit, saluat. Ideo Dextra virtutis seu potentiae Dei Math. 26. Luc. 22. & Maiestatis Ebr. 1. 8. nominatur. Esa. 66. Omnia hæc manus mea fecit, Exod. 15. Dextera tua Domine percussit inimicum, Psal. 118. Dextera Domini fecit virtutem, Dextera Domini exaltata est, Dextera Domini fecit virtutem, Psal. 17. Saluos facis contra resistentes dexteræ tuæ. Psal. 18. Dextera tua suscepit me. Psal. 98. Saluat dexterâ suâ & brachio sancto suo. Psal. 108. Exaltare super coelos Dens, saluum me fac dextera tua.

Est autem Christus, secundum diuinam naturam, ipsa DEXTERA DEI, per quam omnia condita sunt & sustentantur, fouentur & saluantur, sicut Exod. 15. Es. 53. 63. & alibi, Dextera & Brachium Domini appellatur. Quis credit auditui nostro, & Brachium Domini cui reuelatum est. Item, Eduxit Moysen brachio maiestatis suæ, scidit aquas ante eos.

Verum iuxta humanam naturam, secundum quam crucifixus, mortuus & resuscitatus est, non ipsa Dextera Dei, Deo patri æterno *ὁμοούσιος καὶ ὁμοειδής*, sed
ad

ad Dexteram Dei Patris omnipotentis, in summū Dignitatis, potentia, maiestatis, Gloriae & Honoris fastigium, supra omnes Angelos & homines beatos euectus & exaltatus est, vt consors imperij, maiestatis & gloriae paternae, omnem in caelo & terra potestatem & gubernationem obtineat, Dominus sit omnium creaturarum, & summus sacerdos, REX & CAPUT Ecclesiae suae. Quam sua intercessione, gratia, efficacia, meriti ac beneficiorum applicatione, spiritu Sancto & omnibus donis beat, & aduersus omnes hostes potenter defendit, & tandem ex morte resuscitatam aeternae vitae, laetitiae & Gloriae suae participem reddet. sicut paulo ante eosdem fere fructus & beneficia Ascensionis Christi in caelos & sessionis Christi ad Dexteram DEI recitauimus.

Colligantur autem testimonia, in quibus hic articulus fidei de Christo ad dextram aeterni Patris regnante, et protegente ac defendente ecclesiam, & nunc quoque pro nobis intercedente & sua beneficia nobis applicante, & opem ac salutem ferente fundatus est, & declaratur. Mar. 16. Luc. 22. Matth. 26. Filius hominis sedebit ad

bit ad dexteram virtutis seu potentiae Dei non cœlo inclusæ sed ubiq; præsentis, & omnia implentis, hoc est, regnabit pari potentia & maiestate cum Deo patre. Ebr. 1. 8. 10. & 12. Confedit in dextrâ Maiestatis in excelsis, hoc, est, salute hominibus in mundo parta, euectus est in Gloriam & Regnum cœleste, vt magnificet omnia in cœlo & terra gubernet, in Excelso & summo dignitatis & potentiae fastigio collocatus. Rom. 8. Est in dextera Patris (regnans) & intercedit pro nobis, perpetuus pro salutis nostræ defensione, aduocatus, apparens in conspectu patris cum vicibus quinq; vulnerum suorum, quibus patrem nobis placatum reconciliauit. 1. Petr. 3. Qui est in dextera Dei profectus in cœlū subiectis sibi Angelis ac potestatibus & virtutibus, i. e., pari potentia cum Deo Patre in regno cœlesti omnia gubernat, non solum hominibus sed etiam Angelis ei subiectis & parentibus. Colos. 3. Quæ sursum sunt quærite, vbi Christus est in dextera Dei sedens. Actor. 7. Vidi filium hominis à dextris Dei stantem seu regnantem, vt Esaia 11. In die illa stabit radix Iesæ.

Inprimis verè Eph. 1. maximè perspicua

cua & luculenta huius articuli explicatio à Paulo tradita est. CHRISTVM excitatum ex morte Sedere fecit ad Dexteram suam in Coelis. Hic locus aperte ostendit, Calvino etiam teste, cuius verba adscribo, quid significet Dei dextra? non locum scilicet aliquem, sed potestatem, quam pater Christo contulit, ut eius nomine coeli & terræ imperium administret. Cum autem dextra DEI coelum & terram impleat, sequitur regnum Christi ubiq; diffusum esse, atq; etiam virtutem.

Vnde perperam faciunt, qui ex sessione ad dexteram Dei conantur probare, Christum non nisi in coelo esse. Est quidem id verissimum, in coelo esse Christi humanitatem, non in terra: sed probatio illa non convenit. Nam quod mox sequitur, In coelestibus, non eo tendit, ut Dei dexteram coelo includat: sed ut sciamus Christum eo altitudinis euectum esse, ut in coelesti Dei gloria, in beata immortalitate inter Angelos summum fastigium obtineat.

Super omnem principatum & potestatem & virtutem, & dominationem & omne nomen, quod nominatur (super omnes Angelos, quorum ordines & gradus

dus distinctos esse indicat) & super omnia
 quod nominari sublime & excellens po-
 test, quocunq; nomine censeatur. nihil
 enim est, quod non subiectum sit potestati
 & maiestati Christi, præter eum qui
 omnia ipsi subiecit. Non solum in hoc
 seculo, verum etiam in futuro, est enim
 regnum Christi æternum, vt Esa. 9. Pater
 futuri seculi nominatur.

ET IPSVM POSVIT CAPVT su-
 per omnia (supremum Gubernatorem
 & Salvatorem) ecclesiæ, quæ est corpus
 eius, & complementum eius, qui omnia
 in omnibus implet,

Est autem CAPVT Ecclesiæ Christus,
 quod ad principium & fontem vitæ, or-
 dinem, dignitatem, regnum, sacerdoti-
 um, meritum & efficaciam attinet. Vt
 enim sol, toti mundo & omnibus rebus
 nascentibus, lucem & calorem vivificum
 impertit: ita ex sole Iustitiæ & capite
 Christo, velut fonte Augusto & perenni
 vitam, lucem & salutem æternam, omnia
 totius ecclesiæ membra haurimus. Vt
 enim in homine cor, fons vitæ, transfun-
 dit vitam in omnia membra corporis,
 eaq; spiritu ex se emisso sibi copulat, vt
 omnia vivant vita communi: ita λόγος
 ἀπὸ τοῦ θεοῦ

ἀπαύγασμα æterni patris, hauriens vitam ab æterno patre, viuificat & suam massam in virgine assumptam, & ex eadem massa sua spiritum similem emittit in credentes, sibi insertos, vt in illis accendatur similis lux, iustitia & vita conformis Deo.

Deinde primus Doctor & custos est ecclesiæ, sua intercessione, voce euangelij à se primùm patefacta, merito, efficacia & donis collectæ & seruatæ; & **PRIOR** est omnibus cæteris persona, vocatione, officio, & potentia: non tantùm quia natura **DEVS** est, verùm etiam quod Natura humana assumpta, in gradu gloriæ, lucis, potentia, beatitudinis & lætitiæ omnibus creaturis, Angelis & hominibus beatis antecellit. **REX** est Ecclesiæ suæ, colligens assiduè & seruans in genere humano cœtum rectè Deum agnoscentem & colentem, eumq; aduersus omnium Diabolorum & Tyrannorum furores protegens, liberans & saluans. Est summus **SACERDOS** immediate proferens Euangelium, ex sinu æterni patris, & colligens ecclesiæ ministerio euangelij, assiduè intercedit pro ecclesia apud æternum patrem, & aduocati ac patroni munus obiens, sui sacrificij

crificij efficaciam Ecclesiæ applicat. Præterea merito CAPVT est Ecclesiæ, quia sola ipsius obedientia λόγος est redemptionis generis humani, & plenissimus thesaurus bonorum & donorum, quæ ex Christo capite in reliqua membra corporis Ecclesiæ effunduntur. Postremo Efficacia, quia immediate per ministerium euangelij & sacramentorum propria potentia efficax est, accendit Fidem, docet, consolatur, sustentat & viuificat sua membra, dat Spiritum sanctum, protegit & defendit ecclesiam, & resuscitatam ex morte ornabit vita & gloria æterna.

Philip. 2.

Præcipue etiam ad huius articuli de Sessione seu Regno & Maiestate Christi ad Dexteram Patris declarationem, Pauli concio Philip. 2. pertinet. Iesum Christum factum obedientem vsque ad mortem, mortem autem crucis, DEVS SUPEREXALTAVIT, in summam sublimitatem & supremam dignitatis & gloriæ fastigium, etiam secundum humanam naturam, qua humiliatus, crucifixus & mortuus est, ad dexteram sedem exiit. De templo enim corporis suo loquitur & non de diuinitate. Quia non altissimus exaltatur, sed caro altissimi exaltatur, & carni Altissimi dedit nomen illud.

lud, inquit Athanasius contra Apollinari-
 um, fol. 530. & Oratione 2. contra Aria-
 nos. ET DEDIT EI, ἐχαρίωσατο, ex gra-
 tia dedit ac donavit homini Christo,
 quod Deus ab æterno habebat. NOMEN
 QVOD EST SUPER OMNE NOMEN.
 summam & ineffabilem ac divinam glo-
 riam, qua hic homo Christus, pro nobis
 crucifixus & mortuus agnoscitur, & præ-
 dicatur in vnitæ personæ verus Deus &
 dominus omnium, & Rex ac Salvator Ec-
 clesiæ vnicus, Act. 4. Non. n. est aliud no-
 mē sub cœlo datū hominib. in quo oportet
 nos saluos fieri, nisi nomen Domini
 Iesu. Etsi autem hoc nomen & gloriam
 Domini & Salvatoris nostri habuit a pri-
 ma conceptione: tamen in his terris sub
 carne & cruce velut abscondita latuit, do-
 nec post depositionem infirmitatum hu-
 ius vitæ & ascensionem in cœlos ad dex-
 tram Aeterni Patris sese palam exeret &
 in omni mundo per ministerium Evan-
 gelij celebratur, & in extrema die & om-
 ni æternitate palam conspicietur. Ioh. 17.
 Ut videant gloriam meam. UT IN NO-
 MINE IESV OMNE QVIV FLECTA-
 TUR CELESTIVM, TERRESTRIVM
 ET INFERORVM. Esaiæ 45. Rom. 14.
 Omnes

Omnes sistemur coram tribunali Christi.
 Adoratur autem Christus, non tantum
 secundum diuinam & æternam natu-
 ram, verum etiam vt REX, Saluator, re-
 demptor, mediator & caput Ecclesiæ, vt
 Apoc. 5. tota Ecclesiæ cœlestis procedunt
 coram agno Christo, habentes phialas au-
 reas plenas odoramentorum, quæ sunt
 preces sanctorum, & canunt cantu-
 cum nouum: Dignus es: quoniam macla-
 tus es & redemisti nos Deo per sanguine
 tuum &c. Hæc præsentium Pauli verbo-
 rum certissima interpretatio est, quæ om-
 nes angelos & sanctos in cœlis & omnes
 in terra & sub terra homines & diabolos,
 siue volentes siue inuitos, huius Domini
 maiestatem & imperium agnituos &
 sensuros esse affirmant, **VT OMNIS LIN-
 GVA, omnium linguarum populi CON-
 FITEANTUR, QVOD DOMINVS I-
 HESVS CHRISTVS, Quod hic Iesus sit
 IHOVA verè & natura DEVS à seipso
 existens, & ab æterno subsistens secun-
 dum diuinam naturam, & secundum
 humanam etiam naturam tradita ipsi
 omni potestate in cœlo & terra, factus sit
 Dominus gloriose regnans in Ecclesiæ &
 toto mundo, in cœlo & terra & abyssis,**

& omnia sub pedibus subiecta habeat,
 IN GLORIAM PATRIS, id est, vt Dei
 æterni Patris bonitas, Iusticia & misericor-
 dia glorificetur, vel IN GLORIA PA-
 TRIS diuina, lucente & radios diuinæ ma-
 iestatis & omnipotentiaæ suæ, tectos tem-
 pore exinanitionis sub infirmitate & cruce,
 post exaltationē, in & per naturam as-
 sumptam clarissimè spargente & plenè se
 manifestante. Hæc testimonia, Exaltatio-
 nem Christi ad Dexteram patris, Quam
 MAIESTATEM hominis Christi ex
 Heb. 1. 3. & Glorificationem seu GLORI-
 AM Christi, ex Ioh. 17. Luc. 24. 1. Tim. 4.
 Matth. 19. 24. 25. & alijs scripturæ locis no-
 minamus; (patres ἱερωσιν seu Deificatio-
 nem sæpè appellant) perspicuè describunt.
 quorum sententiam & summam, in cer-
 tas velut classes distributam, velut per ἀ-
 νακαραλαίωσιν breuissimè repetam.

Sunt enim GLORIA ET MAIE-
 STAS, à magnitudine nomen habens, vo-
 cabula Relatiua, Quorum Fundamen-
 tum est, Magna & excellens dignitas &
 præstantia personæ, honoris, potentiaæ,
 virtutum & omnium bonorum & dono-
 rum diuinorum, quibus præ omnibus
 P angelis

angelis & hominibus cæteris Christus homo ornatus est. Terminus est agnitio & prædicatio totius Ecclesiæ, tribuentis Christo homini hanc Maiestatem & gloriam, vt eum in vnitæ personæ Filij Dei, verum Deum & seruatore generis humani, & summum sacerdotem, Dominum, Regem, & Caput Ecclesiæ suæ agnoscat, & vna eademq; adoratione intuetur, colat & veneretur.

Consistit autem hæc Maiestas seu Gloria hominis Christi in tribus Gradibus: Gratia habituali: Gloria officij: & Gratia vnionis. Primum igitur Fundamentum Maiestatis est Immensa Magnitudo Donorum spiritualium & virtutum ac bonorum omnium, cœlestium & diuinorum, quæ in Christum hominem, cui non ex mensura dat Deus spiritum, cumulare effusa, & quibus Humana Christi natura in se, ac secundum se, præ omnibus Angelis & hominibus ornata & perfecta est. *Esa. 11.* Requiescet super eum spiritus Domini, Spiritus sapientiæ & intellectus, consilij & fortitudinis, scientiæ & pietatis & replebit eum spiritus timoris Domini, & iudicabit in iusticia pauperes, & eum iustitia cingulum lumborum eius, & fides cinctorium renu eius. Quæ Prophetæ verba

non solum de personali Deitatis, quæ est Spiritus sapientiæ &c. in habitatione, verum imprimis de Habitibus virtutum & donis in humana natura velut in subiecto inhaerentibus concionari manifestum est.

Hæc dona sapientiæ, lucis, iustitiæ, fortitudinis, lætitiæ, vitæ & cæterorum bonorum seu Gratiarum ineffabilia & inexhausta, in Christum fontem salutis nostræ augustum & perennem plenissimè effusa sunt, vt ex plenitudine ipsius capitis in omnia reliqui corporis membra derivarentur. Ioan. 1. Plenus Gratia et Veritate. Ex plenitudine eius nos omnes accepimus. Psal. 45. Speciosius forma præ filijs hominum, effusa est Gratia in labijs tuis &c. Vixit te Deus, Deus tuus, oleo lætitiæ præ consortibus tuis, vel propter confortes tuos. O unctæ æterni læto spiramine patris, Gnate Dei socios ungitto Christe tuos. Col. 2. In Christo omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi sunt. Quod etsi de tota plenitudine Sapientiæ & scientiæ, quæ est perfecta suæ ipsius essentiæ & voluntatis divinæ, & omnium causarum & rerum creatarum notitia, de qua statim additur, in Christo omnem plenitudinem Deitatis habitare

personaliter; rectè quidam accipiunt: alij de sapientia Euangelij seu arcani consilij, de redemptione ex sinu patris per Christum prolata intelligunt: tamen ad scientiam creatam seu inditam & lumine de super menti infuso accensam scholastici accommodant: qui quatuor gradus scientiæ in Christo ponunt, Diuinam, Beatam, Infusam, & Adquisitam seu Experimentalem, vt ex ipsorum disputationibus cognosci potest.

Quod autem Lucas, IESVM professisse sapientia, ætate, & Gratia, apud DEVM & homines scribit, simplicissimè intelligatur, Dona illa spiritus sancti, & virtutes omnes, à DEO in Christum, non ad mensuram effusas, etiamsi ab ipso natiuitatis suæ momento, anima Christi summas & perfectissimas in se habuerit: tamen quò ad *ἐνεργεῖν*, seu actum & vsum, sensim creuille, & paulatim magis magisq; se exeruisse, & subinde in alijs nouis & pluribus obiectis se manifestasse, pro vt diuinæ ipsius voluntati visum fuit.

Species etiam & discrimina donorum his Lucae verbis quidam discernunt, qui puerum Iesum, Spiritu, hoc est, spiritua-
libus

libus & divinis, non naturalibus tantum seu physicis dotibus: videlicet spirituali sapientia, seu luce divina in Mente, subinde se clarius & illustrius exerente, & Gratia seu Donis & virtutibus omnibus Gratis datis in voluntate & corde impletum: & ἡλικία statura, omnibusq; corporis dotibus crevisse testatur.

De ignoratione diei & horæ extremi Iudicij, quam Marcus filio Dei tribuit: scio multas multorum interpretationes extare. Sed in simplicissima hac explicatione a præceptore meo Philippo tradita adquiesco. Filius in quantum missus ad ministerium Evangelij, profitetur ea se scire, quæ mandavit pater exponi, sicut ipse inquit: Iohan. 12. Qui misit me pater, mandatū mihi dedit: ἃ ἐν λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἶρηκέ μοι ὁ πατήρ, ἕτως λαλῶ. Nescit alia arcana, id est, nobis ea nescit, quia non vult eum pater alia profiteri extra mandatam revelationem Evangelij. Non exponit, quare Alexandro tribuerit Monarchiam, non Croeso. Hæc nihil ad euangelium pertinent, & sunt extra mandata, quæ accepit. Talis est responsio Christi, de die & hora conflagrationis

mundi. Scio & alias responſiones de dif-
 crimine naturæ diuinæ & humanæ dari,
 quibus ſiquis mauult vti non repugno.
 Sicut alibi dicitur: Creuiſſe ſapientia &
 ætate, quod à multis ita enarratur: Et-
 iamſi fulſit diuinitas in natura humana?
 tamen (quando voluit, & pro vt voluit)
 aliter fulſit in infirmitate aſſumpta, aliter
 in grandiori ætate, aliter in paſſione, ali-
 ter in lætitia. Simus etiam contenti medi-
 ocri enarratione in explicatione harum
 rerum arcanarum. Gregorius epiſcopus
 Romanus in epiſtola ad Eulogiũ pater.
 Alexandr. eodem fere modo enarrat:
 De eo quod ſcriptum eſt, quia diem &
 horam, neq; filius neq; angeli ſciunt, re-
 ctè V. S. ſenſit, quod more humano Deus
 loquitur, ſicut ad Abraham dicit: nunc
 cognoui quia times Deum, non quia ſe
 Deus tunc timeri cognouerit, ſed quia
 tunc eundem Abraham fecit agnoſcere,
 quod Deum timeret. Ita hic dictum eſt,
 non quod ipſe neſciat diem, ſed quia hunc
 ſcire minime permittat. Verum & hoc in-
 telligi ſubtiliter poteſt; quia incarnatus v-
 nigenitus: factuſq; pro nobis homo per-
 ſectus; in natura quidẽ humanitatis nouit
 diem & horam iudicij: ſed tamen hunc
 non

non Ex natura humanitatis nouit. Quod
 ergo In Ipsa nouit, non ex ipsa nouit:
 quia Deus & homo factus, diem & ho-
 ram iudicij, non nisi per Deitatis suæ po-
 tentiam nouit.

Sed ad institutam ἀνακεφαλαίωσιν
 doctrinæ de Exaltatione & Gloria Hu-
 manæ Christi naturæ redeo. Quæ, omni-
 bus alijs hominibus, hac prærogatiua an-
 tecellit, quod non solum de spiritu San-
 cto, absq; virili semine, concepta, & om-
 nis peccati & labis experts, nata est: ve-
 rum etiam tota plenitudine donorum
 spiritus sancti, quæ tam habitu quam
 actu: tam numero quam gradibus om-
 nium Angelorum & hominum electo-
 rum donis præstant implera, & post resur-
 rectionem, omnibus humanis infirmita-
 tibus depositis, ineffabili & incompre-
 hensibili luce, sapientia, vita, lætitia, forti-
 tudine, potentia, immortalitate, beatitudi-
 ne, felicitate, honore & gloria diuina, su-
 per omnes creaturas, & super omne no-
 mē, quod nominatur, ornata, & ad dexte-
 ram Dei patris omnipotentis euecta est.

Deinde, non solum in his terris Socia
 & particeps fuit mirandi & summi ope-
 ris Redemptionis generis humani, & vi-
 ctoria:

storiæ ac triumphi Filij Dei de contrito
 capite serpentis, & regno peccati & mor-
 tis destructo (Nam passio & mors hu-
 manæ Christi naturæ vnicum sacrificium
 & λύτρον est pro peccatis generis huma-
 ni, & Filius Dei per carnis suæ mortem
 destruxit eum, qui mortis habebat impos-
 ritum, & sanguine suo nos ab omni pec-
 cato emundat, & carne sua viuifica mun-
 do vitam tribuit) verum etiam, nunc per-
 acto redemptionis opere, ad Dexteram
 Dei patris omnipotentis confidens, per-
 petuum Mediatoris, Summi Sacerdotis,
 Regis, Iustificatoris, Saluatoris, & CAPI-
 TIS ecclesiæ officium, in vnitæ personæ
 cum Filio Dei administrat, colligit, ser-
 uat, defendit ecclesiæ, intercedit & orat
 pro nobis apud æternum patrem, & sa-
 crificij ac meriti sui efficaciam nobis ap-
 plicat; consolatur & sustentat corda in
 veris doloribus, liberat à peccato & mor-
 te, & dat iustitiam ac vitam æternam, sic-
 ut definitiones & officia Mediatoris, Re-
 gis, Sacerdotis & Capitis Ecclesiæ, supra
 mediocriter euoluta sunt, vbi hæc δυνά-
 μεις seu opera & effecta Mediatoris,
 & Regni ac Sacerdotij Christi, à Christo
 secundum vtramq; naturam, agente vtra-

que natura, cum communione alterius quod suum est, administrari & effici declaratum est.

Præcipuus verò & summus Gloriæ & maiestatis Humanæ Christi naturæ gradus est, GRATIA VNIIONIS, quod Aeternus Filius Dei eam sibi in personæ vnitatem ἀρετίῃς, ἀουχύτης, ἀχωρί-
 ςως, καὶ ἀδιαισάτως, assumpsit: Ita vt vere credamus & prædicemus, hunc Hominem Christum esse verum Deum: Christum Mariæ Filium, esse Filium Dei videntis. Hic honor nulli Angelo aut homini à Deo tributus est. Est enim adest Deus sanctis, non tantum vt cæteris creaturis, essentia, potentia, efficacia, eas sustentans & seruans: Verum etiam sua luce & sapientia eos illustrans, regens, sanctificans, & multa in eos dona sua effundens, & per eos efficaciter operans, tamen nulli eorum Deus personaliter vnitur, vt dicere possim, Elias, Paulus est Deus. De hoc primo & summo Maiestatis Gradu loquuntur dicta de vnione duarum in Christo naturarum superius collecta, ex quibus maxime illustre est hoc Pauli Col. 2. In Christo habitat tota plenitudo Deitatis corporaliter, hoc est, non tantum

essentia, potentia & particularibus donis creatis, quantumvis multis & magnis sed ita vt Filius Dei, qui est plenus & perfectus Deus, huic proprio tuo corpori leui Carni assumptæ personaliter vnitus sit, cui non aliqua tantum dona, vt Eliæ aut Paulo, sed totam plenitudinem diuinæ maiestatis, sapientiæ, bonitatis, misericordiæ &c. per gratiam vnionis impertit, vt ex hac plenitudine Christi capitis, nos omnes velut eiusdem corporis membra Gratiam & veritatem & omnia ad salutem nostram pertinentia per *Παράκλησιν, ἐνέργειαν καὶ πλήρωσιν*, per subministrationem efficaciam & impletionem eius, qui omnia in omnibus adimplet, hauriamus,

Deinde per & Propter hanc personalem Vnionem Homini Christo omnes etiam Diuinæ Maiestatis proprietates & Idiomata verè & realissime communicantur & tribuuntur, ita vt verè credam & profitear Hominem Christum, esse omnipotentem, omnisapientem, omniscientem, omnipræsentem, creatorem & conseruatorem cœli & terræ &c.

Ideoq; Soli Deo conueniens Honos Fidei, Inuocationis & cultus religiosi, Domino

Domino nostro Iesu Christo, ab omnibus creaturis, Angelis & hominibus tribuitur, ita vt vna & eadem λατρεία & adoratione, vnus & idem Christus Deus & homo, ex duabus & in duabus naturis subsistens, invocetur & Glorificetur. Non quod diuina natura seorsim & sola in precando compelleretur, Caro autem *de adoratione carnis Christi* vt pote creatura, etsi in vnitatem personæ cum Filio Dei coaluit; tamen alio modo seorsim sola *ὑπερδουλεία* colenda, vel coadoranda & conglorificanda sit Dei verbo: sed vna & eadem adoratione vnus & idem Filius Dei Dominus noster Iesus Christus, Deus & homo, ex diuina & humana natura constans, inuocandus & colendus est. sicut exempla Inuocationis Thomæ, Dominus meus, & Deus meus, & Stephani, cum Filium hominis stantem ad dexteram Dei compellat: Domine Iesu suscipe Spiritum meum. & totius Ecclesiæ Psal. 45. 72. 97. 99. Esa. 11. &c. ostendunt. Quod autem obijcitur Nulli creaturæ tribuendum esse honorem Deo competentem: quia scriptum est: Gloriam meam alteri non dabo. Dominum Deum tuum adorabis. Sed carnem Christi esse creaturam, Ideoque vnâ λατρεία cum diuinitate non colen-

dam nec inuocandam esse. Respondeo ad probationem Maioris. Caro Christi in vnam cum Filio Dei personam assumpta, non altera à Filio Dei, sed vna & eadem cum ipso persona est. Non igitur alteri à Deo distinctæ personæ, gloria adorationis Dei propria, sed vni & eidem personæ Filio Dei & Mariæ in diuina & humana natura subsistenti ab ecclesia tribuitur. sicut Athanasius inquit: *θεὸς ἐνανθρώπησας ὡς ἄνθρωπος, ὁ αὐτὸς ἐνώσθη τῇ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ὡς ἄνθρωπος, φύσιν ἣ καὶ ἔστιν ὡς θεός.*

Chrysostom. Ebr. 1. Christum secundum carnem iussit pater ab Angelis adorari. Idem Ebr. 2. Homilia 5. Reuera magnum & admirabile & stupore plenum est, carnem nostram sursum sedere & adorari ab Angelis. Hæc mēte versans ^{ἐκστασι} patior & magna de genere humano cogito. Cyrillus de recta fide ad Reginas. Si quis dicat inadorabilem Domini nostri carnem vt hominis, & non adorandam, vt Domini & Dei carnē, hunc anathematizat sancta & Catholica Ecclesia. Ambrosius lib. 3. ca. 12. de Spiritu sancto. Illā terram Propheta dicit adorandam, quam Dominus Iesus in carnis assumptione suscepit. Itaq; per scabellū terra intelligitur, per

per terram autem Caro Christi, quã hodie quoq; in mysterijs adoramus, & quam Apostoli in Domino Iesu adorarunt. Neque enim diuisus Christus, sed vnus.

Idem August. Psal. 98. sed maximè perspicuè & luculentè Serm. 58. de Tempore, pertractat. At dicent. Quid est, quod carnem eius, quam creaturam esse non negas, simul cum diuinitate adoras, atq; ei non minus quàm diuinitati deseruis? Respondeo. Ego Dominicam carnem, imo perfectam in Christo humanitatem propterea adoro, quod à diuinitate suscepta & deitati vnita est, vt non alium atq; alium, sed vnum eundemq; Deum & hominem Filium Dei confitear.

Sic Patres de Diuina Maiestate & Gloria, Humanæ Christi naturæ, per Gratiã vnionis, verè & re ipsa communicata, ita vt verè eam IN SE tanq; in proprio templo lucentem & operantem habeat, nec tamen in diuinam naturam conuersa, aut illi exæquata sit, magno consensu loquuntur. Origenes lib. 2. *περὶ δέχων*. In anima Christi non fuit Gratia spiritus tantum, vt in Prophetis, sed ipsius λόγος IN EA substantialis intrat plenitudo.

Basilus εἰς τὴν ἀγίαν ἔχειν ἰσχυρῶς.
 DEITAS est IN CARNE; sicut ignis est
 in ferro, ἔ μεταβαλινῶς ἀλλὰ μεταδο-
 κῶς, non transitiuè sed distributiuè, non
 enim excurrit ignis ad ferrum, sed ma-
 nens in loco distribuit ipsi propriam fa-
 cultatem, & paulò post. Quomodo igitur
 Deus verbum corporea debilitate
 non impletum est? dicimus, velut neq;
 ignis ferri proprietates transfumit. Ni-
 grum est ferrum & frigidum, sed tamen
 ignitum. ignis formam induit, & ipsum
 illustratur & candescit, non nigrefaciens
 ignem, & ipsum inflammatur, non ni-
 grefaciens flammam. sic sanè etiam hu-
 mana domini caro, ipsa facta est parti-
 cipat Deitatis, non suam propriam tradi-
 dit Deitati imbecillitatem.

*Contra A-
 rium.*

Epiphanius. Caro à Maria & ex no-
 stro genere existens, transfigurabatur in
 gloriam, acquires gloriam Deitatis, ho-
 norem, perfectionem & gloriam cœle-
 stem, quam caro non habuit à principio,
 sed accepit in cœnitione Dei verbi. In
 Ancorato: Non fecit confusionem na-
 turarum, nec humanam naturam abole-
 uit, sed corpus terrenum vnà cum diuini-
 tate

nitare potens efficiens, in vnam virtutem seu potentiam vniuit, vnus existens Christus, non duo.

Athanasius, In se quam assumpsit, glorificabat naturam, vt humana caro atq; natura diuinam profecerit in gloriam, ita vt omnem potestatem habeat in coelo & in terra, quam antequam à verbo assumere- retur, non habebat.

Gregorius Nyssenus contra Eunomium: Evexit vnitum hominem per vnionem ad propriam celsitudinem.

Leo Epist. 57. Forma serui in gloriam diuinæ potestatis euecta est, in tantam vnitatem ab ipso conceptu virginis deitate & humanitate connexa, vt nec sine homine diuina, nec sine Deo agerentur humana.

Eusebius. Verbum ex seipso sua communicabat homini, non autem vicissim ex mortali, ea, quæ ipsius sunt, in se recipiebat. Et diuinam quidem virtutem mortali subministrabat, non autem vicissim ad consortium mortalitatis natura verbi detracta est.

Cyrillus Thesauro. vt homo per gratiam à Deo accepit, quæ vt Deus naturaliter habuit. Item de dicto Ioan. 17. Pater glorifica

Lib. 4.
Dionysius

Lib. 8.

Lib. 10.

glorifica me ea gloria, quam habui apud te, antequam hic mundus fieret. Paternam gloriam, in Hominem quem assumpsit, petendo vt Homo, traducit.

Lib. 12.

Natura nostra à filio Dei assumpta mensuram suam excessit, & in conditionem assumentis eam per gratiam translata est.

Sic in Ioanne passim, Carnem Christi, per vnionem cum verbo, viuificam effectam esse demonstrat. Quamuis enim natura carnis vt caro est, viuificare nequeat, facit tamen hoc, quia totam verbi operationem suscepit. Corpus est enim non cuiusvis hominis, sed ipsius vitæ corpus, in quo Deitatis plenitudo corporaliter habitat. Nam si mel, cum naturaliter dulce sit, ea dulcia facit, quibus immiscetur, non ne stultum erit viuificam verbi naturam putare, non dedisse homini, in quo habitat, viuificandi virtutem. Quas ob res caro cæterorum omnium nihil prodest. Christi autem caro, quia in ipsa vni- genitus Dei filius habitat, sola viuificare potest.

*Ad Theodo-
sium.
Ad Succes-
sum.*

Item. Verbum suæ naturæ bona proprio corpori solet communia facere, vt possit viuificare mortuos. Item. Dei proprium

primum corpus existens omnia humana transcendit.

Damasceus. Caro Domini diuinis operationibus ditata est propter purissimam cum verbo vnionem. *Li. 3. ca. 17.*

Caro communicat diuinitati verbi operanti, eo quod tanquam per organon corporis efficiantur diuinæ operationes, Mens communicat diuinitati operanti, OMNIA INTELLIGENS, cognoscens, & administrans, non vt nuda hominis mens, sed vt DEO vnita, & DEI mens existens. *Cap. 19.*

Theophylactus. Igitur sanctum Christi corpus indiuisibile est, & diuiditur, & communicatur in quatuor partes orbis. *In Ioannid 19.*
Vsum præbens singulis, & vnus cuiusq; animam sanctificans, cum corpore per suam carnem, vnigenitus & integer in omnibus est, existens vbiq;.

Athanasius. Sicut anima in corpore, ita Deus verbum vnitus humanitati, edit prodigia, non separatus à Natura assumpta, sed placuit ei per ipsam, in ipsa, & cum ipsa, potentiam suam diuinam exercere. *Dial. 5.*
Item; facit eam, supra quam ferat ipsius Natura, perfectam, nec tamen prohibet eam animal esse rationale.

Q

Idem

Idem. Deus cum superexaltauit, & donauit illi nomē super omne nomen, de tēplo hęc dicit, quod est corpus eius. Non enim, excelsus exaltatur, sed caro exaltatur, excelsi: & carni excelsi donauit nomen, quod est super omne nomen, & λόγος Dei non accepit per gratiam, vt vocaretur Deus, sed caro eius Deificata est.

Sic enim tota Antiquitas locuta est, vt Gloriam & Maiestatem, Humanę Christi naturę, Gratia vnionis communicatam, DEIFICATIONEM nominaret.

Nazianzenus. προσελθὼν ἢ θεὸς μὲν τῆς
 προσλήψεως, ἐν ἑκ δὺο τῶν ἐναντίων, σαρκὸς,
 καὶ πνεύματος. ὧν ὁ μὲν ἐξ ἑαυτοῦ,
 τὸ δὲ ἐθεώθη. ὡ τῆς καμῆς μίξεως, ὡ τῆς
 παραδόξης κρᾶσεως. Procedens autem
 Deus cum natura assumpta, VNUM ex
 duobus contrarijs, CARNE & SPIRITU:
 quorum hoc quidem deificauit: illud
 vero Deificatum est. O nouam mixtionem:
 o admirandum temperamentum &c.

Athanasius ad Epictetum. Solus Emanuel appellatur, veluti corpore diuinitatis pleno ac proinde Deificato, Orat. 4. in Arianos.

Arianos. Humanitas in sapientia profecit, Deificata nimirum. Item. Nisi opera Deitatis verbi per corpus patrata fuissent, nunquam homo deificatus fuisset. Item de salutari aduentu Christi. Natura humana in Christo erat supra Homines ac Deificata.

Iustinus *ἀποθέωσιν*, Eusebius *συναπόθεωσιν* nominat. ac eandem loquendi formam Damascenus etiam aliquoties usurpat & explicat lib. 3. cap. 17. quod videlicet non conversio vel transmutatio naturæ humanæ in diuinam, nec confusio, aut exæquatio, sed personalis duarum naturarum unio significetur, propter quam de homine Christo prædicemus quod sit DEVS. Itaq; vt respectu assumptæ carnis, Incarnatio *ἐνσάρκωσις καὶ ἐνανθρώπησις*: ita respectu unitæ Deitatis *λόγῳ*, Deificatio, *θέωσις, καὶ λόγωσις* appelletur. nam vt Verbum caro factum, à propriæ diuinitatis terminis non recessit: sic Caro Deificata, seu Deo verbo unita, propriam naturam non amisit.

Deinde, vt ignis ferrum penetrat & vndiq; ei miscetur, & vim lucendi ac vrendi ferro impertit: Sic Deus *λόγῳ*

assumptam à se naturam permeat, & lu-
cet in ea tota, & ἐνεργείας suas liberrimè
exercet, quod *ἡ ἐπιχώρησις* Damascenus
appellat, vt in vnionis personalis descri-
ptione supra monui. Caro enim Domi-
ni, diuinis operationibus ditata est, pro-
pter purissimam ad verbum vnionem,
id est hypostasim, nequaquam naturalium
propriatum excidentiam sustinens.
Non enim secundum propriam operati-
onem, sed propter vnitum sibi verbum
diuina operatur, verbo per eam propri-
am manifestante operationem. Nam &
vrit ignitum ferrum, non naturali ratio-
ne vltimam possidens actionem, sed ex v-
nitione ignis ad ferrum illud obtinet.

In vniuersum autem, de omnibus his
scripturæ & patrum, Humanæ Christi
naturæ Maiestatem & Gloriam explican-
tium testimonijs, hæc Regula, velut Gno-
mon & amulsis tenenda est: **GLORIA
HUMANITATEM NON TOLLIT,
SED EXTOLLIT: NON INTERFI-
CIT, SED PERFICIT.** Item, **CHRIS-
TIVS CARNI SVÆ GLORIAM DE-
DIT, NATURAM NON ABSTVLIT.**
Perpetuum enim discrimen, in hac miran-
da vnione, diuinæ & æternæ naturæ con-
ditricis,

ditricis, & humanæ naturæ creatæ, sed per
 vnionem personalem, & exaltationem ad
 dexteram Dei, super omnes Angelos &
 homines euectæ, nec tamen cum diuina
 natura exæquata, multo minus à diuina
 absorptæ & deletæ, seruandum est. cum
 in vnione personali non confusio nec ex-
 æquatio, sed miranda & ineffabilis copu-
 latio duarum naturarum in filij Dei hy-
 postasi ἀρεσπίως, ἀσυγχύτως, ἀδιαρέτως,
 ἀχωρίως facta sit, ita vt secunda perso-
 na diuinitatis, λόγος Θεῶ, Deo patri
 ὁμοῖος, & natura humana in vtero
 Mariæ virginis assumpta, nobis Homini-
 bus ὁμοῖος, vnā tantū personam,
 seu vnum indiuiduum Christum ex dua-
 bus & in duabus naturis subsistentē con-
 stituant. propter quam vnionem, & com-
 munionem naturarum arctissimam, pro-
 prietates etiā omnes & actiones, quæ
 alteri tantum naturæ originaliter congru-
 unt, toti personæ Christi, in concreto ve-
 re & reipsa communicentur. neq; enim
 alia quam realis communicatio Idioma-
 tum, quæ quidem vera sit, in persona
 Christi esse potest.

Mediatoris verò, Sacerdotis, Redem-
 ptoris

ptoris & Regis appellationes & officia, etsi humanæ tantum naturæ Scholastici quidam tribuunt: tamen cum redemptionis nostræ causa copulatio duarum naturarum facta sit: iuxta vtramq; naturam Christo *δοσιλέσμα* seu opera illa mediatoris & sacerdotij ac regni congruere, & in sacris literis verè ac realiter tribui; & vtramq; Christi naturam, cum alterius communione, quod cuiusq; proprium est, in ijs efficiendis operari, non dubium est.

Maiestatem & Gloriam humanæ Christi naturæ, in vnitatem Personæ à Filio Dei assumptæ, & ad dextram Dei Patris omnipotentis, supra omne nomen, quod nominari potest exaltatæ; in æterna Academia penitus perspiciemus. Interea quæ expressis sacrae scripturæ testimonijs, Colof. 2. Ephes. 1. 4. Ioh. 5. 6. 3. 13. 17. Matth. 11. 28. Homini Christo tribuuntur, non tantum dona creata & ornamenta finita, verum etiam vitam viuificantem seu liberantem à peccato & morte, omnes thesauros sapientiæ & scientiæ, omnem potestatem in cœlo & in terra, & iudicandi viuos ac mortuos &c. non verbaliter tantum ac titulo tenus, sed verè

verè & realiter ipsi data & communicata esse (sira vt verè ea in se, tametsi non à se habeat) firmissimè credamus, non quòd assumptæ naturæ essentialis proprietates factæ sint, vel quòd secundum se aut subiectiue humanitas, seorsim à λόγῳ illa possideat (vt si vinum aut oleum ex vno vase in aliud transfusum sit) sed ex vnita personaliter Diuinitate ἃ λόγῳ, quæ Ex se sola viuificatrix, omnipotens & omnisca est, verum In assumpta Humanitate tota lucet, & in ea ac per eam liberè efficax est, vt ferrum ignitum, calorem & vim lucendi & vrendi verè & re ipsa communicatum in se, sed non ex se possidet, nam hac similitudine totam antiquitatem orthodoxam vnanimiter vsam esse scimus.

Quod autem de vbiquitate quæritur, Dominum & redemptorem nostrum Iesum Christum Emanuelem, non modò diuinitate sua, verum etiam secundum humanam naturam verè præsentem adesse, vbicunq; se verbo suo præsentem fore promisit, non dubitemus, nec debitam Christo veritatis & omnipotentis gloriam auferamus. vbiquitatem verò illam prodigiosam, qua corpus Christi eodem

dem modo, quo diuinitas immensa & infinita, ratione suæ essentiæ, aut proprietatis essentialiter communicatæ, vbiq; diffusum, & diuinitati coextensum, vel prorsus exæquatum esse fingitur, toto pectore damnemus & execremur.

Verum curiosioribus disputationibus in futuræ vitæ scolam reiectis, multo re-ctius & melius est immensam erga nos bonitatem & misericordiam Dei, qui filium dedit, vt seruos redimeret, & præ desiderio & amore hominis, non solum sua, verum etiam se ipsum impendit, re-reuerenter & attentè considerare: & beneficia Dei Emanuelis & redemptoris nostri grato corde agnoscere & fide ample-cti, & in doloribus ac ærumnis omnibus cogitatione huius mirandi & arctissimi foederis, quod cum natura nostra Filius Dei fecit, se erigere & consolari, & tanto beneficio & honore lætari, & exultare, & Deum pijs laudibus & totius vitæ obedientia celebrare.

CANDIDO LECTORI

IOANN. FREDERVS.

Huc vsq; explicatio doctrinæ de persona & incarnatione FILII DEI Domini nostri Iesu Christi, ante aliquot annos, publicis Reuerendi præceptoris ac socii mei lectionibus deducta est. Cum autem Antithesis seu Refutatio Hæresion desit, quæ inde à Christi nati & resuscitati temporibus, veram de persona Christi & duabus in ea naturis personaliter vnitis sententiam corruperunt: addidi qualemcunq; Indicem seu explicationem controuersiarum, de persona Christi motarum, quam in Catechetica prælectione mea auditoribus in fine loci de filio DEI aliquando tradidi. Quod meum studium & officium spero quibusdam auditoribus nostris, & alijs pijs ac bonis non ingratum fore.

—630—

Q

INDEX

CONTROVER-
SIARVM DE PER-
SONA CHRISTI, IN
ECCLESIA PRÆCI-
puarum.

Dons salutis nostræ, & totius Christianæ religionis ac fidei nostræ fundamentum & basis est, Filius Dei Dominus & redemptor noster **IESVS CHRISTVS**: Semper itaq; Diabolus, furens odio Dei & salutis generis humani, sua organa in mundo habuit, quæ filio Dei bellum intulerunt, & horribilia de persona & officio Christi dissidia moverunt. ac duo hæc prima & antiquissima Ecclesiæ cum Hæreticis certamina fuerunt, vnum de natura & persona Messiae filij Dei: alterum de officio & beneficijs Christi. Sed veram de persona Domini nostri Iesu Christi doctrinam Tres præcipuè Classes & velut Acies Hæreticorum omnibus temporibus oppugnarunt. Aliqui enim diuinitatem Christo ademerunt.

runt, & Christum non natura Deum, sed vel nudum & solum hominem excellentibus donis diuinis ornatum, vel excellentiorem creaturam, vel ipsum Deum patrem incarnatum, & passum esse contenderunt, vt hodierno die Turcæ & Mahometistæ, omnes pertinaces Iudæi, Ethnici, Ebion, Cerinthus, Theodotus, Artemon, Paulus Samosatenus, Arius, Seruetus, Blandrata, Syluanus.

Alij Humanitatem Christi veram impugnantes, vt Simon Magus, Menander, Marcion, Valentinus, Basilides, Cerdon, Manichæi &c. finxerunt, Christum non veram carnem humanam ex substantia virginis Mariæ assumpsisse, sed tanquam per canalem transiuisse. & apparuisse hominem ἢ φαντασία ἢ δεξιόσφ & putatiuè passum esse. Apollinarius etsi verum corpus Christo tribuebat, tamen Animam rationalem ei ademit, vtpote cuius vicem diuinitas ἢ λόγος obiret.

Postremo nonnulli vnionem personalem seu modum copulationis duarum in Christo naturarum peruertunt, dum vel personam separant, vel naturas confundunt, vt Nestorius, Eutyches, Monothelætæ, Monophysitæ, & nostra ætate

Schvencfeldius & alij contagia similia
Eutychanis & Nestorianis sparserunt.

Quod ad primum agmen Hostium
Filij Dei Diuinitatem prodentium atti-
net: non exittimemus ab Ebione & Ce-
rintho primum post apostolos, blasphemias illas in filium Dei ortas fuisse: sed
mox ab exordio Ecclesie, edita promissi-
one de semine mulieris Christo vindice
& custo de generis humani, non dubitum
est Cainum & ipsius assecclas, doctrinam
de diuinitate & beneficijs Messie irritam
abiecisse: sicut postea in maxima parte
generis humani apud Ethnicos memo-
ria promissionis de Christo deleta fuit, &
in populo Israel summi Doctores, Phari-
saei & Sadducaei palam negarunt diui-
nam in Christo naturam futuram esse, sic-
ut Christum ipsum hoc praetextu ad
supplicium crucis deposcunt, quod bla-
spemus esset, qui se filium Dei, seu verum
Deum esse affirmaret.

Post resurrectionem inter amplexos
doctrinam Christianam, primi Ebion &
Cerinthus, viuente adhuc Iohanne Apo-
stolo in Asia, & post hos Theodotus By-
zantius, & Artemon Phrygius, & alij
docuerunt, Christum non exiuisse, ante-
quam

quam ex Maria nasceretur, sed tunc primum cœpisse cum ex Maria natus est, & purum ac nudum hominem fuisse: Deum autem appellari, non ratione diuinæ naturæ personaliter vnitæ, sed ratione excellentiæ, officij & donorum diuinorum, sicut magistratus Dij vocantur, & sicut Moses Deus Aaronis nominatur. Hos perspicue refutant testimonia, quæ affirmant personam Christi & diuinam in eo naturam extitisse & subsistisse, antequam ex Maria nasceretur. Ioh. 8. Priusquam Abraham natus esset, EGO SVM. I. Cor. 10. Comitabatur Israelitas in deserto petra Christus. Ioh. 17. Glorifica me ea gloria, quam habui apud te ante constitutionem mundi. Rom. 9. Ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia DEVS benedictus in secula. Deniq; ad hos refutandos Iohannes principium euangelij sui præcipue direxisse scribitur. In principio erat verbum, & verbum erat Deus, per quod omnia condita sunt, quod verbum postea caro factum, in nobis habitauit &c. Etsi autem ingeniosis & concinnis præstigijs postea Paulus Samoſatenus, Antiochiæ episcopus, & post synodum Nicenum Photius Syrmienſis

sis, & nostra ætate Michaël Seruetus Arago testimonium Iohannis eluserunt, & λόγον in Iohanne, non λόγον ὑποσώδη, seu personam subsistentem, sed λόγον ἐνοδήσεται ἢ θεωρητικὸν ἢ ῥητικόν, id est, cogitationem seu propositum patris, seu vocem prolatam & sonum euanescentem, significare disputarunt: tamen illa ipsa Iohannis concio has præstigias refutat, cum inquit, mundum per Christum conditum esse. Atqui mundus non est per humanam Christi naturam, quæ post 3960. annos primum ex virgine Maria originem duxit, conditus. Ergo necesse est in Christo nato ex virgine esse & manere diuinam naturam conditricem, de qua Coloss. 1. dicitur, Omnia per Christum condita sunt. Et Ebr. 1. Nouissimè locutus est per Filium, per quem & secula fecit. Hæc testimonia perspicuè conuincunt, Christum fuisse, antequam naturam humanam indueret, verè & natura Deum creatorem.

Altera cohors primæ huius aciei sunt Basilides & ipsius sectatores, & postea ARIVS, EUNOMIUS, AETIUS qui etiam concesserunt, Christum fuisse antequam ex Maria nasceretur, & præter humanam, esse in Christo alteram Superiorem & cœlestem

coelestem naturam, per quam hic mundus conditus fit, sed tamen hanc non ab æterno ex patris essentia genitam, sed *ἐκ μὴ ὄντων* ante initium mundi creatam, nec Deo patri æterno *ὁμοῦσιον* seu consubstantialem esse contenderunt, contra expressa testimonia 1. Ioh. 5. Hic est verus Deus, Rom. 9. Christus est super omnia Deus benedictus in secula. Ierem. 23. Inuocabunt eum *ΙΕΡΟΝΑ*, Iustitia nostra. Ioh. 20. *DOMINVS* meus & *DEVS* meus. Ioh. 10. Ego & pater vnum sumus, quo dicto Iudæi etiam intelligebant, Christum se Deo patri æqualem prædicare. Colos. 2. in *CHRISTO* Habitat omnis plenitudo Deitatis corporaliter. Ioh. 1. *καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος*. Omnia per illum facta sunt. Psal. 43. Quoniam ipse est Deus tuus:

Obiecerunt autem Ariani. Qui minor est Deo patre, non est *ὁμοῦσιον*, & æqualis. Filius minor est Patre Iohan. 14. Pater maior me est.

Ergo Filius non est natura Deus, nec est æqualitas essentiæ. Respondeo ad Miorrem, 1. ex symbolo Athanasij, Christus minor est patre secundum humanitatem: æqualis

æqualis patri secundum Diuinitatem.
 2. Quia est persona missa, quæ minor est mittente. 3. Ratione officij & præsentis ministerij, passionis & mortis in toto statu humiliationis, in quo cum nondum conspiceretur Filij potentia, sed passio & infirmitas, patris autoritas & potentia monstranda fuit, à quo institutum sit hoc ministerium & qui per illud efficax sit, & rursus glorificaturus, sit Filium & ecclesiam seruaturus. 4. Quia Filius est ex patre & non e contra.

II. Omne quod natum est, id aliquando non fuit, sed habet essendi principium seu coepit esse. Filius Dei est natus ex Patre. Ergo nõ est coæternus patri, sed coepit esse, καὶ ἦν ποτε, ἕτε ἄρα ἦν, Erat tempus, quando non erat filius. Respondeo. Nego Maiorem. Nam physicae sententiæ de generatione naturæ corporeæ, non sunt transferendæ ad generationem diuinam seu æternam, in qua nullam temporis prioris aut posterioris mentionem fieri oportere, ipsa etiam Physica testatur. τὰ δὲ ὄντα, ἢ ἀπὸ ὄντων, ἄρα εἰσὶν ἐν χρόνῳ, id est, æterna quatenus æterna, non sunt obnoxia temporì.

Hac generali solutione considerata,
 deinceps

deinceps etiam aliæ eruditæ Patrum explicationes in conspectu sint. Hilarius lib. 7. de Trinit. ad Maiorem ita respondet, Aliud est ex eo nasci, quod semper non fuit. Aliud est ex eo nasci, quod semper est. Quare si semper Deo patri proprium est, quod semper est pater: necesse est Filio semper proprium esse, quod semper est Filius. Nam relativa se mutuò ponunt. Augustinus lib. 6. de Trinit. cap. 1. Sicut splendor qui gignitur ab igne atque diffunditur, coævus est illi, & esset coæternus, si ignis esset æternus: Sic Filius cum sit *ἀπὸ γαῖα*, hoc est, splendor lucis paternæ, coæternus est Patri. Ambrosius lib. 1. de Fide ad Gratianum. cap. 5. Ego filium natum esse confiteor, quod reliquum est impietatis horresco. Scriptum est enim, Ante me non fuit alius Deus, & *Es 4. 44* post me non erit. Quis ergo hæc dicit, Pater an filius? Si Filius, Ante me, inquit, non fuit alius Deus. Si pater, post me, inquit, non erit, Hic priorem & ille posteriorem non habet &c.

III. Deus non est creatura. Christus est creatura, Ebr. 1. Est fidelis ei, qui fecit eum. ergo Christus nõ est Deus. Respondeo ad dictum Ebr. 3. Quod nõ de essentia, sed de

officio loquitur. Considerate Apostolum
& Pontificem Iesum Christum, qui fidelis
est ei qui fecit, hoc est, constituit & ordi-
navit eum Pontificem. Psal. 2. Ego autem
constitui regem meum. Sic Act. 2. Petrus
dicit Christum eum fecit Deus, id est, offi-
cium Christi ipsi tribuit.

III. Deus omnia scit. Filius non omnia
scit. Ergo non est Deus. Minorem pro-
bo. Marci 13. De die illa & hora nemo scit,
neq; angeli in cœlo, neq; filius nisi solus
pater. Respondeo ad Minorem. Nescit,
non sibi, sed Nobis, quibus non reuelat
diem & horam iudicij, sicut alibi inquit:
Tentat vos Deus, ut sciat, id est, vos scire
faciat.

2. Nescit quod ad præsens ministeri-
um & officium attinet, in quo non expo-
nit, quæ de fine mundi à patre decreta
sunt, aut cur Deus Alexandro dederit
monarchiam Persicam, & non Græcæ.
Hæc nihil ad Evangelion, aut ministeri-
um Christi pertinent.

3. Nescit, scilicet humana natura filij
à se & per se.

V. Solus pater est verus Deus. Filius
non est Pater. Ergo Filius non est verus
Deus. Minorem probo. Ioh. 17. Agnos-
cant

stant Te solum verum Deum & quem
 misisti, Iesum Christum. Respondeo:
 Solus non excludit filium aut Spiritum
 sanctum, sed numina commentitia om-
 nium gentium, quæ non sunt verus De-
 us, sicut de filio expressè affirmatur. 1. Ioh.
 5. Hic est verus Deus. Alij ita construunt:
 Agnoscat te & quem misisti I E S U M
 Christum esse solum verum Deum.

VI. Ioh. 17. Pater glorificat filium. Er-
 go pater est maior filio. Respondeo. Con-
 cedo secundum humanam naturam;
 Quæ passa & mortua post resurrectio-
 nem æterna gloria ornatur, sicut Philipp.
 2. Deus Christum exaltavit, scilicet secun-
 dum humanam naturam. Non enim ex-
 celsus, sed caro excelsi exaltatur.

VII. Prouerb. 8. Dominus creauit me
 initio viarum. Ergo Filius est creatura:
 Respondeo. In Ebræo est, Dominus pos-
 sedit me קַבַּל non creauit אֵלֵּים Deus ab
 æterno possedit sapientiam, quæ in crea-
 tione mundi & mirandis operibus in Ec-
 clesia se postea exeruit &c.

VIII. Iehoua habet esse à seipso & non
 ex alio. Filius non habet vitam à seipso,
 sed à patre. Ioh. 5. Sicut pater habet vitam
 in seipso: sic dedit & filio vitam habere in
 seipso.

seipso. Ergo Filius non est Iehoua, nec æqualis Patri. Respondeo. Filius nascendo accepit essentiam, quæ à seipso essentiam habet, & non ex nihilo creatur. 2. Hanc ipsam ob causam filius vitam in seipso habet naturaliter & essentialiter sicut pater. 3. Quidam ad humanam naturam accommodant: Quæ vitam viuificantem in se, tamen non a se possidet.

IX. Creatura non est Deus. Christus est primogenitus omnis creaturæ. Col. 1. Ergo non est Deus. Respondeo ad minorem. est fallacia figuræ dictionis. nõ dicimus esse creaturam, sed genitum ante omnes creaturas. Primogenitus dicitur respectu humanæ naturæ, quæ omnibus creaturis dignitate antecellit, & prima ex morte resurrexit. Unigenitus dicitur respectu diuinæ, ex patre natæ.

X. 1. Cor. 15. Tradet regnum Deo & patri, & ipse filius subijcietur patri. Ergo non est æqualis patri. Respondeo ad Antecedens. Tradet regnum Deo, hoc est, totam Ecclesiam electorum per ministerium Euangelij in hoc mundo collectam adducet ad Deum Patrem, vt non amplius per Verbum & sacramenta: sed immediate à Deo, qui erit omnia in omnibus, regatur.

regatur. & ipse filius in suo corpore, hoc est, Ecclesia subijcietur seu ministerium filij cessabit, cum Deus immediate sua luce in beatis conspicietur.

XI. Omne genitum posterius est gignente. Filius est genitus. Ergo non est coæternus patri. Respondeo. Nego Maiorem. Ut enim simul cum flamma seu lumine sparguntur radij, & ἀπώγασμα seu splendor à lumine emanans, ipsi lumini coætuus est: ita filius ἀπώγασμα lucis paternæ, patri coæternus est. Quamdiu enim est & fuit PATER prima persona, tam diu est filius. Est autem pater ab æterno.

Ergo & Filius.

Quia relativa se mutuò ponunt.

XII Ioh. 20. Ascendo ad Patrem meum & patrem vestrum, ad Deum meum & Deum vestrum. Ergo Christus non alia ratione est filius Dei patris, quam Nos. Respondeo. Christus est filius Dei natura, nos adoptione: seu Deus est pater Christi natura, nobis gratia.

XIII. Deus excitavit Christum à mortuis Act. 2. 10. Ergo Christus non est æqualis cum Deo patre potentia. Respondeo. Vocabulum Deus in antecedens

te essentialiter, non personaliter, hoc est, Non solam personam Patris, sed diuinam naturam, Patri, filio, & Spiritui sancto communem denotat. Recitavi aliquot Arianorum argumenta, ad quæ cætera studiosi ex Nazianzeno, Cyrillo, Hilario, & alijs collecta adiungent.

Sabelliani.

Tertia cohors veram de diuinitate Christi doctrinam peruertentium sunt, qui vnâ tantum in diuinitate personam constituunt, & Trinitatem solummodo in nominibus, non in rebus seu reali discrimine & ἰσοστάσις distinctis confitentur,

*Circa An-
num Chri-
sti 250.*

vt Praxeas, aduersus quem Romæ docentem Tertullianus scripsit. Noëtus Ephesinus. Sabellius Afer Pentapolitanus. Hi Deum Patrem ex Maria incarnatum & passum esse finxerunt, vnde Patripassiani appellati sunt. Sed non Patrem nec Spiritum Sanctum, sed solum filium naturam humanam assumpsisse & pro nobis passum esse, manifestè conuincunt testimonia. Ioh. 3. Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret. Gal. 4. Misit Deus filium suum natum ex muliere. Luc. 1. Quod nascetur sanctum, filius Dei vocabitur. Ioh. 1. Verbum, quod erat apud Deum, caro factum est. Concil. Tol.
3. So-

2. Solum verbum caro factum est, & cum tota Trinitas operata sit formationem suscepti hominis, solus tamen filius accepit hominem, in singularitatem personæ, non in vnitatem naturæ, id est, quod est proprium filij, non quod commune est Trinitati, id est, proprie in hypostasi filij, non in tribus communiter personis, diuina natura humanam naturam sibi vniuit. Neq; enim sentiendum est, solam filij Dei hypostasin exclusa natura $\text{\textcircled{D}}$ λόγος diuina, incarnatum esse. In Christo enim omnis Plenitudo DEITATIS, seu tota & perfecta Deitas filij Dei, tanquam in proprio corpore seu personaliter habitat. Et Longobardus lib. 3. distinct. 5. hanc quæstionē tractans, Dionysij & Damasceni sententiam citat, Θεότης ὁλικῶς ἡμῖν ἐν μία τῶν ἐαυτῆς ἐκθινῶν ἦσε ὑποστάσεων, id est, Deitas totaliter nobis in vna suarum hypostaseon communicauit: seu tota & perfecta diuina natura in persona filij incarnata est. Consideratur enim Deitas seu essentia diuina, aliàs absolute, quatenus communis est tribus personis: aliàs relatiuè, quatenus in singulis personis, characteristica proprietate velut deter-

minata & limitata est. Dicunt igitur in Scholis; Naturam diuinam non absolute, sed relatiuè in persona filij consideratam incarnari.

Manichæi.

SECUNDÆ ACIEI Hostium filij Dei, veritatem humanæ in Christo naturæ impugnantium, primus dux fuit, Simon Magus ex apostolorum historia Act. 8. notus, & huius discipuli, Menander, Cerdon, & postea Marcion & Manichæi, qui Christum non vera carne seu natura humana præditum, sed simulatam speciem & phantasma humani corporis assumpsisse (sicut angeli & ipse filius Dei olim patribus in simulacro seu forma corporis humani apparuit) & *δοκίμα μόνον ἢ φαντασία*, putatiuè tantum non verè passum & mortuum esse contendunt. Quorum delirium verè *φαντασίον*, quo totum opus nostræ redemptionis, & vniuersa salus, iustitia & vita nostra æterna labefactatur, & in spectrum ac ludibrium vertitur, Christus ipse Luc. 24. & a libi, se non spectrum aut spiritum esse, sed verè carnem & ossa habere, & verum hominem ac filium Davidis & semen Abrahæ esse, & verum corpus suum pro nobis in mortem tradidisse, & preciosum sanguinem

guinem suum pro nostris peccatis fudisse,
& veram Iustitiam ac vitam æternam no-
bis confecisse adfirmans, refutat.

Obiecerunt autem Manichæi Dictum
Pauli. Rom. 8. Misit Deus filium suum
in similitudine carnis peccati. Ergo non
veram carnem humanam, sed tantum si-
militudinem seu speciem carnis assump-
sit. Respondeo ad antecedens. Caro
Christi non peccatrix par erat nostræ pec-
cato pollutæ, Genere seu naturæ humanæ
veritate, non vicio Adæ. Deus Misit Fili-
um, qui assumpsit veram humanam na-
turam, & quidem passibilem ac morta-
lem, sed sine peccato. Ideo vltus est his ver-
bis, Misit filium in similitudine carnis
peccati. Quia re ipsa sine peccato fuit, &
tamen similiter vt nos miseri peccatores,
doloribus & morti subiectus fuit. Sic E-
pistola ad Hebræos 2. & 4. interpretatur,
Debuit per omnia fratribus similis fieri
ὡς ἡμᾶς, excepto peccato. Et 2.
Cor. 5. Christum qui non nouit peccatum
(quo ad fundamentum seu materiale)
pro nobis fecit peccatum (quo ad forma-
le seu Reatum) vt damnaret peccatum in
carne (nostra hærens) & nos efficeremur
Iustitia Dei in ipso.

II. Forma & Similitudo ac figura Rei, non est res ipsa. Christus formam & Similitudinem naturæ humanæ assumpsit, & figura tantum vt homo repertus est, Philipp. 2. Ergo Christus non veram, sed simulatam speciem & figuram similem humanæ (vt in apparitionibus olim Angeli) assumpsit. Respondeo, Primum Maiorem non esse simpliciter veram. Forma enim propriè est ipsum esse rei, & nihil similius cogitare possumus, quàm quod est ὁμοίωσις & ἄνμα seu figuram & habitum rei tribuens, rem ipsam non propterea adimit. Deinde ad Minorem, Christus formam Serui assumpsit, sicut Formam Dei antea habuit (Vtrobique enim Vox μόρφη vsurpatur) secundum quam formam Christus non per rapinam (sicut Satan & Adam conati sunt rapere æqualitatem Dei) sed per naturam est æqualis Deo, ac etiamsi potuisset diuinam Maiestatem & Gloriam suam, absq; vllis infirmitatibus humanis perpetuo etiam in his terris exercere, & palam demonstrare: tamen cum missus esset, vt sua passione & morte victima pro genere humano fieret, admiranda humilitate & exinanitione, non voluit contra vocationem de-

positis

positis his infirmitatibus, à quibus caro eius à peccato immunis libera esse potuisset, suam cum Deo æqualitatem in carne ostentare, nec tantum substantiam nostræ naturæ, verumetiam proprietates & conditiones ac infirmitates omnes naturæ nostræ peccato obnoxia, & prorsus Similis cæteris hominibus (solo tantum peccato excepto Ebr. 4) fieri voluit & *ἤματι* seu habitu animi & corporis, omnibus affectibus & gestibus ac tota conuersatione, vt quiuis alius vulgaris & nudus homo, absque tamen peccato sese gessit. Hoc exemplum Humilitatis Christi serio imitandum nobis Paulus iubet. Qui vt nō ad simulatam & fictam humilitatem nos cohortatur: ita cū Christo formam, similitudinem & figuram hominū tribuit, non simulatum & fictum naturæ humanæ spectrum, ipsi tribuere existimetur. Et vocabulum *ἤμα* substantiæ veritatem non tollere, sed Gestus & Motus animorum & corporum significare manifestum est. Sicut de tota vitæ conuersatione Rom. 12. & alibi vsurpatur, *μὴ συζητεῖτε τῷ αἰῶνι τούτῳ*, non confituremini huic mundo, non imitemini
 Gestus

Gestus seu affectus & motus animorum
& corporum similes mundanis.

III. In veteri Testamento Christus in
specie seu simulacro naturæ humanæ ap-
paruit. Ergo etiam in nouo. Respondeo.
Lex umbram habuit futurorum bono-
rum, non ipsam imaginem rerum. Quare
in veteri Testamento externis quibus-
dam umbris & imaginibus mysterium
incarnationis præfiguratum: In nouo au-
tem Testamento, Christus re ipsa exhibi-
tus & ex semine David secundum carnem
reuerà natus est.

IIII Angeli ministeria sibi commissa
in specie & phantasmate Corporis huma-
ni expedire potuerunt.

Multo igitur magis Filius Dei, officium
nostræ Redemptionis conficere in
specie & similitudine carnis nostræ *κῆδος*
κῆδος potuit. R. A possibili ad inesse non
valet consequentia. Posset Deus sine con-
iunctione maris & sceminæ ex gleba ter-
ræ nunc quoq; homines condere. Posset
nos sine cibo & potu alere: Ita potuisset
nos sine assumptione naturæ humanæ
redimere. Sed hunc ordinem miranda
sapientia sua decreuit & in verbo expref-
sit, vt verbum caro factum, carnem no-
stram

stram saluaret. Discrimen igitur est inter incarnationem Christi & apparitionem Spiritus sancti in specie columbæ. Non enim veniebat Spiritus sanctus ad liberandas columbas, sicut filius Dei carnem humanam induit, vt carnem carne liberaret, vt Augustini verbis cap. 22. de Agone Christiano vtar.

Altera cohors huius secundi agminis fuerunt olim Valentiniani, Quos ex professo D. Iræneus quinq; libris refutandos suscepit; & nostro tempore Anabaptistæ, qui concedunt veram quidem carnem esse, quam Filius Dei assumpsit, sed hanc non ex substantia Virginis Mariæ sumtam, nec nostræ carni *ὁμοίωσιν*, sed cœlestem, ætheream ac diuinam, & cœlitus delatam, per Mariam Virginem, tanquam per canalem transiuisse.

Nota sint igitur illustria scripturæ Testimonia, quæ carnem Christi ex semine Abrahæ & Davidis propagatam, & nostræ carni *ὁμοίωσιν* & ex substantia Mariæ de spiritu Sancto conceptam & sanctificatam esse confirmant. Heb. 2. Non angelos, sed semen Abrahæ assumpsit. Vnde debuit per omnia fratribus similis (substantia & qualitatibus) fieri. & paulo ante.

lò ante. Nam & qui sanctificat (Christus)
 & qui sanctificantur (homines) ex vno
 (Adamo) sunt omnes, hoc est, eiusdem
 naturæ humanæ sunt. Ideò non erubescit
 fratres eos vocare, dicens. Ecce ego &
 pueri, quos dedit mihi Dominus. Quo-
 niam igitur pueri participes sunt carnis &
 sanguinis, & ipse similiter particeps eo-
 rum factus est, 2. Reg. 7. 1. Paral. 17. Act.
 2. De fructu lumborum tuorum ponam
 super sedem tuam. Verè igitur ex Semine
 Davidis secundum carnem natus est,
 Rom. 119. & ex Muliere Gal. 4. Ideò
 fructus Ventris Mariæ. Luc. 1. Et semen
 mulieris Gen. 3. & semen Abrahæ. Gal.
 3. & Germen Davidis. Ierem. 23. 33. no-
 minatur.

Fuerunt autem hæc argumenta Va-
 lentinianorum præcipua.

I. Naturam redemptricem generis hu-
 mani necesse est omnis peccati expertem
 esse. Ebr. 7. Talis decebat vt esset ponti-
 fex, sanctus, innocens, impollutus, segre-
 gatus à peccatoribus & excelsior cælis
 factus. Sed nostra caro & natura Huma-
 na tota peccato infecta & corrupta est;
 ita vt omnes in peccato & iniquitatibus
 concipiantur & nascantur. Ergò non
 nostram

nostram carnem Humanam, sed alterius
 & diuersæ speciei substantiam Filius Dei
 assumpsit. Respondeo ad minorem. Om-
 nes homines, scilicet ex virili semine con-
 cepti nascuntur polluti peccato. Ideo
 Christus peculiari spiritus Sancti operati-
 one sine virili semine ex Maria virgine
 conceptus est, & massa quam de Mariæ
 carne & sanguine Filius Dei assumpsit, à
 spiritu Sancto sanctificata & ab omni la-
 be peccati mundata est. Luc. 7. Quod ex
 te nascetur sanctum, Filius Dei vocabitur.
 II. Cor. 15. Primus homo ex terra, ter-
 renus, Secundus homo ipse Dominus de
 coelo. E. Natura Christi assumptâ, nō fuit
 terrena seu humana *χοϊκή*, sed cœlestis &
 diuina. Respondeo. Ex tota serie dispu-
 tationis Paulinæ apparet, nominari ab eo
 corp⁹ cœleste, quod antea nominauit spi-
 rituale. Vt autem spirituale vocatur, non
 quod substantiæ corporeæ expers, aut
 prorsus in spiritum mutatum sit, Sic cœ-
 leste Christi corpus dicitur, non quod al-
 terius cum humanis corporibus substan-
 tiæ, sed quod cœlestibus & diuinis pro-
 prietatibus ac donis, immortalitate, po-
 tentia, agilitate & gloria cœlesti præditū &
 spiritu diuino plenū sit, quo etiam nostra
 corpora

corpora terrena, polluta peccato, obnoxia corruptioni, infirma, foeda, caduca immediate viuificabit, & corpori suo coelesti conformia, immortalia, clara, agilia & aeterna reddet.

III. Ioh. 6. Videbitis Filium hominis ascendentem, vbi erat prius. Ergo Humana Christi natura non ex Maria virgine sumpta, sed coelitus delata est. Respondeo ad Antecedens per communicationem Idiomaticum. Filius hominis ascendit secundum humanitatem, vbi erat prius secundum diuinitatem.

III. Quod postremo Diuina Maestate indignum esse obijciunt, vt sordidam nostram naturam, vnione personali sibi adiungat, cum ne Angelorum quidem multo nostra praestantiorem eo honore dignatus sit: Respondeo, Tanto maiores a genere humano gratias Filio Dei Emanueli & fratri nostro deberi. nec de dignitate aut indignitate, ex nostris ratiocinationibus, sed simpliciter ex Dei verbo nobis de re tanta statuendum est.

V. Ioh. 3. Nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo, Filius hominis qui est in caelo. Ergo Filius hominis seu Natura humana in Christo coelitus descendit

scendit, & non ex substantia virginis Mariæ assumpta est. Respondeo. Per communicationem idionatum.

Tertia secundę huius aciei cohors sunt, Apollinaris Laodicensis, qui corpus solūmodo humanum à Christo susceptū fuisse docuerunt, sed non Animam rationalem, cuius vicem Divina & λόγος natura suppleverit. & Monotheletæ, qui vnam tantum numero voluntatem in Christo posuerunt. contra manifesta testimonia Ioh. h. 10. Pono animam meam, vt rursus assumam eam. Luc. 23. In manus tuas commendo Spiritum meum. Matth. 26. Non mea voluntas fiat, sed quod tu vis. Iohan. 6. Descendi de cœlo, non vt meam voluntatē facerem, sed eius qui misit me. Ioh. 5. Non quero meam voluntatē, sed eius qui misit me. Et de mente seu potentia intelligente dicitur Luc. 2. Iesus proficiebat sapientia apud Deum & homines.

Præterea homo Iesus Christus 1. Timoth. 2. & Filius hominis Matth. 16. Ioh. 16. & alibi nominatur. Verum itaq; & integrum hominem ex Anima rationali & corpore seu carne constantem fuisse non dubitemus. Cumq; non caro solū, sed etiam Anima seu Mens humana peccato

foedata & corrupta, reparanda & sananda fuerit: non dubium est totam Hominis naturam Carnem & Animam à Christo assumptam fuisse. Το γὰρ ἀπερόλητον, ἀ-
 θεογένετον, ὃ δὲ ἦν ὡταὶ παρὰ θεῶν, τὴν αὐ-
 τῶν φύσιν, &c. Quod de humana natura à Christo non est assumptum, illud etiam non est curatum. Quod autem Deo λόγῳ vnitum est, hoc & saluatur. Quod vero Apollinaris, & ante eum Ariani dictum Ioh. 1. Verbum caro factum est, allegarunt: manifestum est, Vtitata scripturæ phrasi, appellatione carnis, totum Hominem anima & corpore constantem, & simul humanam infirmitatem & fragilitatem passioni & morti subiectā significari.

Suencfeld.

Quarta, vt olim Eutyichiani post vni-
 onem, ita nostro tempore Suencfeldiani post Glorificationem humanam Christi naturam prorsus Deificatam, seu in Diuinitatem conuersam, & in sanctæ Trinitatis essentiam diuinam collocatam, neq; amplius creaturam esse contendunt.

Retinere autem Christum, veram humanam naturam, & hanc creaturam esse & manere, etiam post resurrectionem conuincunt illustra verbi diuini & Symbolorum testimonia. Luc. 24. Ecce manus

nus & pedes meos, quia ego sum. Contrectate & videte, Quia Spiritus carnem & ossa non habet. Cum Hoc corpore visibiliter ascendit in coelum & rediturus est ad iudicium, in quo illud ipsum corpus, quod in passione compunxerunt, impij videbunt. Act. 1. Apoc. 1. Et Symbolum dicit, Natus ex Maria virgine, & deinde, Sedit ad dexteram Dei patris omnipotentis. Ille idem natus ex virgine sedet ad dexteram Dei patris humana natura, orta ex Maria & semine Abrahami induit, Emanuel & frater noster, caro de carne nostra, & os ex ossibus nostris, & Pontifex ex hominibus assumptus, qui ut perpetuo pro nobis interpellat, ita perpetuo est Pontifex Deus & homo. His enim verbis in scripto quodam publico praecipitores & patres nostri anno 1540. Svencfeldij delirium repudiant. Qui si fateatur Christum esse Deum & hominem, cur negat naturam humanam esse creaturam. Si vocat creaturam tantum mortalem naturam, cur nouo quodam modo loquitur, & conturbat Ecclesias? Nos creaturas vocamus vsitato more, res a Deo creatas ex nihilo & ab alijs ortas.

Postremo veritatem Humanæ in Filio
 S 2 Dei

*Aphthardocita,
Niseph. lib.
18. cap. 45.*

Dei naturæ corruerunt Aphthardocitæ, à Iuliano Halicarnassæo orti, qui corpus Christi ab ipsa conceptione incorruptibile fuisse sinxerunt. Etsi enim corpus ipsius in sepulchro non dissipatum, & in terram redactum est: tamen veros dolores ac cruciatus animi & corporis pro nostris peccatis sustinuit, & verè passum ac mortuum est. Verè enim languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit. Ipse vulneratus est propter peccata nostra, attritus est propter scelera nostra. Et paulo post, Dominus voluit contere eum in infirmitate. Verè igitur sensit tristitia & angores ac consternationes animi, luctantis non cum terroribus mortis tantum, sed etiam cum horrenda IRA DEI, adversus omnia totius generis humani peccata in se derivata, ut nos debitæ poenæ persolutione & ἀντιλύσει sufficienti à culpa & poena æterna verè liberaret. de quibus angoribus Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. dicitur. ἤρξατο λυπῶσθαι, καὶ ἐκπαυεσθαι, καὶ ἀδημονῶν, cœpit tristari & expauescere, & gravissimè angere animo, & dixit, Valde tristis est anima mea vsq; ad mortem. Has infirmitates naturæ humanæ peccatricis volens propter

propter nos assumfit, vt victima fieret. Ebr. 4. Non habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris, sed tentatum per omnia secundum similitudinem sine peccato.

Hæc testimonia non solum Manichæis, qui Christum *δονήσας καὶ φαστασία* hos dolores passum esse, verumetiam Hilario opponantur, qui lib. 10. de Trinitate prolixè disputat, Christum sine vlllo doloris sensu passum esse. Fallitur, inquiens, humanæ existimationis opinio, putans huic dolere, quod patitur. Item, Affertur quidem hæc impetum passionis, non tamen dolorem passionis inferunt, vt telum aliquod aut aquam perforans, aut ignem compungens, aut aëra vuinans.

Quod autem obijciunt: Indignos Deo, & personæ Filij Dei ignominiosos tantam mœstitiâ & angores videri: Respondeo cum Nazianzeno, *μὴ ἀγέτω ἄλυτον, ὅτι ἀγέτω τὸν τανδὸν*, Non propterea ignominiosus aut honore suo spoliatus est, quia propter te humilis factus est.

II. Deus nullis doloribus, nulli passi-

omni aut morti obnoxius est. In Christo habitat omnis plenitudo Deitatis corporaliter. Ergo Christus nullos dolores aut cruciatus, nec mortem metuit aut sensit. Respondeo, Maior vera est loquendo de diuina natura in abstracto, sed non in concreto. Est autem Christus passus & mortuus, Requiescente verbo seu non exerente suas vires & potentiam diuinam hoc admirandæ humiliationis tempore, sed obediēte Deo patri in passione.

III. Mœstitia, dolores, mors, sunt pœnæ peccati. Christus fuit innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus. Ebr. 7. Ergo non sustinuit angores & alias infirmitates, quæ sunt peccatorum pœnæ. Respondeo ad Minorem. Non habuit propria, sed aliena totius mundi peccata sibi imposita, eorumq; pœnas gestauit, vel verbis Esaiæ 53. Christus iniquitatem non fecit, neq; dolus fuit in ore eius. & Dominus voluit contere eum in infirmitate. Quia posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum.

TERTIA ACIES, vnionem personalem duarum in Christo naturarum, & consequentem inde communicationem idiomatum oppugnat, vt Nestorius Constanti

Constantinopolis Episcopus, tempore Theodosij II. Imperatoris, negavit duas in Christo naturas personali vnione copulatas esse, ita vt sit vna tantum indiuidua persona, Christus, Dei & Mariæ filius, verus Deus pro nobis ex Maria natus & crucifixus, sed duas in Christo personas constituit, quarum altera Dei filius, altera Mariæ filius sit: altera passâ, altera non passâ sit: nec Mariam *θεοτόκον*, Dei genitricem, recte dici: nec Deum, sed hominem pro nobis crucifixum esse contendit. contra expressa scripturæ testimonia, Luc. 1. Quod ex te nascetur, filius Dei vocabitur. Item: vnde mihi hoc, quod MATER DOMINI venit ad me. Fuit autem hic congressus Mariæ & Elisabeth, prima noui Testamenti Synodus, in qua, spiritu sancto præside, decreuerunt, Christum patribus promissum iam exhibitum, & ex Maria virgine conceptum, & MARIAM MATREM DOMINI seu *ΙΗΘΥΑ* FILII DEI, ac vere *θεοτόκον* esse. Gal. 3. Misit Deus filium suum natum ex muliere. Luc. 2. Natus est vobis hodie Saluator, qui est Christus Dominus. 1. Cor. 2. Dominum Gloriæ crucifixerunt,

fixerunt. Act. 20. DEVS ecclesiam suo sanguine redemit.

Hunc Nestorij errorem, Synodus Ephesina I. præfide Cyrillo, duodecim Anathematismis, quæ duodecim capitula Cyrilli vulgò nominât, damnauit. quos infra adscribam. ex quibus magnitudo illius controuersiæ, & periculum veneni sub Nestorij errore latentis, videlicet quod reuera Christum, nudum hominem Θεοφόρον, tamen si maioribus donis à Deo ornatum fuisse sentiat, cui per assistentiam tantum seu societatem, tanquam organo Diuinitatis, λόγῳ adfuerit, aliqua ex parte demonstratur. Quare studiosos horror, ut tum canones illos Synodi Ephesinæ, tum eorum declarationes, à Cyrillo postea in Apologetico copiose expositas, diligenter & attentè legant & expendant. Fuerunt autem Nestorij argumenta præcipua.

I. Omne quod ex homine nascitur, certo tempore incipit viuere, & certis ætatum gradibus crescens, bimestre aut trimestre &c. appellari potest. Deus non certo tempore incepit viuere, nec bimestris aut trimestris est. Ergo Deus non est natus ex homine, nec Maria dici potest Θεο-

τόκῳ

seu Dei genitrix. Respondeo ver-
bis Iustiniani de sancta Trinitate & fide
Catholica: Sanctam atq; gloriosam vir-
ginem Mariam propriè & verè Dei ma-
trem esse dicimus, non quia DEVS VER-
BVM principium ex ea tumserit, sed quia
in vltimis diebus descendens de Cœlis ex
ipsa incarnatus & homo factus & natus est.

II. Quod natura est ab æterno, non po-
test ex homine nasci temporaliter. Filius
Dei natus est ab æterno. Ergo nõ nascitur
temporaliter, nec Maria dici potest *Γεωτό-*

κος. Respondeo ad Maiorem: Quod
natum est ab æterno, non potest nasci in
tempore scilicet respectu vnus & eius-
dem naturæ. Ad Minorem: Filius Dei
natus est ab æterno, secundum diuinam
naturam, sed secundum alteram naturam
humanam, in personæ vnitatem assum-
ptam, in tempore natus est, anno mundi
3962.

III. Persona est rationalis naturæ indi-
uidua substantia. In Christo sunt duæ na-
turæ rationales & indiuiduæ substantiæ,
diuina & humana. Ergo in Christo sunt
duæ personæ. Respondeo, Maior non est
integra definitio, vt supra in explicatione
definitionis personæ dictum est.

Idem argumentum hac forma proponitur. Nulla natura intelligens individua est sine persona. In Christo sunt duæ naturæ intelligentes individua. E. in Christo sunt duæ personæ. Res. ad Maiorem: Nulla natura intelligens, scilicet seorsim ac per se subsistens. Ad Minorem: In Christo sunt duæ naturæ intelligentes, sed non ambæ seorsim ac per se subsistētes. Humana enim natura in vnitate personæ a Filio Dei λόγῳ assumpta, non per se ipsa seorsim, sed in persona filij subsistit: ita vt vnū cum filio Dei ὑφιστάμενον sit. ἄμα γὰρ σὰρξ, ἄμα θεὸς λόγος σὰρξ, ἄμα σὰρξ ἐμψυχὸς λογικὴ. ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ἐνωθεὶς τῇ λόγῳ ὑποστάσει, simul caro, simul Dei verbi caro, simul caro anima rationali animata, in ipsa sui prima existentia vnita personæ verbi, vt Damascenus lib. 3. cap. 2. loquitur. Non enim habuit humana Christi natura propriam & peculiarem subsistentiam ante & extra hypostaticam cum verbo vnionem.

III. Diuinitas est impassibilis & immortalis. Filius Dei est verè & natura DEVS. Ergo non est passus nec mortuus. Respondeo. Maior vera est de diuina natura

Argumentum
à Amlingi
contra Re-
alem Effu-
sionem

tura per se considerata in abstracto. Ad
 Minorem: filius Dei est verè & natura
 Deus, sed non tantùm Deus, verùm etiã
 verè & natura Homo. Ad conclusionem:
 Ergo non est passus, scilicet secundum Di-
 uinitatem, sed secundam assumptam hu-
 manitatem. quæ tamen sola non potuis-
 set sufficiens λύτρον pro peccatis homi-
 num persolvere, nec vincere mortẽ, nisi
 persona pariẽs fuisset verè & natura Deus.
 V. Omne generans gignit sibi simile,
 homo hominem, Leo Leonem, nec fit
 confusio specierum. Maria est genitrix
 Christi. Ergo eiusdem speciei hominem,
 non Deum, genuit. Respondeo ad Mi-
 norem. Maria est genitrix Christi secun-
 dum humanam naturam, quæ ex Maria
 virgine essendi principium accepit: non
 secundum diuinam naturam. Et tamen
 quia iste homo ex Maria genitus, est in-
 unitate Personæ, verè & natura Deus: re-
 ctè & verè dicitur Maria DEI genitrix
 fuisse, sicut rectè dico, Monicam Augu-
 stini matrem fuisse, etiã si solum corpus
 Augustini, ex matris sanguinibus ortum:
 anima verò à DEO infusa sit. Proclus
 Constantinopolitanus Episcopus his ver-
 bis respondet: vbi supra humanum intel-
 ctum

lectum miraculum, & supra naturam partus est, ibi qui nascitur Deus est.

Altera cohors tertiæ huius aciei sunt Eutychniani, Monophysitæ, Acephali, Iacobitæ, Theopaschitæ, Seueritæ &c orti ab Eutyche archimandrita seu abbate monasterij, suburbio Constantinopolitano vicini. Is, ut longissime à Nestorij placitis, in concilio Ephesino damnatis, discederet: circa annum Christi 430. Christum ex duabus, sed non in duabus naturis subsistere, seu in Christo redemptore nostro post duarum naturarum unio-nem, non amplius duas distinctas, sed unam tantum filij Dei seu verbi incarnati naturam agnosci & prædicari debere, nec carnem Christi nostræ consubstantialem, sed prorsus deificatam, seu cum diuinitate confusam & permixtam esse: atq; adeo ipsam $\text{\textcircled{E}}\lambda\omicron\gamma\text{\textcircled{S}}$ naturam pro nobis passam esse, contendit.

Hic error primum in synodo provin-ciali anno 432. præside Flauiano, archie-piscopo Constantinopoli damnatus: & sequenti anno, Eudoxiæ imperatricis (quæ patrocinium Eutychnis suscipiebat,) & mariti illius Theodosij opera, conuo-cato concilio Ephesino II. præside Dio-scoro

scoro Alexandrino confirmatus : Bienio post, mortuo Theodosio, per Pulcheriam Theodosij sororem & maritum Illius Martianum Imperatorem, hortatu Leonis Pontificis Romani, congregato Chalcedonensi concilio 600 episcoporum, rursus solenni decreto condemnatus est. Nullius autem concilij acta copiosius & fufius, quam huius Chalcedonensis, descripta extant. Ex quibus principale decretum, de controuersia Eutythis : seu, vnione duarum in Christo naturarum sessione VI. promulgatum, præcipue studiosis familiarissime notum sit, quod mox Latine & Græcè adscribam.

Adeo autem profundas in multorum animis radices error Eutychianus egerat: vt plurimi pertinaciter, etiam post Chalcedonensem synodum, eum retinerent: & Imperatorum Basilisci & Anastasij (cæpit 494) autoritate tuerentur, donec Iustinianus Imperator denuo eos vniuersali Synodo Constantinopolitana V. refutari & damnari, & Chalcedonensis Synodi decreta confirmari curauit.

Subinde etiam hoc certamen alijs & nouis prætextibus renouatum est: sicut post Iustiniani tempora, Monotheletæ,
vnam

vnam solummodo Diuinitatis & humanitatis Christi uoluntatem & operationem esse contenderunt. Quos sexta synodus vniuersalis Constantinopolitana anno Christi 681. condemnauit.

SYMBOLVM,

ANNO CHRISTI 455. DIE 25. OCTOBRIS IN CHALCEDONENSE SYNODO publicatum.

VNA
PERSO-
NA.

ΕΝα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογῶμεν ἕν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν, καὶ ὁμοφώνως ἅπαντες ἐκδιδάσκομεν τέλειον τὸν αὐτὸν εἶναι θεότητα, καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν εἶναι ἀιθρωπότητα. Θεὸν ἀληθῶς, καὶ ἀιθρωπὸν ἀληθῶς τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος; ὁμοῦσιον πατρὶ καὶ τῷ θεότητι, ὁμοῦσιον ἡμῖν καὶ τῷ ἀιθρωπότητι, καὶ πάντα ὁμοῖον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας, πρὸ αἰῶνων μὲν ἐκ πατρὸς γεννηθέντα καὶ τῷ θεότητι, ἐσχάτων ἡμερῶν, τὸ αὐτὸν δι' ἡμᾶς, καὶ διὰ τὸν ἡμετέραν σωτηρίαν, οὐκ

ἐν, ὡς Μαριαῦ τῆς παρθένου Ἐπιτόκου καὶ
τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐνα ἢ αὐτὸν Ἰησοῦν χριστὸν, υἱὸν κύριον *DVAE*
μονογενῆ, ἐν δύο φύσεσιν, ἀσυγχύτως, ἀ- *Natura in*
τρέπτως, ἀδιαίρετως, ἀχωρίστως γνωρίζο- *confusa.*
μενον, ἕδαμὰ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς
ἀνηρημένης διὰ τὴν ἑνωσιν. σωζομένης ἢ
μᾶλλον τῆς ιδιότητος, ἐκατέρας φύσεως,
καὶ εἰς ἓν πρῶσωπον, καὶ μίαν ὑπόστασιν
συνεχέως, ἕχ' ὡς εἰς δύο πρῶσωπα με-
ριζόμενον ἢ διμερέμενον, ἀλλ' ἓνα καὶ
τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ θεοῦ λόγον ἢ κύριον
Ἰησοῦν χριστὸν, καθάπερ ἀνωθεν οἱ πεφῆ-
ται καὶ αὐτὸς πρὸς αὐτοὺς ὁ χριστὸς ἐξεπαί-
δευσε, καὶ τὸ τῶν πατέρων ἡμῶν παρεδέ-
δωκε σύμβολον. *Vnum & eundem con-*
fitemur Filium Dominum nostrum Ie-
sūm Christum, & vna voce omnes do-
cemus, perfectum eundem in Diuinitate,
& perfectum eundem in humanitate. De-
um verum & hominem verum, eundem
ex rationali anima & corpore; consub-
stantialem patri secundum diuinitatem;
consubstantialem eundem nobis secun-
dum humanitatem, per omnia nobis
æqualem absq; peccato, ante secula qui-
dē

dem ex patre secundum diuinitatem, in extremis autem diebus eundem propter nos, & propter nostram salutem, ex Maria virgine, & Dei genitrice secundum humanitatem genitum.

Vnum & eundem IESVM CHRISTVM, filium & dominum vnigenitum, in duabus naturis, inconfuse, inmutabiliter, indiuisè, insegregabiliter cognitum atq; deprædicatum: haudquaquam naturarum differentiam vnione tollente, sed proprietatem potius vtriusq; nature conseruante, quæ in personam vnã, & in substantiam vnã concurrat: non veluti in duas personas dispersum aut diuisum, sed vnum & eundem filium vnigenitum DEVM verbum Dominum nostrum IESVM CHRISTVM, quem admodum antiquis Prophetæ, & ipse de seipso nos, docuit CHRISTVS,

& Symbolum patrum
nobis tradi-
dit.

CANONES

SYNODI EPHESIANA
NAE I. QVOS XII. CAPITVLA

DE ANATHEMATISMO

CYRILLI, VVLGO NOMINANT.

I. Si quis non confitetur Deum esse *Maria*
veraciter Emanuel, & propterea Dei ge- *θεογονος*
nitricem sanctam virginem (peperit
enim secundum carnem, carnem factum
Dei Verbum, secundum quod scriptum
est, verbum caro factum est, anathema
sit.

II. Si quis non confitetur carni secun- *Vna perso-*
dum substantiam vnitum Dei patris ver- *na Deus &*
bum, vnumq; esse Christum cum pro- *Homo.*
pria carne, eundem scilicet Deum simul
& hominem, anathema sit.

III. Si quis in vno Christo diuidit sub- *Vno perso-*
stantias post vnitatem, sola eas connex- *nalis.*
ione coniungens, quæ secundum carnis
dignitatem sit, vel etiam auctoritatem &
potestatem, ac non potius conuentu, qui
per vnitatem factus est naturalem, ana-
thema sit.

III. Si quis in personis duabus, vel
T sub-

*Communio
catholico idio-
matum in
concreto.*

subsistentijs, eas voces, quæ in Apostolicis scriptis continentur & Euangelicis, diuidit, vel quæ de Christo dicuntur à sanctis, vel ab ipso: & aliquas quidem ex his, velut homini, qui præter Dei verbum specialiter intelligatur, aptauerit, illas autem, tanquam dignas Deo, soli Dei patris verbo deputauerit, anathema fit.

*Discrimen
inter Chris-
tum & a-
lios San-
ctos.*

V. Si quis audeat dicere, hominem Christum Theophoron, id est, Deiferum, ac non potius Deum esse veraciter, dixit, tanquam Filium per naturam, secundum quod verbum caro factum est, & communicauit, similiter vt nos, carni & sanguini, anathema fit.

VI. Si quis dicit, Deum esse vel Dominum Christi, Dei patris verbum, & non magis eundem ipsum confitetur Deum simul & hominem, propterea quod verbum caro factum est, secundum scripturas, anathema fit.

*Christus nõ
est tantum
Organum
Deitatis.*

VII. Si quis velut hominem Iesum operante Deo verbo, dicit adiutum, & vnigeniti gloriam, tanquam alteri præter ipsum existentem tribuit, anathema fit.

*Adoratio
Christi Dei
et Hominis.*

VIII. Si quis ardet dicere, assumptum hominem coadorandum Deo verbo, & conglorificandum & connumerandum

pandum Deum, tanquam alterum cum altero, (nam con syllaba superadicta hæc cogit intelligi) ac non potius vna supplicatione veneratur Emmanuel, vnamque ei glorificationem dependit, iuxta quod verbum caro factum est, anathema sit.

IX. Si quis vntum Dominum Iesum Christum, dicit à Spiritu sancto, tanquam qui aliena virtute per eum vsus fuerit & ab eo acceperit, efficaciam contra inmundos Spiritus, posse & coram hominibus diuina signa perficere, ac non potius proprium fatetur eius Spiritum, per quem diuina signa expleuit, anathema sit.

X. Pontificem & Apostolum confessionis nostræ factum esse Christum, diuina scriptura commemorat. Obtulit enim semetipsum pro nobis in odorem suauitatis Deo & patri. Si quis ergo Pontificem & Apostolum nostrum dicit factum non ipsum Dei verbum, quando caro factum est, & homo iuxta nos homines, sed velut alterum præter ipsum specialiter hominem ex muliere, aut qui dicit, quod pro se obtulisset semetipsum oblationem, & non potius pro nobis solis, (Non enim

*Christus
proprie pot-
entia edis-
miraculab*

*Nomina of-
ficij compe-
rent perso-
na.*

enim eguit oblatione, qui peccatum omnino nesciuit) anathema sit.

Cars Christi XI. Si quis non confitetur carnem
si significat. Domini viuificatricem esse & propriam
ipsius verbi Dei Patris, sed velut alterius
præter ipsum, coniuncti eidem per digni-
tatem, aut quasi diuinam habentis habita-
tionem, ac non potius viuificatricem esse,
quia facta est propria verbi cuncta viuifi-
care valentis, anathema sit.

Actiones et XII. Si quis non confitetur Dei verbū
Passiones passum carne, & crucifixū carne, & mor-
tribuuntur tem carne gustasse, factumq; primogeni-
Persona tum ex mortuis, secundum quod vita est,
seruata cu- & viuificator vt Deus, Anathema sit.
iusq; natu-
ra proprie-
tate.

CONSTANTINOPOLITANÆ
SYNODI V. ANNO CHRIS-

TI 552. SVB IVSTINIANO

Imp. celebratæ, CANONES
de doctrina

XIIII.

I. Si quis non confitetur, Patris & Filij,
& Spiritus sancti vnam virtutem, & po-
testatem, Trinitatem consubstantialem,
vnam

vnam Deitatem in tribus subsistentijs siue Personis adorandam, talis anathema sit. Vnus enim Deus & Pater, ex quo omnia, & vnus Dominus Iesus, per quem omnia, & vnus Spiritus sanctus, in quo omnia.

II. Si quis non confitetur, Dei verbi duas esse natiuitates, vnam quidem ante secula, & sine tempore incorporaliter, aliam verò eiusdem in vltimis diebus descendentis de coelo, & incarnati ex sancta gloriosa Dei genetrice semperq; virgine Maria, qui natus est ex ea, anathema sit.

III. Si quis dicit, alium esse Deum verbum, qui miracula fecit, & alium Christum, qui passus est, vel Deum verbum cum Christo esse dicit, quando ex muliere nascebatur, vel in ipso esse, vt alterum in altero, & non vnum eundemq; Dominum nostrum Iesum Christum, Dei verbum incarnatum & hominem factum, atq; eiusdem miracula & passiones, quas sponte passus est carne, talis anathema sit.

III. Si quis dicit, secundum gratiam, vel secundum operationem, vel secundum dignitatem, vel secundum æqualitatem honoris, vel secundum autorita-

tem, aut relationem, aut effectum, aut virtutem, vnitatem Dei verbi ad hominem factam esse, aut secundum bonam voluntatem, quasi quod placuit Deo verbo homini, quia bene vatum est ei de ipso, sicut Theodorus insaniens dicit, vel secundum solam hominis similitudinem, quam Græci Homonæmiam vocant, per quam Nestoriani Deum verbū Iesum & Christum vocantes & hominem separatū Christum & filium nominantes, & duas personas manifeste dicentes, per solam nominationem, & honorem & dignitatem & adorationem, & vnā personam, & vnum Christum confingunt dicere, sed non consentiunt (sicut sancti Patres docuerunt) vnitatem Dei verbi ad carnem animatam anima rationali & intellectuā, secundum compositionem, id est, secundum substantiam factam, & propterea vnā eius substantiam, quæ est Dominus noster Iesus Christus, vnus de S. Trinitate: talis anathema sit. Cum enim multis modis vnitas intelligatur: aliquando quidem impietatem Apollinæris, & Eutychetis sequitur, in peremptionem eorum, qui conuenerunt colentes vnitatem secundum confusionem prædicant.

dicant. Theodori autem & Nestorij se-
quaces, diuisione gaudentes, affectualem
vnitatem introducunt. Sancta Dei vero
Ecclesia, vtriusq; perfidiæ impietatem
eiciens, vnitionem Dei verbi ad carnem,
secundum compositionem confitetur,
quod est secundum subsistentiam. Vni-
tio enim per compositionem, in mysterio
Christi, non solum inconfusa ea, quæ
conuenere, conseruat, sed nec diuisionem
suscepit.

V. Si quis vnã subsistentiam Domini
nostri Iesu Christi ita intelligit, tanquam
susipientem multarum substantiarum
significationem, & propterea conatur
introducere in mysterio Christi duas sub-
sistentias vel personas, & ab eo introdu-
ctis duabus personis, vnã Personam
dicit, per dignitatem & honorem & ado-
rationem, sicut Theodorus & Nestorius
insipientes conscripserunt, & calumni-
antur S. Chalcedonensem Synodum, tan-
quam secundum hunc impiissimum in-
tellectum vsum vnius intelligentiæ voca-
bulo: sed non confitetur Dei verbum
carni substantialiter vniri, & propterea
vnã eius subsistentiam vel personam, &
ita S. Chalcedonensem Synodum vnã
subsisten-

subsistentiam Domini nostri Iesu Christi confiteri, talis anathema sit, neq; enim adiectionem personæ vel subsistentiæ sancta Trinitas suscepit ex incarnato vno de eadem trinitate, Deo verbo.

VI. Si quis abusiue & non verè Dei genitricem dicit sanctam gloriosam semper virginem Mariam, aut per relationem tanquam homine puro nato (Non enim Deo verbo ex ea incarnato, sed relati secundum illos hominis natiuitate in Deum Verbum, tanquam cohærens nascenti homini) & criminatur Chalcedonensem Synodum tanquam secundum eundem impium intellectum à Theodoro commentatum, Dei genitricem virginem asserentem: aut si quis hominis genitricem vocat eam, aut Christi genitricem, utpote Christo non existente Deo, & non specialiter, & secundum veritatem Dei genitricem eandem confitetur: ob id, quod ante secula à patre genitus Deus Verbum, in vltimis diebus, ex ea incarnatus, & natus est, atq; ita piè sanctam Chalcedonensem Synodum Dei genitricem eam confiteri, talis anathema sit.

VII. Si quis in duabus naturis dicens, non vt in Deitate & humanitate vnum
Domi-

Dominum nostrum Iesum Christum confitetur, ut per hoc significet differentiam naturarū, ex quibus inconfusa & ineffabilis vnitas facta est, neq; verbo in naturam carnis transfigurato, neq; ad verbi naturam translato (Manet enim vtrumq; quod est secundum naturam, & post factam vnitatem substantialiter) sed in diuisionem per partem huiusmodi suscipit vocem in mysterio Christi, aut numerum naturarum confitens, in vno eodemq; Domino nostro Iesu Christo Deo Verbo incarnato, & non tantummodo contemplatione differentiam eorum accipit, ex quibus & compositus est, non interempta proprietate propter vnitatem (Vnus enim ex vtrisque & per vnum vtraq;) sed propterea numero vtitur, tanquam diuisis, & propriae subsistentiae consistentes naturas, talis anathema sit.

VIII. Si quis ex duabus naturis Deitate & humanitate confitens vnitionem factam fuisse, vel vnā naturam Dei verbi incarnatam, dicens, & non sic has voces intelligit, sicut sancti patres docuerunt, quod ex diuina natura & humana, vnitione secundum subsistentiam facta, vnus Christus factus est, sed ex huiusmo-

di vocibus vnā naturam siue substantiam Deitatis & carnis Christi introducere conatur: talis anathema sit &c.

IX. Si quis adorari in duabus naturis dicit CHRISTVM, ex quo duæ adorationes introducuntur, semotim Deo Verbo, & semotim homini, aut si quis ad peremptionem carnis, aut confusionem Deitatis & humanitatis vnā naturam siue essentiam conuenientium portentuose introducens sic adorat Christum, sed non vna adoratione Deum Verbum incarnatum cum eius carne adorat, iuxta quod sanctæ Dei Ecclesiæ traditum est: talis anathema sit.

X. Si quis non confitetur crucifixum carne Dominum nostrum Iesum Christum, esse verum Deum, & Dominum gloriæ, & vnum de sancta Trinitate, talis anathema sit.

XI. Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem, Nestorium, Eutychen, & Origenem, cum impijs eorum scriptis, & omnes alios Hæreticos, qui condemnati sunt, & anathematizati à sancta Dei Catholica & Apostolica Ecclesia, vel prædictis sanctis quatuor concilijs, sed & eos, qui

qui similia cum prædictis hæreticis sapuerunt aut sapere noscuntur, & viq; ad finem permanserunt in propria impietate, talis anathema sit.

XII. Si quis defendit Theodorum impiissimum Mopsuestenum, qui dixit alium esse Deum verbum &c.

XIII. Si quis defendit impia scripta Theodoretæ, quæ contra rectam fidem exposita sunt, & primam Ephesinam sanctam Synodum, & sanctum Cyrillum & XII. eius capitula, & ea omnia, quæ scripsit pro Theodoro & Nestorio impiissimo, vt alijs, qui similia prædictis Theodoro & Nestorio impiissimo sapuerunt, & recipit eos vel impietatem eorum, atq; propterea impios vocat Ecclesiæ doctores, qui substantialiter Dei vnionem Dei verbi ad carnem confitentur, & non anathematizat prædicta impiissima conscripta, & eos, qui similia his sapuerunt vel sapiunt, sed & omnes, qui contra rectam fidem scripserunt, aut contra, beatæ memoriæ, Cyrillum vel XII. eius capitula, & in hac impietate defuncti sunt, tales anathema sint.

XIIII. Si quis defendit epistolam, quam dicitur Iba scripsisse ad Marim Periam,

Perſam, quæ denegat quidem Deum verbum de ſancta genitrice ſemperq; virgine Maria incarnatum hominem factum, dicit autem purum ex ea hominem natum eſſe &c.

LEONIS PAPÆ
AD FLAVIANVM
EPISCOPVM CONSTAN-
TINOPOLIS EPISTOLA, IN
CHALCEDONENSI SY-
nodo confirma-
ta,

Lectis dilectionis tuæ literis, quas miſſamur fuiſſe tam ſeras, & geſtorum epiſcopalium ordine recenſito, tandem quid apud vos ſcandali contigerit, atque contra integritatem fidei exortum fuiſſet, agnouimus, & quæ prius videbantur occulta, nunc nobis reſerata patuerunt. Quibus Eutycheſ, qui preſbyterij nomine honorabilis videbatur, multum imprudens, & nimis imperitus, oſtenditur, vt etiam de ipſo dictum ſit à Propheta: Noluic intelligere, vt bene ageret, iniquitatem meditatus eſt in cubili ſuo. Quid autem iniquius,

quibus, quam impia sapere, & sapientioribus doctioribusque non credere? Sed in hanc insipientiam cadunt, qui cum ad cognoscendam veritatem aliquo impediuntur obscuro, non ad propheticas voces, non ad apostolicas literas, nec ad euangelicas auctoritates, sed ad semetipsos, recurrunt. Sed ideo magistri erroris existunt, quia veritatis discipuli non futere. Quam enim eruditionem de sacris noui & veteris testamenti paginis acquisiuit, qui nec ipsius quidem symboli initia comprehendit? & quod per totum mundum omnium regeneratorum voce depromitur, istius adhuc senis corde non capit.

Nesciens igitur quid deberet de verbi incarnatione sentire, nec volens ad promerendum intelligentiæ lumen, in sanctarum scripturarum latitudine laborare, illam saltem communem & indiscretam confessionem sollicito comprehendisse auditu, qua fidelium vniuersitas profiteatur, credere se in Deum patrem omnipotentem, & in Iesum Christum filium eius vnicum Dominum nostrum, Qui natus est de Spiritu sancto ex Maria virgine. Quibus tribus sententijs omnium ferè hæreticorum machinæ destruuntur. Cui enim

enim Deus omnipotens creditur, pater
 sempiternus, eidem filius demonstratur,
 in nullo a patre differens, quia, de Deo
 Deus, de omnipotente omnipotens, de
 æterno natus est coæternus, non posterior
 tempore, non inferior potestate, non dif-
 similis gloria, non diuisus essentia, idem
 verò sempiterni genitoris vnigenitus, sempiternus
 natus est de Spiritu sancto ex
 Maria virgine. Quæ natiuitas temporalis
 illi natiuitati diuinæ & sempiternæ nihil
 minuit, nihil contulit, sed totam se repa-
 rando homini, qui erat deceptus, impen-
 dit, vt & mortem vinceret, & diabolum,
 qui mortis habebat imperium, sua virtute
 destrueret. Non enim superare posse-
 mus peccati & mortis autorem, nisi na-
 turam nostram ille susciperet, & suam sus-
 ceret, quem in peccatum contaminare,
 nec mors potuit detinere. Conceptus
 quippe est de Spiritu sancto, intra vterum
 matris virginis, quæ ita illum salua virgi-
 nitate edidit, quem admodum salua virgi-
 nitate concepit. Sed si de hoc Christianæ
 fidei fonte purissimo, sincerum intellectum
 haurire non poterat, quia splendorem
 perspicuæ veritatis obcoactione sibi pro-
 pria tenebrarat, doctrinæ se euangelicæ
 subdi-

subdidisset, dicente Matthæo. Liber generationis Iesu Christi, filij David, filij Abraham. Apostolicæ quoq; prædicationis expetisset instructum, & legens in epistola ad Romanos: Paulus seruus Iesu Christi, vocatus apostolus, segregatus in Euangelium Dei, quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis, de filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem, ad propheticas paginas piæ sollicitudinem contulisset, et inuenisset promissionem Dei ad Abraham, dicentis: In semine tuo benedicentur omnes gentes. Et ne de huius seminis proprietate dubitaret, securus fuisset Apostolum dicentem: Abraham dictæ sunt promissiones, & semini eius, Non dicit & seminibus, quasi in multis, sed quasi in vno, & semine tuo, quod est Christus, Esaiæ quoq; prædicationem interiore apprehendisset auditu, dicentis: Ecce virgo in utero concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen Emanuel, quod est interpretatum, nobiscum Deus. Eiusdemq; Prophetæ verba fideliter legisset: Puer natus est nobis, filius datus est nobis, cuius potestas super humerum eius, & vocabitur nomen eius magni consilij angelus, admirabilis, consiliarius,

filiarius, Deus fortis, princeps pacis, pater futuri seculi. Nec frustratoriè loquens, ita verbum diceret carnem factum, vt æditus vtero virginis Christus, haberet formam hominis, & non haberet materni corporis veritatem. An fortè ideò putauit Dominum nostrum Iesum Christum, non nostræ esse naturæ, quia missus ad beatam Mariam angelus, ait: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoq; quod ex te nasceretur sanctum, vocabitur filius Dei, vt quia conceptus virginis diuini fuit operis, non de natura concipientis fieret caro concepti? sed non ita intelligenda est, illa generatio singulariter mirabilis, & mirabiliter singularis, vt per notuitatem creationis proprietatis remota sit generis, fœcunditatem enim virgini spiritus sanctus dedit, veritas autem corporis sumpta de corpore est, & ædificante sibi sapientia domum, verbum caro factum est, & habitauit in nobis, hoc est in ea carne, quam sumpsit ex homine, & quam spiritu vitæ rationalis animauit.

„ Salua igitur proprietate vtriusq; naturæ, & in vnâ coëunte personam, suscepta est à maiestate humilitas, à virtute infirmitas,

firmitas, ab æternitate mortalitas, & ad re-
 soluendum conditionis nostræ debitum,
 natura inuiolabilis naturæ est vnita passi-
 bili, vt quod nostris remedijs congruebat,
 vnus atq; idem mediator Dei & hominũ,
 homo Christus Iesus, & mori posset ex v-
 no, & mori non posset ex altero. In inte-
 gra ergo veri hominis, perfectaq; natura
 verus natus est Deus, totus in suis est, to-
 tus in nostris. Nostra autem dicimus,
 quæ in nobis ab initio creator condidit,
 & quæ reparanda suscepit. Nam illa, quæ
 deceptor intulit, & homo deceptus ad-
 misit, nullũ habuere in saluatore vestigi-
 um. Nec quia communionem huma-
 narum subiit infirmitatum, ideo nostro-
 rum fuit particeps delictorum. Assumpsit
 formam serui sine sordẽ peccati, humana
 augens, diuina non minuens, quia exina-
 nitio illa, qua se inuisibilis visibilem præ-
 buit, & creator ac dominus omnium re-
 rum vnus voluit esse mortalium, inclinã-
 tio fuit miserationis, non defectio pote-
 statis. Proinde qui manens in forma Dei
 fecit hominem, idem in forma factus est
 homo. Tenet enim sine defectu proprie-
 tatem suam vtraq; natura. Et sicut for-
 mam serui, Dei forma non adimit, ita

formam Dei, serui forma non minuit:
 Nam quia gloriabatur diabolus, homi-
 nem sua fraude deceptum diuinis caruisse
 muneribus, & immortalitatis dote nuda-
 tum, duram mortis subiisse sententiam, se-
 que in malis suis quoddam de praeuari-
 catoris consortio inuenisse solatium, De-
 um quoque iustitiae exigente ratione, erga
 hominem, quem in tanto honore condi-
 derat, propriam mutasse sententiam, opus
 fuit secreti dispensatione consilij, ut in-
 commutabilis Deus, (cuius voluntas
 non potest sua benignitate privari) pri-
 mam erga nos pietatis suae dispensationem,
 & homo, diabolicæ iniquitatis versutia
 actus in culpam, contra Dei propositum
 non periret.

Ingreditur igitur hæc mundi infima
 filius Dei, de cœlesti sede descendens, & à
 paterna gloria non recedens, nouo ordi-
 ne, noua natiuitate generatus. Nouo or-
 dine, quia inuisibilis in suis, visibilis factus
 est in nostris. Incomprehensibilis voluit
 comprehendi. Ante tempora manens, esse
 cœpit ex tempore, Vniuersitatis Dominus
 seruilem formam, obumbrata maiestatis
 suae immensitate, suscepit. Impassibilis
 Deus

Deus non dedignatus est esse homo passibilis, & immortalis mortis legibus subiacere. Noua autem natiuitate generatus, quia inuiolata uirginitas concupiscentiam nesciuit, carnis materiam ministravit. Assumpta est igitur de matre domini natura, non culpa, nec in domino Iesu Christo, ex utero uirginis genito, quia natiuitas est mirabilis, ideo nostrae est naturae dissimilis. Qui enim uerus est Deus, idem uerus est homo. Et nullum est in hac unitate mendacium, dum inuicem sunt humilitas hominis & altitudo Deitatis. Sicut enim Deus non mutatur miseratione, ita homo non consumitur dignitate. Agit enim utraq; Natura cum alterius communiōe, quod proprium est, uerbo scilicet operante, quod uerbi est, & carne exequente, quod carnis est. Vnum horum coruscet miraculis, aliud succūbit mirarijs. Et sicut uerbum ab aequalitate paternae gloriae nō recessit, ita caro naturam nostri generis non reliquit. Unus enim idemq; est, quod saepe dicendum est, uerē Dei filius, & uerē hominis filius. Deus per id, quod in principio erat uerbum, & uerbum erat apud Deum, & Deus erat uerbum. Homo per id, quod uerbum ca-

ro factum est, & habitavit in nobis. Deus per id, quod omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Homo per id, quod factus est ex muliere, factus est sub lege. Natiuitas carnis manifestatio humanæ naturæ. Partus virginis diuinæ est virtutis indicium. Infantia paruuli ostenditur humilitate cunarum. Magnitudo altissimi declaratur vocibus angelorum. Similis est rudimentis hominum, quem Herodes impius molitur occidere. Sed Dominus est omnium, quem Magi gaudentes veniunt suppliciter adorare. Iam cum ad præcursoris sui Iohannis Baptismum veniret, ne lateret, quod carnis velamine tegeretur, vox patris de coelo intonans dixit: Hic est filius meus dilectus, in quo benè mihi complacuit. Quem itaque sicut hominem diabolica tentat astutia, eidem sicut Deo angelicæ famulantur officia. Esurire, sitire, lassessere, atque dormire euidenter humanum est: Sed & de quinque panibus, quinque millia hominum laciare, & largiri Samaritanæ aquam viuam, cuius haustus bibenti præstat, ne ultra iam sitiat, supra dorsum maris, plantis non subsidentibus ambulare, & elationes fluctuum increpata tempestate consterneret, sine ambiguitate diuinum est. Sicut

ergo (vt multa præteream) non eiusdem naturæ est, flere miseratiõnis affectu amicum mortuum, & eundem remoto quadruanæ aggere sepulturæ, ad vocis imperium excitare rediuuium, aut in ligno pendere, & in noctem (luce conuersa) omnia elementa tremefacere, aut clavis transfixum esse, & paradisi portas fidei latronis aperire, ita non eiusdem naturæ est dicere, Ego & pater vnum sumus, & pater maior me est. Quamuis enim in Domino Iesu Christo Deo & homine vna persona sit, aliud tamen est, vnde in vtroq; est communis contumelia, aliud vnde communis est gloria. De nostro, n. illi minor est patre humanitas, de patre illi est æqualis cum patre diuinitas.

Propter hanc vnitatem personæ in vtraq; natura intelligendam, & filius hominis legitur descendisse de cœlo, cum filius Dei carnem de ea virgine, de qua est natus, assumeret. Et rursus, filius Dei crucifixus dicitur ac sepultus, cum hæc non in diuinitate ipsa, qua vnigenitus, consubstantialis est patri, sed in naturæ humanæ sit infirmitate percipiens vnde vnigenitum filium Dei crucifixum, & sepultum omnes etiam in

Symbolo confitemur, secundum illud
 apostoli dictum: Si enim cognouissent,
 nunquam Dominum maiestatis crucifi-
 xissent. Cum autem ipse Dominus noster
 atq; saluator, fidem discipulorum suis
 interrogationibus eradiret, quem, inquit,
 dicunt esse filium hominis? cumq; illi
 diuersas aliorum opiniones retexuissent,
 vos, ait, quem me esse dicitis? ubi beatus
 Petrus, diuinitus inspiratus, & confes-
 sione sua omnibus gentibus profuturus, Tu
 es, inquit, Christus filius Dei uiui. Nec
 immerito beatus est pronuntiatus à Do-
 mino, & à principali petra soliditatem
 & virtutis traxit & nominis, qui per reue-
 lationem Patris eundem & filium Dei est
 confessus & Christum, quia vnum ho-
 rum sine alio receptum non proderat ad
 salutem, sed æqualis erat periculi Domi-
 num Iesum Christum, aut Deum tantum-
 modo sine homine, aut sine Deo solum
 hominem credidisse. Post resurrectionem
 verò Domini, quæ utiq; veri hominis fuit,
 quia aliter non est resuscitatus, quam qui
 fuerat crucifixus & mortuus, quid aliud
 quadraginta dierum mora gestum est,
 quam ut fidei nostræ integritas ab omni
 saligine mundaretur. Colloquens enim
 cum

cum discipulis suis et cohabitans atq; con-
 uescens, & pertrectari se diligenti & cu-
 rioso tactu ab eis, quos dubietas perstrin-
 gebat, admittens, ideo & clausis ad disci-
 pulos ianuis introibat, & flatu suo dabat
 spiritum sanctum, & donato intelligen-
 tiæ lumine sanctarum scripturarum oc-
 culta pandebat. Et rursus, idem vulnus
 lateris, fixuras clauorum, & omnia recen-
 tissimæ passionis signa monstrabat, di-
 cens: Videte manus meas & pedes, quia e-
 gosum. Palpate & videte, quia spiritus
 carnem & ossa non habet, sicut me videtis
 habere, vt agnosceretur in eo, proprietas
 diuinæ humanæq; naturæ indiuidua per-
 manere, & ita sciremus verbum non hoc
 esse, quod carnem, & vt vnum Dei filium
 & verbum confiteremur & carnem. Quo
 fidei sacramento Eutyches iste nimium
 æstimandus est vacuus, qui naturam no-
 stram in vnigenito Dei, nec per humilita-
 tem mortalitatis, nec per gloriam resurre-
 ctionis agnouit. Nec sententiam beati a-
 postoli & euangelistæ Iohannis expauit,
 dicentis: Omnis spiritus, qui confitetur
 Iesum Christum in carne venisse, ex Deo
 est, & omnis spiritus, qui soluit Iesum, ex
 Deo non est, & hic est Antichristus. Quid
 V \leftarrow autem

autem est soluere Iesum, nisi humanam
 ab eo separare naturam, & sacramentum
 fidei, per quod vnum saluati sumus, im-
 prudentissimis euacuare figmentis? Cali-
 gans verò circa naturam corporis Christi,
 necesse est, vt etiam in passione eius eadem
 obcæcatione desipiat. Nam si crucem
 domini non putat falsam, & susceptum
 pro mundi salute supplicium verum fuisse
 non dubitat, cuius credit mortem, agno-
 scat & carnem, Nec diffiteatur nostri cor-
 poris hominem, quem cognoscit fuisse
 passibilem, quoniam negatio veræ carnis,
 negatio est etiam corporeæ passionis. Si
 enim Christianam suscipit fidem, & à
 prædicatione Euangelij suum non auertit
 auditum, videat, quæ natura transfixa cla-
 uis pependit in crucis ligno, & aperto
 per militis lanceam latere crucifixi, intel-
 ligat, vnde sanguis & aqua effluerint.
 vt ecclesia Dei lauacro rigaretur & pocu-
 lo. Audiat & B. Petrum apostolum præ-
 dicantem, quod sanctificatio spiritus per
 aspersionem fiat sanguinis Christi. Nec
 transitoriè legat eiusdem apostoli verba,
 dicentis: Scientes, quod non corruptibili-
 bus, argento & auro, redempti estis, de va-
 na vestra conuersatione paternæ traditio-
 nis,

nis, sed precioso sanguine, quasi agni inquinati & immaculati Iesu Christi. Beati quoq; Iohannis apostoli testimonio non refutat, dicentis. Sed sanguis filij Dei emundat nos ab omni peccato. Et iterum. Hæc est victoria, quæ vincit mundum fides nostra. Et quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit, quod Iesus est filius Dei? Hic est, qui venit per aquam & sanguinem Iesus Christus. Non in aqua solum, sed in aqua & sanguine. Et spiritus est, qui testificatur, quoniam Christus est veritas. Quia tres sunt, qui testimonium dant, spiritus, aqua & sanguis, & ij tres vnum sunt. Spiritus vtiq; sanctificationis & sanguis redemptionis, & aqua baptismatis, quæ tria vnum sunt, & indiuidua manent, nihilq; eorum à sui connexione seiuungitur, quia catholica ecclesia hac fide viuit ac proficit, vt in Christo Iesu, nec sine vera diuinitate humanitas, nec sine vera credatur humanitate diuinitas.

Quum aut ad interlocutionem examinationis vestri Eutyches responderit, dicens: cōfiteor ex duabus naturis fuisse dominum nostrum ante adunationem, post adunationem verò vnā naturam confiteor, miror tam absurdam, tamq; peruersam
 V 5 eius

eius professionem, nulla iudicantium increpatione reprehensam, & sermonem nimis insipientem, nimisq; blasphemum, ita omissum, quasi nihil, quod offenderet, esset auditum, cum tam impie durarum naturarum ante incarnationem unigenitus filius Dei fuisse dicatur, quam nefarie, postquam verbum caro factum est, natura in eo singularis asseritur. Quod ne Eutyches ideo vel recte vel tolerabiliter aestimet dictum, quia nulla vestra est sententia confutatum; dilectionis tue diligentiam commonemus, frater charissime, ut si per inspirationem misericordiae Dei, ad satisfactionem causa perducitur, imprudentia hominis imperii, etiam ab hac sensus sui macula purgetur. Qui quidem (sicut gestorum ordo patefecit) bene coeperat a sua persuasione discedere, cum, vestra sententia coarctatus, profiteretur se dicere, quod ante non dixerat, & ei fidei acquiescere, cuius prius fuisset alienus. Sed cum anathematizando, impio dogmati noluisse praebere consensum, intellexit etiam fraternitas vestra in sua manere perfidia, dignumq; esse, qui iudicium condemnationis exciperet. De quo, si fideliter atq; utiliter dolet, & quam re-

Et

Etè mota sit episcopalis autoritas, vel se-
 reum cognoscit, vel si ad satisfactionis
 plenitudinem, omnia quæ ab eo malè
 sunt sensa, viva voce, & præsentis subscri-
 ptione damnauerit, non erit reprehensi-
 bilis erga correctum quantacung; misera-
 tio. Dominus noster verus & bonus pa-
 stor, qui animam suam posuit pro ou-
 bus suis, & qui venit animas hominum
 saluare, non perdere, imitatores nos vult
 esse suæ pietatis, vt peccantes quidem
 iustitia coërceat, conuersos autem mise-
 ricordia non repellat. Tunc enim fructuo-
 sissime fides vestra defenditur, cum etiam
 à sectatoribus suis opinio falsa damnatur.
 Ad omnem verò causam piè ac fideliter
 exequendam, fratres nostros Iulianum
 episcopum & Renatum Presbyterum ti-
 tuli sancti Clementis, sed & filium meum
 Hilarium diaconum vice nostra direxi-
 mus. Quibus Dulcitium notarium no-
 strum, cuius fides est nobis sæpè proba-
 ta, sociauimus, confidentes affuturum
 diuinitatis auxilium, vt is, qui errauerat,
 damnata sensus sui prauitate, saluetur.
 Deus te incolumem custodiat, frater cha-
 rissime. Data Idibus Iunij, Asterio & Pro-
 rogene consulibus. Anno Christi 453.

ATHANASII AD EPICTETVM CORINTHIORVM EPI-

SCOPVM, EPISTOLA, CVIVS

crebra in Cyrilli scriptis
mentio fit.

EGo arbitrabar, omnium (quotquot
vnquam fuere) hæreticorum inanem
garrulitatem, Nicæno concilio sedatam
esse. Nam fides, quæ inibi à Patribus se-
cundum sacras scripturas tradita, & con-
fessionibus confirmata est, satis mihi ido-
nea efficaciq; videbatur ad omnem impie-
tatem evertendam, & pietatem eius, quæ
in Christo est fidei, constituendam. Atq;
ideo diuersis concilijs, per Galliam, &
Hispanias, & Romæ celebratis, omnes,
qui in eo conuentu fuere, istos lucifugas,
qui sese etiamnum occultant, & quæ A-
rij sunt, sapiunt: Auxentium dico Medio-
lanensem, Vrsacium, Valentem, & Gaium
Pannonem, communi calculo, vnus spi-
ritus incitatu, anathemate percusserunt,
eo quod isti sibi nomina vendicauerint
Synodorum, quum nulla sit in catholica
ecclesia Synodus existimanda, præter
vnicam

vnicam Nicænam, quæ omnium hære-
 seon profligatarum, ac in primis Arianzæ
 trophæum habenda est. Neq; id mirum;
 quum huius hæreseos refutandæ gratia
 illa Synodus potissimum coacta fuerit.
 Qua igitur audacia sit, vt post tanti con-
 cilij autoritatem disceptationes aut quæ-
 stiones instituant? Quod si ex genere A-
 rianorum sunt, nihil mirum si quæ con-
 tra ipsos promulgata & scripta sint, ca-
 lumnijs oppugnent. Quemadmodum
 & Ethnicis, quibus dum dicitur, Idola
 gentium aurum esse & argentum opera
 manuum, doctrinam de diuina cruce
 delirium existimant: Sin ex eorum nū-
 mero sunt, qui, quum orthodoxorum
 speciem habeant, & amplecti videantur,
 quæ à Patribus sunt ædita, disputando
 tamen ea subuertere moliantur, nihil
 aliud faciunt, quam proximum suum
 potant subuersione lutulenta, verborum
 pugnis digladiantes, non ad alicuius vti-
 litatem, sed ad ruïnã hominum simpli-
 ciorum:

Hæc tum demum mihi visum est scri-
 bere, postquam incidissem in commenta-
 tios a tua sanctitate compositos, qui vti-
 nam nunquam scripti essent, quo prorsus
 nulla

- nulla eorum apud posteros relinquatur
 memoria. Quis ista audiunt, quis docuit
 aut didicit, Ex Sion enim prodibit lex, &
 verbum Domini de Hierusalem. Hæc
 1. autem quando prodierunt, imò quis in-
 2. fernus ista eructavit? ut consubstantiale
 3. dicant corpus ex Maria genitum cum
 4. verbi Divinitate, aut verbum in carnem
 & ossa, costas, nervos, & prorsus in cor-
 pus commutatum esse, & a sua natura de-
 generate: Quis ista in ecclesia aut à Chri-
 stianis audiunt; fictionem, non reverè
 Deum verbum corpus esse factum? Aut
 5. quis ita impius fuit, ut vel verbis diceret,
 vel animo cogitaret, ipsam Deitatem,
 quæ Patri est consubstantialis, circumci-
 sam fuisse, & ex perfecta imperfectam esse
 redditam, & illud corpus, quod in cruce
 pependit, non corpus humanum, sed
 ipsam opificem rerum Sapientiam fuisse?
 6. Quis item audiens, eum, non ex Maria,
 sed ex sua sibi natura corpus finxisse, talia
 loquentem pro Christiano habeat? Quis
 istam nefariam excogitavit impietate, ut
 huiusmodi vel cogitatione conciperet vel
 verbis exprimeret, ut asserat, eum, qui di-
 cit ex Maria editum esse Dominicum
 corpus, non iam Trinitatem, sed quater-
 nitatem

nitatem in Deitate constituere ac proinde
 eos, qui ita sentiunt, eosdem & carnem
 dicere, quam ex Mariâ induit Saluator,
 esse substantiâ Trinitatis. Vnde nobis non
 nulli eructauerunt parem cum Superiori
 impietatem, vt iactent, non minoris esse
 ætatis corpus Deitatis verbi, sed id ei co- 7.
 æternum perpetuo fuisse, eo quod ex sub-
 stantia sapientiæ conflatum sit. Quomo-
 do ij, qui nomine Christiano censentur,
 ambigere ausi sunt, sit ne Dominus ex 8.
 Maria editus substantia Deus & natura
 Filius Dei? corpore autem ex semine Da-
 uidis & ex carne Mariæ? Quinam vsq; 9.
 adeo audaces, vt negent eum, qui carne
 passus est & crucifixus, Christum fuisse?
 Aut cur deniq; affectant Christiani homi- 10.
 nis vocabulum, qui dicunt, verbunt ita in
 sanctum hominem, vt in aliquem ex pro-
 phetis descendisse, ipsum tamen verbum
 nequaquam hominem esse factum, de-
 sumpto ex Maria corpore; sed alium esse
 Christum, alium Filium Dei; qui ante
 Mariam & ante seculâ extiterat Filius Pâ- 11.
 tris. Aut qui quæso Christiano nomine
 censeri debent, qui asserunt, alium esse
 Filium, aliud esse verbum Dei, & hæc
 quoq; erant in tuis commentarijs, aliter
 quidem

quidem dicta sed tamen quæ & eandem sententiam & eandem vim ad impietatem haberent. Obista'ne disceptabant & decertabant inter se, qui sese offerebant de confessione Patrum in Nicæna Synodo? Ego autem demiratus sum tuam pietatem hæc sustinuisse, quod non simul & istos compescuerit, & piam fidem illis proposuerit, ut ijs auditis, vel, in quietem se darent, vel si inquieti contradicerent, hæretici homines iudicarentur. Nam ista nec dictu nec auditu tollerabilia sunt apud Christianos, sed omnibus modis aliena ab Apostolica doctrina. Ideo & ego, ut ab illis dicta fuere, nudis verbis in epistola describi curavi, ut qui vel solum audiat, foeditatem illorum & impietatem statim oculis animaduertat, & si pluribus verbis eorum stulticia, qui hoc malo laborant, exagitari merebatur, plura tamen non addidi, quod epistolæ non conveniret ulterior prolixitas.

Quæ enim ita manifestò prava peruersaq; sunt, ea curiosius tractare non oportet, ne contentiosis hominibus ambigua videantur, sed tantummodo ad ea respondendum est, quod ipsum per se sufficit, ea orthodoxæ Ecclesiæ non esse, neque

neque maiores nostros ita sensisse.
 Ceterum ne ex solido silentio occasio-
 nem impudentiæ sibi malorum inuen-
 tores comparent, rectius est si pauca ex
 sacris voluminibus recitemus. Quid
 enim, si ita pudefacti, sordidas istas com-
 miniscentias abijciant? Sed heus tu, qui-
 bus nam rationibus consubstantiale esse
 corpus cum Deitate Verbi asseueras? Si
 quidem operæ precium est, hinc initium
 disputandi deducere, vt dum hoc osten-
 derimus infirmum & caducum, reliqua om-
 nia eiusdem infirmitudinis habeantur.
 Nihil certè tale in diuinis scripturis,
 quæ Deum in humano corpore fuisse a-
 iunt, reperias, & patres, qui Nicææ con-
 uenerunt, non corpus, sed Filium ipsum
 patri coæternum fuisse asseuerant, idq; ex
 substantia Patris: corpus verò rursus ex
 Maria, secundum diuinas scripturas, or-
 tum traxisse confitentur. Aut repudiate
 igitur Nicœnum concilium, & vt hæreti-
 ci, ista inferte: aut si vultis filij patrum es-
 se, non debetis sentire diuersa ab ijs, quæ
 patres ipsi conscripserunt. Vel inde scilicet
 rei absurditatem spectes, quod aiunt cor-
 pus illud, quod ex terra originem habet,
 consubstantiale esse verbo: cum verbum

I.

*Corpus as-
 sumptum
 non est con-
 substantia-
 le Verbo.*

X

patri

patri consubstantialia sit iuxta patrum
 protestationem: id si admittas, erit Pater
 quoque corpori terreno consubstantialis.
 Quid igitur causæ est, quod Arianos infe-
 ctimini, quum aiunt Filium creaturam
 esse, quum vos patrem rationemini con-
 substantialem esse rebus creatis.

II.

*Verbum
 non est in
 carnem
 imitatum,*

Quinimò etiam in aliam impietatem
 transitum facitis, asserentes Verbum in
 carnem, in ossa, in pilos, nervos, imò pro-
 fus in corpus, mutata priori natura, abijisse.
 Video enim vos apertè dicere ex terra
 eum genitum esse: Ex terra enim ossium
 & totius corporis natura. Quis igitur
 stolidi libidinem sumitis cum illis depu-
 gnandis? Qui dum eiusdem substantiæ
 esse dicitis & verbum & corpus verbi, al-
 terum ex altero, qualis naturæ sit indica-
 tis: & in eo, quod eum in carnem abijisse
 dicitis, degenerationem suique, inmuta-
 tionem in ipso verbo imaginamini.
 Quis hæc vel loquentes sustineat? recidi-
 stis enim in impietatem omni hæresi gra-
 viorem. Si enim consubstantialia est ver-
 bum corpori, superfluum, est, ut Mariæ
 vel mentio vel usus habeatur, cum corpus
 illud ante Mariam ab æterno constiterit:
 quemadmodum & verbum, si modo
 illud

illud est cœternum corpori secundum
 vestram disciplinam. Quorsum igitur
 necessarius fuit verbi aduentus? an ideo
 scilicet, vt sibi consubstantiale corpus in-
 dueret, vel mutatus alienatusq; à sua ipsi-
 us natura in corpus degeneraret? Non e-
 nim seipsum Deitas assumit, vt sibi, quod
 consubstantiale sit, induat: sed neq; pec-
 cavit verbum, quod aliorum peccata re-
 dimit, vt degenerans in corpus ipsum,
 pro seipso in sacrificium offerat atq; ita
 redimat. Apage sis, Semen enim Abrahæ
 apprehendit, vt inquit Apostolus, vnde
 debuit per omnia fratribus assimilari &
 assumere corpus, quod nobis esset simile.

Ideoq; pro fundamento istius rei sub-
 iicitur Mariâ, vt ab ea hoc ipsum corpus
 mutuaretur, quod pro nobis offerret:
 Eandemq; Mariam Esaias Prophetando
 demonstrat: Ecce inquit Virgo concipiet,
 &c. Gabriel porro ad illam ipsam
 legatur, neq; simpliciter ad quamuis vir-
 ginem, sed virginem desponsatam viro, vt
 ex sponso ostenderet, Mariam verè ho-
 minem esse, & parientis meminit Scri-
 ptura: atq; eam fascijs obligasse, beataq;
 prædicantur vbera, quæ suxerat & quasi
 hostia offertur, quia vt primogenitus

*Verum
 naturale
 Corpus ex
 Maria as-
 sumptum*

aperuerat vterum parentis. Hæc omnia erant argumenta parientis virginis. Et Gabriel circumspēctē & cum bona cautione euangelizauit, nō simpliciter dicens, id quod natum fuerit in te, ne forinfecus introductum in eam corpus existimari possit, sed quod ex te inquit nascetur, quō ex eius natura eum primogenitum esse agnoscere liceret, liquidō hoc ipsum natura demonstrante, impossibile est virginem lac habere citrā partum, impossibile item esse, lacte nutrirī corpus & fascijs constringi, quod non prius naturaliter editum esset. Eiusdem rationis est, quod octauo die circumcisus est, eiusdem quoq; quod Simeon eum in vlnis suscepit, eiusdem quod puer fuit, quod creuit, & ad trigessimū annum peruenit.

Deitas

Λόγος ἁ-
 ρεστηθεῖς,
 ἁπλοῦς.

Non enim vt nonnulli suspicati sunt; substantia ipsa verbi commutata, circum- cisionem passā est, quum inalterabilis planē & incommutabilis sit illa, ipso teste Salvatore: Videte inquit, quod ego idem sum: Paulo quoq; id indicante, Iesus Christus heri & hodie idem in secula.

Sed neq; corpore circumciso, gestato, vescente, laborante, in palo affixo & passō, quidquam eorum sensit impatibile illud

lud & incorporeum verbum Dei. Corpus tum quippe in sepulchro erat positum, quum verbum abiit vt prædicaret spiritibus, qui in carcere tenebantur, vt dixit sanctus Petrus, quæ res maxime declarat stultitiam eorum, qui dicunt Verbum in ossa & carnem conuersum esse.

Nam si hoc verum esset, quid opus fuisset monumento? Ipsum corpus per se profectum fuisset, vt prædicaret spiritibus in orco positis. Nunc autem ipse profectus est ad prædicationem; corpus vero Ioseph linteo inuolutum in Golgatha deposuit, ostensumq; est cunctis, Verbum corpus non fuisse: sed corpus, verbi corpus extitisse. Hoc Thomas è mortuis excitatum contrectauit, & in eo vestigia clauorum conspexit, quos aliquo modo Verbum ipsum sustinuit, eo quod videns illos in suo corpore affixos, incorporalis, ille quum prohibere posset, non prohibuit, sed sibi vendicauit tanquam sua ipsius, quæ propria erant corporis, nimirum, qui corpore vapulante à ministro Pontificis, tanquam ipse hoc pateretur, locutus est ac dixit, quid me cædis? & cum intactile esset natura Verbum, tamen ita loquitur, Dorsum meum dedi ad flagella, & maxil-

Λόγος
Passus in
corpore.

las meas ad depalmationem: faciem autem meam non auerti à contumelia insipientium.

” Quod enim humanum patiebatur
 ” corpus, hæc eadem Verbum, quod cor-
 ” pori coniunctum erat, ad se referebat: vt
 ” nos liceret Deitatis Verbi participes fieri.

Atq; illud ipsum perquam mirum fuit, eundem fuisse & patientem & non patientem: patientem quidem quatenus ipsius proprium corpus, in quo erat, patiebatur: non patientem verò, quatenus ex natura DEVS impatibilis erat, ipseq; incorporeus in corpore patibili existebat, corpusq; vicissim Filium Dei impatibilem retinebat, absumentem corporeas infirmitates.

Ideo autem istud agebat, vt nostra suscipiens, offerensq; in sacrificium, victimando absumeret, ac deinde suis nos circumuestiens, id efficeret, quod ab Apostolo dictum est, oportet hoc corruptibile induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem.

III.

Non do-

*νεησὶ παρ-
 σου.*

quemadmodum nonnulli existimauerunt, sed vt verè & per verum Salvatorem hominem, totius hominis salus conciliaretur, Nam si fictione & simulachro tenus
 verbum

verbum in corpore fuit, secundum istorum opinionem, & si quod fictione agitur, imaginarium est, sequitur omnino & apprehensu facile est, hominum salutem ac resurrectionem esse rem opinariam apparentemq; , non veram ac solidam, secundum impium Manichæum. Atqui non est inane spectrum & res imaginaria salus nostra, neq; corpori duntaxat, sed integro homini, corpori & animæ salus est comparata, verboq; ipsi verum corpus ex Maria secundum scripturas est genitum, verum inquam, quia idem est cum corporibus nostris: Et quia Maria, unde est genitum, soror nostra est, eo quod omnes liberi sumus ex Adamo procreati.

Verum corpus, non spectrum.

Nec est quod quisquam de ea re dubitet, modo sit memor verborum Domini: Nam postquam surrexit à mortuis, arbitrantibus nonnullis se corpus illud ex Maria genitum non obtueri, sed corporis eius spiritum, ita locutus est, Videte manus meas & pedes meos, & vestigia clauorum quod ego sim. Palpate & videte, quoniam spiritus carnem & ossa non habet, quemadmodum me habere videtis: & vna cum his verbis ostendit manus & pedes.

X Unde

Vnde redargui possunt, qui in diuersum audent dicere, in carnem & ossa mutatum esse Dominum. Non enim dixit. Quemadmodum me videris carnem & ossa existere, sed habere inquit, ne ipsum Verbum in istiusmodi res versum esse crederetur; sed ipse in hæc venisse, & ante mortem & post mortem idem esse agnosceretur. Rebus ipsis igitur hæc argumenta præ se ferentibus, superfluum & alia attingere, aut in istis laboriosius fatagere: cum & corpus, in quo erat verbum, non fuerit consubstantiale Deitati, sed ex Maria verè genitum, & verbum non fuit conuersum in ossa & in carnem, sed in carne extiterit.

Id enim quod à Iohanne dicitur: Verbum caro factum est, hunc habet intellectum, quatenus ex re simili deprehendere licet ex verbis Pauli, Christus pro nobis factus est execratio: non quod ex seipso in execrationem transmutatus sit, sed quia pro nobis execrationem in se suscepit, inde est quod execratio appelleretur. Ita quoq; factus est caro, non conuersus in carnem, sed quod carnem pro nobis assumeret, & homo factus sit. idq; secundum verbum Ioëlis, Effundam de spiritu meo

meo in omnem carnem, non usque ad bruta pecora ista sese promissio extendit, sed in solos duntaxat homines, quorum gratia DEVS homo factus est. Cum igitur dictum illud talem complectatur sententiam, merito se ipsos damnant, quicumque arbitrantur, ante Mariam illi aut carnem aut humanam animam fuisse, quæ ipsi ante aduentum suum ab æterno extiterit.

Desinant igitur, quotquot aiunt, carnem illius mortis capacem non fuisse, sed eam fuisse immortalis conditionis. Si enim mortuus non est, cur Paulus tradidit Corinthijs, quod & acceperat, Christum esse mortuum pro peccatis nostris, secundum scripturas: aut quæ factum, ut vel vlla ratione resurrexerit, si mortuus non fuit.

Sed ipsi sui pudeferent, si vel semel cogitent, pro Trinitate quaternitatem induci posse, si negent corpus Christi ex Maria originem materiamque traxisse. Si enim corpus Christi statuamus, nam ita ratiocinantur, eiusdem cum verbo substantiæ esse, Trinitas nihil peregrini, ut ipsi aiunt, accessu Verbi in sese recipie: contra si concedatur corpus Christi hu-

manum esse, & ex Maria profatum necessum est, cum sit alienum diuersumque à Deitate, & in eo sit Verbum, quaternitatem pro Trinitate, ob superaduentum & additamentum corporis constitui. Hæc cum loquuntur, non sentiunt ipsos in se ipsos impingere. Nam tamen ex Maria procreatum esse id corpus negent, verboque consubstantiale esse affirmant, æque tamen quaternitatem, quam simulant sese effugere velle, constituunt. Vt enim Filius secundum Patres consubstantialis Patri, non est idem qui Pater, sed Filius consubstantialis respectu Patris: ita quoque corpus consubstantiale verbo, non est idem quod verbum, sed aliud respectu verbi, atque ideo cum aliud sit, & quartum in ordine, summam quatuor personarum pro tribus constituit pro ipsorum opinione. Sed enim vera & perfecta & indivisibilis Trinitas additamentum recipere non potest, quod in illa Trinitas sit, quam ipsi comminiscuntur, Et qui (quæso) Christiani, qui alium Deum præter eum, qui est effingunt.

Est adhuc vnde magis illorum stulticiam ex altera catillatione deprehendas: Siquidem ex eo, quod narratur in scripturis,

ex Maria genitum esse humanum corpus
Saluatoris, hariolentur & somnient ex
Trinitate quaternitatem reddi, & quasi
additamentum aliquod & appendicem
Trinitati accedere.

Multi hallucinantur, qui creaturam
creatori exæquant, arbitranturq; Deita-
tem auctarium aliquod accipere posse: &
ignorant, non propter auctarium Deita-
tis verbum esse carnem factum, sed vt ca-
ro resurgeret: neque vt melius redderetur
verbum ex Maria prodijisse: sed vt genus
humanum liberaretur. Cur igitur existi-
mant, corpus per verbum liberatum &
uiuificatum, verbo ad Deitatem incre-
mentum aliquod addere? Cum potius
homini ingens auctarium, ex verbi cum
ipso communionem & coadunitu acceffe-
rit: siquidem ex mortali factum est im-
mortale: & cum animale esset, spirituale
redditum est: & cum e terra profatum
esset, cœlorum portas transcendit. Trini-
tas autem, verbo corpus ex Maria assu-
mente, in suo ternario permansit, nullum
in se recipiens auctarium aut diminuti-
onem: sed perfecta semper est, & in vna
Deitate Trinitas agnoscitur. Atq; ita fit, vt
in Ecclesia vnus Deus pater verbi prædi-
cetur.

*Hic Homo
natus ex
Maria &
crucifixus,
est Verus
DEVS.*

Ac iam inde in silentium tradentur, qui dicebant, cum qui ex Maria prodijisset, non esse eundem Christum & Dominum & DEVM. Si enim Deus in corpore non erat, quomodo statim vbi editus erat, à Maria vocatus est Emanuel, quod interpretatum sonat, Nobiscum Deus; cur item Paulus, si verbum in carne non erat, Romanis scripsit, Ex quibus Christus secundum carnem, qui est DEVS super omnia benedictus in æternum, Amen? Quapropter confiteantur se errasse, qui prius inficiati sunt, eum qui in cruce erat, DEVM fuisse; fidem habentes cunctis scripturis, & imprimis Thomæ, qui postquam viderat in eo clauorum signa, exclamauit, Dominus meus & Deus meus, Dominus enim & Deus gloriæ Filius, in corpore erat cruci affixo, & ignominiosè habito; corpus quidem, cruciatus patiebatur, fluxitq; ab illius latere sanguis & aqua; idem tamen, quia templum Verbi, Deitate adimplebatur. Ideoq; factum, vt sol conspiciens suum opificem in corpore indignè mulctato, radios contraxerit, terrasq; inumbrauerit. Corpus porro mortalis naturæ, supra naturam suam, per verbum quod in ipso erat, resurrexit, & desijt.

fiit, à sua naturali corruptibilitate; & Induto vero, quod supra hominem erat Verbo, incorruptibile redditum est.

Iam quod nonnulli falso imaginantur & dicunt, quod ut Verbum in singulos Prophetas venit, ita quoq; in Mariæ Filium venisse; superfluum est in illis refundendis velle operam sumere: quum eorum stulticia manifestam sui damnationem præ se ferat. Si enim Verbum ad eum modum venit, cur ex virgine quæso, ac non ex viro & Muliere prodiit? Ita enim quisq; Sanctorum genitus est. Aut cur si ea ratione venit, non ipsius tantum, sed omnium mortes dicantur pro nobis fuisse toleratæ? cur item cum ad singulos Prophetas Verbum deuenit, solum duntaxat de Mariæ filio prædicatur, semel eum In consummatione seculorum venturum esse? Aut cur ita veniente Verbo, ut ad priores illos sanctos venerat, omnes quot quot erant vita perfuncti sunt & nemo omnium nisi Mariæ Filius intra triduum resurrexit. Aut cur deniq; fit, ut Verbo pro aliorum ratione in Christum veniente, ipse solus Emanuel appelletur, veluti corpore Diuinitatis pleno ac proinde deificato: cum Emanuel nihil aliud sit, quam Nobiscum

Λόγος
non tantum
adsuit Christi,
sicut
Propheta.

biscum Deus? Aut cur, si ita venit, cum vnusquisq; sanctorum comederit, esurierit, laborauerit, mortuus sit, non dicitur eodem modo, quo ipse comedisse, esurisse, laborasse, vita perfunctum esse, sed de solo Mariæ filio peculiari ratione id dicitur. Quæcunq; enim tolerauit illius corpus, hæc de ipso, tanquam eadem tolerante, prædicantur. Iam de reliquis omnibus id tantum dicitur, quod vel creati vel geniti sunt: de solo autem Mariæ filio scriptum est, Verbum caro factum est. Ex quibus ostenditur, ad reliquos quidem sanctos Verbum factum esse Prophetandi gratia: ex Maria autem ipsum Verbum carne assumpta hominem prodijisse: ita tamen, vt natura substantiaq; verbum Dei remanserit, secundum carnem vero ex semine Dauidis, & ex carne Mariæ homo genitus prodierit, vt à Paulo dictum est, quem Pater declarauit in Iordane, atq; itidem in monte per hæc verba: Hic est Filius meus ille dilectus, in quo mihi gratulor. Hunc quidem Ariani abnegauerunt: nos autem verè eum agnoscentes, adoramus: non qui Filium à Verbo segregemus, sed quia eundem hunc esse agnoscimus, per quem omnia facta sunt, & per quem nos liberati sumus.

Qua

Quapropter admirationi mihi est, qui in rebus ita manifestis hæc controuersia obnasci potuit: sed gratia est DEO, quod quantum dolumus, tantum rursus exhilarati sumus exitu ac euentu rerum istarum, cum concordia enim discesserunt, pacificati inter se piæ & orthodoxæ Fidei confessione. ea certè res me multum prius hæsitantem, ad hæc pauca scribenda compulit. Verebar enim, ne ex taciturnitate, pro gaudio, tristitia illis oboriretur, qui ex concordia ista consensuq; causam læticiæ nobis suppeditant. Postulo igitur primum à tua pietate: secundo ab auditoribus vt hæc cum conscientia bona recipiatis, & si quid ad pietatem deest, vt & id corrigatis, mihiq; indicetis. Quod si, velut ab illiterato non pro dignitate rei, nec satis accurate, ista sint scripta, veniam detis scribentis imbecillitati.

P I N I S

1844

A 1844 164

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.